بەرکولێکی

فەرهەنگی زاراوە پیترۆلیيەکان

زەویزانی و کیمیا

جەمال عەبدول

بەرگی ١

ئینگلیزی – عەرەبی – کوردی

* ناوی کتێب: بەرکولێکی فەرهەنگی زاراوە پێترۆڵییەکان.
* نووسەر: جەمال عەبدول.
* بەرگ و سەرپەرشتی هونەری: عوسمان پیرداود .
* نەخشەسازی: عیسام موحسین.
* بڵاوکراوەی ئەکادیمیای کوردی، ژمارە(١٩٨).
* چاپخانەی حاجی هاشم – هەولێر.
* تیراژ: ٥٠٠ دانە.
* لە بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان ژمارەی سپاردنی(٨٦)ی ساڵی ٢٠١٣ی پێدراوە.

سوپاس بۆ :

براو هاوخەمی ئازیزم، کاکە (دکتۆر فازیلی ئەحمەدی ئەمینی لاوە)، کە لەکاتی دیدەنییەکیدا، لە بواری بەسەرکردنەوەو دیدەنی و پرسی کارو بەرهەمی نوێمدا، باسی ئەم فەرهەنگە هاتە ناوەوەو داوای کرد کە چاوێکی پێدا بخشێنێتەوە منیش (بۆ یەکەمجار) ئەم بەرکولە بەرهەمە هەژارانەیەم دایەو پاش چەند رۆژێك پێیدا چووبووەوەو هەندێ وردە تێبینی و پێشنیازو ڕوونکردنەوەی بەسوودی خستبوە بەرچاوم و ئەم نامەجوانەیشی لەگەڵ نووسیبوو ، پڕبەدڵ سوپاسی دەکەم و وێنەی زۆر بێت:

زۆر بەرێزو خۆشەویست، مامۆستا جەمال عەبدول ئەم کاتەت باش، و هیوادارم هەمیشە لەشساغ و تەمەندرێژ بیت .

مامۆستا گیان

پێشەکی دەستت خۆش بێت بۆ ئەو دەستپێشخەرییە پڕ بەهایە لەم بوارە گرنگەدا کە کتێبخانەی کوردی زۆر دەوڵەمەند دەکات و زۆر سوپاسی بەرێزتان دەکەم بۆ ئەم هەموو ماندوو بوونەو ئەم هەموو وردەکارییە،کە بەڕاستی کارێکی ئاسان نییەو زۆر سوود بەخشە بۆ سەرجەم زانستخوازان و کارمەندانی بواری نەوت، هەروەها سوپاسی بەرێزتان دەکەم کە ئەم دەرفەتەتان پێ دام بۆ بینینی ئەم شاکارەو ڕێگاتان پێدام بۆ ئەم چاوپێداخشانەوەیەو هیوادارم پێشنیازەکانم سوود بەخش بن.

مامۆستای ئازیزمان: هیوادارم بەزووترین کات ئەم فەرهەنگە بکەوێتە کتێبخانەی کوردییەوەو وەك بلێسەیەك پرشنگ بداتەوە بۆ هەمووان.

لەگەڵ ئەوپەڕی ڕێزو سوپاسدا

براتان/ فازیل ئەحمەد ئەمین لاوە

٧ /٧/ ٢٠١٢

زۆر بەڕێز و خۆشەویستم مامۆستا جەمال عەبدول

ئەم کاتەت باش ...
وە هیوادارم هەمیشە لەش ساغ و تەمەن درێژ بیت،
مامۆستا گیان
پێشەکی دەستت خۆش بێت بۆ ئەم دەستپێشخەرییە
بە چاپی ئەم بوارە گرنگەدا کە کتێبخانەی
کوردی زۆر دەوڵەمەند دەکات.
وە زۆر سوپاسی بەڕێزتان دەکەم بۆ ئەم هەموو
ماندوو بوونەتان و هەموو ووردەکاریە...
کە بەڕاستی کارێکی ئاسان نییە و زۆر سوودمەندە
بۆ هەرچی زانستخوازان و کارمەندانی بواری
نەوت. هەروەها سوپاسی بەڕێزتان دەکەم
کە ئەم دەرفەتەتان پێدام بۆ پێشینی ئەم
شاکارە و ڕێگاتان پێدام بۆ ئەم چاپی پێشەکییەوە
وە هیوادارم پێشنیازەکانم سوودبەخش بن.

مامۆستای ئازیزمان :
هیوادارم بە زووترین کات ئەم فەرهەنگە ملکی هەموو
کتێبخانەکانی کوردستان بێت و ببێتە سەرچاوەی
بەکارهێنان بۆ هەموان ،
لەگەڵ ئەوپەڕی ڕێز و سوپاسدا

براتان/ فاضل احمد امین فلاح
٢٠١٤/٧/٧

به ناوی خوای گەورە

وتەیەکی پێویست

ئـەمڕۆ جیهـان لەسـەردەمی زانسـت و تـەکنۆلۆجیادا دەژی و ئێمـەی کوردیش هەر دەبێت بەپێی توانستی خۆمان بەشداری بکەین، تـاکو ئێستا ببەستین بە ڕابوردووەوە و لەسەردەمی خۆماندا بژین و سـوود لـە ئـەزموونی ئەوانـەی پـێش خۆمـان وەربگـرین و مەڵبەنـدی لێکۆڵینـەوەی زانسـتیی کـارا دابمەزرێنین و زمـان و واژەی تایبـەتی زانسـتی بـەکاربهێنین بـۆ ڕاپەڕانـدن و ڕاییکردنی ڕاستییە زانستییەکان، چونکە زانست لە نەتەوەیەکدا نـاژی، تـاکو بە زمانی خۆی کاری پـێ نـەکات و بـە ڕێگـەی خـۆی دەری نـەبڕێت، دەشـێ زانستە زاراوە، لە وڵاتێکەوە بۆ وڵاتێك و تەنانەت لە کەسێکەوە بۆ کەسـێکی تر جیاواز بێت، بۆیە پێویستە زمانەوان و تۆژیارە خەمخۆرەکانی نەتەوە یەك بگرن و زمانی زانستیمان یەك بخەن.

ئێستایش، کە خەریکە وڵاتەکەمان ببێتە نەوتە وڵات، دەبێت خۆمـانی بـۆ ئامـادە بکـەین و وەك هـەموو نەتەوەیـەکی تـری هاوسـێ و نزیـك و دوورەکـانیش، کـادیری شاییسـتە و تایبەتمەنـدی هـەموو بوارەکـانی بـۆ پـێ بگەیێنین و نەوتە زاراوەی پێویسـتی بـۆ سـازبکەین و بـە پێـودانگی هـەوڵ و کۆششی زانا و شـارەزایانی ئـەوان، ئێمـەش هـەوڵ بـدەین کەرەسـەی نەوتـە زمانی خۆماڵییان بۆ دەستەبەر بکەین، بۆیە بەو گیانەو بەو سۆزو تاسـەیەوە ویستم ئەم زاراوانە، وەك پێشـەکی و بـەرکوڵی فەرهـەنگێکی پـەنجا شەسـت هەزار زاراوەیی پێترۆڵ، بخەمە بەرچاوی پسپۆڕو دڵسۆزو زاناکانی کـورد لـەو بـوارە گرنگـەدا، بـەو هیوایـەی ئـەوانیش بـیر لـە پێکهێنـانی کۆڕۆچکەیەکی زانسـتی بکەنـەوە، یـان هـەر هـیچ نـەبی لـەناو خۆیانـدا، بەچـاوێکی وردو زانستیانە بەم زاراوانەدا بچنەوە و تەتەڵەو تاوتوێیـان بکـەن و کارێـك بکـەن ئێمـەش وەك هـەموو نەتـەوەکانی تـری ئـەم دنیایـە، زانسـتە زمـانی خۆمـان

هەبێت لە هەموو بوارەکانی زانست و تەکنۆلۆجیادا گوێ نەدەینە ماندووبوون و بنەمای ئەو کارە پیرۆزە نەتەوەیی و نیشتمانی و مرۆڤایەتییە دابمەزرێنین، دڵنیابین کە نەخۆمان هیچمان لە خەڵکی کەمترە و نەزمانەکەیشمان، ئەگەر دڵسۆزانە پەروەردەی بکەین و سازی بکەین بۆ زانست پێ نووسین و مشت وماڵی بکەین و کاری پی بکەین.

بێگومان، لە ئەزموونی گەلانی دەر و دراوسێوە دەبێ فێری ئەم ئامۆژگارییانە ببین کە پێویستە بە وردی و ئەوەندەی لەگەڵ تایبەتمەندێتی و بارودۆخی زمانەکەمان دەگونجێت سوودیان لێ وەربگرین و پێڕەوییان بکەین:

(١) کوردی، کە زمانێکی وەرگرتەییە، بە دڵنیایی دەتوانین پێویستییە زانستییەکانمانی پێ ڕایی بکەین، هەرچەندێك زۆرو فرە بابەت بێت و بواری کوردانـدنیش دەدات، ئەمەیش وەڵامی ئەوانەیە کە دەیانووت کوردی زمانێکی نەزۆك و مردووە و زانستی پێ نانووسرێت.

(٢) بەهای زاراوەی زانستی، لەبەرکارهێنان و لەسەر ڕێککەوتنیایەتی ئەگینا سامانێکی پەککەوتەو لەکارکەوتە دەبوو، یان دەبووە هۆی ئاژاوەو لەگەڵ سروشتی زماندا نەدەگونجا، بۆیە دەبێ کاتێك پشت بەو زاراوانە ببەستین، کە مامۆستایان و پسپۆڕان بە کاریان دەهێنن و بە سنگێکی فراوانەوە ئەو واژەو گوزارشتانە بەکاربهێنین کە لەزمانەکەماندا چەسپیون و داوای یەکخستن و ئەو بەکارهێنان و بڵاوبوونەوەیەیان بکەین لە سەراپای کوردستاندا.

(٣) با بۆ هەر واتایەك واژەیەك بەکاربهێنین و با ئەو واژەیە ڕوون و ورد بێت و دەقی واتاکەی ببەخشێت و بۆ لێوەرگرتن و درانە پاڵ گونجاو بێت و نابێت زاراوەی بیانی بە ڕستە، یان دوو واژەی هاوواتا وەربگێڕدرێت و دەبێ ئەوە بزانین کە واژەی بیانی خۆی پیرۆزنییەو ڕەنگە زاراوەیەکی کوردی، وردترو لەڕێنوێنیدا دەربڕترببێت لەو واژە بیانییەی پێشتر بۆی دانراوە.

(٤) کورداندن، هەرچەندە پێویست بێت خراپ نییە، و ناوی کەس و ناوی ڕەگەز وەك ئۆکسجین و هایدرۆجین و ئەنزایم و ئایۆن، یان ئەو واژانەی، کە نیشانەی پۆلێنی گشتین، وەك ڕەگەز، یان جۆرەکانی ڕووەك و گیانەوەر، یان زنجیرە ماددەیەکی چونیەك و لە کورداندندا، پێویستە تا بتوانرێت بنەڕەتەکەی بپارێزرێت و نزیکترین گۆکردن لە بنەڕەتەکەوە بەکاربێت بۆ گوێدانە بنەڕەتی فرەنسایی، یان ئینگلیزی.

تێبینی: ئەم زاراوانە، پێشەکیی فەرهەنگێکی شەست هەزار زاراوەیی پێترۆڵە، هیوادارم بتوانم لە ئایندەیەکی نزیکدا، وەك دیارییەکی شنگ و هەڵە کۆکانە پێشکەشی کتێبخانە خنجیلەکەی کوردی بکەم.

سلێمانی

١٢ / ١٢ / ٢٠١١

هەندێ زاراوەی جیۆلۆجیای نەوت

(A)

API gravity **١- كثافة** (م.ب.أ)

چڕی (ف.ن.أ)

ڕێگەی پێوانەیی فێرگەی نەوتی ئەمەریکاییی دیاریکردنی نەوتی خاو، چڕی بە پلەی (أ.ب.ی) دەکاتە (١٤١,٥/ب – ١٣١,٥)، کاتێك (ب) چڕیی جۆرەکیی پێترۆڵە لە پلەی ٦٠ی فەهرانهایتدا، دەبینرێت ئەمە یەکێکە لە پێوانەکانی بۆمیێ (Baumescale) بۆ بەراورد کردنی شلە سوکەکان بە ئاو.

abandoned well **٢- بئر مهجور**

کوێرە بیر

ئەو بیرەیە، کە ئەو مەبەستەی بیرەکەی لە پێناودا هەڵکەندراوە، تەواوبووە و فەرامۆش کراوە.

abyssal environment **٣- البيئة السحيقة**

ژینگەی زۆر قووڵ

ئەو کۆمەڵە بارودۆخ و هۆکارە سروشتی و کیمیاییانەیە کە لە قووڵایی دەریادا باوە، لە قووڵایی دوو هەزار پێ زۆرتردا، وەك ڕووناکی و گەرمی و پەستان و زیندەوەرو جووڵەو خوێ و گازە تواوەکان و هی تریش.

acceleration **٤- تسارع**

تاودان

زۆربوونی خێرایی بە سەنتیمەتر/ چرکە/چرکەی، بۆ تەنە زەمینییەکان و بە مەتر/ چرکە/ چرکە، بۆ تەنە ئاسمانییەکان

accretion ٥- إزدياد

زۆربوون

(أ) خستنەسەرێکی بەردەوامی زەویی نوێیە، بۆ زەویی کۆن، بە نیشاندانی ئەو ماددانەی ئاوی ئاوەڕۆ یان ڕووبارێك هەڵیان گرتوون.

(ب) ئەو کردەیەیە، کە تەنە نائەندامییەکانی پێ گەشە دەکات، بە خستنەسەری بەشی نوێ لە دەرەوە.

acicular ٦- إبري

دەرزییەکی

وەسفێکی ئەو کانانەیە، کە بلوورەکانی لە دەرزی دەچن.

acidization ٧- إحماض

ترشاندن

کردەی چارەکاریی بەردە قسڵ، یان دۆلۆمیت، یان بەردە لمینە بەترش، بۆ نەهێشتنی بە شێکی پێکهێنەکانی بەردەکە، هەروەها، بۆ لابردنی ئەو قوڕە کەدراوە لە بیرەکە، لەکاتی هەڵکەندنی بیرەکەدا.

acidzation of well ٨- إحماض البئر

بیر ترشاندن

ترش کردنە ناو بیرێکەوە، بۆ لێکهەڵوەشاندنی ماددە کلسییە (قسڵەمەنییە) کان.

advance fold ٩- طيّة زاخفة

لۆچێکی خزاو

advance wave ١٠- موجة الزحف

شە پۆلی خزان

لۆچێکی بە زۆری ژوورووە، لەبەردەکانی بنکی ئۆقیانووسەکاندا دەردەکەوێت، لە نزیك کەنارەوە، کە لەگەڵ ئەو پەستانەی لە یەکبینە بە هێواشی خزانی (کیشوەرە بارستەکەی) دراوسێیەوە پەیدا دەبێت بە هەمان ئاراستە، و وردە

وردە لە ڕووی ئاوەکەوە دەردەکەوێت و زنجیرە دوورگەیەکی تەریبی کەنارەکە پێك دێنێت، وەك لە دوورگەکانی ژاپۆندا بەرچاو دەکەوێت.

١١- التصوير الجوّي aerial photography

ئاسمانە وێنە

وێنە گرتنی ڕووی زەوییە لە فڕۆکەوە و لە بەرزاییەکی دیاریکراو و ئاراستەیەکی تایبەتەوە و بۆ کێشانی نەخشە زەویزانییەکان بەکاردێت.

١٢- نسيج (حُبيبي) عديم الأوجه allotriomorphic (granular) texture = xenomorphic (granular) texture = anhedral (granular) texture

پێکهاتەی (دەنکۆڵەیی) بێڕوو

زاراوێکە، بەو کانانەی ئاگرەکە ڤرانە دەوترێ کە ڕووی بلوورە تایبەتییەکانیان، دیارییان ناکەن، بەڵام کانە دراوسێیەکانیان شێوەی دەرەکییان دیاری دەکەن.

١٣- رواسب طميية alluvial deposits (Alluvium deposits)

نیشتەلیتەییەکان

نیشتەی خۆڵ و لم و بەردو ماددەی تری ڕووبارە نوێیەکانە کە گوێزراونەتەوە بۆ دووری سەرچاوەکانیان بە هۆی ئاوی ڕووبارو لافاو و شتی ترەوە ئەو نیشتانەیان تێدایە کە لە بنکی ڕووبارو گۆم و دەریاچەکاندا هەن لە دامێنی شاخەکان و ڕێژگەی ئەو ڕووبارانەدا و ئەگەر ئەو نیشتانە ڕەق بوون پێیان دەڵێن (نیشتە لیتەییە کۆنەکان).

١٤- طي ألبي Alpino type folding

قەدی ئەلپی (لۆچی ئەلپی)

ئەو بنچینە لۆچە (قەدە) گەورانەیە، کە کاردەکەنە نیشتە بنچینەییەکان لە چاڵە ناوچەییەکاندا، وەك پێکهاتە دروستکارەکانی چیای ئەلپ.

angular aggregates
١٥- تجمعات مُزوّاة

تۆپەڵبووە گۆشەییەکان

تێکەڵـە پارچـە کـەڤری نـاڕێکی لەسـەر یـەکتر کەڵەکـەبوون، کـە دەتوانرێـت بـە ڕێگای میکانیکی لێك جیابکرێنەوە.

Angularity,grain
١٦- التزوي الحبيبي

دەنکۆڵە گۆشەدارێتی

بارێکی خولانەوەیە، کە کەنارو سووچی دەنکۆڵەکانی گۆشەیین.

anhedral (granular) texture
١٧- نسيج (حُبيبي) عديم الأوجه

پێکهاتەیەکی (دەنکۆڵەیی) بێڕوو

anhydrite
١٨- أنهيدرات

ئەنهایدرایت

کانێکـە، شـێوگی پێکهاتنەکـەی، گـۆگرداتی کالیسـیۆمی ($CaSO_4$.$\frac{1}{2}H_2O$) **،بلورێن لەبزینەیی، بە زۆری شێوە تۆپەڵە، لە چینە هەڵمندەکاندا هەیە.**

Anticlinal bend
١٩- ثنية تحَدبية

لۆچێکی قۆقز، لۆچێکی گومەزی

لۆچـێکی قـۆقزە لـە کـەڤردا، کـە بـاڵێکی قۆقزەییەکـە، سـووکە لارییـەکی بـەرەو لووتکـەی لۆچـەکە تێدایـە و باڵەکـەی تـری بـە گۆشـەیەکی گـەورەتر لـە لووتکـە دوور دەکەوێتەوە.

Anticline
٢٠- الحنيرة = طيّة محدّبة

لۆچی قۆقز

لۆچێکی نووکدارە، کە باڵەکانی، بەرەو خواردەبنەوە، لێك دووردەکەونەوە.

anticlinorium
٢١- حنيرة مركبة

لۆچێکی قۆقزی ئاوێتە

لۆچێکی قۆقزی گەورەیـە، لـە ژمارەیـەکی زۆر وردە لۆچـی قـۆقزو چاڵ (قوپـاو) پێکدێت.

۲۲- صدوع مضادة Antithetic faults

دژە درزەکان

کۆمەڵـە درزێکـی نزیکـە پێـك تـەریبن، هـەموو لارییـەکانیان بـەرەو پێچـەوانەی ئاراستەی لاریی چینەکانیانن و دابەزینەکانیان، ڕوودەکەنە درزێکی گەورە کە دەکەونە لای کۆمەڵە دژە درزەکانەوە.

۲۳- قمّة الطيّة apex of fold

لووتکەی لۆچ (قەد)

هێڵی یەکتربڕینی تەوەرە ئاستی لۆچەکەیە، لەگەڵ هەر ئاستێکی ئاسۆیی کە پێیدا تێ بپەڕێت، دەشێت ئەو ئاستە لەسەر، یان لە ژێر ڕووی زەوی بێت.

۲٤- نسج دقيق aphanitic texture

وردە پێکهاتە

وەسفێکی کەڤرە، ئەگەر ئەو بلورورانەی کە لێیان پێك دێت ئەوەنـدە وردبن، کە بەچاو نەبینرێن و دووجۆرن:

(أ) پێکهاتەی بلوور ورد: microcrystalline texture

(ب) پێکهاتەی بلوور نادیار (نادیدە): cryptocrystalline texture

۲٥- انزياح ظاهري apparent displacement

دیارەلادان

ئەو ماوە ئاسۆییەیە، کە چینێك لە پنتی درز بردنەکەوە دەخزێت.

۲٦- مكمن ماء جوفي aquifer = ground water reservoir

حەشارگەی ناخاو، عەماراوی ژێر زەوی

کـەڤرە پێکهاتـە، یـان کۆمـەڵێکی، یـان بـە شـێکێتی، لـە ژێـر ڕووی زەویـدا، کـە ئاوێکی پەسندی دەرهێنانی تێدابێت.

٢٧- العضـو (د) مـن النطـاق العربـي (في العربيـة السعودية) — Arab D- member (in Saudi Arabia)

ئەندامی (د) ی ناوچەی عەرەبی (لە سعودییە)

یەكێكە لەو ئەندامە كەڤرییانەی ناوچەی عەرەبی كە نەوتی تێدایە لە سعودییە.

٢٨- النطاق العربي (في السعودية) — Arab Zone (in Saudi Arabia)

ناوچەی عەرەبی (لە سعودییە)

ناوچـەیەكە لـە كـەڤرەكانی سـەردەمی جـوراویی ژووررووی سـعودییە كـە نـەوتی تێدایە.

٢٩- الدرع العربي — Arabia shield

قەڵغانی عەرەبی

ئەو بنكە كەڤرانەیە، كە بنچینەی ئیشتە ئاگرە كەڤرەگۆڕاوەكانی عەرەبستانیان پێك هێناوە.

٣٠- الأقواس الآسيوية السورية — arcs, Asiatic, Syrian

كەوانە ئاسیاییە سورياییەكان

ئەو زنجیرە شاخە كەوانەییانەن، لەو لۆچەكەوانەییە ناوچەییانە پێك هاتوون و كە لە خاكی سوریاوە دریژبوو نەتەوە تا خاكی میسرو بە فەلەستین و باكووری نیوە دوورگەی سینادا تێ دەپەڕن.

٣١- جزر قوسية — arcs, island

كەوانە دوورگەكان

ئـەو كـەنارە دوورگانـەن كـە لـە كەنارەكانـەوە نـزیكن و ڕیزبـوونی گشـتییان كەوانەیـەك پێـك دێنێـت و لـەو جووڵـە لۆچـەكەوانەییانە پەیـدادەبن كـە لۆچـە خزیوەكان پێك دێنن.

٣٢- عُقد بُنيّة إنسيابية arch of flow structure

گریٰ بۆره ڕەویوەکان

ئـەو گرێیانــەن، کــە بەشــێوەی کەوانــەی پانــە تــەریب لەســەر ڕووی ئــاگرە پێکداچــوونەکان دەردەکــەون بــەرەو تەنیشــتە قــۆقزە دوورترەکــانی ئــاگرە پێکداچوونەکان.

٣٣- الطيّات الخطّية المقوّسة arcuate linear folds

هێڵە لۆچەکەوانەییەکان **بڕوانە :** linear folds

٣٤- طيّات مقوّسة arcuate folds

کەوانە لۆچەکان

ئەو هەرێمە (ناوچە) لۆچانەن، کە شێوە گشتییەکەیان کەوانەییە.

٣٥- نطاق الانسياب asthenosphere (tectosphere , zone of flowage)

ناوچەی (پشتێنەی) ڕەوین

ئەو بەشەیە ، کە لە دوای توێکڵی زەوی دێت و دەشیٰ قووڵیی ناوچەکە ٣٠٠) (٥٠- کیلۆمەتر بێت و کەڤرەکانی کە تێیدایە نیمچە تواوەن، لە بارێکدا کە بەجووڵەکانی لۆچبوون و شێواندن زووکاریان تیٰ دەکرێت.

٣٦- ذاتي الأوجه automorphic = idiomorphic = euhedrAL

خۆ ڕووەکی، شێوەتەواو

زاراوێکـە، بـەو کانانـە دەوتـریٰ کـە لـە ئـاگرە کەڤرەکانـدان و بـە ڕووی بلـوورە تایبەتییەکانیاندا دیاری دەکرێن.

٣٧- الخط المحوري للطيّة axial line of fold

تەوەرە هێڵی لۆچ

هێڵی یەکتربڕینی ئاستی تەوەرەیی لۆچەکەیە لەگەڵ ڕووی زەویدا .

٣٨- السطح المحوري للطية axial plane of fold

تەوەرە ئاستی قەد (لۆچ)

ئەو ڕووەیە کە دەشێ بهێنرێتە بەرچاو لە ناو لۆچەکەدا، بە جۆرێك هەر پنتێك لەسەر ئەو ڕووە،دوو دووریی یەکسانی هەیە لە دوو باڵی لۆچەکەوە، هەروەك بە چینێکی دیاریکراوتێیدا دیاری دەکرێن.

٣٩- محور الطيّة axis of fold

تەوەرەی قەد(لۆچ)

ئەو هێڵەیە کە کاریگەریی ئاستی تەوەرەیی لۆچەکە پیشان دەدات، وەك لەپانە بڕگەیەکیدا دەردەکەوێت و ئاراستەی گشتیی لۆچەکە دیاری دەکات.

(B)

٤٠- **حوض مُحتجز** barred basin

مۆژی بەربەستکراو

ئەو مۆژی نیشاندەیە جیادەکاتەوە و بە بەردەمیا درێژبۆتەوە، کە بەربەستێکی زەمینی وەك دوورگە، یان زنجیرە دوورگەیەك لە ئۆقیانووس نیشتەنی کە ئاو تێیدا کەم دەجووڵێت و بەو پێیەیش ئەو ئۆکسجینەی کە تێدایەتی و هەروەها پێوەندیی زیندەییشی تێدا کەم دەکات، وەك دەریای ژاپۆن.

٤١- **صخور القاعدة** basement rocks

بنکە کەڤر (بەرد)

ئەو ئاگرە کەڤرە بلووریوە کۆن و گۆڕدراوانەن کە لە ژێر نیشتەنی کەڤرەکانی ستوونی جیۆلۆجییەوە هەن و بە زۆری لە دوای چەرخی کەمبیرییەوە دێت.

٤٢- **حوض** Basin

مۆژ (حەوز)

لۆچێکی قوپاوی بۆ خوارەوە کەوانەییەو پێچەوانەی قۆقزە.

٤٣- **حوض بُنیوی** basin , structural (structural,basin)

مۆژی پێکهاتەیی (پێکهاتە مۆژ)

ڕووبەرە (پارچە) زەوییەکی چاڵە، کەڤرەکان تێیدا بەرەو پنتێکی ناوەندی (چەقی بنکەکەی) لاردەبنەوە، کە کەڤرەکان تێیدا نیشتوون و ئەوجا چاڵ بوون.

٤٤- **بُنیة حوضیة** basin , structural(basin structural)

مۆژە پێکهات

پێکهاتە بنیاتێکە، لە شێوەی لۆچێکی بەرەو خواردا، کەلاریی چینەکانی بەرەو ناوەوە ڕێکوپێك دەبن، لە هەموو لایەکەوە و بەرەو پنتێکی ناوەندی (چەقی بنکەکەی).

٤٥- **صخر الأديم (صخر القاعدة أو صخر الأساس)** bed rock

بنكە کەڤر (یان بنچینەی کەڤر)

کەڤرەی ئەو ناوچەیەیە کە خۆڵەکەی لەسەر بەندە (ڕاگیربووە) و هێشتا کارتێکەرە سروشتییەکانی کەش، کاریان تێ نەکردووە و دەشێت خۆڵە بەندبووەکە (ڕاگیربووەکە) ، لەو پەیدابوو بێت، یان لەسەری نیشتبێت، یان لە شوێنی ترەوە هاتبێتە سەری.

٤٦- **الطباقیة** bedding

چینکاری ، ڕیزبەندیی چینەکان

پەیدابوونی (پێکهاتنی) نیشتە کەڤرەکان، بە چین چین لەسەریەکتر نیشتنیان.

٤٧- **مستوی الطباقیة** bedding plane

ئاستی چینکاری

ئەو ئاستەی کە چینەکانی لەسەر پەیدادەبن و جیادەبن.

٤٨- **بیدیللیت** beidellite

بێدیللایت

جۆرێکە لە کانەکانی قوڕ، کانە قوڕینەیەکی کۆمەڵەی (مونتمۆ ریللۆنیت)ە.

٤٩- **طیّات االثني** bending folds

قەدە (لۆچە) نوشتانەوە

ئەو قەدانەیە کە لە هێزەکانی سەرەوە پەستاوتنی فرەتین و فرە شوێنی ڕووتەختەکانی کەڤر پێك دێنن و ئەمجۆرە قەدە، نابێتە هۆی کورتبوونی درێژیی کەرتی لۆچەکە، چونکە لۆچەکە، لە ئەنجامی لە ژێرەوە پاڵپێوەنانی چینەکان، بەرەو کەناری لۆچەکەدا، پەیدادەبێت.

٥٠- **القاعیّات** benthos

زیندەوەرە بنەکییەکان

ئەو زیندەوەرانەی، لە بنی دەریادا دەژین.

bentonite
٥١- بنتونيت
بێنتۆنایت
جـۆره قوڕێكـه، لـه شـيبوونەوەی گڕكانـه خوڵـەمێش، بەتايبـەتی لـه كـانی (مۆنتيمۆريللۆنايت) (montimorillonite) و بێديللايت (bedillite) پێك دێت، كه ڕەنگی بەرهەمەكانی نەوتی پێ باش دەكرێت .

biofacies
٥٢- سحنة أحيائية، سحنة حياتية
زيندەديمەن
ئەو ڕەوشەی كەڤرە، كه پێوەسته به سروشتی ئەو بەردينانەوە كه تێيدان، وەك كەڤری مەرجان و بەردی دەباشير.

Baiofacies maps
٥٣- خرائط السحنة الأحيائية
نەخشەی زيندەديمەنەكان
ئـــەو نەخشـــە جيۆلۆجييانـــەن كـــە دابەشـــبوونی كـــەڤر لـــە ڕووی زيندەديمەنەكانيانەوە ڕوون دەكاتەوە.

biogeography
٥٤- جغرافية أحيائية
زيندۆجيۆگرافيا
لقێكی جوگرافيازانييه، تايبەتمەنده به لێكۆڵينەوەی دابەشبوونی زيندەوەرانی سەر ڕووی زەوی و پێوەندييان به يەكترەوە.

bit cuttings
٥٥- كسارة أداة الحفر
ئامێری هەڵكەندشكێن
شكێنی ئەو لوتكەيەی كەڤرەكان كه چنگی چاڵ هەڵكەنەكە، وردی كردووه.

bitumen
٥٦- بتيومين - قار
بيتيومين – قار
تێكەڵـه هايـدرۆكاربۆنێكی قورســی ڕەق، يـان نيمچـه ڕەقـی پـڕ كـاربۆن و هايدرۆجينه.

block faulting
٥٧- التصدع الكتلي
تۆپەڵه (بارسته) درزبردن
جـۆره درزبردنێكـه، لەناوچـەيەكيدا كـه گـەلێك درزی تێدايـه ودەگـۆڕدرێن بـۆ تۆپەڵی له چاويەكتردا بەرزو نزم.

boring rod – drilling rod

٥٨- عمود الحفر

ستوونی هەڵکەندن

ســتوونێکە، مەکینــە هەڵکەنەکــە دەیســووڕێنێتەوە و بۆرییــەکانی چــنگی هەڵکەندنەکانی پێوە بەستراوە.

bottom hole pressure

٥٩- ضغط قاع البئر

پەستانی بنکی بیر

ئەو پەستانەیە، کە دەکەوێتە سەر بنکی بیرەکە لە کاتی هەڵکەندندا.

bottom sedimentation

٦٠- ترسب قاعي

بنکەنیشتن

کردەی نیشتنی مادده وردبووەکانە، لە بنکی بیرەکەدا.

bottom - set – beds

٦١- طبقات القاع

چینەکانی بنك

ئەو کۆمەڵە چینانەی ئەو پێکهاتە قوڕینانەیە کەلە بنکەکەدا، و دوور لە کەنار کەڵەکە دەبن و لە مادده وردبووە زۆر وردەکان پێك دێت.

boudinage

٦٢- بنية حشوّية

ناواخنە پێکهاتە

پێکهاتەیەکە، لەو کەڤرە سەختانەدا پەیدا دەبێت کە درزی ڕاست و چەپ (یەکتربڕ) و ئاڵوگۆڕ لەگەڵ کەڤری لاواز تر دای تێدایە و لە ڕەوینی ماددەی کەڤرە لاوازەکە پەیدا دەبێت (وەك گلٚمتك و قوڕ) کە بە پەستاوتن دەڕەوێت و درزی کەڤرە سەختەکان (وەك بەردە قسڵ یان لمین) پڕدەکاتەوە.

brittle deformation= irreversible deformation

٦٣- تشوُّەهش = تحرُّف لاعکوس

شێوانی ناسك = شێوانی ناپێچەوانە (شکست)

ئەو شێوانەیە، کە قۆناغی سێیەمی چەماوەی ئەرك وشێوان پیشانی دەدات و بەشی دووەمی چەمینەوەکە ڕوونی دەکاتەوە، و ئەو شێوانەی لە کەڤرەکەدا پەیدا دەبێت لە سنوورەکانی.

٦٤- الطيات المنكسرة = الطيات المنعزلة = الطيات القصيرة — Broken folds = isolated folds= brachy folds

لۆچە شكاوەكان = لۆچە دابڕاوەكان = لۆچە كورتەكان

لۆچـی ئـەو كـەڤرە نیشـتەنییانەیە كـە درێـژی و پانییـان لێـك نـزیكن و ڕێـژەی تەوەرەی درێژ بۆ تەوەرەی كورتی لۆچەكان لە نێوان ٢:١:٥:١

٦٥- طي تصدعي — bruchfalting (fault. Folding)

درزە لۆچ

پێكهاتێكە، لە لۆچی درزنی نزیك سەرەكی (لەسەرەوە بۆ خوارەوە) پێك دێت.

٦٦- طيّات الضغط — buckle folds

لۆچەكانی پەستاوتن

ئـەو لۆچـانەن، لـەو پەسـتانە لاوەكییانـە پێـك دێـن كـە دەكەونەسـەر ڕووی كەڤرەكان بە ئاراستەیەكی تەریبی ئاستی ڕووتەختییەكەی و ئەم جۆرە لۆچانە دەبنە هۆی كەمیی درێژیی پانە بڕگەی لۆچەكە.

٦٧- تلال مدفونة — buried hills

گردەنێژراوەكان

بەرزایی كۆنن، كە چەند چینێك نیشتەی نوێیان لەسەر نیشتوون.

٦٨- التضاريس الدفينة — buried topography

هەڵەتە نێژراوەكان

هەڵەتی كۆنی، بە نیشتەی نوێ داپۆشراون.

(C)

٦٩- المحور جـ (في علم الصخور التركيبي) c= axis (in structural petrology)

تەوەرەی جـ (لە پێکهاتـە کەڤرزانیـدا)

یان (لە بەردزانیی پێکهاتەییدا)

ئـەو تـەوەرە سەرچـاوەییەیە،کە سـتوون دەبێـت لەسـەر ئاسـتی جووڵـەو لـە تەوەرەی ستوونیی سەر ڕووی کاغەزی یاری دەچێت لە کۆمەڵێکی خزاویدا.

٧٠- أدوات الكيبل cable tools

کەلوپەلی کێبڵ

کۆمەڵـە کەلوپـەلێکی قورسـە، لەسـەرێکی تـەلێکی پـۆڵا دەبەسـترێن و وەك چەکوش، یان پاچ، یان کوتەك، هەڵکەندندا بەکاردەهێنرێت.

٧١- الحفر بالدق cable- tool drilling

کوتەکـە هەڵکەنـدن، بـە کوتـان هەڵکەنـدن، بـە پیاکێشان هەڵکەندن

بە ڕێکوپێك پیاکێشان و بە بەکارهێنانی ئامێری قورس، بەهەر پێکهاتوویـەکی جیۆلۆدجیدا، دەوترێت.

٧٢- مكنة الحفر بالدق cable- tools drilling machine

ئامێری (مەکینەی) کوتەکە هەڵکەندن

مەکینەیەکە، لە سمین (کونکردن) بە ڕێکوپێك کوتان ، بە کوتـەکێکی قورس، بەهەرپێکهاتوویەکی جیۆلۆجیدا، دەوترێت.

٧٣- بنية شلالية cascade

سۆلاڤ، تاڤگە

پێکهاتەیەکە، لە کۆمەڵە لۆچێکی ناوەنجی پێك دێت کە لە قسڵە بەردەکاندا پەیـدادەبێت، لـە کاتێکـدا کـە بەسەرنشـێوییەکی (لێژییـەکی) لمینـدا هـەرەس دەهێنێت .

٧٤- أنابيب تغليف casing pipes

ناوپۆشه بۆری (بۆریی ناوپۆش)

بۆریی به زۆری پۆلاً، یان ئاسنه، دیواری ناو کونەکانی پیێ ناوپۆش دەکرێت، لەکاتی (یان له دوای) سمیندا، بۆ پاراستن، یان نەڕووخانی دیوارەکانی بیری نەوت، یان ئاو.

٧٥- صخور الوقود العضوية caustobioliths

کەڤرەکانی (بەردەکانی) سووتەمەنییە ئەندامییەکان

کۆمەڵە بەردێکی بنەچە ئەندامین کە زۆربەی جۆرەکانی سووتەمەنیی هەڵکەندنە گرنگەکان دەگرێتەوە، وەك خەڵوزو تلْپەی ڕۆن و نەوت.

٧٦- حجر كلسي كهفي cavernous limestone

بەردە قسڵی کلۆر، یان ئەشکەوتە بەردە قسڵ

بەردە قسڵێکە، کە کەلێن و بۆشایی زۆری وەك ئەشکەوتی تێدا بێت.

٧٧- طيّة متعرجة chevron fold = zigzag fold

پێچۆکە لۆچ = لۆچی پێچاوپێچ

لۆچێکی گۆشە زۆرتیژە لە کەڤرە ڕووکەشییەکاندا، کە بە زۆری دووری کورتە و لە ژمارە (٧) دەچێت.

٧٨- صمامات فوهة البئر (شجرة عيد الميلاد) Christmas tree

دەمەوانەکانی دەمی بیر (درەختی کریسمس)

لە بواری نەوتدا، بەو کۆمەڵە دەمەوانانە دەڵێن، کە بیرەنەوت دابین دەکەن.

٧٩- قاطعة فتاتية clastic dyke

تەڵەزمە بەربەست

تەڵەزمە بەربەست، تەنێکی تەڵەزمە چینبڕەکانی پێکهاتەیەکی نیشتەنییە، لە ماددەی نامۆ پێك دێت، کە لە تلێشێکەوە بە نیشتە پێکهاتەکەدا تێ دەپەڕێت لەسەرەوە، یان لە خوارەوە، وەك تەڵەزمی بەردەلمینە دابڕەکان.

٨٠- طيّة مغلقة closed fold

لۆچێکی داخراو

لۆچـێکه، سـەره بەرانبـەرەکانی لـە تینـی پەسـتانی پەسـتێوی سـەری، پێـك گەییشتونەتەوە.

٨١- متقارب الفواصل close – jointed

جمگەلێك نزیکەکان

وەسفی کەڤرێکی فرە جمگەی لێك زۆر نزیکن.

٨٢- مُنغلق closure

داخراو

(أ) **قـۆقزە پێکهاتەیـەکی داخـراوە، قەبارەکـەی بـۆ دیـاریکردنی بـڕی هایدرۆکاربۆن گرنگە.**

(ب) **سـەرە مـاوەی نێـوان لوتکـەی قۆقزە پێکهاتەیـەك و نـزمترین ئاسـتە، کـە دەشێت هێڵێکی کەنتور داخراوی لێوە بە دەوردا بکێشرێت.**

(ج) **سەرە ماوەی نێوان بنکێکی نزم و نزمترین پنتی کەنارەکەی.**

(د) **پێوەندیی کەنارەکانی تەنیشتە لۆچ پێیەوە لە درزەهێڵەکاندا.**

٨٣- بنيات إنهيار collapse structure

پێکهاتەی هەرەسهێنان

پێکهاتێکە، لە خزان و داتەپینی بەردەکان لەسەر لاپاڵی شاخەکان پەیدادەبێت بـەکاری کێشـی زەوی و لۆچـی بچـووك و تۆپەڵـە بـەرد لەسـەر درزە هێڵـەکان چڕدەبنەوە.

٨٤- تراكم تجاري commercial accumulation

کەڵەکەبوونی بازرگانی

کۆبوونەوەی بڕێك نەوت، یان گازی سروشتی، کە بەشی ئەوە بکات دەرهێنـانی پەسندبێت.

٨٥- الطبقات الصاملة (الصلدة) competent beds

چینە تواناکان (سەختەکان)

ئەو چینانەن، کە خێراو بە ئاسانی هۆکارەکانی لۆچبوون کاریان تێ ناکەن، وەك بەردە لمینە و بەردە قسڵ.

٨٦- جرف صدعي مركب composite fault scarp

درزە ڕامالێنی ئاوێتە

ڕامالێنێکە، بەرزییەکەی بە پێی جیاوازیی جووڵەو درزە جووڵە لە هەمان کاتدا، جیاواز دەبێت.

٨٧- صدوع متمركزه concentric faults

چەقە درزەکان

ئەو درزانەن، کە ڕیزبوونیان لە سروشتدا چەقێکی نزیکە هاوبەشیان دەبێت.

٨٨- شقوق متمركزه = كسور متمركزة concentric fractures

چەقە تڵیشەکان = چەقە شکاوییەکان

جۆرە تڵیش، یان شکاوییەکن لەبەرددا، کە نزیکەی لە دەوری پنتێکی ناوەندیی ڕیزدەبن.

٨٩- بلوتونات متطابقة concordant plutons

پلۆتۆنە چونیەکەکان

پلۆتۆنە بارستەیەکە، تەریب بە چینەکان دەچنە ناو بەردەکۆنەکانەوە، وەك درزە تەریبەکان و لاکۆلیت و فاکۆلیت.

٩٠- توافق concoformity

گونجان، سازان

بنچینەی یەکبینە نیشتن ئەوەیەکە، زنجیرە چینێکی بەرودوایی (یەك لە دوای یەکی) پێك تەریب، لە نێوان هەردوو کۆمەڵەیەکیاندا، کاتە جیاکەرەوەیەك نییە کە نیشانەی پچڕانێکی کاتەکی بێت، بەم جۆرە چینانە دەڵێن پێکەوە گونجاو،

یـان گونجـۆك (conformable) ، و بـەو بنیاتـە پێکهاتنـەی لێیـان پێـك دێـن، دەڵێن گونجۆکی (conformity) ، و ئەو کۆمەڵە چینانەی لە نیشاندنێکی پچڕ پچڕ پێك دێن و بە شێوەی کۆمەڵەی یەك لە دوای یەك بەڵام جیاواز دەبن کە دابـڕی کـاتی یـەکێکیان لـەوی تـر جیادەکاتـەوە، کـە ماوەکـانی نەنیشـتن دەردەخـەن و ڕەنگـە جووڵـەی زەوی و هۆکارەکـانی داماڵینیـان لەگەڵـدا بێـت و پێیـان دەڵـێن چـینە نەگونجۆکـەکان (uncomformable) و بـەو بنیاتـە پێکهاتنـەی نەگونجۆکـەکانی لێ پێـك دێـت، دەڵـێن نـەگونجۆکی (uncomformity).

٩١- صدوع جرّ مطابقة congruous drag folds

هاوجووتە قەدی خزان

ئـەو قـەدی خزانەیـە کـە پەیوەندییـەکی ئاشـکرا بـە درزی گـەورەترەوە پیشـان دەدات، وەك:

(أ) تەوەری قەدی خزانی تەریب بە تەوەری خزانی گەورە.

(ب) ئاستی تەوەرەیی قەدی خزانـەکان تـەریب دەبێـت بـە ئاسـتی تـەوەرەیی درزی گەورە.

(ج) نێوانە جووڵەی قەدی خزان ئەوە پیشـان دەدات کە چینە لـە تـەوەرەی چـاڵیی سـەرەکی نزیکترەکـان، بـەرەو ژوور جـووڵاون و بـە گـوێرەی چـینە نزیکترەکانی تەوەرەی قۆقزی.

٩٢- طيّات مطابقة congruous folds

لۆچە چونیەکەکان

ئـەو لۆچـە نـاوەنجی، یـان لۆچـە خزیوانـەن، کـە ڕوودانیـان بەسـتراوە بـە لۆچـە گەورەکانەوە و لە پلەی لێژی و ئاراستەیاندا لە لۆچە گەورەکان دەچن.

٩٣- كسور أو عروق مقترنة conjugate fractures or veins

شكاوى، يان دەمار پەيوەستەكان

(أ) دوو كۆمەڵ دەمار، يان جمگەن، كە هەمان هێڵی بەركەوتنيان هەيە، بەڵام دژە ئاراستەن (ئاراستە پێچەوانەن).

(ب) هەردوو كۆمەڵە جمگەی لەسەريەك ستوونن.

٩٤- نظام فواصل مقترنة conjugate joint system

سيستمی جمگە لەسەريەكتر ستوونەكان

سيستمە جمگەيەكە، كەلە دوو كۆمەڵەی ڕێكخراون و ڕۆڵەتێكی پێكهاتنيان هەيە، يان لە دەوری تەوەرێكی پەستانی پەسندن.

٩٥- التحرّف المتزامن contemporaneous deformation

هاوكاتە شێوان

(**بڕوانە :** deformation contemporaneous)

٩٦-التحرّف المستمر continuous deformation

(**بڕوانە :** deformation continuous)

٩٧- إلتواء الطبقات contortion of beds

لە جێچوون و پێچخواردنی چينەكان

توند بەسەريەكدا لۆچبوونی چينەكان، بە پێوەرێكی گەورە.

٩٨- خريطة مناسيب contour

نەخشەی ئاستەكان

ئەو نەخشەيەيە، كە گوزارشت لە ڕووزانی (تۆپۆگرافيا) ی ناوچەيەك دەكات، بە كێشانی چەند هێڵێكی داخراو، كە هەريەكەيان هەموو پنتە هاوئاستەكان لە ڕووی دەرياوە پێك دەگەيێنێت.

٩٩- تقلّص contraction

چوونەيەك، كەمكردن

كەمكردنی قەبارە، يان درێژيیە، وەك كەمكردنی قەبارەی گاز بە ساركردنەوە، يان كەمكردنی درێژيی تووڵێكی كانزايە بە نزمكردنەوەی پلەی گەرمی.

١٠٠- لُبّ = عينة لُبّية core = core sample

كرۆك (نێرك) = نموونەی كرۆك

ئەو بەشە لوولەكییە جیۆلۆجییەیە، كە ڕێكەوتی چنگی هەڵكۆڵینەكە دەكات و لوولەكی(كیفی) كرۆك كۆی دەكاتەوە.

١٠١- اسطوانة اللب core barrel

كیفی (لوولەكی) كرۆك

كیفێكی لوولەكییە، لە نێوان چەقۆی هەڵكۆڵین و بۆرییەكانی هەڵكۆڵیندا دادەنرێت و بۆ كۆكردنەوەی كرۆكە نموونەی پێكهێنە جیۆلۆجییەكانی هەڵكۆڵین بەكاردەهێنرێت.

١٠٢- حصيلة اللب core recovery

دەستكەوتی كرۆك

ڕێژەی درێژیی ئەو نێركەیە كە لەكاتی هەڵكۆڵیندا دەست دەكەوێت، بۆ درێژیی ئەو هەڵكۆڵینەی كە لە پێكهاتە جیۆلۆجییەكەدا كراوە .

١٠٣- عينات لبّية core samples

كرۆكە نموونەكان

ئەو نموونە بەردە لوولەكییانەن، كە چنگی هەڵكۆڵەكە دەیبڕێت و لە كیفی (بەرگی) نێركدا كۆدەبێتەوە لەكاتی خولە هەڵكەندندا.

١٠٤- لقمه اللب coring bit

قەپی (پاروی) كرۆك

چنگێكی هەڵكەندنی لوولەكیی بۆشی زۆر سەختە، لە پۆڵای بە ئەڵماس، یان كاربۆراندۆم متوربەركراوە.

١٠٥- عامل التصحيح correction factor

هۆكاری ڕاستكردنەوە

ڕەنووس، یان هاوكێشەیەكە، پێویستە بخرێتە سەر ئەو بەهایەی لە كردەیەكدا دۆزراوەتەوە، بۆ ڕاستكردنەوەی هەڵەی ئەزموونی.

١٠٦- ربط المتكونات correction of formation

پێکەوە بەستنی پەیدابووەکان

دۆزینـەوەی کاتـە پەیوەنـدیی نێـوان پەیـدابووە جیۆلۆجییـە هەمـەجۆرەکان و کاتەکی ڕیزکردنیانە.

١٠٧- تغضُّن الطبقات corrugation of beds

لۆچبوونی چینەکان

تونـد نوشـتاندنەوەی چـینەکان و بـە پێوانەیـەکی بچـووک لەسـەریەکتر قەدکردنیانە.

١٠٨- تجاعيد crenulations

چرچەکان، لۆچەکان (چرچولۆچی)

ئەو پێکهاتـە لۆچـانەن، کـە درێـژیی شـەپۆلەکانیان لـە چـەند کیلۆمـەترێك تـێ ناپەڕێت و لە بنچینەدا، لە کەڤرە گۆڕۆکەکاندا هەن.

١٠٩- هامة الطية المحّدبة crest of fold

لوتکە (پۆپەی) لۆچە قۆقزەکە

ئەو هێڵەیە، کە بەرزترین پنتەکانی ڕووی سەرەوەی لۆچ پێکەوە دەبەستێ وەك یەکێك لە چینەکانی دیاری دەکات.

١١٠- طول الهامة crest length

درێژیی لوتکە

درێژیی شەپۆلی لۆچی پێکهاتەیە، بە درێژایی لوتکەکەی.

١١١- خطّ الهامة crest line

لوتکە هێڵ

ئـەو هێڵەیـە، کـە لـە قـۆقزە پێکهاتـەدا، بـەرزترین پنتـەکان پێـك دەگـەیێنێت لـە خودی چینێکدا، لـە ژمارەیـەکی بێکۆتـایی پانـە بڕگـەی پێکهاتنـدا، و بێگومـان، خودی تەوەری لۆچەکە نییە.

١١٢- **مستوى هامى** crestal plane

لوتكه ئاست

ئەو ئاستەیە، کە لەهێنانە بەرچاوی پێوەستیی لوتکەکانی هەموو چینەکان لە پێکهاتەیەکی قۆقزدا پێك دێت.

١١٣- **صدع قاطع** cross fault

درزی بڕۆك

درزێکی لێدەرە (کوتکە)، کوتگەی چینەکان بە گۆشەیەك دەبڕێت.

١١٤- **النفط الخام** crude oil

نەوتی خاو

ئەو بەردە ڕۆنەیە (ڕۆنبەردەیە)، کە لە باری سروشتییدا لە زەوی دەردەهێنرێت، پێش چارەسازی کردەنی و شلێکی قیریی فڕۆکە، (فڕندەیە) بنچینەی پێکهاتنی هایدرۆکاربۆنەکانە، لەگەڵ کەمەکێکی ئاوێتەکاتی گۆگرد و نیترۆجین و ئۆکسجین.

١١٥- **الركاز الخام** crude ore

کانی (نیشتۆکی) خاو

کانە، لەباری سروشتییدا، بەبێ گۆڕین، یان پوختەکردن، یان ئامادەکاری بۆ هەرکردەیەکی تر، وەك نەوتی خاو.

١١٦- **رصيص السحق** crush conglomerate

تێکەڵە هاڕدراوە

ئەو چینە توند قەدکردوو درز بردووانەن، کە هەموو ئەو قۆناغانەی تێدا دەردەکەون کە دەتوانرێت لە پشتێنەیەکی بەردەوامی بەردەقسڵەوە بۆ پشتێنەیەکی تێك و تێکشکاوی، وردە پارچەی خڕی وەك تێکەڵەیەکی سفت دەردەکەوێت.

١١٧- **سحق** crushing

هاڕین

وردکردنی تەنێك بۆ بەشی وردتر، بە پەستاوتن.

١١٨- معدن خفي التبلور cryptocrystalline mineral

كانێك (كانزايەك) بلوورەكانی وردە بلوریون، بەچاونابینرێن .

١١٩- أوج، قمة culmination

گەییشتنە لوتكە

(أ) بـەرزترین پنتـی سـەرپۆپەی پێكهاتەیـەكی فڕێـدراو (nappe) ی پـێ وەسف دەكرێت.

(ب) بەشێكە لە سیستمێكی قەدكردن، بە شـێوەیەكی گشـتی نزیكـە سـتوون لەسەر ئەو لۆچانەی ئاراستەی نقومبوونیان لێوەی دووربێت.

(D)

١٢٠- **بنيه انفصاليه** decollement

كووچه جياكارەكان

ئاستێكى چينەكانە، كە تەنيا جووڵەى قەدكردن و درزبردنيان بەسەردا هاتووە و پێكهاتنەكانى ژێريان كاريان تێ نەكراوە.

١٢١- **التحّرق التهشُّمى = التحرّق غير المنعكس** deformation, brittle = Deformation, irreversible

وردبوونە شێوان = شێوانى نا پێچەوانە

(**بڕوانە:** brittle deformation)

١٢٢- **التحرّف (التشوه) المتزامن** deformation, contemporaneous

هاوكاتە شێوان

جۆرە شێوانێكە، تووشى كەڤردەبێت و لەكاتى نيشتنيدا ڕوودەدات بەتايبەتى لۆچ بوون و درزبردن

١٢٣- **التحرّف المستمر** deformation, continuous

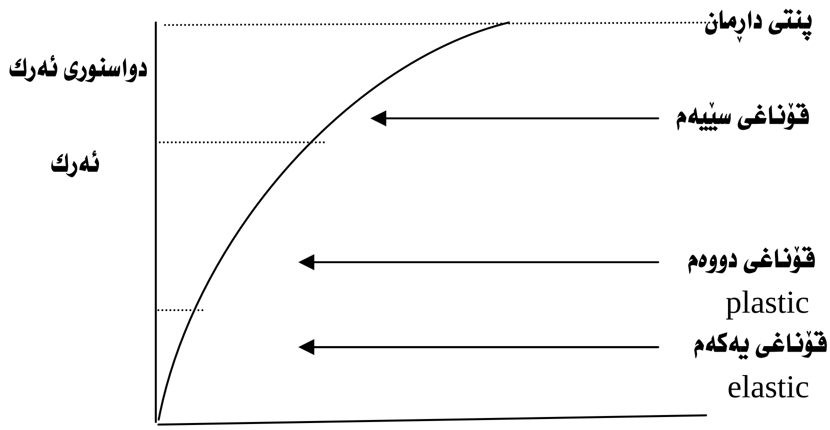
شێوانى بەردەوام (بەردەوامە شێوان)

ئەو شێوانى بەردانەيە، كە لەڕەوين زۆرتر پەيدادەبێت وەك لە وردبوون و تەقينەوە.

١٢٤- **التحرّف المرن** deformation, elastic

جيرِە شێوان

ئەو شێوانەيە، كە قۆناغى يەكەمى چەماوەى ئەرك و شێوان و بەشە ڕاستەكەى ئەو چەماوەيە پيشانى دەدات كە لە وێنەكەدا ڕوون كراوەتەوە و شوێنەوارى ئەو شێوانە لەبەردەكاندا ون دەبێت و كاتێك قورساييەكەى سەرى لابچێت شێوە ينچينەييەكەى پەيدا دەكاتەوە.

وێنەیەکە، یاسای ((هۆك)) لەبارەی پەیوەندیی ئەرك و شێوان ڕوون دەکاتەوە

١٢٥- تحرّف نسيجي deformation, fabric

پێکهاتە شێوان (شێوانی پێکهاتەیی)

ئاراستەی توخمەکانی (هێمانەکانی) پێکهاتەی بەردە، کە بەهۆی پەستانی دەرەکیی سەربەردەکەوە پەیدادەبێت.

١٢٦- التحرّف اللدن = التحرف المتبقي deformation plastic

گونجۆکە شێوان = شێوانی ماوە =deformation, residual

ئەو شێوانەی قۆناغی دووەمی چەماوەی ئەرك و شێوان گوزارشتی لێ دەکات و بەشی یەکەمی سەرەتای چەمینەوە ڕوونی دەکاتەوە و ئەم شێوانە، هەرچەندە بە نەمانی ئەو قورساییەی خراوەتەوەسەری، ڕاستەوخۆ لا ناچێت، بەلاّم بەردەکە وەك خۆی دەمێنێتەوە و بەرهەڵستیی دارِووخان دەکات لەو قۆناغەدا.

١٢٧- آبار التحديد delineation wells

بیرەکانی سنووردانان

ئەو بیرانانەن ، کە بۆ دیاریکردنی ناوچەیەك لەناوچە نەوتییەکان هەڵدەکەندرێن.

١٢٨- **برج حفر** (**دريك**) derrick

کەلوی هەڵکەندنی (**دێریك**)

کەلوی لە تۆڕی ئاسن پێکهاتوون، لەو شوێنانەدا دادەچەقێنرێن کە دەویسترێن زەوییەکەی هەڵکەندرێت، بۆ دەرهێنانی نەوت، یان سامانی کانیی تر، بۆ چەسپاندنی ئامێرەکانی هەڵکەندن و ئاسانکردنیان و بەناوی داهێنەکەیەوە (derrick) ناونراوە.

١٢٩- **بئر تطوير** development well

بیری گەشەکردن

بیرێکە، بۆ گەشەکردنی نەوتەلأنەکە و گەیاندنیە قۆناغی بەرهەمهێنانی هەڵدەکەندرێت.

١٣٠- **صدع يميني** dextral fault

ڕاستەدرز

درزێکە، ئەو بارستەیەی لەلای دووری بینەرەوەیە، وا دیارەکە بەرەو ڕاست بزوێنراوە.

١٣١- **طيّة يمينيّة** dextral fold

ڕاستە لۆچ

لۆچێکی ناچونیەکە، لا درێژەکە وادەردەکەوێت کەلا کورتەکە بەرەو ڕاست بزواندوویەتی، کاتێك بینەر بە دریژایی لادرێژەکە دەیپشکنێ.

١٣٢- **صدع مائل** diagonal fault = oblique fault

لارە درز

درزێکە بە هەموو بارێکدا درێژدەبێتەوە لە نێوان درێژەی چینەکەو ڕاستەی لارییەکەیدا.

١٣٣- **فواصل مائلة** diagonal joints

لارە جمگەکان

ئەو جمگانەن، کە ئاراستەکەیان دەکەوێتە نێوان لاری و لاریی ئەو چینانەی کە تێیاندایە.

diaphragm ١٣٤ - **حجاب**

پەردە

جیاکەرەوەی نێوان دوو شتە، کە دەتوانرێت پلەی داپۆشرانی دابین بکرێت.

diaper folds ١٣٥- **طيّات اختراقية**

لۆچە تێپەرەکان

ئەو لۆچە قۆقزانەن، کە پێداتێپەڕین (سمین) ی چینەکانی ئەو بەردانەی لێ پەیدادەبێت کەلەسەرییەوەن و لەو ناسك و توێك هەڵدەرترن.

dichotomic linear ١٣٦- **الطيات الخطية المتفرعة**

لۆچە هێڵییە پەلهاویشتووەکان

(**بڕوانە :** linear folds)

digitation ١٣٧- **تصَبُّع**

پەنجاندن (بوونە پەنجە)، پەلوپۆهاویشتن

لۆچی قۆقزی ڕاکشاوی ناوەنجین، لە لۆچێکی سەرەکی ڕاکشاو جیابوونەتەوە و لە پەنجە دەچن .

dip-and fault structure ١٣٨- **بنية ميل وصدع**

پێکهاتەی لاری و درز

پێکهاتەیەکە، لە زنجیرەچینێکی بە ئاراستەیەکی دیاریکراودا لارەوەبوو کە درزێکی ئاسایی لار (درزی ڕاکێشان) بە ئاراستەیەکی پێچەوانە دەیبڕێت، پێك دێت.

dip of fault (strike dip) ١٣٩- **ميل الصدع**

درزە لاری

گۆشەی نێوان ئاستی درزو ئاستی ئاسۆییە.

dip or inclination ١٤٠- **الميل**

لاری

ئەو گۆشەیەیە، کە دەکەوێتە نێوان ئاراستەی تینی کایەی موگناتیسی زەوی لە شوێنێکدا وئاستی ئاسۆ لەو شوێنەدا.

١٤١- صدع ميلي dip fault

لاره درز

درزێكه، تەریب به ئاراستەی لاری چینه درزبردووەكان، درێژدەبێتەوە.

١٤٢- مُنحَدر الميل dip slope

لێژیی لاری

واژەیەكه، به ڕووی زەوی دەڵێن ئەگەر لێژبوو لەگەڵ ئاراستەی لاریی چینەكان.

١٤٣- حفر موجّه = حفر اتجاهي directional drilling

هەڵكەندنی ئاراستەكراو = ئاراستەی هەڵكەندن

كردەی سمین، یان هەڵكەندنی بیرێكه، كه پێش سمین و هەڵكەندنی نەخشی دەكێشرێت و لە بنچینەدا، ئەمە بۆ هەڵكەندنی چەند بیر، یان كونێك لە شوێنێكدا بە سوودە

١٤٤- مُتّجه الإنفصام directrix

ئاراستەی درزبوون

ئەو ئاراستە گشتییەیه، كه درزبردن و قڵیشانی لە چینە لۆچبووەكاندا پێ ڕوودەدەن.

١٤٥- تخالف disconformity

نەگونجان

ئەو بەزرترین پلەی نەگونجانەیە، كه دوو كۆمەڵە پێكەوە نەگونجاوەكە بەردی نیشتەیە (واتە یەك بابەتن) بەڵام ڕووی نەگونجانی نێوانیان، لە شێوەی ڕوویەكی داماڵینی كۆندایە (كه نیشانەی ماددەیەكی جیاكەرەوەی دووروودرێژە) و بەمجۆرە پێكەوە ڕێكنكەوتنە دەڵێن نەگونجان (disconformity) و بە دوو كۆمەڵەكە دەڵێن نەگونجۆك (disconformable) و دوو جۆرە :

(أ) **تخالف متواز** parallel disconformity

تەریبە نەگونجان

(ب)ئەوەیە، کە ڕووی داماڵینەکەی لە نێوان دوو کۆمەڵە چینی پێکتەریبدا لێك جیادەکرێنەوە.

تخالف زاوي angular disconformity

گۆشە نەگونجان

ئەوەیە، کە ڕووی داماڵینەکەی لە نێوان دوو کۆمەڵە چیندا لێك کراونەتەوە کە کۆنترەکەیان، جووڵەی لۆچبوون و درزبردنی بەسەرداهاتووە و لاریی چینەکانی، لە لاریی چینەکانی سەروخۆی جیاوازە.

١٤٦- بلوتونات متخالفة discordant plutons

پلۆتۆنە پێکەوە نەگونجاوەکان

بارستەیەکی پلۆتۆنییە،دەترنجێتە نێوان بەردەکۆنەکانەوەو پێکهاتە دروستکارەکانی ئەو بەردانە دەبڕێت، وەك چڵە بڕندەو گەردنەگڕکانییەکان.

١٤٧- الكشف discovery

دۆزینەوە

یەکەم بەرچاوکەوتنی هەر ماددەیەکی کانزایی نوێ لە شوێنێکی دیاریکراودا.

١٤٨- بئر الكشف discovery well

بیری دۆزینەوە (بۆ یەکە مجار)

بیرێکە، کۆبوونەوەی نەوت و گازی تێدا دەسەلمێت، کە پێشتر نەزانراوە و بەرهەم نەهێنراوە.

١٤٩- طيّ غير متّسق disharmonic folding = =

طيّ غير متوافق = discordant

لۆچی ناڕێك = لۆچی ڕێکنەکەوتوو

ئەو لۆچەیە، بە کۆمەڵەی بەرودوا ئاڵۆگۆڕ لە چینە گونجۆك و ناسکەکاندا پەیدا دەبێت و سروشتی لە هەر کۆمەڵەیەکدا، لەگەڵ کۆمەڵەکەی دوای خۆی جیاوازە.

١٥٠- طيّات لاتناسقية disharmonic folds

لۆچە ناڕێکەکان

ئەو لۆچانەن، کە شێوەکانیان بەدرێژایی ئەو ستوونە ستراتیگرامییەی تێیدا دروست دەبێت، ئەگەر بەهەڵکەندنیان بەرەوخوار بەدوایاندا بچین، چونیەك نییە.

١٥١- ملخ التفصل disjunctive dislocation

هەڵکێشانی لێك جیاوەبوو

دیمەنی پێکهاتەی دروستکاریی بەردەکانە، بنچینەکەی لێکجیابوونەوەو درزبردنە بە زەمینە جووڵەکان.

١٥٢- الإلتواء والتّمدّد distortion and dilation

وەرگەڕان و کشان

وەرگەران – لە جیۆلۆجیای دروستکاریدا – گۆڕانی شێوەیەکە لە کردەی هەڵچوون پەیدادەبێت، وکشان، گۆڕانی قەبارەیە، کە لە هەمان کردە پەیدادەبێت.

١٥٣- عينة الحفيرة ditch sample

نموونەی قۆرت

ئەو پارچە پێکهاتە جیۆلۆدجییانەن، کە ڕێکەوتیان دەکات و چنگی هەڵکەندنەکە وردیان دەکات و ئەوجا شلی هەڵکەندنەکە هەڵیان دەگرێت بۆ چاڵۆچکەیەك لە دەوری کونەکە، یان لە تەنیشتیەوە.

١٥٤- إنحراف diversion

لادان

گۆڕانی ئاراستە، یان ڕەوت.

١٥٥- عَرّاف diviner

فالگرەوە

بەو کەسە دەڵێن، کە پێشبینی ڕووداوێك، یان بوونی نەوت، یان گاز، یان ئاو، یان خاوی کانزاکان دەکات لە ژێرزەویدا.

١٥٦- عصا العِرافة divining rad

داری فاڵچێتی

دارێکـه، لـه لقـی دار، یـان شـتێکی وا دەکرێتـەوە و دەڵـێن ڕەوشـی جـادویی هەیەکـه فاڵچـی بـەکاری دەهێنێت، وا چاوەڕوان دەکرێت، کەلەسـەر خـاو، یـان نەوت ئاو بێت بە پێی پسپۆڕیی فاڵچییەکە، لاردەبێتەوە.

١٥٧- القبّة dome

گومەز

لۆچێکی قۆقزی بۆ سەرەوە کەوانەییە، بەو شێوەیەی پێی دەڵێن گومەز.

١٥٨- هبطة الصدع dome- throw of fault

درزداکەوتن

ماوەی بەرەو خواربوونەوەی (داکەوتنی) کەڤر (بەرد)، ئەگەر درزی برد، یـان شکا.

١٥٩- الجانب الهابط down- thrown side

لایە داکەوتووەکە

ئەو بەشەی کەڤرە، کە داکەوتوو دەردەکەوێت، بەلایەکی درزەکەدا.

١٦٠- طيّات انزالاقية drag folds

لۆچە داخزیوەکان

وردە لۆچی ناوەنجین، لەو چینەلاوازنەدا پەیدادەبن، کە کەوتوونەتـە نێـوان دوو چینی چەسپیوەوە و بەوەجیادەکرێنـەوە کـە چینەکانی سـەرو، بـەرەو دوور لـە تـەوەری لۆچـەکە چاڵە گەورەکـە دەخزێـت لـە چـاو چینەکانی خـوارودا و بـە پێچەوانەیشەوە.

١٦١- خُرْم ، ثقب الحفر drill hole

سمراو

ئـەو کـونی سمیینەیـە، کـە سمـۆو ئـامێرە بـەرد سمەکـە لەبەردەکـەدا دروسـتی دەکات.

١٦٢- جدار الخُرم، جدار هوه الحفر drill hole wall

ديوارى سمراو

ئەو ديوارەيە، كە كونەكەو ڕەوتەكەى لەو پێكهاتە جيۆلۆجييانەدا ديارى دەكات كە پێيدا تێ دەپەڕێت.

١٦٣- تخريم ،حفر drilling

سمين

كونكردنى زەوييەكە، كە بە زۆرى قووڵ و باريك دەبێت.

١٦٤- أداة التخريم، أداة الحفر drilling bit

ئامێرى سمين (سمۆ)، يان هەڵكەندن

ئامێرێكى بڕندەى زۆر سەختە، لە كۆتايى بۆريى سمينەكە دەبەسترێت و بەزۆرى لە پۆلا يان پۆلاو ماسى (ئەڵماسى) دەستكرد، يان كاربۆراندۆم،دروست دەكرێت.

١٦٥- مكنة التخريم (الحفر) drilling machine

مەكينەى سمين (هەڵكەندن)

مەكينەيەكە، بۆ كون دروستكردن، يان سمينى زەوى بەكاردێت.

١٦٦- أنابيب التخريم drilling pipes

بۆرييەكانى سمين (هەڵكەندن)

چەند بۆرييەكن، بە زۆرى لە پۆلاى ئەستوورى و درێژى جياواز دروست كراون، سەرى هەريەكە، يان چنگێكى هەڵكەندن و لوولەكێكى كرۆكيان لێ چەسپ كراوە و بۆ قوڵكردنى سمينەكەو گەياندنى جووڵە لە مەكينەى سمينەكەوە بۆ چەقۆى سمين و لوولەكەى و گواستنەوەى شلەى سمينەكە بۆ بنكى سمراوەكە بەكاردێت.

١٦٧- رصيف التخريم drilling platform

سەكۆى سمين

سەركەوتەيەك، يان سەكۆيەكە، لەكاتى بەردكوتكردن لە ژێر ئاودا بەكاردێت.

١٦٨- عمودي التخريم = عمود الحفر drilling rod = boring rod

ستوونی سمین = ستوونی هەڵکەندن

(**بڕوانە:** boring rod)

١٦٩- الاحداثيات الدنيا ميكية لبؤرة الزالزال dynamic parameters

سنوور دیاریکەرەی داینەمیکیی earthquake focus

ناوەندی بومەلەرزە

وێنەیەکە، باری درزی جووڵەو چینەکانی ناخی زەوی و ئاواستەی جووڵەی تۆپەڵە بەردەکانی سەر ڕووی ئەو درزانەی دەبێتە هۆی بوومەلەرزە، دیاری دەکات.

(E)

١٧٠- **الطيّات الخطية الدرجيـة** echelon linear folds

هێڵە لۆچی پێپیلکەیی

(بڕوانە: linear folds)

١٧١- **انـزلاق** ecoulement

خزان، خلیسکان

خزانـی بارسـتێکی گـەورەی کـەڤر (بـەرد) ە، لـە ژێرکاریگـەریی لادان یـان لـە ئەنجامی ڕوودانیدا.

١٧٢- **التحرف المـرن** elastic deformation

جیڕە لادان (شێواندنی جیڕی)

(**بڕوانە :** deformation, elastic)

١٧٣- **حَدّ المرونة** elastic limit

سنووری جیڕی

ئـەو سـنوورەیە، کـە ئەگـەر پەسـتان و ئـەرکی خراوەتەسـەر تـەنێك تێپـەڕی کردلێی، دەشێوێت و ئەگەر ئەو پەستانەی لەسەر لابرا، وەك خۆی لێ نایەتەوە.

١٧٤- **سجل كهربائي** electrical log

تۆماری کارەبایی

هێڵێکـی شـەپۆلدارە، جیاوازیی پلـەکانی بـەرگریی کارەبـایی چـینەکانی بیرێـك دەردەخـات، و ئـەم تۆمارانـە، بۆپێکـەوە بەسـتنی نێـوان بیرەکـان لـەڕووی جیۆلۆجییەوە بەکاردەهێنرێت.

١٧٥- **الصدوع و الطيّات المتدرّجة** en-echelon, (fault and folds)

درزو لۆچە پلە پلەکان (تاکولۆیەکان)

ئەو کۆمەڵە درز یان وردە لۆچانەن کە ماوەی زۆر درێژ نابنەوە هەندێکیان لە هەندێکی تریان تێ دەپەڕن.

١٧٦- بنيات تراكيب جّوانيّة enterolithic structure

پێکهاته ناوەکییەکان

پێکهاتەی لێکچوون لە هەندێ بەردا پەیدا دەبن، وەك نیشتە خوێیین و بەردە قسلٚ و دەبێتە هۆی زۆری و کەمیی قەبارەی بەردەکان و لە هەندێ گۆڕانی کیمیایی پەیدا دەبێت کە بەسەریاندا دێت.

١٧٧- ترسُّب قــارّي المنشـأ epirogenic sedimentation

نیشتەی بنەچەکیشوەری

ئــەو نیشــتنانەن، کــە لــە چاڵۆچــۆڵییە هەرێمییەکانــدا ڕوودەدەن، لــەکاتی پەیدابوونــە ســەرەتایی و ناوەندییەکانیانــدا و بەســێ بــاری یــەك لــە دوای یــەك (بەرودوا) جیادەکرێنەوە کە نیشانەی کۆنیی دەریـاو داپۆشـران (نقومبـوون) و دەرکەوتنیانن.

١٧٨- حركات المناسيب البحرّية eustatic movements

(جووڵەی) شوێنگۆڕکێی ئاستە دەریاییەکان.

ئەو گۆڕانە گشتگرانەن کە بە سەر ئاستی ڕووی دەریا دێن لە کاتە جیۆلۆجییە جیاوازەکانــدا و لــە بەرزبوونــەوەو نزمبوونــەوەی بنکــی زەریاکــان، یــان پەنگخواردنەوەی ئاو لە کلاوەکانی سەهۆڵ و لێوە دەرهاتنیدا.

١٧٩- المتبخرات،التبخريات (رواسب التبخير) evaporites (evaporation sediment)

هەڵمینەمەنی (نیشتەکانی هەڵماندن)

ئەو نیشتانەن، کە لە ئەنجامی خەستبوونەوەی پاش هەڵمین پەیدادەبن، وەك جیپسۆم ئەنهایدرات و بەردەخوێ.

١٨٠- إستكشاف exploration

دۆزینەوە و کێوماڵکردن (بەدواداگەران)

درێــژە تۆژینــەوە، بــەڕێگا جیۆلــۆجی، یــان جیۆفیزیــایی، یــان جیۆکیمیــایی بەمەبەســـتی دیـــاریکردنی بڕوجـــۆری پاشـــەکەوتی خاوەکانزاییـــەکان و هایدرۆکاربۆنەکان جێبەجێ دەکرێت.

١٨١- بئر الاستکشاف exploratory well

بیری دۆزینەوە

ئـەو بیرەیـە، کـە لەناوچـە نوێیەکانـدا هەڵدەکەنـدرێت بـۆ دۆزینـەوەی نـەوت و دەتوانرێــت زانیــاریی بــەهاداری لــە ڕووی زەویزانــی و کۆکارییــەوە لێ دەســت بکەوێت، بە وەرگرتنی نموونەی زۆری ناخەکی و لێکۆڵینەوەیان.

(F)

١٨٢- نسيج الصخر fabric of rocks

شێوازی چنینی کانە بەرد

ئەو شێوازەیە، کە چنینە بەشە بەردپێکهێنەکان بە خۆیانەوە دەیگرن و ئەو جووڵەو گوشارانەی کە دەکەونەسەر بەردەکان و ڕووخساری دەرەکییان دیاری دەکەن.

١٨٣- سحنة facies

دیمەن

ئەو کۆمەڵە ڕەوشە بەردی و کانزایی و هەڵکەندراوییانەن کە دوو بەردیان پێ لێك جیادەکرێتەوە، کە لە هەمان شوێن و کاتی جیۆلۆجیدا دروست بوون.

١٨٤- فونة السحنة، سحنة حيوانية facies, fauna (fauna,facies)

دیمەنی کۆمەڵە گیانداری ناوچەیەك

ئەو کۆمەڵە گیاندارانەن، کە خۆیان بۆ ژیان لە ژینگەیەکی نیشتەنی تایبەتدا گونجاندووە، هەرچەندێك کاتی نیشتنەکە جیاواز بێت و بەجۆرێك ئەو ژینگەیە پیشان دەدات، کە لە ژینگەی تر جیای دەکاتەوە.

١٨٥- فلورة السحنة، سحنة نباتية flora،facies

دیمەنی گوڵجاڕ (کۆمەڵە گوڵی) ناوچەیەك

ئەو کۆمەڵە گوڵ و ڕووەکانەن، کە خۆیان بۆ ژیان لە ژینگەیەکی نیشتەنی تایبەتدا گونجاندووە، هەرچەندێك کاتی نیشتنەکەی جیاواز بێت، کەلە ژینگەی تر جیای دەکاتەوە.

١٨٦- سحنة مستحاثة (أو أحافير أو متحجرات) facies, fossil(fossil,facies)

بەردینە دیمەن (دیمەنە بەردینە)

بەردینەی جۆرە زیندەوەرێکە،کە خۆی بۆ ژیان لە ژینگەیەکی تایبەتدا گونجاندووە کە پێی دەناسرێتەوەو تایبەتە بە خۆی و لە هیچی تردا نییە.

١٨٧- توسمّ الطبقات facing of strata

ڕوخساری چینەکان، چینە نیشانەبوون

هەوڵی دیاریکردنی ڕووە بنەڕەتییەکانی چینەکان، کە زۆر گرنگە لە باری ئەو چینە پێکهاتن ئاڵۆزانەدا کە ڕەنگە ئەو ڕووەیان، بارودۆخێکی نائاسایی وەرگرتبێ.

١٨٨- تحدّب زائف false anticline

گەندە قۆقزی، قۆقزییە درۆیینە

بنیات پێکهاتەیەکە، لە شێوەی کووڕی، یان قۆقزییەکەیدا، لە ئەنجامی کرژبوون و یەکگرتن و بەردەکان لەسەر تۆپەڵێکی بەرهەڵستی وەك گردێك نێژراو، یان بارستە بەردینەیەك پەیدادەبێت.

١٨٩- تطبُّق زائف false bedding

گەندە چیناندن، چیناندنە درۆیینە

گۆڕانی ئاراستەی توێژاڵەکانی چینێکەکە، کە لە ئاراستەی گشتیی چینەکان ناچێ وچینی ڕاستەقینە نییە.

١٩٠- طيّة مروحيّة fan fold

لۆچی پەروانەیی (پەروانە لۆچ)

لۆچێکی قۆقزییە، هەریەکەی باڵەکانی بە ئاراستەی ئەوی تر لاردەبێتەوە، یان لۆچێکی چاڵەکییە، هەریەکەی باڵەکانی دوور لە ئاراستەی ئەوی تر لاردەبێتەوە.

١٩١- صدع fault

درز

شکاندنێکە، لە زەویدا، کە لە هەردوولایەوە، بارستە (گەواڵە) بەردەکان لە ئاستی ئەودا دەجووڵێن و لێك دەترازێن.

١٩٢- حوض تصّدع fault basin

درزە مۆژ (درزە چاڵ)

ناوچەیەکی ڕۆچووە کە لە ئەنجامی لێکترازانی چینەکان پێك دێن و لە چاو ناوچەکانی دەروبەریدا و درزەکان لێکیان جیادەکاتەوە.

١٩٣- البريشة الصدعية fault breccia

درزە تەڵەزم

تەڵەزمە بەردی وردی گۆشەدارن، لە درزبردن پەیدابوون و بە ماددەیەکی لکێن پێکەوە لکاون ونیشانەن بۆ هێزو ئاراستەی جووڵانی چینەکانی.

١٩٤- مَصْدَعة، معقدة fault complex

ئاڵۆزە درز

بارێکی ئاڵۆزی کۆمەڵە درزێکی پێکداچوو بەیەکتر بڕی، تەمەنی جیۆلۆجی یەکسان، یان جیاوازن.

١٩٥- عناصر الصدع fault elements

هێمانەکانی درزبردن

ئەو دیاردە سروشتییانەن کە بە دوای درزبرندا دێن.

١٩٦- خطّ الصدع fault line

هێڵی درز (درزە هێڵ)

یەکتربرینی ئاستی درزبردن و ڕووی زەوییە.

١٩٧- مستوى الصدع fault plane

ئاستی درزبردن

ئەو ئاستەیە، کە بەگۆشەی جیاواز درزبردنی تێدا ڕوودەدات.

١٩٨- متجه الصدع fault strike

ئاراستەی درزبردن

ئەو ئاقارەیە (ئاراستەیەیە)، کە ڕووی درزبردنەکەو ئاستی ئاسۆیی یەکتری تێدا دەبڕن.

١٩٩- مصيدة صدعية fault trap

درزە داو

داوێکی نەوتە، داخرانی لەبوونی درزێك یان زۆرترەوە پەیدادەبێت.

٢٠٠- تصدُّع = تكسُّر faulting = fracturing

تێكشكانی بەردە، بە هێزی ڕاكێشان، یان پەستێوران.

٢٠١- فواصل ريشية feather joints

پەڕە جمگە

چەند كۆمەڵە جمگەیەكی بچووكن لە تەنیشت درزێكی گەورەوە بەشێوەی پەڕ، لقوپۆپ دەهاون.

٢٠٢- تطَبق مُتفلَق fissile bedding

درزە چیناندن (چیناندنی درزن)

ئەو چیناندنەیە، لەو توێژاڵانە پەیدا دەبێت كەئەستوورییان لە ٢ مم كەمترە.

٢٠٣- تَفلُق fissility

تـرەكین (درزبردن)

ڕەوشـی بـە ئاسـانی تـرەكین و درزبردنـی بـەردە، بـە ڕووتـەختی پێكتـەریبی یەككگرتوو.

٢٠٤ – شَقْ fissure

درز، تلیش

ئەو تلیشـە بەردانـەن، كـە دەشـێت فراوان بن، یـان تـەنیا درزێكـی بچووكن و لـە چەند گرێیەك (ئینجێك) یان چەند پێیەك تێ ناپەڕن.

٢٠٥- طيّ الانثناء = طيّ الانضغاط flexure = folding=

لۆچی نوشتانەوە = لۆچی پەستێوران compression folding

جۆرە لۆچێكە، كە لە پەستێوران پەیدا دەبێت و هێزەكە بە تـەریبی لەگـەڵ ڕووە لۆچبووەكاندا كارەدەكات.

٢٠٦- انزلاق مع الطيّ flexural slip

خزین لەگەڵ لۆچبووندا

جووڵانی (خلیسكانی) بەردە سەختەكان، لۆچبوونی چینەكانی تێدا باوترە لـە خزان لەناو خۆیاندا.

٢٠٧- طيّة ثني flexure fold

لۆچی نوشتانەوە

جۆرە لۆچێکە، کە قەبارەیان لە نێوان وردبینی و شاخ دروستکەردایە، و جووڵەی ستوونی لە سەر هێڵی تەوەرەیی و بەلایەکانی تەریب دەجووڵێن، کە کەمییەکی هەستپێکراو لە فراوانبووندا ڕوودەدات.

٢٠٨- طيّ الانزلاق flexure – slip folding

خزینە لۆچبوون

ئەو جوولانەن، کەلەبەردە چین چینەکاندا ڕوودەدەن و چینە سەختەکان دەنوشتێنەوە و ڕووتەختەلاداوی چینە ناسەختەکان دەخزێن.

٢٠٩- طيّ الانسياب flow folding

ڕەوینە لۆچبوون

لۆچبوونێکە، لەوبەردانەدا ڕوودەدات، کە لاوازیی بەرهەڵستیی لە چاو هۆکارەکانی لادانەدا زۆر کەمە، بە جۆرێك ئەو شێوەیە وەردەگرێت کە پەستاوتنی بەردەبەهەڵستەکارەکانی دەورو پشتی دەیخەنە سەری، یان جۆرە پەستاوتنە گشتییەکانی بواری لادان دەیسەپێنن.

٢١٠- طيّات الأنسياب flowage folds

ڕەوینە لۆچبوونەکان

(أ)**لۆچە ناوەنجییەکان، کە لە ڕەوینی بەردەکان بەرەو تەوەری پێکهاتەیەکی پەیدادەبێت و ئاراستەکەی بەسەر لۆچە ناوەنجییەکاندا باو دەبێت.**

(ب)**ئەو لۆچانەن، چینەکان لە لووتکە چاڵییەکاندا تەنك و لە بنکەدا ئەستوور دەبن.**

٢١١- طيّة fold

لۆچ

نوشتانەوەی چینە بەردەکانە، بۆ سەرەوە، یان خوارەوە، بە هۆی ئەو پەستانەوە کە لە جووڵە زەمینییەکانەوە ڕوودەدات.

٢١٢- محور الطيّة fold axis

تەوەری لۆچ

هێڵێکی ئەندێشەییە، دوو باڵی لۆچەکە لەسەری ڕووبەڕوو (بەرانبەر) دەبن.

٢١٣- صدع طيّ fold – fault

لۆچە درز

لۆچێکی بەهۆی درزەوە دروست بووە، لەو هۆ، یان هۆکارە پەیدا دەبێت کە لۆچەکەی لە پێناودا ڕوودەدات.

٢١٤- طرف الطيّة fold limb

لۆچە سەر، سەری لۆچ (پەلی لۆچ)

ئەو لایەی نوشتانەوەیە، کە پێی تەواودەبێت و نوشتانەوە، دوو سەری (پەلی) هەیە.

٢١٥- مستوى الطيّة fold plane

ڕووتەختی تەوەری لۆچ (قەد)

ڕووتەختێکە، بە تەوەری نوشتانەوەکەدا تێپەڕدەبێت دوو سەرەکەی (پەلەکەی) بە هەردوولایدا لاردەبنەوە.

٢١٦- نظام طيّ fold system

سیستمی لۆچ (قەد)

کۆمەڵە قەد (لۆچ) ێکە، ڕەوش و ئاقاری هاوبەشیان هەیەو باوەڕوایە کە یەك بنەڕەتیان هەبێت.

٢١٧- الطيّ folding = placation

قەد (لۆچ) بوون

گرژبوونێکە، لە توێکڵی زەویدا، لە ئەنجامی زەمینە جووڵەکاندا، کە دەبێتە هۆی لۆچ و چەمینەوەو قەدبوونی بەردەکان.

٢١٨- طيّات المرتبة الأولى= تحدّبات و تقعرات مركبة folds of the ١st order

لۆچە پلە یەکەکان synclinoria=anticlinoria

ئەو لۆچە درێژانەن،کە لە چەند لۆچێکی سادە پێك دێن.

٢١٩- طيَات المرتبة الثانية — fold of the ٢nd order

لۆچە پلە دووەکان

لۆچە درێژی مامناوەند، یان کورتەکانن، دەکەونە سەر لۆچە پلە یەکەکان.

٢٢٠- جدار سفلي — foot wall

دیواری خوارو

بەو چینە بەردانە دەڵێن، کە لەسەرووی درزەکانەوە دەخلیسکێنە خوارەوەی ڕووی درزەکە.

٢٢١- جدار سفلي للصدع — foot wall of a fault

دیواری خواروی درز

ئەودیوارەیە، کە لە کۆتایی بەردەکانی لای خوارو لە ئاستی درزدا پێك دێت.

٢٢٢- صخور الجدار السلفي — foot wall rocks

بەردەکانی دیواری خوارو

ئەو بارستە بەردانەن، کە لەلای خوارووی ڕووی درزەوەن.

٢٢٣- طرف أمامي — fore limb

سەری پێشەوە

لا زۆرلارەکەی (لێژەکەی) کووڕییەکی ناوچونیەکە و لە تەنیشتە پاڵپێوەنەرەکە، پێك دێت.

٢٢٤- أرض المقدّمة = مقدّمة اليابسة — foreland

پێشە زەوی = پێشی وشکانی

پارچە ئەرزە لە چاوخۆدا جێگیرەکەی کیشوەرەکەی تەنیشت زەریایە، کە بەرەو ئەو دەجووڵێت و نیشتە چاڵییە هەرێمییەکان لەکاتی جووڵەکانی بنیاتنانی شاخەکاندا، دەیپەستێون.

٢٢٥- تكوين — formation

پێکهاتن، پەیدابوون

بەشی بنچینەیی پۆلێنی خۆماڵیی بەردەکان کە سنوورێك دەوری داوە و

دەتوانرێــت لــە دەشــتدا چــاودێری بکرێــت و بــە ڕەوشــی بــەردیی تایبــەت جیابکرێتــەوە بێئــەوەی گویٚ بدرێتــە ئــەو مــاوە جیۆلۆجییــەی تێیــدا پــەیدابووە، وەك پەیدابوونی قوڕی ئەسنا:

(Esna shale formation)

٢٢٦- هزمة fossa

چاڵ

نزماییــەکی کــەمی پــانی ئاوداپۆشــیوە،دەوری بارســتە کیشــوەرییەکانی داوە، پارچە مادده وردەکانی تێدا کۆدەبێتەوە کە لـەو بارسـتە کیشـوەرییانەوە دێن و بــەردەوامیی ئــەم کردەیــە بــە درێــژایی چــاخە جیۆلۆجییــەکان، دەبێتــە هــۆی بــەردەوامیی داکــەوتنی بنکــی چــاڵەکەی، تــا دەبێتــە سەرچــاوەی لاوازی لــەو شـــوێنەی تـــوێکڵی زەوی کـــە ڕەنگـــە ببێتـــە هـــۆی درزبردنـــی خـــودی بارستەکیشوەرییەکە.

٢٢٧- کسر fracture

شکان

درزبردنی بەردەکانە، لە ئەنجامی توند قەدبوون، یان درزبردندا.

٢٢٨- مسامیة تشققیة fracture porosity

درزە کونیلەداری

کونیلـەداریی بـەردە، لـە بـوونی ئـەو بۆشـاییانەی لـە تێکشـکان و وردبـوون بـە تەقینەجیابوونەوە پەیدادەبێت.

٢٢٩- غاز حُرّ free gas

گازی ئازاد

گــازێکی یەکنــەگرتووە لەگــەڵ توخمــەکانی تــردا، یــان گــازێکی بــە تــەنیا بەرزەوەبووە ، بەبیٚ گەرمکردن.

(G)

۲۳۰- فاصل (في التصدع) gap (in faulting)

كەلێن (لە درز بردندا)

تانە جیابوونەوەی چینەکانە لە ئەنجانی درزبرندا و دەتوانرێت بە تەریبی پێداکەوتەی درزبردنەکە بپێورێت.

۲۳۱- قلنسوة الغاز gas cap

کلاّوی گاز

گازێکی بەرەلاّیە، بەسەر ڕۆنەوە لە کۆگەی سروشتیدا و هەرچەندێك بڕی زۆرتر بێت، لەوەی کە دەشێت لە ڕۆنەکەی ژێریدا بتوێتەوە لە ژێر پەستان و پلەیەکی گەرمیی دیایکراودا، ئەو گازە بەرەلاّیە دەبێت.

۲۳۲- حقل الغاز gas field

کانە گاز،گازەلاّن

ناوچە زەوییەکە، گازی سروشتی لێ دەردەهێنرێت.

۲۳۳- نسبة الغاز في النفط gas oil ratio

ڕێژەی گاز لە نەوتدا

ژمارەی ئەو پێ سێجا گازەیە، کە لەگەلّ هەر بەرمیلە نەوتێك دەردەهێندرێت.

۲۳٤- السطح بين الغاز والزيت gas oil surface

ڕووی نێوان گازو ڕۆنە

ئەو ڕووەیە کە خاوی نەوت و گازی سروشتیی ناو کۆگە (گەنجینە) کە لێك جیادەکاتەوە.

۲۳۵- رمل الغاز gas sand

گازە لم

بەردی گەنجینە، یان بەشێك لەو بەردەی گازی تێدایەو بە زۆری لمە بەرد دەبێت.

٢٣٦- السطح بين الماء والغاز gas water surface

ڕووی نێوان ئاو و گاز

بەشداریی ئاو و گازە لە ڕووەیەکی نێوانیاندا.

٢٣٧- بئر الغاز gas well

بیرە گاز

چاڵێکی قووڵە، گازی سروشتیی لێ بەرزدەبێتەوە و بیرەگازێکە دەشێت لە ڕووی ئابوورییەوە سوودی لێ وەربگیرێت، لەبەر بەتینی پەستان و زۆری گازو نزیکیی لە بازاڕەوە.

٢٣٨- نطاق الغاز gas zone

ناوچەی گاز

بەردە پێکهاتەیەکە، کەلێنی موییینی پڕ گازی سروشتیی تێدایە، لە ژێر پەستانێکی زۆر لە پەستانی ئاسایی زۆرتردا.

٢٣٩- كسور شدّية gash fractures

برینەشکان، قڵیشە شکان

قڵیشی گەورەی لەگەڵ درز، یان ناوچەی درزدا یەکتربڕە، کە لە زەبر پەیدا دەبێت.

٢٤٠- باحة التجمّع gathering area

مەیان (ناوچە) ی کۆبونەوە

ناوچەیەکی تەڵەی هایدرۆکاربۆنەکانە، کە بەزۆری لە ژێر ئارەزووی هەرێمیی گشتیدا دەبێت، کە ڕۆن، یان گازەکەی لێ ڕۆیشتبێ بۆ تەڵە بە ئاراستەی دژە ئارەزوو.

٢٤١- حنيرة إقليمية، تقوّس (في أديم الأرض) geanticline

کەوانەیەکی هەرێمی (لەناخی زەویدا)

پێکهاتەیەکە لەسەر پێوانەیەکی گەورە، کە بە گشتی هی سەرچاوەی زەمینیی ئەو نیشتانەیە، کە چاڵێکی گەورەی نزیك پێك دێت.

٢٤٢- طيّات متزايدة generative folds

لۆچە دروستکارەکان

ئـەو لۆچـانەن، کـە لەگـەڵ بـەرودواهاتنی چـینەکانی بەرزتردەبنـەوە ئـەوەیش ئەسـتووریی سـتراتیگرافی (چـینزانییانە) بـەرەو ناوچـەی تـەوەرەیی لۆچـەکە زیاددەکات.

٢٤٣- علم كيمياء الأرض = جيوكيمياء geochemistry

کیمیای زەیزانی = زەمینەکیمیا

ئەو لقەی کیمیایە، کە تایبەتە بەشکاریی نموونە بەردینەکان، یان بەردینـەکان، بۆ زانینی پێکهاتن و بارودۆخی پێکهاتن و دابەشبوونی لە سروشتدا.

٢٤٤- مقاطع جيولوجية geological sections

بڕگە جیۆلۆجییەکان

ئەو وێنانـەن، کـە پێکهاتنی زەوی و سروشـتی بـەردەکان و پێوەنـدیی نێوانیـان ڕوون دەکەنـەوە، ئەگـەر بەخـەیاڵ بـە ئاراسـتەیەکی سـەرەکی لـە شـوێنێکی دیاریکراودا بڕیمان.

٢٤٥- المسح الجيولوجي geological survey

ڕووپێوانی جیۆلۆجی (زەویزانی)

ئەو لقەی زەویزانی (جیۆلۆجی) ی تایبەتە بە دیاریکردنی سروشتی بـەردەکان و ئـەو خاوانـەی کـە تێیاندایـە لەسـەر نەخشـەی تۆپـۆگرافی (ڕوخسـار، تایبەتمەندی).

٢٤٦- مجال المغنطيسية الأرضية geomagnetic

بواری موگناتیسێتیی زەوی

ناوچەی کاریگەریی موگناتیسێتیی زەوییە.

٢٤٧- أقطاب المغنطيسية الأرضية geomagnetic poles

جەمسەرەکانی موگناتیسێتیی زەوی

جەمسەرەکانی کایەی موگناتیسیی زەوی و دەکەوێتـە دووریـی نزیکـەی ٤٠٠٠ میل لە ڕووی زەوییەوە.

٢٤٨- سماعة أرضية (جيوفون) geophone

زەمینە بیستۆك (جیۆفۆن)

ئامێرێکی بۆ دەنگ هەستیارە (هەستناکە)، لە سیزمە ڕووپێویی جیۆفیزیکیدا بەکاردێت، لە سەر زەوی دادەنرێت و شەپۆلە دەنگیانە وەردەگرێت کە لە تەقینەوەیەك دەردەچێت و دەیاننێرێت بۆ ئامێرەکانی تۆمارکردن.

٢٤٩- شذوذجيوفيزيقي = شذوذ جيوفيزيائي geophysical anomaly

نائاساییێتیی جیۆفیزیکی = نائاساییێتیی جیۆفیزیایی

بەشێکی دیاریکراوە لە نەخشەی جیۆفیزیکی، کە لە دیمەنەکەیدا لە بەشەکانی تری نەخشەکە جیاوازە.

٢٥٠- الاستكشاف الجيوفيزيقي geophysical exploration

بەدواداگەڕان و دۆزینەوەی جیۆفیزیکی (زەمینۆفیزیکی)

بەکارهێنانی ڕێگا زەمینۆفیزیکییە جۆراوجۆرەکانە، وەك موگناتیسێتی زەوی هەژێنیی (بوومەلەرزەیی) و خاوە خاوێیی و کارەبایی، بۆ گەڕان بە دوای خاوەجیاوازەکاندا.

٢٥١- علم الجيوفيزيقا = الجيوفيزياء geophysics

زەمینۆفیزیکزانی – زەمینۆفیزیازانی

زانستێکە، لەبەردو پێکهاتن و ناوەرۆکیان دەکۆڵێتەوە لە ڕووی گونجان و کارپێکرانی یاساکانی سروشتزانی (فیزیا) بەسەریدا.

٢٥٢- دروز الأرض geosutures

درزەکانی زەوی

ناوچە تاڕاددەیەك تەسك و نائارامن، کەوتوونەتە نێوان پارچە جێگیرو کەنار تەریبی بەردەکانی بنك لە توێکڵی زەویدا.

٢٥٣- طي جرماني germane type folding

قەد (لۆچ) ی جەرمەنی

ئەو پێکهێنانەی گەورە لۆچن، کە بەردەکانی ئەو زنجیرە شاخە کۆنانەی کە لە لۆچێکی ئەلپیی پێشتر قەددەکاتەوە.

٢٥٤- **الطرين الجلوبجريني** globigerina ooze

ليتەی گلۆبیجرینی

نیشــتەی دەریــا قووڵەكانــە، كــە لــە بنچــینەدا لەســەدەفە قسـڵییە وردەكـانی گیانەوەری گلۆبیجرینا پێك دێت كە نیشتەی قوڕی تەڕ (لیتە)یە.

٢٥٥- **طين الصدوع** gouge

قوڕی درز

ئەو مـاددە بەردییـە هاڕدراوەیـە، كـە لـە ئـەنجامی جووڵـەی درزەكـان و هـاڕینی بەردەكان پێك دێت و لەو نیشانە سروشتییانەیە كە بەڵگەی بوونی درزن.

٢٥٦- **الصدوع الخسف** graben faults

چاڵە درز

ئـەو كۆمەڵـە درزانـەن، كـە بەكاریگـەری ئـەوان بارسـتەیەكی نێـوانیی بـەردەكان لەوانــە دەوروپشــتی دادەبــەزێت و دەبێتــە پێكهاتەیــەكی دروســتكار، كــە لــە كەندڕدەچێت.

٢٥٧- **قاعدة جرانيتية** granitic basement

بنكی گرانیتی

ئەو ((بنكە ئاڵۆزە) ەیە كە زۆربەی پێكهاتەكەی گرانیتـەو لـە قووڵایی (١٠-٢٠) كیلۆمەتردایە.

٢٥٨ – **جرانيتين** granitine

گرانیتین

ئاگرە بەردێكی بلووریوە، سێ كانزای تێدایە هەرچییەك بن جگـە لـە كانزاكـانی گرانیت.

٢٥٩- **محبّب** granulose

دەنكۆڵەیی

ڕەوشتێكە، بە هەموو ئەو تەنانە دەوترێت كە ڕووەكەی دەنكۆڵەی زۆر بچووكی تێدایـە، وەك سـەدەفی هەنـدێ كونكـەرە،یان بـەرگی سـوار و پەڕەكـەی هەنـدێ مەرجانی.

٢٦٠- **مقياس الجاذبية** gravimeter = (gravity meter)

پێوەری ڕاکێشان، ڕاکێشانپێو

ئامێرێکە، جیاوازیی (گۆڕانی) هێزی کایەی ڕاکێشانی زەوی پێ دەپێورێت.

٢٦١- **الطريقة الوزنية** gravimetric method

کێشە ڕێگا، ڕێگای کێشی

ڕێگەیەکە، لە برەشیکاریی ئاوێتەکاندا بەکاردەهێنرێت، بە پشت بەستن بە دیاریکردنی کێشەکان و کێشەڕێژەی ئەو ئاوێتانە.

٢٦٢- **طرق الإستكشاف بالجاذبية** gravimetric methods of exploration

ڕێگەکانی دۆزینەوە بە ڕاکێشان (بەڕاکێشان دۆزینەوە، کێشە دۆزینەوە)

کنە تیاکردن و لێکۆڵینەوەی خاوە خانزاییەکان بە پێوانی قورسایی و قورسەخێراکاریی بەردەکان و ناوەڕۆکەکانیان لەناوچەیەکی دیاریکراودا بەبەکارهێنانی ئەو ڕاکێشانپێوی، گۆڕانکاریی کایەی زەمینەی ڕاکێشان دەپێورێت.

٢٦٣- أ- **کێشە پێوان** gravimetry

زانستی پێوانە، بە دیاریکردنی کێشەکان.

ب- ڕاکێشانپێوان.

کردەی قەبلاندنی ڕاکێشان، یان ڕەوڕەوەی ڕاکێشانە.

بەتایبەتی لە زانستی جیۆفیزیك و کارپێکەرە جیۆفیزیکدا.

٢٦٤- **الإنعزال بالجاذبية**

gravitational segregation=gravitational separation

بە ڕاکێشان دابڕین= بە ڕاکێشان جیابوونەوە

٢٦٥- **صدع جذبي = صدع عادي** gravity fault = normal fault

ڕاکێشانەدرز = ئاساییە درز

درزێکە، ئەو دیوارەی کە لەسەر ڕووەکەی بەرەو خوار هەڵواسراوە، لەچاو دیوارەکەی ژێرەوەیدا جووڵاوە.

٢٦٦- سريان جذبي gravity flow

ڕاكێشه ڕەوین

جۆره جووڵەیەكی سەهۆڵە، لە بەفرەلاَنێكی ئارامی سەر ڕوویەكی لێژ، كە سەهۆڵەكە بە هۆی هێزی ڕاكێشانەوە بەرەو خوارەوەی لێژییەكە دەڕەوێت، یان وەك ڕەوینی نەوت بەسەر لێژییەكدا.

٢٦٧- بريق شحمي greasy luster

پیوە بریسكە

جۆره بریسكەیەكی تایبەتی ئەو كانزایانەیە، كە بریسكەی شووشە ڕۆنی هەیە، وەك كانی نەفیلین.

٢٦٨- التراب الأخضر green earth

سەوزە خۆڵ

نیشتە ماددەیەكی سەوزە، كە ئاسایی گلوكۆنایتەوە لە كەلێنەشێوە بادەمییەكانی بەردە بنكییەكاندا هەیە.

٢٦٩- الرخام الأخضر green marble

سەوزە مەڕمەڕ

لە زاراوەی بازرگانیدا (بەزمانی بازاڕ): بەردی سەر بەنتینە، كە بەواتا جیۆلۆجییە ڕاستەكەی، مەڕمەڕنییە، هەر جۆره بەردێك كە شێوە و ڕەنگ و ڕوخسارێكی جوانی هەبێت.

٢٧٠- قلنسوه جليد جرينلند Greenland ice cup

سەهۆڵە كلاَوەی گرینلاند

ئەو ڕاخەرە سەهۆڵینەیە، كە زۆربەی ڕووی گرینلاندی داپۆشیوە، و بە زۆری پێی دەوترێت كلاَو و لەگەڵ كلاَوی جەمسەر (pole cap) دا تێكەڵ دەكرێت.

٢٧١- مارل الرمل الأخضر greensand marl

(مارل) ی سەوز (سەوزەلم)

مارل، یان لمێكە، كانی گلوكۆنیتی تێدایە.

٢٧٢- سحنة الشيست الأخضر green schist facies

ديمەنی سەوزە شیست .

بەردی گۆڕدراون، لە پلەی گەرمیی نزمدا پێك هاتوون.

٢٧٣- الحجر الأخضر greenstone

سەوزە بەرد، بەردی سەوز

كۆنە ناوێكە لە بواری جیۆلۆجیدا بەكارهێنراوە، بەو ئاگرە بەردە تفتە گۆڕۆكانە دەڵێن، كە ڕەنگە سەوزەكە، یان لە تێدابوونی كلۆریت و هۆڕنبلەندو ئەپیدۆتەوە پەیدادەكەن.

٢٧٤- مقياس المغنطيسية الأرضي ground magnetometer

زەمینەی موگناتیسێتیپێو

ئامێرێكە، بۆ پێوانی كایەی موگناتیسی، لەسەر ڕووی زەوی .

٢٧٥- مجموعة group

گرۆ، كۆمەڵە.

ئەو بەشە بەردییەی ستوونی جیۆلۆجییە، كە بە دێژایی ڕۆژگار نیشتوون و لە ماوەی دەمێكی جیۆلۆجیدا پەیدا دەبێت و ئەو بەردینانەی كە بە گشتی تێیدان بەوە جیادەكرێنەوە، لە هی كۆمەڵەكانی تر جیاوازن.

٢٧٦- مستحاثة دالة guide fossil (index fossil)

نما بەردینە

بەردینەی ماوەی ستراتیگرافی (چینزانی) تەسك و بڵاوبوونەوەی جوگرافیایی فراوان، كە بەو پێیە سوودی لە مێژووی جیۆلۆجی و پێكەوە بەستنی چینەكان و پیشاندانی تەمەنیاندا دەردەكەوێت.

٢٧٧- مقياس المغنطيسية (طراز جلف) Gulf type magnetometer

موگناتیسێتیپێو (بابەتی گەلف)

ئامێرێكە، بۆ پێوانی موگناتیسێتی، كە لەبنچینەدا لە فڕۆكەدا بەكاردێت و گۆڕانی كایەی موگناتیسێتیی گشتی تۆماردەكات بێ گوێدانە گۆڕانی ئاراستەكەی و بەناوی (گەلف) ی داهێنەرییەوە ناونراوە.

٢٧٨- **مجرى جاف** gutter

وشكە جۆگە

وشكە جۆگە و ڕێڕەوی ڕووبارێكە، كە لە دەمی سێیەمدا پەیدابووە و لیتەكەی زیڕی تێدایە، بە زۆری تاقوولێیەكی زۆر بە ماددەی گڕكانی داپۆشراوە.

٢٧٩- **صخر جبسي** Gypsumrock

گەچە بەرد (بەردەگەچینە)

بەردێكە، زۆربەی لە گەچ پێك دێت و هەندێ جار بە هەربەردێكی وا دەوترێ كە بەرهەڵستیی كونبوون دەكات.

٢٨٠- **كهف الجبس** gypsum cave

ئەشكەوتە گەچینە

ئەشكەوتێكە، لە ئەنجامی توانەوەی بەردەگەچدا پەیدادەبێت.

٢٨١- **بَرَد** hail

تەرزە

دەنكە سەهۆڵی هەمە قەبارەو شێوەو نیوە ڕوونە، لە هەور دەكەونە خوارەوە و بە زۆری باو هەورە گرمە یان لەگەڵدا دەبێت.

٢٨٢- **حجر البَرَدْ** hailstone

تەرزە بەرد

دەنكە تەرزەیەكی گەورەیە، ئەوەندەی پرتەقاڵێكی گەورە دەبێت و دەشێت قورساییەكەی كیلۆگرامێك ببێت.

٢٨٣- **طابع حَجَر البَرد** hailstone imprint

شوێنەواری تەرزە بەرد

كەلێنێكی بچووكە بە هۆی كەوتنەخوارەوەی تەرزە بەردێك بەسەر نەرمە بەردێكدا پەیدادەبێت و بە زۆری فراوانترو قووڵترو كەمرێكترە لە شوێنەواری دڵۆپە باران.

٢٨٤- **زيوليت شعري** hair zeolite

مووە زیۆلیت

هاوواتای ڕیشاڵە زیۆلیتە و دەشێت نەترۆلیت، یان سكۆلیسیت، یان میزۆلیت بن.

٢٨٥- عمر النصف half life

نيوه تەمەن

ئەو كاتەيە، كەشيبوونەوەی نيوەی ژمارەی گەرديلەكانی توخمەتيشكنەكان پێی دەچێت، و ژمارەی گەريلەكانی توخمەكە دەبنە نيوەی ژمارەی گەرديلە سەرەتاييەكە.

٢٨٦- راسب هلوجيني halo genic deposit

هالۆجينە نيشتە

نيشتە (نيشتو) ی خوێيەكی دەريايی هالۆجينەكانە

٢٨٧ – حمادة hammada

حەمادە

ڕووی بيابانێكی سەر بەردی ئەديمە (ڕووی زەوی) يان بەردی ئەديم، كە توێژاڵە چەوێكی تەنك دای پۆشيوە، كە با، لم و خۆڵەكەی دوور دەخاتەوەو دەيبات.

٢٨٨- بنية سنامية hammock structure

كۆپارە پێكهاتە

دوو شێوە شكان، يان درزبردنن، كە بە تيژەگۆشەيەك يەكتر دەبڕن.

٢٨٩- ميزان تسوية يدوي hand level

تەرازويەكی تەختكردنی دەستی

ئامێرێكی تەختكردنی بچووكە، تەرازووی ئاوەكەی وا تێدا دانراوە، بە جۆرێك كە بينەر دەتوانێت لە هەمان كاتدا بڵقەكە ببينێت كە مەبەستێك لە تەلسكوپەكەوە (دووربينەكەوە) دەبينێت و ئامێرێكە لەكاتی بەكارهێنانيدا بەدەست هەڵدەگيرێت و بڵقەكە بەهۆی پوازك، يان ئاوێنەيەكەوە لە بۆريی دووربينەكەدا دەبينێت و بۆ دۆزينەوەی ئەستووريی چينەكان بەكاردێت.

٢٩٠- عينة يدوي hand specimen

نموونەيەكی دەستی

پارچە بەردێكە، دەبڕدرێت و بە شێوەی لاكێشە تەريبەكان كە دووريیەكانيان (١×٣×٤) گرێ (ئينج) بێت، بۆ لێكۆڵينەوەی بە چاوی ڕووت و بە كۆمەڵ هەڵدەگيرێن بۆ لێكۆڵينەوە يان وەك سەرچاوەيەك.

hanging wall **٢٩١- الجدار المعلّق**

ديوارى هەلۆسراو

ئەو بارستە بەردەيە، كە كەوتۆتە سەر ڕووى درزەكە.

hanging wall of a fault **٢٩٢- جدار علوي للصدع**

بەرزە ديوارى درز

ئەو ديوارەى لە نووكى بەردەكانى لاى سەرووى ئاستى درزبردن ، پێك دێت.

hanging wall rocks **٢٩٣- صخور الجدار العلوي**

بەردەكانى ديوارى سەروو

ئەو بارستە بەردانەن، كە دەكەونە لاى سەرووى ڕووى درزبردن.

harmonic folding **٢٩٤- طيّ مُنَسَّق**

لۆچى گونجاو

ئەو لۆچەيە، كە گۆڕانى كوتوپڕى تێدا نييە لە شێوەى لۆچەكاندا، هەرچەندێك قوولْ بێت.

hastate **٢٩٥- سهمي**

تيرى

شێوەى سەرەتيرى هەيە، بەلاّم پلە تفتەكانى تيژە، يان تەسكە بە گۆشەيەكى سەرەكى، يان نزيكە سەرەكى.

hatch (hatching) **٢٩٦- تظليل بالخطوط**

هێڵە سێبەركارى

ئەو هێلاّنەيە، كە لە داتاشين، يان وێنەكێشيدا بەكاردەهێنرێت تاكو سێبەرێك پيشان بدات.

heave **٢٩٧- الفسحة**

فراوانى

ئەو ماوە ئاسۆييەيە، كە بەردەكە لەكاتى درزبردنيدا دەخزێت، ئەگەر درزى برد.

٢٩٨- صدع مُفَسّح = درزی فراوانکەرە heave fault

صدع طارد= درزی دەرکەرە trans current fault

صدع مُستعرض = درزی پانکەرە transverse fault

ئەو درزەیە، کە هەردوولا بەبزوتنەوەیەکی ئاسۆیی دەی بزوێنن و فڕێدانی سەرەکی و تەنیشتە هەڵچو و تەنیشتە داچووی نییە، بەڵام فراوانییەکی دەبێت (لادانی ئاسۆیی)، کە هەندێ جار دەگاتە هەزاران مەتر.

٢٩٩- النفط الخام الثقيل heavy crude oil

نەوتی خاوی قورس

ئەو ماددە نەوتییە سەرەتاییەیە، کە لە زەوی دەردەهێنرێت و کێشی جۆرییەکی لە چاو خۆیدا بەرزی دەبێت.

٣٠٠- صدع كبير الزاوية high angle fault

درزی گۆشە گەورە

درزێکە، لارییەکەی لە ٤٥ پلە زیاترە

٣٠١- حزام مفصلي hinge belt

جمگە پشتێن، پشتێنی جمگەیی

پشتێنێکە لە لۆچی خواروو، چالاییەکی گەورەی پێشەوە لە بەرەیەکی زەمینیی کیشوەری جیادەکاتەوە.

٣٠٢- أرض المـؤخّرة hinter land

پاشە زەوی

پارچە زەوییی ناجێگیر، کە بە هۆی جوولانیەوە پەستانێك دەخاتە سەر ئیشەکانی چاڵ و چۆڵە ناوچەییەکان بەرەو پێشە زەوی و لۆچبوون و درزبردن و دەرپەڕینی لە شێوەی زنجیرە شاخدا.

٣٠٣- متجانس الميل homocline

هاولاری، هاولێژی

کۆمەڵە چینێکی هاولارین و دەشێت سەرێکی یەك لۆچ بن.

٣٠٤- طبقات مجانسة لامتزامنة homotaxes(homotaxial beds)

چینە هاولارییە ناهاوکاتەکان

چـینی ناهاوکـاتی لێکچـوو هاودیمـەن و چـونیەکن لـە بـەرو دوایـی شـوێنە ڕێژەییەکانیان لە ستوونی جیۆلۆجیدا.

٣٠٥- الطيّ المتجانس homotaxial folding

لۆچی چونیەك (هاوچین)

لۆچێکی بەردەکانە بە تەوەری پێك تەریب ڕوودەدات.

٣٠٦- تجانس الطبقات homotaxis

هاوچینی، لێکچوون چینەکان

وەسـفی دوو کۆمەڵـە چـینە، کـە هەریەکـەیان بەردینـەی چـونیەکیان تێدایـە، کـە نیشانەی ئەوەیە بارودۆخی چینە بەرودواییان چونیەکە.

٣٠٧- أفق horizon

ئاسۆ، تان

چینێکی ئەسـتوور، یـان کۆمەڵـە چـینێکی تـەنکن، کـە قۆنـاغێکی دیـاریکراوی بەرودوایی ستراتیگرافی، یان ڕۆژگاری جیۆلۆجییان پیٚ دەدۆزرێتەوە.

٣٠٨- صدع أفقي horizontal fault

درزی ئاسۆیی

درزێکە، بەلادانی سەرەکی پەیدا نابێت.

٣٠٩- الفصل الافقي horizontal separation

جیاکردنەوەی ئاسۆیی

ماوەیـەکی پێوەندیـدارە بـە وەسـفی درزەکانـەوە ، بـە ئاراسـتەیەکی ئاسـۆیی دیـاریکراو لـە نێـوان دوولای ئاسـتێکی ڕێنمـایی درزبـردوی وەك چـین، یـان دەمار، یان برە یەك .

٣١٠- فروع خطية أفقية horizontal graptolitic stipes

هێڵە لقی ئاسۆیی

ئـەو لقانـەن، کـە ئاسـۆیی درێژدەبنـەوە لـە پنتـی لـق هاویشـتنی بنکـەی گرابتۆلیتییەوە.

(I)

٣١١- البنية المتراكبة imbricate structure

پێکهاتە پێکداچووەکان (تێکەڵبووەکان)

پێکهاتەیەکە، لە چەند درزێکی پاڵپێوەنان پەیدا دەبێت، کە هەموویان بەلایەکدا لاربوونەتەوە و پارچە بەردەکان لەسەریەك پێکدادەچن.

٣١٢- صدع عادي مائل inclined normal fault

درزێکی ئاسایی لار

٣١٣- طبقة لاصاملة incompetent bed

چینی ناسەخت

چینە بەردێکی نەرمە، بە جووڵە زەمینییە لاوەکییەکان کاریان تێ دەکرێت و شوێنەواری لۆچبوونیان بە زۆری تێدا دەردەکەوێت.

٣١٤- طيّ حقني injection folding

تێکردنە لۆچ

لادانێکە بەکاری جووڵە زەمینییەکان تووشی چینێکی گونجۆکی نێوان چینە سەختترەکان دەبێت، و لە گۆڕانی جیاوازی .ئەستووری پەیدا دەبێت.

٣١٥- سطح بيني interface

نێوانە ڕوو

ڕووی جیابوونەوەیە لە نێوان دوو پۆلدا، وەك ڕووی جیابوونەوەی نێوان ڕۆن و ئاو.

٣١٦- طيّ بيني interfolding

نێوانە لۆچ

هاوکاتیی لۆچەکان، ئاراستە جیاوازن و لەگەڵ یەکتردا پێکدا ناچن.

٣١٧- نسيج ما بين الحبيبات intergranular texture

ڕستی نێوان دەنکۆڵەکان

ڕستی بەردەکانی بازاڵت و دۆڵریتە، بلووری ئۆجێت، یان ئۆلیفین، یان هەردووکیانی بەپەرت و بڵاوی تێدایە، لە تۆڕی بلووره پانەکانی پلاجیۆکلاز چاو پڕدەکەنەوە.

٣١٨- التصدّع المتقّطع intermittent faulting

پچڕە درزبردن

ئەو درز بردنەیە، کە بە چەند قۆناغێك ڕوودەدات، کە چەند دەمێکی ئارامی لێکیان جیادەکاتەوە.

٣١٩- ماء خلالي interstitial water

نێوانە ئاو

ئەو ئاوەیە، کە لە کەلێنە نێوانییەکانی بەرد، یان هەر ناوەندێکی کونیلەداردا هەیە.

٣٢٠- مماس التدخل intrusive contact

بەرکەوتەی چوونەناو

ئەو ڕووەیە، کە شلەوەبووەکان لەگەڵ بەردەکانی ناوچەکە بەریەکتردەکەون و پلەیەکی دیاریکراو گۆڕانی تێدا ڕوودەدات، یان پارچەکانی دەگرێتە خۆی و لەگەڵ ماددەکەی یەك دەگرن.

٣٢١- الانقلاب inversion

هەڵگێڕانەوە

چەند بارەبوونەوەی لۆچبوون لە چینەکاندا، کە پێچەوانەبوونەوەی سیستمی بەرودوا داچوونەکەی لێ پەیدادەبێت.

٣٢٢- طرف طيّة مقلوب inverted limb of a fold

سەرەلۆچێکی ئاوەژو

وەسفی سەرەلۆچەکەیە، ئەگەر ئاوەژو (هەڵەوگێر) بێت.

inverted plunge
٣٢٣- **غطس مقلوب**

نقومبوونی هەڵەوگێر (ئاوەژو)

نقومبوونی لۆچێك، بەو شێوەیەی چینە تەمەن تازەترەکان لە ژێر چینە تەمەن کۆنترەکاندا دادەنێت.

isoclinal fold
٣٢٤- **طيّة متماثلة الميل**

لۆچی هاولاری

لۆچێکە، هەردوو سەرەکەی بەهەمان ئاراستە لاردەبنەوە، وە قۆقز، یان چاڵ دەبن.

isocline
٣٢٥- **تماثل الميل**

هاولارییوون

(أ) زنجیرە چینێکە، هەموویان بەلایەکدا لاردەبنەوە.

(ب) قۆقزی، یان چاڵییەکی دابینکەری وایە کە بەردە ئەمسەرو سەر پێکهێنەکان هەموو بە هەمان لادا لاردەبنەوە.

(J)

joint
٣٢٦- **فاصل**

جیاکەرە، جمگە

درزێکی سروشتییە لە بەردێکدا، کە بە هیچ لایەکیدا چینەکانی ناجووڵێت.

jointing
٣٢٧- **تفصل**

جیابوونەوە، بوونە جمگە

کردەی درزبردنی سروشتییە لە چینە بەردەکاندا.

(K)

٣٢٨- طبقة دالّة key bed

چيننما، چينپيشاندەر

(أ) چينێكە، ڕەوشی دياری هەيە، كە بە ئاسانی پێی دەناسرێتەوە لە پێكەوە بەستنی بەردەكاندا.

(ب) چينێكە، يەكێك لە ڕووەكانی بۆ نەخشە سازيی ئاقارە تەلارسازييەكان بەكاردێت.

٣٢٩- أفق دال key horizon

ئاسۆنما، ئاسۆ پيشاندەر

يەكێكە لە دوو ڕووەكەی چينێك، يان پێكهاتەيەكی ديمەن ديارکە زۆر سوود بەخشە لە چينزانی و بنياتزانيدا.

٣٣٠- تغيّر جانبي lateral variation

تەنيشتە گۆڕان

دياردەی گۆڕانی سروشتی بەردە، لە چينێكەوە بۆ يەكێكی تر، وەك گۆڕانی چينە لمينە بۆ چينە قوڕينە.

٣٣١- صدع جانبي lateral fault

تەنيشتە درز، لادرز

خليسكە درزێكی كوتەكييە، بە جۆرێك جووڵەی تێدا ڕووی داوە كە بينەری بەرەو درزەكە ڕۆييو لەسەرو ئاستی ڕێبەرێكی دياريكراو (وەك چين، يان دابڕ، يان دەمار)، پێويستە بەرەو چەپ لابدات، تاكو بەرانبەر بەشەكەی تری، ڕێبەرە ئاستی لە شوێنی خۆلابراو دەبێتەوە

٣٣٢- عدسة lens

هاوێنە، نيسكە

زاراوێكە، بە بەرد دەوترێت، كاتێك ئەستوورييەكەی بە هەموو لايەكدا كەم دەكات و دوور لە ناوەراستەكەی تەنك دەبێت .

٣٣٣- تعدُّس lesing

هاوێناندن، نیسکاندن

تەنکبوونی چینێکە، بە چەند لایەکدا، بەوەیش شێوەکەی وەك هی نیسکی لێ دێت.

٣٣٤- النفط الخام الخفيف light crude oil

نەوتی خاوی سووك

ئەو نەوتە خاوەیە، کە لە زەوی دەردەهێنرێت و کێشی جۆرییەکەی لەچاوخۆدا سووکە.

٣٣٥- الطيّات الخطية linear folds

هێڵە لۆچەکان، لۆچە هێڵییەکان

ئەو لۆچی نیشتە بەردانەیە، کە درێژیی چەند ئەوەندەی پانییەکەیەتی و مێخی پەلەکانی پێك تەریبن بە درێژایی ماوەی زۆر.

ئەمانەی خوارەوە هەندێکن لەو هێڵە لۆچانە :

(أ) **هێڵە لۆچە ڕاستەکان** straight linear folds

ئەوانەن، کە تەوەرەکانیان بە ئاقارێکی ڕاستن.

(ب) **هێڵە لۆچە چەماوەکان** arcuate linear folds

ئەوانەن، کە تەوەرەکانیان کەمێك چەماونەتەوە.

(ج) **هێڵە لۆچە سیگماییەکان** sigmoidal linear folds

کە چەمانەوەکەیان وەك هی تیپی سیگمای زمانی یۆنانی وایە.

(د) **هێڵە لۆچە پێپیلکەییەکان** echelon linear folds

ئەوانەن، کە باری تەوەرەکانیان، وەك هی پلەی پەیژەوابوون.

(هـ) **هێڵە لۆچە پەروانەییەکان** virgation linear folds

ئەوانەن، کە تەوەرەکانیان فراوان دەبن لێك دەکرێنەوە بە شێوەی پەروانەکانی پانکەیەك.

(و) **هێڵە لۆچە دوو لقییەکان** dichotomic linear folds

ئەوانەن، کە تەوەرەکانیان لقیان لێ دەبێتەوە، وەك لق و پۆپی درەخت.

٣٣٦- الطرف الطويل long limb

پەل درێژ

تەنیشتی ئەو لۆچە ناچونیەکەی لە پەلەکەی تر درێژتردەبێتەوە پێش هەڵگەڕانەوەی لاری و بە گشتی لاکەملارترەکەی ئەو لۆچەیە.

٣٣٧- صدع طول longitudinal fault

درێژە درز

درزێکە، مێخەکەی تەریبە لەگەڵ پێکهاتەی گشتیی ناوچەکە.

٣٣٨- فاصل طولي longitudinal joint

درێژە جمگە

جمگەکەیە، بە تەریبی هێڵەکانی ڕەوین لە ئاگرە بەردەکاندا درێژ دەبێتەوەو لاتر و دەرکەوتووتر دەبێت، چونکە هێڵەکانی ڕەوین نا ئاسۆیی دەبن.

٣٣٩- صدع قليل الزاوية low angle fault

درزی گۆشە بچووك

دزرێکە، گۆشەی لارییەکەی لە ٤٥ پلەکەمتر دەبێت.

(M)

٣٤٠- أ . ق. م. m.f.c.(meter feet cube)

م.پ.س. ، كورتەی (مەتر پێ سێجا) یە.

٣٤١- **مقياس المغنطيسية** (**مغنطومتر**) magnetomtere

موگناتیسێتیپێو

ئامێرێکە، بۆ پێوانی هێزی موگناتیسێتی بەکاردەهێنرێت.

٣٤٢- **شذوذ مغنطيسي** magnetic anomaly

موگناتیسە ناباوی

بەشێکی دیاریکراوی نەخشەیەکی موگناتیسییە، دیمەنەکەی لەبەشەکەی تری نەخشەکە ناچێت.

٣٤٣- **الإنحراف المغنطيسي** magnetic declination

لادانی موگناتیسی

گۆشەی نێوان ئاستی نەمانی موگناتیسی و ئاستی نەمانی جوگرافیاییە لە شوێنێکی ئەم ڕووی زەمینەدا.

٣٤٤- **الميل المغنطيسي** magnetic dip

لاریی موگناتیسی

ئەو گۆشەیەیە، کەبەرەنجامی کایەی موگناتیسیی زەوی، لەگەڵ ئاسۆ دروستی دەکات.

٣٤٥- **طرف الاستكشاف المغنطيسي** magnetic methods of exploration

ڕێگەکانی دۆزینەوەی موگناتیسی

ڕێگەکانی بە دواداگەڕانی خاوە کانزاییەکان بە پێوانی موگناتیسێتیی بەرد و کانەکانی شوێنی تۆژینەوەکە و بنچینەی بەکارهێنانی، لە کنەو پشکنینی کانە موگناتسێتیەکانی ئاسن.

٣٤٦- **عاصفة مغنطيسية** magnetic storm

گەردەلوولی موگناتیسی

گۆڕانێکی کتوپڕی بواری (کایەی) موگناتیسێتیی زەوییە، کە زۆر ناوچەی بەرینی ڕووی زەوی دەگرێتەوە.

٣٤٧- **سحنة بحرية** marine facies

دیمەنی دەریایی

ئەو ڕەوشە دیمەنییانەیە کە هەر نیشتەیەکی دەریایی پیێ دەناسرێتەوە.

٣٤٨- **كسر رئيسي** marine fracture

شکانی سەرەکی

(أ) ناوچەیەکی پشێوییە، بە درێژایی بارستەیەکی کیشوەری، کە ناقوولاَیی سەدان میل درێژدەبێتەوە و کرۆکی زەمینە هەژێ قوولەکان دەگرێتەوە.

(ب)درزەها، یان درزە سیستمی گەورەن، کە پەیوەستن بە تەنیشتە جووڵەی توندەوە، کە کارێکی گرنگیان هەیە لە پێکهاتەی دروستکاریی توێکڵی زەویدا.

٣٤٩- **هجرة** migration

کۆچ

جووڵانی ڕۆن، یان گاز، یان ئاوە بەناو بەردێکی کونیلەداری دادەردا.

٣٥٠- **هجرة متوازية** migration, parallel

تەریبە کۆچکردن

جووڵانی ڕۆن، یان گاز، یان ئاوە، بەناو بەردێکی کونیلەداری دادەری تەریبی ڕووە چین چینەکەدا.

٣٥١- **هجرة مستعرضة** migration, transverse

پانە کۆچ، کۆچی ئەمبەرەوبەر

جووڵانی ڕۆن، یان گاز، یان ئاوە بەناو بەردی کونیلەداری دادەرو ڕووە چین چینەکەدا.

mineral oil ٣٥٢- **زيت معدني**

كانه ڕۆن

شـلێکی زەردبـاوی لـە ئـاو سـووکترەو لـە هایدرۆکاربۆنـەکان پێـك دێـت، بـەڵام نەوتی خاو، لە نەوتا (نەفثا) قورسترە، و سەوزێکی تێرەو نەوت و نەوتا لەبەرد دێنەدەرەوە، بەڵام نەفپا (نەوتا) لە خودی نەوت دورست دەکرێت.

mixed base (in crude oil) ٣٥٣- **خام خليط (في الزيت الخام)**

تێکەڵەخاو (لە ڕۆنی خاودا)

زاراوێکـــە ، بـــەو ڕۆنـــە خـــاوە دەوترێـــت کـــە هایدرۆکاربۆنـــە پـــاڕافینی و نەفثینییەکانی تێدایە، بێئەوەی یەکێکیان زاڵبن بەسەر ئەوی تریاندا.

monocline ٣٥٤- **وحيد الميل**

یەکلارە

پێکهاتەیەکـە، لـە هەنـدێ شـوێنی دیـاریکراوی چینە ئاسـۆییەکاندا هەیـە، کـە چینەکان شوێنە لارییەکیان لە یەك لاوە تێدایە.

montmorillonite ٣٥٥- **مونتموريللونيت**

مۆنتمۆریللۆنیت

کۆمەڵە کانە قوڕینەیەکن، شێوگە پێکهاتنەکەیان لـە شـێوەی گشـتیی ($Al_2 Si_4 O_{10} (H)_2$) وەگرتووە، هەر کاتێك خرایە ئاوەوە، هەڵدەئاوسێت.

mud fluid = drilling fluid ٣٥٦- **مائع طيني = مائع الحفر**

قوڕە شلۆك = شلۆکی هەڵکەندن

ماددەیەکی شلە، بە زۆری قوڕێکی گونجاوی لەگەڵ ئاوو ئاوێتەکیمیایی و کانە کییەکان باش تێکەڵکراوە. لە هەڵکۆڵینکاریدا بەکاردێت ، بۆ ڕزگاربوونی لە بڕشـتی پەیـدابوو و پاراسـتنی دیـوارە هەڵکۆڵراوەکـە و چـڕییەکەی بـەپێی پەستانی ناو بیرەکەیە.

٣٥٧- مضخة طين mud pump

ترومپای قوڕ هەڵهێنجێن

ترومپایەکە، پاڵ بە قوڕاوی ناو بۆریی هەڵکولێنەکەوە دەنێت و بڕشتی بەردە پەیدابووەکە، بەرزدەکاتەوەو دیگوێزێتەوە بۆ دەری بۆریی هەڵکەندنەکە.

٣٥٨- صدوع متعدّدة multiple faults

فرە درزەکان

کۆمەڵە درزێکی لێك نزیك و بە شێوەیەکی گشتی تەریبن.

(N)

٣٥٩- **الصخور المغتربة** nappe

بەردە کۆچکردووەکان (نامۆکان)

تەنی زۆر گەورەی بەردن، لە شوێنە سەرەتاییەکانیانەوە نزیکە میلێك جوولاٌون و لەسەر بەردی تری نامۆ جێگیربوون، ئەم جوولەیە لۆچبوونێکی فرەگەورە پەیدا دەکات.

٣٦٠- **ناترۆلیت** natrolite

ناترۆلیت

کانێکی زیۆلیتەکانە و پێڕەویی سیستمی بلووریی لە بزینەیی دەکات، شێوگی پێکهاتنەکەی بەمجۆرەیە: $Na_2AlSi_3O_{10}.2H_2O$

٣٦١- **نطرون** natron

ناترۆن

کانێکە، پێڕەویی سیستمی بلووریی یەکلارە دەکات، شێوگی پێکهاتنەکەی ($Na_2CO_3.10.H_2O$) **یە.**

٣٦٢- **غاز طبيعي** natural gas

گازی سروشتی

گازێکە، لە ناخی زەوی و لەو ناوچانەی نەوتی تێدایە، دەردەهێنرێت و تێکەڵێکی هایدرۆکاربۆنە گازەکانی وەك میثان و ئیثان و پرۆپان و بیوتانە، هەروەك دەشێت هەڵمی هەندێ شلەنەوتییە پلەی کوڵان نزمەکانی تێدا بێت.

٣٦٣- **سوائل غاز طبيعي** natural – gas liquid

شلەکانی گازی سروشتی

ئەو تێکەڵە هایدرۆکاربۆنە شلانەن، کە لە نەوتە گەنجینەکەدا گازن بەلاٌم بە خەستکردنەوەو ڕوو مژین دەردەهێنرێت.

٣٦٤- باحات سالبه negative areas

ناوچە سالیبەکان

ناوچە نزمەکانی ژێر ئاستی دەریا ئەو ناوچە نائارامانەی تویکڵی زەوین، کە جووڵەی دابەزینی خاویان تێدا ڕووداون و بۆتە هۆی کەڵەکەبوونی نیشتەنییەکان.

٣٦٥- جملة الانزلاق (إزاحة كلّية) net slip

تەواو خزین (تەواولادان)

بڕی تەواوی خزینی یەکێك لە دوو دیوارەکەی درزێك لەسەر دیوارەکەی تری و ئەو ماوەیەیە کە لەسەر ڕووی درزەکە و لە نێوان دوو پنتی سەر دیوارەکانی درزەکە، کە پێش درزبردنەکە دراوسێ بوون.

٣٦٦- التباين nonconformity

نەگونجان

بەرزترین پلەی نەگونجانە، کە دوو کۆمەڵە نەگونجاوەکە، لە دوو جۆر بەردی جیاوازدەبن، کە کۆمەڵە ئاگرە بەردە کۆنەکەو کۆمەڵە نیشتە بەردە تازەکەن و ڕوویەکی داماڵینی دیار، لێکیان جیادەکاتەوە.

٣٦٧- قُبّة ملحيّة لا اختراقيـة nonpiercemant salt dome

گۆمەزە خوێیینەیەکی نەسمراو

گومەزە خوێینەیەکە، خوێیەکە، ئەو نیشتانەی سەر خۆی ناسمێت و نایبڕێت.

٣٦٨- طيّة غير غاطسة non plunging fold

لۆچی نقومنەبوو

لۆچێکە، تەوەرەکەی، ئاسۆییە و ئەگەر تەوەرەکەی لاربووەوە، نقومنەبووە.

٣٦٩- حنيرة مركبة عادية normal anticlinorium

گومەزی ئاوێتەی ئاسایی

قۆقزێکە، ئاستە تەوەرەییەکانی لۆچە ناوەنجییەکانی لە ئاقاری خوارەوەیدا پێك دەگەن.

٣٧٠- ميل عادي normal dip

لاریی ئاسایی

لاریی گشتی، یان ناوچەیی بەردە چینە چینەکان، بە درێژایی ناوچەیەکی فراوان بێ گوێدانە ئەو لارییە خۆماڵییانەی لە بوونی هەندێ پێکهاتەی زەمینیی خۆماڵیی بچووك پەیدا دەبن.

٣٧١- صدع عادي normal fault

درزی ئاسایی

ئەو درزەیە، کە دیوارە هەڵواسراوەکەی لە چاودیوارەکەی خوارەوەیدا دادەبەزێت.

٣٧٢- جناح طرف عادي normal limb

پەلی (سەری) ئاسایی

ئەو سەرەی لۆچە هەڵەوگێرەیە، کە ڕیزبوونی بنچینەیی چینەکانی وەك خۆی دەپارێزێت بێئەوەی بگۆڕدرێت.

٣٧٣- تقعر مركب عادي normal synclinorium

چاڵایی ئاوێتەی ئاسایی

چاڵۆکەیەکە، ئاستە تەوەرەییەکانی لۆچە ناوەنجییەکانی ئاقاری خوارووی پەرت دەکات.

٣٧٤- حَدَبة noes

قۆقزۆکە

قۆقزییەکی تەواو نەشمونما نەکردووە، لە لووت دەچێت، چونکە لۆچەکەی لە یەك لاوە دیارە .

(O)

oblique fault **٣٧٥- صدع مائل**

درزی لار، لاره درز

درزێکه، بەرکەوتەکەی لارە لەسەر بەرکەوتەی چینەکان.

oblique joint **٣٧٦- فاصل مائل**

جمگەی لار، لارە جمگە

جمگەیەکە، بەرکەوتەکەی لاردەبێتەوە بەسەر بەرکەوتەی چینە دراوسییەکانیدا.

oblique- slip fault **٣٧٧- صدع مائل الانزلاق**

درزی خزانلار

درزێکە، سەراپای خزان تێیدا، لە نێوان ئاراستەی لاری و ئاراستەی کوتەکدایە.

oil accumulation **٣٧٨- تراكم النفط**

کۆبوونەوە کەڵەکەبوونی نەوت

کۆبوونەوەی نەوتە لە ڕاوگەدا یان پیشەسازییانە کۆکردنەوەیەتی لە گەنجینەدا.

oil layer **٣٧٩- طبقة النفط**

چینە نەوت، کۆگەی نەوت

نەوتی کۆوەبووە لەناو ناوچەیەکی(چینێکی) دیاریکراودا، وەك لە ناخی زەویدا.

oil pool **٣٨٠- بركة النفط**

گۆمەنەوت، مۆژەنەوت

نەوتی کۆوەبووە لە کونیلە کەلێنەکانی بەردە نیشتەنییەکاندا کە لەکاتی هەڵکەندندا بەرهەم دێت.

٣٨١- موارد نفطّية oil resources

داهاتی نەوتی، نەوتە داهات

ئەو بڕە نەوتەی لەناخی زەویدا کۆبووەتەوەو ئەوەی کەلێی دەردەهێنرێت.

٣٨٢- رمل النفط oil sand

لمی نەوت

زاراوێکی گشتییە بە هەموو لمە بەردێکی نەوت تێدابوو دەوترێت.

٣٨٣- طَفَل الـنفط oil shale

قوڕی نەوت

قوڕێکـە، ڕێژەیـەك هایـدرۆکاربۆنی تێدایـە وای لێ دەکـات نـەوتی بـە لەناوبـەرە دڵۆپاندن (واتە بێ هەواگەرمکردن) لێ دەربهێنرێت.

٣٨٤- مستافو النفط oil smellers

نەوت بۆنکەران

ئـەو کەسـانەن، کـە وای دەبیـنن، بتـوانن شـوێنی بـوونی چـینەنەوتدارەکان بناسنەوە و شوێنی گونجاو بۆ هەڵکەندن دیاری بکەن لە پێناوی دەرهێنانیدا.

٣٨٥- طيّة مفتوحة open fold

لۆچی کراوە

لۆچێکە، هەردوو سەرەکەی بە گۆشەیەکی گەورەکرابێتەوە.

٣٨٦- منكشف الصـخر outcrop

بەرد دۆزەرەوە (بەرد دەرخەرە)

ئەو بەشەی چین یان بارستە بەردینەیەکە لەسەر ڕووی زەوی دەردەکەوێت.

٣٨٧- طيّة مُنكفئة over fold= turned fold = over thrown fold

لۆچی گەڕاوە

لۆچێکە، باری بنـەڕەتی چینەکان لـە یـەکێك لـە دوو سـەرەکەیدا پێچەوانە دەبێتـەوە، چونکە لەسەر گۆشەیەکی لە ٩٠ پلە گەورەتر پێچ دەخوات.

٣٨٨- قبّة الملح المظلية — overhanging salt dome

چەترە گومەزی خوێ

گومەزەکانی خوێ، کە شێوەی چەتر بە خۆوە دەگرن و پێی دەوترێ ، کەبەزۆری لە هێلانەی قەلەڕەش (قاژو) دەچێت.

٣٨٩- التجاوز — overlap

بەسەرداتێپەڕین، تێپەڕاندن

لێ تیپەڕینی نیشتە بەردە نوێیەکان لەو سنوورەی بەردە لەو کۆنترەکان گەییشتوینێ، ئەو دیاردەیە، بە هۆی هەڵچوونی دەریاکانەوە ڕوودەدات.

٣٩٠- دسرة شديدة — overthrust

توند داکشان

(أ) داکشاوە درزبردنی کەملارو سەراپا داخزانی گەورە کە میلەها زیاتر دەبێت.

(ب) داکشاوە درزبردن، کە هێمانەی کاراتێیدا دیوارە هەڵواسراوەکەیە نەك دیوارەکەی خوارد.

(ج) ئەنجامی کردەی داخزانی دیوارە لە چاو خۆدا هەڵواسراوەکە بەسەر دیوارەکەی خواروی درزبردنەکەدا.

٣٩١- غطاء دسرشد — بەرگی توند داکشان — over thrust sheet

كتلة دسرشديد — بارستە توند داکشان — over thrust block

ئەو بارستە، بەردانەی سەر ئاستی درزی گۆشە نزم، کە ماوەی چەند میلێك ڕادراوە.

٣٩٢- طرف مقلوب — over turned limb

سەری هەڵگەڕاوە (ئاوەژوو)

یەکێکە لەو دوو سەرە چەند بارەبووەی بە گۆشەیەکی لە ٩٠ پلە گەورەتر پێچ دەخوات لە کاتی چەند بارەبوونی لۆچبووندا.

(P)

٣٩٣- علم البيئة القديمة palaeoecology

ژینگەی کۆنزانی

ئـەو بەشـەی بەردینـە زانییـە، کـە تایبەتـە بـە خوێنـدن و لێکۆڵینـەوە و بـۆ دەرکەوتنی ئەو ژینگە کۆنانـەی کـە بـەردە جۆراوجۆرەکـانی تێدا نیشتوون لـە خوێنـــدنی بایەخپێدانـــە فیزیـــایی و کیمیـــایی و زینـــدەیی کۆنـــەوە، کـــە گرنگترینیان لەو بەردینانەوە کە لەو بەردانەدا هەن وەرگیراون.

٣٩٤- الجغرافية القديمـة palaeogeography

جوگرافیای کۆن

زانستێکە، کە تێیدا لە زەوی دەتوێژێتەوە لە ڕووی گەشەی جوگرافیاییـەوە، لـە کاتی چەرخە جیۆلۆجییەکانەوە.

٣٩٥- خرائط ماقبل التحرف palinspasctic maps

نەخشەکانی پێش شێوان

ئـەو نەخشـە جیۆلۆجییانـەن کـە دابەشـبوونی بـەردەکان و بارودۆخیـان ڕوون دەکاتەوە، پێش ئەوەی جووڵەکانی لۆچبوون و درزبردنیان بەسەردا بێت.

٣٩٦- طيّة محيطة تحُدبية pericline

لۆچێکی چێوەگری قۆقزی

پێکهاتەیەکی قۆقزییە، قۆقزییەکـەی زۆر سـووکە، مانـدووبوونی قۆقزبـوونێکی بنەڕەتی لە سەریکیەوە پیشان دەدات، وەك دابـەزینی تەوەرەکـەی و کرانـەوەی دوو سەرەکەی بەو ئاراستەیەدا.

٣٩٧- صخر نفوذ permeable rock, pervious rock

بەردێکی دادەر

(أ) **ڕەوشـتێکی ئـەو بەردەیـە کـە لـە بارودۆخـە ئاسـاییەکانی پەسـتانی ئـاوی زەمینیدا، ئاوی پێدا تێ دەپەڕێت.**

(ب) **بەردێکە، کەلێنی بۆشی بە موولوولە پێکەوە بەستراوی تێدایە.**

٣٩٨- نفوذية permeability

دادان، یان گوزەرکردەیی

توانستی بەرد، بۆ پێدا تێپەڕکردنی شلێك

٣٩٩- معامل النفوذية permeability coefficient

هاوکۆلکەی گوزەرکردن

پلەی ڕەوینی ئاوە بەگالۆن لە ڕۆژێکدا لە برگەی پێ سێجایەکدا، لە ژێر یەکەیەکی پلە بەندیی هایدرۆلیکیدا.

٤٠٠- التحليل النسيجي petro fabric analysis

پێکهاتە (ڕایەڵە) شیکاری

ئەو لێکۆڵینەوە جیۆلۆجییەیە کە هەوڵ دەدات لە بنەڕەت و چۆنێتیی ڕیزبوونی ئەو بەشانەی کە بەردیان لێ پێك دێت و ئەو جووڵانانەی کە دەبنە هۆی ئەو ڕیزبوونە بگەین.

٤٠١- نفط = بترول ،زيت الصخر(باليونانيه) petroleum

نەوت = پێترۆڵ (بەردە ڕۆن) بەیۆنانی

ماددەیەکی هایدرۆکاربۆنیی ئاڵۆزە، لە زەوی پەیدا دەبێت وەك سووتەمەنی، یان ئاوێتەی کیمیایی بەکاردێت.

٤٠٢- جيولوجية البترول petroleum geology

زەویزانیی (جیۆلۆجیی) پێترۆڵ

ئەو بەشەی زەویزانییە، کە لە هەموو ئەو بابەتانە دەدوێ کە تایبەتە لە بنەڕەتی پێترۆڵ و پێکهاتنی و شوێنەکانی لە بەردەکانداو ڕێگەکانی دۆزینەوەی.

٤٠٣- قبّةً ملحيَة إختراقيّة piercement saltomdome

گومەزە خوێینەیەکی سمراو (سمۆك)

گۆمەزە خوێینەیەکە، ناوکە خوێینەکەی، ئەو چینانەی ژوور خوێ دەسمێت تا دەگاتە ڕووەکەی یان لێی نزیك دەبێتەوە.

٤٠٤- صدع محوري pivotal fault

تەوەرەە درزبردن

درزێكی ئاساییە، هەردوو بارستەی بەردەكانی هەردوولای تێدا دەخولێتەوە بە دوو لای پێچەوانەی یەكتردا لەسەر تەوەرێكی نزیك ستوونی لەسەر ڕووەكە

٤٠٥- التحرّف اللدن = التحرف المتبقی plastic deformation

شێوانی گونجۆك = شێوانی ماوە residual deformation

(**بڕوانە :** deformation)

٤٠٦- طبقات مثناة plicated strata

چینە پێچانەوە

ئەو چینانەن، كە فرە لۆچی بچووك و لێكنزیكی و لاری گەورەن.

٤٠٧- ملخ الطيّ plicative dislocation

ترازانی پێچانەوە (لۆچ)

دیمەنی پێكهاتەیی و دروستكارین لە بەرددا، بنچینەكەیان، پێچانەوەیە (لۆچكردنە) بە جووڵە زەمینییەكان.

٤٠٨- لۆچی نقومكردن plunging fold

لۆچێكە، تەوەری پێچانەوەكەی لە ئاستی ئاسۆییدا لاردەبێتەوەو لە ژێر زەویدا نقوم دەبێت.

٤٠٩- مسامات، ثقـوب pores

كونیلەكان

بۆشاییەكانی نێوان دەنكۆڵەكانی بەردە و ماوەكەی لە قەبارەیەكی دیاریكراوی بەرددا، بەستراوە بە پلەی خڕیی دەنكۆڵەكان و شێوازی ڕیزبوون و ئەو پەستاوتنەی بەردەكەی كەوتۆتە بەرلەكانی دروستبوونیەوە .

٤١٠- **مساميّة** porosity

كونيلەداری

ڕەوشـتی بـوونی بۆشـاییە لـە نێـوان دەنكۆڵـەكانی بـەرددا و كونیلـەداری بـە دابەشـكردنی قـەبارەی گشـتیی بۆشـاییەكان بەسـەر قـەربارەی بەردەكـە خۆیـدا، لەگەڵ سەد لێك درابن دەدۆزرێتەوە.

٤١١- **تنقيب** prospecting

كنەكردن

گـەڕان و پشـكنینە بـە دوای خـاوە كانییەكانـدا، كـە دڵنیانـەبین لـەبوونی، یـان كنــەكردنی ســەرەتایی لــەو خاوەكانییانــە، كــە بوونیــان ســەلمێنراوە بــە دۆزینەوەیان

(R)

٤١٢- **صدوع شعاعيه** radial faults

تیشکەدرز

(أ) **کۆمەڵـە درزێکـن، لەسـەر نەخشـە وا دەردەکـەون کـە لـە چـەقێکی هاوبەشەوە تیشکی دابێتەوە**

(ب) **درزی لادانی سەرەکیی بەرزن**

٤١٣- **الطيّة المضطجعة** recumbent fold

قەدی (لۆچی) ڕاکشاو

لۆچـێکە، لارییەکـەی زۆربـووە و نزیکـە ئاسـایی بـووە و سـەرێکی لـەوی تریـان بەرزتربووە.

٤١٤- **الطّي المتكرّر** refolding

لۆچی چەند بارەوەبوو

بەردە کۆنە شێواوەکان، کەوتوونەتە بەر جووڵەی لۆچبوونی نویێ کە بۆتـە هـۆی پەیدابوونی دوو کۆمەڵە، یان زۆرتر شێواویی جیاواز لە کۆنیدا.

٤١٥- **نفوذية نسبيّة** relative permeability

ڕێژە دادەری

ڕێـژەی دادانـی بـەردێکی کونیلـەدارە لـە بـارودۆخێکی دیـاریکراودا بـۆ دادەریـی پەتی (ڕەها)

٤١٦- **فواصل التفسخ** release joints

جمگـەکانی واز لێ هێنـان (بـەرەڵاکردن) ئـەو جمگانـەن، کـە لـە لـەڕزینی بـەرد پەیدادەبێت، بە هۆی ئەو پەستاوتنەوە کە کەوتۆتە سەری.

٤١٧- **صدوع معكوس** reverse faults

درزی پێچەوانە

درزبردنێکە، ڕووی درزەکە بەرەو لای نیشانی ژوورو لاردەبێتەوەو لە پەستاوتن پەیدا دەبێت.

٤١٨- طيّة إنسياب معكوسة reverse flowage fold

لۆچی ڕەوینی پێچەوانە

لۆچێکە، چینە بەردەکانی لووتکەکەی ئەستوورو هی بنکەکەی تەنك دەبێت.

٤١٩- طيّة تشابه معكوسة reverse similar fold

لۆچی لێکچوونی پێچەوانە

٤٢٠- ترسّب نسقي rhythmic sedimentation

نیشتنی ڕێك و پێك

نیشتنێکی چەند بارەوەبووی چەند چینێکی بەرودوا (یەك لە دوای یەك) ە بەڕێك و پێکی.

٤٢١- نفط غني rich oil

نەوتی دەوڵەمەند

نەوتێکە، ڕێژەیەکی بەرز (زۆر) لەو سووکە دڵۆپێنراوانەی تێدایە کە وەك سووتەمەنی بەکاردێن و ڕێژەیەکی کەم قورسە دڵۆپێنراوی تێدایە.

٤٢٢- صدوع الحيد(الحواف) ridge faults

کەنارە درزەکان

درزەکان ڕاوەشاندن بە پێوەرێکی بچووك

٤٢٣- طيّة الحواف ridge fold

لۆچی کەنار

لۆچێکی هەردووسەر نوقمە (نقومە) و گومەزی لاکێشەییە.

٤٢٤- صدوع الخسف rift fault

درزی قووڵ ،درزی داتە پیو

دوو درزی پێك تەریبن، یان دوو کۆمەڵ درزی پلە پلەن، بەردەکان لەناوخۆیاندا نزم دەبنەوە و چاڵێکی بە زۆری فراوان پێك دێنن.

٤٢٥- صدوع يميني جانبي right- lateral fault

ڕاستە درزی لاوەکی

خلیسکە درزێکی پیاکەوتەیە، جمگەیەکی ئاسۆیی ڕاستەی هەیە.

٤٢٦- قُعَيرة حافيّة rim- syncline

کەنارە چاڵۆکە

ئـەو لۆچـە دامێنییانـەن بـەرەو دەوری کـەناری گومـەزە خوێیینـەکان نەشـونما دەکات و باوەڕوایە کە لە دابەزینی چینەکان لە بۆشاییەکی خڕدا کە لە کۆچی خوێیەکە و دزەکردنی لە چینەکانی سەرچاوەکەوە پەیدا دەبێت.

٤٢٧- أداة حفر دوارة rotary

ئامێری هەڵکەندنی خولاوە

چەقۆیەکی هەڵکۆڵینـە، بـۆ وردکردنـی پێکهاتـە جیۆلۆجییـەکان بـە خولانـەوەی قوچەکی پۆڵا، یان پۆڵای بەکاربۆراندۆم موتوربەکراو.

٤٢٨- الحفر الرحويّ rotary drilling

دەستارە هەڵکەندن

دروستکردنی کونیلە، لە پێکهاتەیەکی جیۆلۆجیدا، بە بەکارهێنانی خولانەوە.

٤٢٩- حفارة رحويّة rotary drilling machine

دەستارە هەڵکەنە

مەکینەیەکـە، بـۆ سمینـی زەوی بـە هـۆی سـتوونێکەوە کـە زۆر خێـرا بـە دەوری خۆیدا دەخولێتەوە، بە قورسی، یان پەستاوتن.

٤٣٠- صدع دوّار rotary fault

درزی خولانەوە

درزێکـە، لـەکاتی درزبردنـدا، لایـەکی دەپێچـرێتەوە لـە چـاو لایەکـەی تریـدا، بـە جۆرێك ئەگەر وادابنێن دوو هێڵی پێك تەریبمان لـە هـەردوو لای درزەکە و دوور لەناوچەی هەڵکەندنەکە کێشابێ پێش درزبردن، پاش ئەوە پێك تەریب نابن.

٤٣١- نضد دوّار rotary table

مێزی خولانەوە

مێزێکــە، بەشــێکی دەبێــت لــە مەکینــەی هەڵکەندنــە خولاوەکــە و بــۆریی هەڵکەندنەکانی پێ دەچەسپێنرێت و دەیشی خولێنێتەوە.

٤٣٢- طيّ اسطوانيّ دوّار rotary cylinderoidal folding

لۆچی لوولەكیی خولانەوە

لۆچـێكی پاشـكۆیە (دواتـرە)، ئاراسـتە تەوەرەییـەكانی لۆچـێكی لوولـەكیی پێشتر بێئەوەی ڕوخسارەكەی لەناوبەرێت (بسڕێتەوە).

٤٣٣- صدع دوراني rotational fault

درزی خولانەوە

ئەو درزەیە، كە هەردوولای پێ دەجوولێن لە دەوری تەوەرێكی ستوونی لەسەر ئاراستەی جوولان.

(S)

٤٣٤- سَرج (في الجيولوجيا التركيبية) saddle (structural geology)

زين (له جيۆلۆجیای پێکهاتەییدا)

پێکهاتەیەکە، لە دابەزینی پێکهاتوویەکی قۆقز، کە لە زین دەچێت پەیدا دەبێت.

٤٣٥- طيّة سرجيّة saddle fold

لۆچێکی زینی

جۆرە لۆچێکە لە شێوەی قۆقزییەکدا، لەسەر لووتکەکەی، لۆچێکی ناوەنجی هەڵگرتووە ئاراستەکەی ستوونییە لەسەر ئاراستەی لۆچە بنەڕەتییەکەی.

٤٣٦- برك الهبوط sag ponds

گۆمە داکەوتووەکان، گۆمە داتەپیوەکان

ئەو گۆمانەن، کە لەو نزمایيانەدا پەیدا دەبن کە لە دابەزینی بارستە بەردەکان پێك دیت، بە کاریگەریی درزەکاراکان.

٤٣٧- قباب الملح salt domes

گومەزی خوێ

پێکهاتەیەکە، لەبەردە نیشتووەکاندا، لە کاریگەریی پێکداچوونی چینە خوێ بەردینەکان (بەردە خوێیەکان) لەگەڵ گومەزە خوێیەکان و پاڵی پێوە دەنێت بۆ سەرەوە لە شێوەی گومەزدا، دەشێت گومەزە خوێیینەکان، بەردەکانی ژوور خۆیان بسمن، یان تەنیا لۆچیا دەکات.

گومەزە خوێیینەکان، پێکهاتەی گرنگن لە ڕووی ئابوورییەوە، چونکە تەڵە دروست دەکەن بۆ گلدانەوەی پێترۆڵ، هەروەك خوێ و گۆگردە تێکەڵبووەکەی.

٤٣٨- حنيرة مكشوطة sclaped anticline

زنجیرە تەنی داماڵراو

گومەزێکە، سەرەکەی بە هۆی هۆکارەکانی داماڵینەوە لابراوە، پێش نیشاندنی چینە نەگونجاوەکانی ژوورییەوە.

٤٣٩- صدع المقص = صدع المفصلة scissor fault = hinge fault

درزی مقەست = درزی جیاکەرە (جیاکەرە درز)

درزێکی ئاساییە سەرەلادانەکەی بە ڕێکوپێکی زیاد دەکات، دوور لەو پنتەی تێیدا دروست بووە.

٤٤٠- طغيان البحر (تقدم) sea transgression (advance)

هەڵسانی دەریا (پێشکەوتن)

هەڵکشانی ئاوی دەریا بەرەو زەوی، لە ئەنجامی زۆربوونی ئاوی دەریا، یان داکشانی (داکەوتنی) زەوی.

٤٤١- تقعر عظيم من المرتبة الثانية second order geosyncline

چاڵێکی گەورەی پلە دوو

پێکهاتە نزمبوونەوەیەکی شوێنەکییە، بڕێکی دیاریکراو نیشتوو دەگرێت.

٤٤٢- نَزّ seepage

درزەکاری (دزەکردن)

دیاردەی دزەکردنی نەوتە بۆ سەر ڕووی زەوی و پێکهێنانی سەرچاوەیەکی پێترۆڵی یان پەڵە ڕۆنی (نەوتی) گەورە، کە نیشانەی بوونی نەوتی خاوە لەو ناوچەیەدا.

٤٤٣- مرسمة الزلازل (سيزموجراف) seismograph

بوومەلەرزەکێش (سیزمۆگراف)

ئامێرێکە، شەپۆلە بوومەلەرزەییەکان تۆماردەکات وهاوواتای (detector) ە.

٤٤٤- زلازلي – سيزمولوجي seismologist

سیزمۆلۆجیست (بوومەلەزرەزان)

ئەو کەسەیە، کە کار بە یاساکانی بوومەلەزرە دەکات لە کاروباریدا وەك دۆزینەوەی پێترۆڵ و بوومەلەرزەوشتی تریش.

٤٤٥- علم الزلازل – سيزمولوجيا seismology

بومەلەرزەزانی - سیزمۆلۆجیا

ئەو زانستەیە، کە تایبەتە بە خوێندنی بوومەلەرزەو هەموو پێوەندیدارەکانی، وەك هێز و مەودا و هێڵەکانی ئاراستەو کاتەکانی و ڕەوشی تریش وشیکردنەوەی داتاکان (زانیارییەکان) .

٤٤٦- مقياس الزلزلة – سيزموميتر seismometer

بوومەلەرزە پێو – سیزمۆمیتەر

ئـامێرێکی دۆزینەوەیـە، ترپـە بوومەلەرزەییـەکان وەردەگرێـت و ئاسـایی بـۆ دۆزینـــــەوەی بوومەلـــــەرزەی سروشـــــتی بـــــەکاردێت و هاوواتــــــای (geophone,pick-up , detector)ە.

٤٤٧- طيّة جز shear fold = slip fold

خزینە لۆچ

لۆچێکە، لـە وردە خزینـی چینەکان لەسـەر ئاسـتەکانی شـکان، یـان درزە لێـک نزیکەکان پێك دێت.

٤٤٨- بنيات لوحيّة shear structure

دە پە دروستکەرەکان

ڕێڕەوی وردە بەردی بە شێوەی دە پێ تەریب بۆ درزێکی نزیکی درزەکەیە.

٤٤٩- طرف قصير short limb

پەلی کورت

ئەو ناوپەلە ناچونیەکەی لۆچە، کە ئەوەندەی پێ ناچێت ئاراستەکەی پێچەوانە دەبێتەوە و بە زۆری پەلە لاداو ترەکە دەبێت.

٤٥٠- الطيّات الخطيّة السجمية sigmoidal linear folds

هێڵە لۆچە سیگمۆیدییەکان

(بڕوانـە : linear folds) ئـەو چـەماوانەن کەشـێوەکەی پێچاو پێچـە (وەك تیپـی s)وایە.

٤٥١- الطيّ المتماثل similar folding

لێکچووە لۆچ

ئەو لۆچەیە، کـە هەرچینێکی هـەمان ئـەو شـێوە ئەندازەییـەی چینەکەی ژووری خۆی دەگرێـت و لـەم جـۆرە لۆچبوونەدا، تـەنکبوونی چینەکانی پـەلی (سـەری) لۆچەکان و ئەستووربوونی تەوەرەکانی لێ پێك دێت.

٤٥٢- عربة نقل معلقة sky hook

عەرەبانەی گواستنەوەی هەڵواسراو

ئەو عەرەبانەی گواستنەوانەن کە بەسەر تەلی هەواییدا دەجووڵێن و خاوەکانیان پێ دەگوێزرێتەوە.

٤٥٣- مصاقل slickensides

لووسکراوەکان

ئەو ڕووی بەردانەیە، کە بەهۆی درزبردن و بەسەریەکدا خزانی چینەکانەوە ساف بوون وئاراستەی جووڵانەکەیان لەسەرەوە دەردەکەوێت.

٤٥٤- صقل slickensiding

لووسکردن، ساف کردن

دیوارە ڕووشاندنێکی درزە، لە ئەنجامی لێکخشان بە جووڵە و ئەو پەستاوتن و گەرمییەدا لە لەگەڵیدا دەبێت پەیدا دەبێت.

٤٥٥- الطيّ الانزلاقــي slip folding

خزە لۆچبوون

پەیدابوونی لۆچە لە چینەکاندا، بە خزان نەك چرچبوونی ڕاستەقینە.

٤٥٦- زحفة الصدع slip of the fault

خشانی درز

ئەو ماوە ڕاستەقینەیەیە، کە لە ئاستی درزەکەدا چینەکان لای دەدات.

٤٥٧- سقاَطة sludge

ملتە، لیتە

قوڕ و پیێو، یان هەر ماددەیەکی تری خەست.

٤٥٨- بَرَد صغير small hail

وردە تەرزە

دڵۆپە ئاوی بەستووی نیوە ڕوونی خڕە، دەشێ قووچەکی و تیرەکەی لە نێوان ٢ تا ٥ مم بێت و کە ئاسایی لە ناوکێکی تەرزەی نەرم پێك دێت، کە بە تەنکە چینێکی سەهۆڵی ڕوون داپۆشراوە و زۆرتر لەگەڵ باران دەبارێت نەك لەگەڵ بەفر.

٤٥٩- بَرَد ليّن soft hail

نەرمە تەرزە

دەنکە تەرزەی سپیی نارۆشنن، تیرەکەی لە نێوان ٢ تا ٥ مم دەبێت و لە بەفر دەچێت، پێش کەوتنەزەویی بەفر، یان لەگەڵیدا دەکەوێتە سەر زەوی.

٤٦٠- صدوع درجية step fault

درزە پلە پلەکان

درزی ئاسایی، یان پێچەوانەیە بە رودواو تەریب درێژدەبێتەوە، بە جۆرێك چینەکانی بەردە درێژەوەبووەکان، دەردەکەون، کە وەك پلەکانی پەیژە بە بەرودواو پلەپلەن.

٤٦١- خط مناسيب بنيوى مجسّم stereo structural contour

ئاستە هێڵی دروستکەری بەرجەستە

ئاستە (کۆنتۆرە) هێڵێکی پێکهێنییە و بە دووربینی بەرجەستە لەوێنە هەواییەکانەوە دیاری دەکرێت.

٤٦٢- صدع المتجّه strike fault

ئاراستەدرز

درزێکە، تەریب بە درێژایی چینە درزبردووەکان، درێژدەبێتەوە.

٤٦٣- فاصل مُتجَّهَي strike joint

ئاراستە جمگە

جمگەیەکە، ئاراستە بەرکەوتەکەی ، لەگەڵ ئاراستە بەرکەوتەی چینەکان تەریب دەبن.

٤٦٤- الازاحة المتجهيّة strike shift

بەرەنجامی ئاسۆیی لادانە، بە ئاراستەی تەریبی بەرکەوتەی درز دەپێورێت.

٤٦٥- خط مناسب بنيوي structural contour

دروستکەرە ئاستەهێڵ

هێڵێکی ئەندێشەییە، بەرزاییە یەکسانەکانی سەر ئاستێکی چینەکیی دەستە بژێر پیشان دەدات و پێی دەڵێن بنچینە هێڵی پێکهێنی.

٤٦٦- خريطة المناسيب البنيوية structural contour map

نەخشەی ئاستە دروستکارەکان

نەخشەیەکە، سروشتی پێکهاتەی دروستکاری بەردە ئاستێکی دیاریکراو ڕوون دەکاتەوە لە ژێر زەویدا و نەخشەکە، لە چەند ئاستە هێڵێك پێك دێت،کە هەریەکەیان ئاستە یەکسانەکانی ئەم ئاقارە بەردییەی ژێر دەریا، دەگەیێنیت بەیەك .

٤٦٧- مَرْفَع بنيوي structural high

بەبەشە بەرزییەکانی گومەزە پێکهێنییەکان، یان قۆقزە پێکهێنییەکانی تر دەوترێت.

٤٦٨- طبقات تحت سطحية subsurface beds

چینە ژێر ڕووییەکان

ئەو چینە بەردینانەی ژێر ڕووی زەوین لە شوێنێکدا.

٤٦٩- الجيولوجيا تحت السطحية subsurface geology

ژێر ڕووە زەویزانی

ئەو لقەی زەویزانییە، کە لەو بەشەی بەردەکانی توێکڵی زەوی کەلە سەر زەوییەوە دەرناکەوێت دەکۆڵێتەوە، بەپەنابردنە بەر سروشتە زەویزانی (جیۆفیزیك) یان بیرهەڵکەندن.

٤٧٠- ماء ملح تحت سطحي subsurface salt water

ژێر ڕووە خوێئاو،سوێراوێکە لە ژێر زەویدا

٤٧١- طيّة مترققة subratenuous fold

لۆچی تەنکێنراو

لۆچێکە، لەکاتی نیشتنی بەردەکاندا پەیدادەبێت و چینەکانی لەو پەڕی تەنکیدا دەبن لە لووتکەی قۆقزییەکان و لەو پەڕی ئەستووریشدا دەبن لە بنکی چاڵەکاندا.

٤٧٢- طيّة مقعّرة syncline

چاڵە لۆچ

لۆچێکە، باڵەکانی بۆ سەرەوە دەبن.

٤٧٣- قُعيرة مركبـة synclinorium

چاڵۆکەی ئاوێتە

چـاڵێکی قـەبارە گـەورە و زۆر درێـژەوەبووە و لەچـەند لۆچـێکی چـاڵ کـە پێچەوانەی قۆقزییە پێك دێت.

(T)

٤٧٤- التيارات الأرضية telluric currents

زەمینە تەزووەکان

تەزووی کارەبایی سروشتین، بەناو بەردە بەرگەکەی توێکڵی زەویدا دەڕەوێت، کە بنەڕەتەکەی لە خۆرەوەیە، لەبەرکەوتنی کارەباییدا لەو قووڵاییانەدا کە ۲۰۰۰ مەتر زۆرترن، و ناتوانرێ ڕێگە دەستکردەکانی بەرکەوتنی کارەبایی بەکاربهێنرێت، سوودیان لێ وەردەگیرێت.

٤٧٥- ثخانة(سمك) الطبقة thickness of bed

ئەستووریی چین

چینێکی کەم دوورییە لە نێوان دووڕووەکەیدا.

٤٧٦- تَرقُّق الطبقة thinning of bed

تەنکبوونی چین

وردە وردە کەمبوونەوەی ئەستووریی چینەکەیە، لەگەڵ درێژبوونەوەی بەلایەکی ئاسۆیی دیاریکراودا.

٤٧٧- رَمْيَة الصدع throw of fault

فرێدانی درز

ماوەی لادانی سەرەکیی چینەکانی هەردوولای درزێکە، کە لە خلیسکانی بەردەکان بەسەر ڕووەکەیدا پەیدا دەبێت.

٤٧٨- صدع الدسر thrust fault

درزی پێداکردن

درزێکە، لە پەستانێکی توندی ئەوتۆ پەیدادەبێت، کە دەبێتە هۆی بەرزبوونەوەی دیوارە هەڵواسراوەکە، لەچاو دیوارەکەی خوارووددا.

tight fault **٤٧٩- طيّة محكمة**

توند پێچانەوە، لۆچی توند

قەدکردن (پێچانەوە)یەکە، تینی شێوانەکەی دەگاتە ڕاددەیەك، کە دەبێتە هۆی ڕەوینی بەردە لاوازەکان، تەنانەت چینەکانیان ئەستوور تردەبن لە هەندێ شوێن و لە هەندێ شوێنی تریشدا، تەنك دەبن.

tilt blocks **٤٨٠- الكتل المائلة**

بارستە لارەکان

بارستە بەردێکە لە ڕوودانی درزی دیار کە پەستانێکە بخرێتە سەر لایەکی زۆرتر لەوەی لایەکەی تر وەردەگرێت و دەبێتە هۆی لارییەکەی.

topographic low **٤٨١- مخفض طوبوغراف**

نشێویی تۆپۆگرافیایی

زاراوێکە، بە زۆری لە نەوتەلأنەکاندا بەکاردەهێنرێت و واتای ئاستە نزمەکان دەگەیێنێت، بێ گوێدانە تەمەنی جیۆلۆجیی بەردەکان.

topographic high **٤٨٢- مرتفع طوبوغرافي**

بەرزایی تۆپۆگرافیایی

زاراوێکە، بە زۆری لە نەوتەلأنەکاندا بەکاردەهێنرێت و واتای ئاستە بەرزەکان دەگەیێنیت، بێ گوێدانە تەمەنی جیۆلۆجیی بەردەکان.

total field **٤٨٣- المجال الكلي**

بواری گشتی

کۆی گشتیی پێکهێنەکانی بوارە لێکۆڵراوەکەیە، وەك کایەی موگناتیسی و کایەی ڕاکێشان

total intensity **٤٨٤- الشدة الكلية**

تینی گشتی

(بڕوانە : کایەی گشتی)

٤٨٥- تصحيح الزمن الكلّي total time correction

ڕاستكردنەوەی كاتی گشتی

زاراوێكە، لە كنەو پشكنین بەڕێگەی لە ڕزەیی (سیزمی) دا بەكاردێت و بە كۆی ئەو ڕاستكارییانە دەڵێن كە بەسەر كاتی پێویست ڕۆیشتنی شەپۆلە پەڕچێنراوەكان كاری پێ دەكرێت، بۆ دیاریكردنی كات، كە درابێتە پاڵ ئاستێكی سەرچاوەیی هەڵبژاردە.

٤٨٦- ميزان اللّي torsion balance

تەرازووی چەوتاندنەوە (چەماندنەوە)

ئامێرێكە، بۆ پێوانی هێزەكایەییەكان، بە ڕووبەڕووبوونەوەی هێزە كایەی پێوراو بە هێزێكی تری زانراو و تەرازووی چەماندنەوە، هێزی بچووكی وەك هێزەكانی ڕاكێشانی زەوی و ڕاكێشانی موگناتیسی و هێزەكانی كایەی كارەبایی، بە دیاریكردنی بڕی ئەو چەمینەوەیەی هێزە پێوراوەكە بەسەر تەلێكی زۆر باریكیدا دێنێت.

٤٨٧- معامل اللي torsion coefficient

هاوكۆلكەی چەماندنەوە

پێوانی بەرگریی ماددەیەكە، لە پەستاوتنێكی چەماندنەوەیی، كە بە تیپی (ت) هێما دەكرێت و دەكاتە (ط ص نق ٤ ل) بۆ تەلێكی لوولەكیی نیوەتیرە (نق) و درێژی (ل) و هاوكۆلكەی سەختییەكەی (ص) ە بە پێوەری سەنتیمەتر گرام – چركە و بەوەیش هاوكۆلكەی چەمینەوە دوورییەكانی ئیش (كار) وەردەگرێت و دەتوانین وا پێناسەی بكەین كە: بڕی كاری پێویستە بۆ چەماندنەوەی تەلەكە، بەدەوری گۆشەیەكی نیوەتیرەییدا.

٤٨٨- أس اللّي torsion head

سەری چەماندنەوە

(أ) ئەو بەشەی تەرازووی چەماندنەوەیە، كە تەل، یان داوەكەی پێدا شۆڕبۆتەوە.

(ب) سەرقاپێکی خولانەوەی پلەکراوە لە لووتکەی بۆریی سەرەکیی تەرازووی چەماندنەوە هەڵگراوە.

٤٨٩- مُدّة اللي torsion period

ماوەی لەرینەوەی سروشتیی کۆمەڵە هەڵواسراوەکەی تەرازووی چەماندنەوە.

٤٩٠- سلك اللّي torsion wire

تەلی چەماندنەوە

تەلێکە، کۆمەکی شانی تەرازووی چەماندنەوە، یان ڕاکێشانپێو دەکات.

٤٩١- طغيان (تقدّم البحر) transgression = (sea advance)

هەڵچوون (پێشکەوتنی دەریا) بەرەووشکایی، واتە بەرزبوونەوەی ئاستی بەستوونی و پێشکەوتنی بەئاسۆیی

(بڕوانە : sea transgression, advance)

٤٩٢- صدع مستعرض

transverse fault heave fault, tear fault , trans current fault

ئەو درزەیە، کەهەردوولایەکەی ئاسۆییانە پێی دەجوولێن،پاڵپێوەنانی سەرەکی و تەنیشتی سەرکەوتوو دابەزیویشی نییە، بەلاّم ماوەیەکی (لادانی ئاسۆیی) هەیە، ڕەنگە کورت ببێتەوە بۆ لە سانتیمەرێك کەمتر و دەشێت درێژببێتەوە بۆ هەزاران مەتر (هەروەك ئەو درزی فراوانکەر و درزی دڕێن و درزی دەرکەریشە).

٤٩٣- موجة مستعرضة transverse wave

پانە شەپۆل

١- جووڵەیەکی لەراوەیە، جووڵەی تەنکۆڵەکان تێیدا ستوونییە لەسەر ئاراستەی پێشکەوتنی شەمەندەفەری شەپۆلەکان.

٢- شەپۆلە جووڵەیەکی لەراوەیە (سیزمییە) بە هۆی گوێزرانەوەی وردکەری بارستە بەردییەکانەوە.

٤٩٤- مصيدة trap

تەڵە (داو)

بەردی کونیلەداری بە بەردی دانەدەر، یان پێکهاتەیەکی جیۆلۆجیی گونجاو دەورەدراوە، کە دەبێتە هۆی ڕەوینی نەوت و گازو ئاوو گلدانەوەی بە شێوەی گەنجینەی سروشتی.

٤٩٥- صدوع الغور trough fault

درزەکانی تەنکاو ئەو درزانەن، کە هەندێکیان بەلای یەکتردا لاردەبنەوە بە جۆرێك بەردەکان لەناوخۆیاندا نزم دەبنەوە بە شێوەی مۆژ، یان فنجانێکی گەورە.

٤٩٦- الثخانة(السمك) الحقيقية للطبقة true thickness of bed

ئەستووریی ڕاستەقینەی چین،

کورتترین دووریی نێوان دوو ڕووی چینەکەیە.

٤٩٧- حَفَر عَنَفي turbo drilling

زەبرە هەڵکەندن (تۆربینی)

جۆرە هەڵکەندنێکی خولاوەیە، تۆربینێکی لەسەری خوارووی بۆرییەکانی هەڵکەندن چەسپکراو، چەقۆی هەڵکەندن، لوولەکی کرۆك دەخاتە گەڕو دەست دەکات بە هەڵکەندنی ئەو پێکهاتە جیۆلۆجییانەی دێنە ڕێی بە هۆی ئەو جووڵەیەوە و تۆربینەکە خۆیشی لە ڕێی شلی هەڵکەندنەکەی ناو بۆرییەکانی هەڵکەندنەوە دەگەڕێت.

٤٩٨- حفارة عنفية (تربينية) turbo drilling machine

زەبرە هەڵکەن (تۆربینی*

مەکینەیەکە، تۆربینەکە لە هەڵکەندندا بەکاردێنێت.

(U)

underground storage (natural gas) ٤٩٩- **خزن جوفي (غاز طبيعي)**

ناخه هەڵگرتن (گازی سروشتی)

بەكارهێنانی گەنجینەی ژێر زەوییە بۆ كۆكردنەوەی گازی سروشتیی لە گازەڵانەكانیەوە هێنرا بۆ مەبەستە سەرەتاییەكانی هەڵگرتن و پاراستنی و دەتوانرێت تەنكەری ئاو، یان كۆگەیەكی هەر ماددەیەكی تر بەكاربهێنرێت و سوودی لێ وەردەگیرێت لە ئاسانكارییەكانی تەواو بەكارهێنانی هێڵە بۆرییەكان و بە ئاسانی گەیاندنیە بازاڕ.

up stream ٥٠٠- **مقدم التيار، أعالي النهر**

پێشینەی تەوژم، بەرزاییەكانی ڕووبار

زاراوێكە، باسی قۆناغە نزیك پنتە سەرەتاییەكانی پێ دەكرێت لە نەوتسازیدا.

up- throw of a fault ٥٠١- **رفعة الصدع**

بەرزبوونەوەی درز

ماوەی دەرپەڕینی بەردە بۆسەرەوە، كە درز دەبات .

uplifted side ٥٠٢- **الجانب المرفوع**

ئەو بەردەیە، كە وادەردەكەوێت لە لایەكی درزەكەوە سەردەكەوێت.

(V)

٥٠٣- مقياس فاكييه للمغنطيسية vacquieer magnetometer

موگناتیسێتیپێوی ڤاكیێ

ئامێرێكە، بۆ پێوانی موگناتیسێتی و لە بنچینەدا، لە فڕۆكەدا بەكاردێت و گۆڕانی كایەی موگناتیسێتیی گشتی تۆماردەكرێت بێ گوێدانە گۆڕانی ئاقارەكەی و بەناوی (ڤاكییێ) ی زاناوە ناونراوە.

٥٠٤- مقياس التغيّر – فاريومتر variometer

گۆڕانپێو – ڤاریۆمیتەر

١- ئامێرێكە بۆ پێوان و تۆماركردنی جیاوازییەكانی موگناتیسێتیی زەوی.

٢- ئامێرێكی پێوانەدارە، كە هاندانی گۆڕۆكێ تێدا بەكاردێت و بڕی گۆڕانەكەی پێ دەپێورێت.

٥٠٥- تقطع السرعة velocity discontinuity

پچڕانی خێرایی

گۆڕانێكی كتوپڕی خێرایی گوێزرانەوەی شەپۆلە سیزمییەكانە لەناخی زەویدا، وەك لەسەر ڕووی جیاكەرەوەی نێوان دوو چینە بەرددا ڕوودەدات.

٥٠٦- سرعة الإنتشار velocity of propagation

خێرایی بڵاوبوونەوە

ئەو خێراییەیە كە وزەی لەناوەندێكی دیاریكراودا پێ دەگوێزرێتەوە، وەك خێرایی بڵاوبوونەوەی شەپۆلەكان و خێرایی شەپۆلێك لە پنتێكی دیاریكراودا بەو خێراییە دەقەبڵێنرێت، كە سەرەتای ئەو شەپۆلە لەو پنتە دەپەڕێتەوە.

٥٠٧- قطاع السرعة velocity profile

ڕوخساری خێرایی

بڵاوبوونەوەیەكی بوومەلەرزەیی پێچەوانەیە كە بۆیە ڕوویداوە تاكو ئەو

ئەنجامانەی تۆماربکرێت کەبۆ دۆزینەوەی تێکڕای خێراییەکانی لە زەویدا بەکاردێت، ئەویش بە تێبینی گۆڕانی کات ، بەبەراورد لەگەڵ ڕێڕەوی ئەندازەیی تیشکە دەرپەڕیوەکە.

۵۰۸- میزان رأسي vertical balance

تەرازووی سەرەکی

ئامێرێکە، بۆ پێوانی جیاوازییەکانی پێکهاتەی سەرەکیی کایەی موگناتیسێتیی زەوی و ئەویش بەهاوسەنگیی زەبری چەماندنەوەی تایبەتیی سیستمێکی موگناتیسی بە بەکارهێنانی زەبری دژە چەماندنەوەیەك کە پشت بە ڕاکێشانی زەوی دەبەستێ و پێشی دەڵێن تەرازووی کایەی سەرەکی.

۵۰۹- صدع عادي رأسي vertical normal fault

درزێکی ئاسایی سەرەکی

۵۱۰- الثخانة الرأسية للطبقة vertical thickness of bed

ئەستووریی سەرەکیی چین

درێژی ئەو هێڵە سەرەکییەیەی، نێوان هەردوو ڕووی چینەلارەکەیە و لەگەڵ زۆربوونی لاریی چینەکە، درێژتر دەبێت، هەروەك لەگەڵ کەمکردنی لارییەکەی، کەم دەکات، تاکو هاوتای ئەستووریی ڕاستەقینە دەبێت ئەگەر چینەکە ئاسۆیی بێت.

۵۱۱- مقياس الجاذبية بالذبذبة vibration gravimeter

بەلەرینەوە ڕاکێشانپێو

ئامێرێکە، بۆ پێوانی ڕاکیشانی زەوی بەکاردێت، بەتایبەتی لە دەریاکاندا، ئەویش بە تێبینیی ماوەی پانە لەرینەوەی تەلێکی باریك کە بەستراوە بە قورساییەکی کێش زانراوەوە.

(W)

٥١٢- **إفاضة بالماء، فيضان الماء** water flooding

ئاوەزۆرکاری، لافاو، لێشاوی ئاو

ڕێگەیەکی ناوەنجییە بۆ سوود وەرگرتن لە ڕۆنی نەوت، ئاودەکرێتە گەنجینەیەکی زەمینیی نەوتەوە، تاکو ئاوەکە شوێنی نەوتەکە بگرێتەوە و سەرئاوەکە بکەوێت لە بیری سوود لێ وەرگرتنەکەدا.

٥١٣- **الحقن بالماء** **ئاوتێکردن** water injection

الافاضة بالماء **ئاوەزۆرکاری** =water flooding

کردەی دووەم دەرهێنانی نەوتە، کە ئاو دەکرێتە گەنجینە نەوتەکانەوە تاکو نەوتەکە سەرئاو بکەوێت.

٥١٤- **سجل البئر** well log

تۆماری بیرەکە

بیر تۆمارکردنێکی بەردینە بەزۆری واچینە سمراوەکان پیشان دەدەن هەروەك دەشێت جیۆلۆجی، یان جیۆفیزیکی، یان جیۆ کیمیایی بێت.

٥١٥- **عينة بئرية** well sample

بیرە نموونەیەك

پارچە بەردێکە، لە بیر هەڵکەندن پەیدا دەبێت، لەگەڵ پارچە بەردی وەك خۆی کۆدەکرێتەوە و دەپارێزرێن، بۆ ناسینەوەی جۆری ئەو بەردانەی کونەکەیان پێدا تێ دەپەڕێت.

٥١٦-**توزيع الآبار** well spacing

دابەشکردنی بیرەکان

جوگرافیاییە دابەشکردنی شوێنی بیرەکان لەسەر ڕووی زەوی لەسەر گەنجییەیەکی سروشتیی ئاو، یان نەوت، یان خاوەکانەکان، بە دیاریکردنی ماوەی (دووریی) نێوان ئەو بیرانە.

٥١٧- ربط الآبار well tying

پێکەوە بەستنی بیرەکان

بەستنەوەو بەراوردکردنی، سیزمە بەهایەکی دۆزراوە بە جیۆلۆجییە بەهایەکی پێشبینیکراو لە شوێنی بیرەکاندا، تاکو ڕاددەی ڕاستیی لەرزە نەخشە، یان (سیزمی).

٥١٨- تشكّل فينـر wenner configuration

بار ڕێکخستنی ڤینەر

ڕیزکردنێکە دەدرێتە پاڵ دانەرە ئەڵەمانییەکەی (ڤینەر)،کە بۆ دروستکردنی پانە بڕگە بەکاردێت و لە قووڵاییشدا بە یەکێك لە ڕێگەکانی بەرگریی ئەو تەزووە بەردەوامەی چوار جەمسەری کارەبایی لە سەر هێڵێك و هاو دووری بەکاردێت و تەزووەکە بەناو دوو جەمسەرە دەرەکییەکاندا تێپەڕدەکرێت و جیاوازیی ئەرك لە نێوان دوو جەمسەرە ناوەکییەکاندا دەدۆزرێتەوە و ڕەنگە ئەو ڕیزکردنە بە ئاقارێکی ڕاست و بە ماوەی یەکسان لە نێوان جەمسەرەکاندا بگوێزرێتەوە.

بۆ دەست کەوتنی پانە بڕگەیەك و دەشێ وردە وردە لەناوەندەوە بۆ دەرەوە بجووڵێنرێت، بۆ دەستخستنی بڕگەیەك لە قووڵاییدا.

٥١٩- بئر كشف عشوائية wildcat well

بیری دۆزینەوەی کوێرانە

ئەو بیرەیە، کە بێ خوێندنێکی زانستی لە پێکهاتەیەکی جیۆلۆجیی هێشتا سوود لێ وەرنەگیراودا هەڵدەکەندرێت.

٥٢٠- كشف عشوائي wildcatting

دۆزینەوەی کوێرانە

گەڕان و پشکنین و بیرەنەوت لێدان، بەبێ گوێدانە بەهازانستییەکان.

(X)

٥٢١-نسيج (حُبيبي) عدم الأوجه xenomorphic (granular) texture

ڕستێکی (دەنکۆڵەیی) بێڕەنگ

(**بڕوانە** {allotropic (granular) texture})

(Z)

٥٢٢- ز (جیۆفیزیا) Z (geophysics)

ئەم تیپە لە زانستی سروشتی زەوی (جیۆفیزیک)دا بەکاردێت بۆ ئەوەی قوولاّییەك لە ژێر ئاستێکی دیاریکراو پیشان بدات.

٥٢٣- زیولیت= زیۆلایت Zeolite $Na_2O.\ Al_2O_3.\ nSiO_2.\ \times H_2O$

زاراوێکی گشتییە، بە کۆمەڵەکانێکی پێکهێن دەوترێت کە ئاوەسلیکاتی ئەلومنیۆمی سۆدیۆم و کالیسیۆم و باریۆم وسترونتیۆم و پۆتاسیۆمە، بەئاسان ونکردنی و وەرگرتنی ، جیادەکرێتەوە و ئەگەر بدرێتە بەرگەرمییەکی بەرز هەڵدەئاوسێت، زۆریان بە توانستی زۆری لەسەر ئایۆنگۆڕکێ جیادەکرێتەوە.

٥٢٤- طيّة متعرجـة zigzag fold

لۆچی پێچاوپێچ

(**بڕوانە :** chevron fold)

٥٢٥- نطاق zone

بوار، پشتێنە

ئەو بەشە بەردییەی ستوونی جیۆلۆجییە، کە لە کاتی دەمی کاتی جیۆلۆجیدا نیشتووە و بە بوونی بەردینە، یان کۆمەڵێك جۆرەگیانەوەر، یان ڕووەك، کەلێی تێ ناپەڕێ بۆ بوارێکی تر.

٥٢٦- تنطيـق zoning

بواراندن

ئاشنابوون بەو بوارانەی لە بابەتێکی بەردیدا هەن، یان پۆلاندنی چین بۆ بوار.

زاراوەکانی کیمیای نەوت

(A)

١ - جيهاز ايبل (لقياس نقطة الوميض) Abel for flash point

ئامێری ئێبڵ (بۆ پێوانی پنتی درەوشەدانەوە)

ئامێرێکە، ڕۆنی تێدا گەرم دەکرێت و هەڵمەکەی دەدرێتە بەر گرێك، لەکاتی گڕگرتنیدا پلەی گەرمیی دەپێورێت، ((ئێبل)) دای هێناوە.

٢- زيت الإمتصاص absorption oil

ڕۆنی مژین

ئەوڕۆنەی لەمژینی گازوشلە فڕۆکەکاندا بە کاردەهێنرێت.

٣- تسارع Acceleration

تاودان

گۆڕانی خێرایی کارلێکێکی کیمیاییە بەهۆی کارتێکەرێکی دەرەکییەوە وەك پلەی گەرمی، یان پەستان، یان ماددەیەکی هاندەر ٠

٤- مركم accumulator

کۆکەرەوە

(١) ئامێرێکە، بۆ کۆکردنەوەی (هەڵگرتنی) کارەبا، کەپشت بە کارلێکێکی کیمیایی پێچەوانە دەبەستێ، وەك کارەباکۆکەرەی قوڕقوشم ٠

(٢) ئامێرێکە بۆهەڵگرتنی هەڵم، کە هەڵمەکە لە دەفرێکی وەك کوڵێن لەژێر پەستاندا کۆ دەبێتەوە و لەگەڵ ئاوەگەرمەکە بەریەك دەکەون.

٥- أنهيدريد أسيتيك – أنهيدريد الخليك acetic drideanhy

ئەنهایدرایدی ئەسیتی – ئەنهایدراید ی سرکە

ئاوێتەیەکی ئەندا مییە، لەکاربۆن و هایدرۆجین وئۆکسجین بەوەرگرتەیەکی دووگەرد ترشی سرکە، پاش لێ دەرهێنانی گەردێك ئاو، دادەنرێت و شلێکی بۆنتیژە وشێوگی کیمیاییەکەی ($C_4H_6O_3$) یە.

acetone = dimethyl etonek ٦- أسيتون = ثنائي مثيل كيتون

ئەسیتۆن = دوانە مەثیل کیتۆن

ئاوێتەیەکی ئەندامییە، لەکاربۆن و هایدرۆجین و ئۆکسجین پێك دێت، شێوگە کیمیاییەکەی (C_4H_6O)یە.

acid gas ٧- غاز حامض

ترشە گاز

ئەوگازەیە، کەکارێکی ترشانەی هەیە، وەك گازی دوانۆکسیدی کاربۆن و دوانۆکسیدی گۆگردو هی تریش.

acidification ٨- تحميض

ترشکردن

پێپەیداکردنی ڕەوشتی ترشێتی بەماددە یەك، بەتێکردنی ترشێك لەماددە کە.

actual plant results ٩- نتا ئج المصنع الفعلية

بەرهەمی کردەیی شوێنکار

ئەو بەرهەمانەن، کە بەکارپێکردنی کردەیی لە شوێنکارێکدا دەستمان دەکەون.

additive ١٠- اضافات

تێکراوەکان

ئەو ماددانەن کە بەڕێژەی کەم دەکرێنە هەندێ پێکهێنی سەرەکییەوە، بۆچاکسازیی ڕەوشتی ماددە بنچینەییەکان، یان هەوڵی چەسپاندنیان، وەك تێکردنی چوارە ئە ثیلی قوڕقوشم لە بەنزینی ئۆتۆمۆبیل بۆ بەرزکرنەوەی ئۆکتانە ژمارەکەی.

aeruted oils ١١- زيوت مُهواة

هەوادارکردنی ڕۆنەکان

ئەو ڕۆنانەن، کەهەوا، یان هەرگازێکی چالاکیان پێدا دەبریت، بۆ لابردنی هەندێ گاز، یان ماددەی فڕۆکی نە خوازراو.

١٢- إسطوانات ترذ يذ aerosol bombs

لوولەکەکانی دوکەلاًندن

لووله کێکه پڕ دەکرێت لەشلێك و گازێك دەپەستێورێته ناویەوە و که دەمەکەی دەپەستێورێت، شلەکەی بەشێوەی پرژەڵی دەردە پەڕێت لە ژێر پەستاوتنی گازە ناوە کییە کەدا.

١٣- جیهازتنقیة الخام بالهوا ء والنشاد ر air – ammonia sweetning plant

ئامێری خاوێنکردنی خاو، بە هەواو نەوشاتر (ئەمۆنیا) لابردنی خەوش و ترشە گازەکان بەهۆی هەواو ئەمۆنیاوە.

١٤- وحدة تکثیف بتبریدالهوا ء air cooled condensing unit

بەشی خەستکردنەوە بەساردکردنەوەی هەوا

بەشێکە لەئامێرەکان، کەهەڵمە گەرمەکانی تێدا خەست دەکرێتەوە، بەتەوژمە هەوایەکی سارد کە بەپێچەوانەی ئاراستەی هەڵمەکانەوە دەڕوات.

١٥- مســد س هوائي للتـشحیم air motor grease gun

بادەمانچەی چەورکردن

ئامێرێکە، لەدەمانچە دەچێت، ڕۆنی چەور کرد نە کەی تێدا، لەژێر پەستانی هەوادا پاڵ پێوەدە نرێت لە چەور کەرەی بزوێن و ئامێرەکاندا.

١٦- ذبالة الهواء air wick

پلیتەی هەوا

شریتێکی کوتاڵ (قوماش) یان داوی هۆنراوەن، لە دەفرێکی بچووکدا دادەنرێن کە هەندێ لەو شلە تایبەتانەی تێدایە کە درەنگ دەهەڵمن لەڕێی شریتەکەوە و یارمەتی نەهێشتنی بۆنی پیس لەهەوادا دەدات.

١٧- قلـوی alkaline

ئەلـکالی ، تفت

وەسفی ماددەیەکە کەڕەو شتێکی تفتانەی هەیە، و بری سۆد یۆم، یان پۆتاسیۆم لەپێو یست زیاتر دەبێت تێیدا، بۆ پێکهێنانی فلسبار لەگەڵ ئەو سلیکایەی کە تێیدایەتی.

۱۸- مادة قلوية alkali

ئاسایی بەکاربۆناتی سۆدیۆم، یان پۆتاسیۆم دەڵێن بەشێوەیەکی گشتی بە هەموو خوێیەکی تاڵ دەوترێت، لەسەرڕووی زەوی، یان لێوە نزیکی.

۱۹- ألكلة alkylation

ئەلکیلێن

گۆڕینەوەی گەردیلەی هایدرۆجینە لە ئاوێتەیەکی عەتری (ئاڕۆماتی)دا، بەڕەگێکی ئەندامیی ئەلیفاتی، بۆ نموونە، یەکگرتنی گەردی هایدرۆکاربۆنێکی ئۆلیفینییە لەگەڵ گەردە هایدرۆکاربۆنییە عەترییە کە (ئاڕۆماتی) لە نەوتسازیدا (پیشەسازی نەوت).

۲۰- زيت تشحيم تروس متعدد الأغراض all purpose gear lube

ڕۆنی چەورکردنی ڕەوشت تایبەتن، بۆ چەورکردنی قەڵغانە (گێڕە) فرە مەبەستەکان بەکاردەهێنرێن.

۲۱- شحم ألوميني الأساس aluminium base grease

پیوی بنچینە ئەلومینیۆمی

پیوێکە، بەتێکەڵکردنی هاڕاوەی ئەلەمنیۆم، یان یەکێك لە ئاوێتە چەورەکانی لەگەڵ پیودا.

۲۲- كلوريد هايدروجين لامائي anhydrous hydrogen chloride

کلۆریدی هایدرۆجینی نائاوی

گازی هایدرۆجینە، پاش تێدا نەهێشتنی شێ بەهۆی وشککرد نەوەیەوە بەماددەیەکی ئاومژی وەك ترشی گۆگردێکی خەست یان پێنجۆکسیدی فۆسفۆر، یان کلۆریدی کالسیۆمی نائاوی.

۲۳- أنود- مصعد anode

ئانۆد - بەرزەك

هەرتەن یان ڕوویەکە، بەستراپێت بەجەمسەری موجەبی تەزوویەکی کارەباییەوە.

٢٤- مضــافات منع الرمد   anti - knock additive

تێکرد نی دژەلێدان (دژە تەقە)

هەندێ لەو مادده کیمیاییانەی دەکرێنە هەندێ جۆری ئەوسووتە مەنییانەی لە ئامێرە ناوە سووتەکاندا بەکاردە هێنرێن، بۆ نەهێشتنی ئەو تەقەیەی لـە ناڕێك و زوو سووتانـی سووتەمەنی پەیدادەبێت.

٢٥- مســتحلب مائــی   aqueous emulsion

ئاوە شـیراوك

وردە دڵــۆپی شــلێکی لەئاودانــە تواوەیــە، وەك د ڵــۆپی ڕۆن لــە ئــاودا گیرساوەوایە.

٢٦- أروماتیات (عطریـات)   aromatics

ئەرۆماتییەکان (عەترەمەنی)

١- ئاوێتــەی ئەنــدامین، نــاوکی نــەوتیان تێدایــە لــە گەردەکانیــدا یــان هــەر ماددەیەکی تری وا، کەڕەوشتی عەتریان هەیە.

٢- ئەو ماددانەن کە بۆنیان خۆشە، یان چێژێکی خۆشیان هەیە، هەندێ جار لەڕۆنە رووە کییەکان دەردە هێندرێن.

٢٧- مســتخلصات أروماتیة = مســتخلصات عطریة   aromatlc extracts

پوختەی ئاڕۆماتی = پوختە عەترییەکان

ماددەی ئارۆماتین، یان بەڕێگەی کیمیایی، یان بە دڵۆپاندن لە بنەڕەتەکانیان دەردەهێنرێن.

٢٨- الجزء الآروماتی (الجزء العطری)   aromatic fraction

بەشی ئارۆماتی (بەشی عەتری)

ئەودڵۆپاوەیە کە ئاوێتە عەترییەکانی تێدایە.

٢٩- مذ یب نفثا الآروماتي (العطري)   aromatic solvent naphtha

توێنەرەوەی نەفـثای ئاڕۆماتی (عەتری)

تێکەڵـە هایـدرۆکاربۆنێکی پـاڕافینی و نەفـثــینەکانـە، کـە هەنـدێ دڵۆپـاوی ئاڕۆماتی تێدایە کە لە دڵۆپاندنی خاوی نەوت پەیدا دەبێت.

aromatisation ٣٠- أرمتة – تعطير

ئارۆمەتاندن - عەتراندن

کردەی گۆڕینی ئاوێتەیەکی ئەندامیی ئەڵقەیی ئەلیفا تییە، بۆ ئاوێتەیەکی ئەندامیی ئارۆماتی،بەڵێ لابردنی چەند گەردیلەیەك هایدرۆجین، بەگەرمی و پەستان، یان بەبوونی هاندەرێك.

asphalt primer ٣١- ناو پۆشی ئەسفەلتی

ڕووپۆشینێکی سەرەتاییە لەئەسفەلت، بۆ ناوپۆشینی ئەو ماددانەی کە دەمانەوێت دای بپڕین، وەك ئامادەکارییەك بۆ داپۆشینی بەچەند چینێکی تری بۆیە.

asphaltene ٣٢- ئەسفەلتین

ئەسفەلتین

ئاوێتەی کێشی گەردیی گەورە و پلەی کوڵان بەرزە و ڕەوشتەکانی لەئەسفەلت دەچێت.

atomization ٣٣- (أ) ترذيذ

گەرد پلا ندن ، پر ژاند ن

گۆڕینی شلێکە بۆ پرژەی زۆر ورد بە پەستانی هەوا

(ب) تذ رير

ورداندن ، پرژاندن

وردکردنی تەنێکی ڕەقە بۆ پارچەی زۆر ورد لە ژێر هەندێ بارودۆخی تایبەتیدا.

autoclave ٣٤- أوتو كلا ف

ئۆتۆ کلا ف ، ئۆ تۆ کلێڤ

ئامێرێکی تایبەتە، کارلێکە کیمیاییەکانی تێدا ڕوودەدات، لەژێر پەستانێکی بەرزوو پلەیەکی گەرمیی بەرزدا، یان بەهەڵم گەرم دەکرێت، یان بەکارەبا، هەروەك هەندێ جار لەخاوێنکردنی کەلوپەلی نەشتەرگەری (برینسازی) یان کەلوپەلی تاقیگە و جل وبەرگ وشتی تردا بەکارد ێت.

٣٥- **غازۆلين طا ئرات** aviation gasoline

گازۆلین (بەنزین) فڕۆکە

یەکێکە لە دلۆپپێنراوەکانی نەوت، لەجۆرەها هایدرۆکاربۆنی پارافینی پێك د ێت، وئۆکتانە ژمارەکەی بەرزە.

٣٦- **أكتان طائرات** (١٠٠ – ١٣٠) aviation octane(١٠٠-١٣٠)

ئۆکتانی فڕۆکە (١٠٠ – ١٣٠)

بەنزینی فڕۆکەیە، ئۆکتانە ژمارەکەی(١٠٠ – ١٣٠)ە.

(B)

٣٧- عارضة baffle

بەربەست

تویژاڵێکی ڕەقی کانزایان دارە، دەبێتە کۆسپ لەڕێی گازیان شلێکداو دەبێتە هۆی لادانی لە ڕێڕەوە بنەڕەتیەکەی، وەك ئەو بەربەستانەی لەناو ئەو دەفری کارلێکی کمیاییدا دادەنرێت کە قولاپێکی تێدایە، یاریدەی ئەو بەربەستە دەدات کە نەهێڵێت شلەکە لەگەڵ قولاپەکەدا بخولێتەوە و بەوەیش یارمەتی دەدات کەبە تەواوی ماددەکان تێکەڵ بن

٣٨- رحلة التوازن ballast voyage

گەشتی هاوسەنگی

گەشتی نەوت هەڵگرەکانە بەبەتاڵی، بۆ بەندەری بارکردن و گەنجینەکان پڕ دەکات لە ئاو تەنیا بۆ پاراستنی هاوسەنگییەکەی.

٣٩- برميل barrel

بەرمیل

١-پێوەرێکە کە پێوەرەکانی کێش، یان قەبارە، بڕکەی بەجیاوازیی ئەومە بەستەی تێیدا بەکاردێت دەگۆڕدرێت، لەنەوتدا، بەرمیل، بەهاوتای (٤٢) گالۆن دادەنرێت (١٥٨لیتر).

٢- دەفرێکی لوولەکییە، لە تویژاڵی داریان کانزا، دروست دەکرێت و بۆ هەڵگرتنی ماددە ڕەق و شلەکان لەپیشە سازید ا بەکاردێت.

٤٠- المخزون الرئيسى base stocks

کۆکراوەی سەرەکی

کۆکراوەی بنچینەیی خاوەکان.

٤١- تشغيلة batch

خستنە گەر

باسی کردەیەکی پیشەسازیی تەواوە،کەبەچەند جارێك تەواو دەبێت ، بەماددە خاوەکان دەست پێ دەکات و بەدروستکراوی کۆتایی دێت.

٤٢- برج التشغيلات batch column

كەلوی خستنە گەڕەكان

كەلویەكە،كردە پیشەسازییەكانی بەچەند جارێك تێدا ڕوودەدات.

٤٣- مصنع التشغيلات batch plant

كارگەی خستنەگەڕەكان

كارگە، یان بەشە ئامێرێكە، كەكردە پیشەسازییەكانی بەچەندجارێك تێدا ڕوودەدات و بەرهەمهێنان تێیدا بەردەوام نابێت، بەڵكو بەشێوەی خستنەگەڕی پچڕپچڕ دەبێت.

٤٤- شحم كراسي المحاور bearing grease

پیوی ئاراستەكاری

جۆرە پیوێكە، بەرگەی گەرمیی زۆر دەگرێت و بۆ چەوركردنی تەوەری ئامێرە خێرا جوولاوەكانە.

٤٥- بنزول benzol

بەنزۆل

ئاوێتەیەكی ئارۆماتییە، لەكاربۆن و هایدرۆجین پێك دێت، شێوگی كیمیاییكەی (C_6H_6)ە، وشلێكی بێڕەنگە، لە (٨٠ س) دا دەكولێت، ولە (٥,٥)س دا شل دەبێتەوە ولەدلۆپاندنی قەترانی خەلوز پەیدا دەبێت و وەك توێنەرو بۆدروست كردنی زۆر ئاوێتەی ئەندامی گرنگ بەكارد ێت.

٤٦- قابلية الهدم الاحيائی biodegradibility

زیندە شییە وە بۆكی

ئەوكێشانەن كەبەهۆی بەكتریاوە پەیدا دەبن، لەئەنجامی زیندە كاریگەرێتی لەسەر ئاوێتە ئەندامییەكان و ماددەی كاریگەری زیانبەخش لەسەر ئاوەڕۆكان پەیدا دەبێت.

٤٧- بیتومین - قار bitumen

بیتومین - قیر - قەتران

تێكەڵە هایرۆكاربۆنێكی بەستوویان نیمچە بەستوی پڕە كاربۆن و هایدرۆجینە.

٤٨- قَصْر bleaching

ڕەنگبردن، چواندنەوە

کردەی ڕەنگ لابرد نە لەماددەیەك، یان بەڕێگە کیمیاییەکان، یان بەڕێگەی سروشتی، وەك لابردنی ڕەنگی هەندێ جۆرە قوماشێك بەهۆی گازی کلۆرەوە، یان سپیکردنەوەی کرۆکی کاغەز بەهۆی هایپۆ کلۆریتی سۆدیۆمەوە.

٤٩- مزج blending

تێکەڵکردن

پێکەوە تێکەڵکردنی دووشل، یان ماددەیەکی ڕەق بەماددەیەکی شلە و پێکهێنانی تێکەڵێکی چونیەکە.

٥٠- مصنع المزج والمعالجة blending and treating plant

کارگەی تێکەڵکردن و چارەسەر

ئەو بەشە ئامێرانەن، کە کردەی تێکەڵکردنی شلەکان وچارەسەریانی تێدا ڕوودەدات بۆ چاکسازیی ڕەوشتەکانیان.

٥١- مراجل boilers

کوڵێنەکان

ئەو ئامێرانەن، کە ئاویان تێداگەرم دەکرێت و دەگۆڕدرێت بۆ هەڵم.

٥٢- مضخة تقوية booster pump

ترومپای بەهێزکردن

ترومپایەکە، لەزۆرکردنی پەستانی شلەکان لە ناو بۆرییەکاندا بەکار دەهێنرێت.

٥٣- محطة تقوية booster station

بنکەی بەهێزکردن

ئەوبنکەی پاڵپێوەنانە سەربارانەن کەلەسەر هێڵی بۆرییە نەوتەکان دادەنرێن، بۆئەوەی پاڵ بەنەوتەوە بنێن لەناو ئەو بۆرییانەدا.

٥٤- هیدرو کربونات متفرعة السلسلة branched chain hydrocarbons

هایدرۆکاربۆنە زنجیرە لقهاویشووەکان

ئەوئاوێتە ئەندامییانەن، کەلەکاربۆن وهایدرۆجین پێکهاتوون و گەردیلەکانی کاربۆن تێیاندا بەشێوەی زنجیرەی لقهاو یشتوو ڕیز بوون.

bright stocks ٥٥- خامات منقاة – مخلفات منقاة

خاوە درەوشاوەكان - پاشماوە درەوشاوەكان

ڕۆنی چەوركردنی پلەی خاوێنی بەرزن، كە پڕۆپانی شل خاوێن كراونەتەوە چـونكە ڕۆنـی چـەوركردنی تێـدا دەتوێتـەوە ومـاددە نـامۆ وخەوشـە ئەسفەلیتیەكان بەنەتواوەیی دەمێننەوە و لەكاتی دڵۆپاندنی پڕۆپاندا، ڕۆنی چەوركرد نەكان لە بارێكی خاوێندا جیادەبنەوە.

٥٦- الجمعية البريطانية لإختبار الطرق

British Rroa Ttestin Aassociatio (B .R .T .A)

كۆمەڵەی بریتانیایی تاقیكردنەوە ی ڕێگاكان

٥٧- المواصفات القياسية البريطانية

British Standard Sspecificatio (B .S .S)

ڕەوشە پێوانەییە بریتانیاییەكان

ئـەو ڕەوشـە تایبەتانـەن، كـە پلـەی باشـیی ماددەخاوەكـان، یـان بەرهەمـە پیشەسازییەكان دیاری دەكەن.

bubble cap ٥٨- غطاء الفقاقيع

بڵقە سەرپۆش (سەرقاپ)

سەرپۆشێكی كانزاییە،دەخرێتە سەر كونە تایبەتییەكانی ناو كەلووەكانی لێكهەڵوەشان،لەپیشەسازیی نەوت (نەوتسازی) دا.

bubble ap tray ٥٩- صينية غطاء الفقاقيع

سینیی سەرقاپی بڵقەكان

ڕەوشی بەربەستە ئاسۆییە كونكونەكانی ناو ستوونەكانی لێكهەڵوەشانن.

bulk ٦٠- جملة

گرۆ، تۆپەڵ

bulk plant ٦١- المصنع الشامل

كارگەی گشتگر

گەنجینەی بەرهەمەكانی نەوت.

٦٢- مصباح حريق burner

چرای سووتـان

ئامێرێکـە، سـووتەمەنیی تـێ دەکرێـت کـە تێکەڵـە لەگـەڵ هـەواو ئۆکسـجین و گەرمییەکی زۆری لێ پەیدا دەبێت.

٦٣- بیوتـاد ایین butadiene

بیوتـاد ایین

گـازێکی ئەندامییـە، لـەکاربۆن وهایـدرۆجین پێـك د ێـت و گەردەکـەی چـوار گەردیلە کاربۆن دووبەندی ناتێری تێدایە، شێوگی کیمیاییەکەی ($C_4 H_6$) و ئاوێتەیـەکی چـالاکە، بەشـداری دەکـات لـە دروسـتکردنی هەنـدێ گونجـۆك (پلاستیك) و هەندێ جۆری لاستیکی دەستکرددا.

٦٤- بیوتـان butane

بیوتـان

گـازێکی ئەندامییـە، لـە کـاربۆن و هایـدرۆجین پێك دێت شـێوگی کیمیاییەکـەی (C_4H_{10})ە وەك سووتەمەنی بەکاردێت و لە لوولەکدا دادەگیرێتەوە.

٦٥- خطوط التحويـل by - pass Lines

هێڵەکانی گواستنەوە

ئەو هێڵەبۆرییە لاوەکییانەن بۆ گواستنەوەی نەوت لەناوچەیەکەوە بۆ یـەکێکی تر.

٦٦- منتج جانبی by - product

بەرهەمی لاوەکی

یەکێکە لەوماددانەی لەکردە پیشە سازییەکان پەید ا دەبێت.

(C)

٦٧- **تدريج - معايرة** calibration

پلەکاری

دانـانی نیشـانە، لەسـەر ئامێرەکـانی پێـوان وکێشـان، کـە ڕێـژەی هەڵـە لـە ئامێرێکدا دیاری دەکات.

٦٨- **القيمة السعرية** caloyific ueval

گەرمۆکە بەها

ژمارەی ئـەو گەرمۆکـە گەورانەیـە، کـە لـە سـووتانی گازەکـان یـان سـووتەمەنی پەیدا دەبێت.

٦٩- **جيهاز كلفن ذوالكأس المفتوحة** calven open cup (coc)

ئامێری کۆپی کراوەی کەلڤن

ئامێرێکە، بۆ پێوانی پنتی درەوشانەوە بەڕێگەی کوپی کراوە.

٧٠- **سعة** capacity

فراوانی

١-توانستی گرتنە خۆی وزە، یان هێز.

٢- نیشـانەی قەبارە

٧١- **كربيد** carbide

کاربید

ئاوێتەیـەکی دووتوخمـەی کـاربۆن و یـەکێك لـە کانزاکانـە، وەك کاربیـدی کالسیۆم (CaC_2) یان کاربیدی ئەلومنیۆم (Al_4C_3)

٧٢- **ثنائى أوكسيد الكربون** carbon dioxide

دوانۆکسـیدی کاربۆن

گـازێکی بێڕەنگـی نەسـووتە، لـەئاودا دەتوێتـەوە، لـە لولـەکی کانزاییـدا دادەگیرێتـەوە بـەهۆی پەسـتانەوە و لـە دروسـتکردنی گازاوەکـان و ئـاگر کوژاندنەوەدا بەکاردێت.

٧٣- **ثنائي كبريتيد الكربون** carbon disulphide

دوانە گۆگردیدی کاربۆن

شلێکی بێڕەنگی بۆگەنی سووتۆکە، لە (٤٦,٢ س)ە دا دەکوڵێت و لەئاودا ناتوێتەوە، بەڵام لەکهولو ئیثەردا دەتوێتەوە و وەك توێنەرو لەهەندێ پیشە سازیدا بەکاردێت، وەك پیشەسازیی ئاوریشمی دەستکرد، شێوگە کیمیاییەکەی (CS_2) ە.

٧٤- **أحادي أوكسيد الكربون** carbon monoxide

یەکە ئۆکسیدی کاربۆن

گازێکی ژەهری بێڕەنگە، کەم لە ئاودا دەتوێتەوە، لە ناتەواو سووتانی کاربۆن پەیدا دەبێت، شێوگە کیمیاییەکەی (CO) یە.

٧٥- **بقاية الكاربون** carbon residue

پاشماوەی کاربۆن

ڕێژەی سەدیی کاربۆنی ماوەیە، پاش گەرمکردنی ڕۆنەکانی چەورکردن لەبۆتەیەکی داخراو و لە بارودۆخێکی تایبەتدا.

٧٦- **حديد الزهر (حديد الصب)** cast iron

ئاسنی داڕشتە

ئاسنی پەیدابووی فڕنە بەرزەکانە، چڕییەکەی دەگاتە (٧,٨٦) وپلەی شلبوونەوەی نزیکەی (١٢٧٥ – ١٥٠٥)س.

٧٧- **منشط وسيط** catalyst regenerator

چالاککەرەی نێوانی، نێوانە چالاککەرە

ئامێرێکە، چالاککردنەوەی هاندەرێکی تێدا ڕوودەدات بە گەرمکردن، یان بە هەندێ ماددەی کیمیایی.

٧٨- **وحدة الوسيط** catalyst unit

بەشی نێوانی (نێوانە بەش)

کۆمەڵە ئامێرێکە، هەندێ کردەی کیمیایی تێدا ڕوودەدات بەبوونی هاندەریك وەك لێکردنەوەی ئاوێتەیەکی ناتێر بەهۆی هایدرۆجینەوە بەبوونی کانزای نیکڵی ورد بەش بەش کراو.

catalytic hydrogenation process **٧٩- عملية الهَدْرَجَة الوسيطية**

كردەی نێوانە هایدرۆجینـاندن

کــردەی لێکردنــەوەی بەنــدە ناتێرەکانــە لــە ئاوێتەیــەکی نــاتێردا بــەهۆی هایدرۆجینەوە بەبوونی هاندەر.

catalytic reforming unit **٨٠- وحدة التحسين الوسيطية**

بەشی نێوانە چاکسازی

کۆمەڵــە ئامێرێکــە، کەچاکســازیی ڕەوشــتی دڵۆپێنراوەکــانی نــەوتیان تێــدا ڕوودەدات، وەك گــازۆلین (بــەنزین)، بەگــەرمکردنی تاپلەیــەکی گــەرمیی مامناوەندی و لەژێر پەستانێکی بەرزو بەبوونی هاندەر، کە ئۆکتانە — ژمارەی گازۆلین بەرز دەبێتەوە لە ئەنجامی پەیدابوونی هەندێ زنجیرەی چڵ وچێواوی وئاوێتەی ئەڵقەیی.

catalytically cracked gas oil **٨١- زيت الغاز المكسر وسطياً**

گازەڕۆنی نێوانەتێکشـکێنراو

یەکێکـە لەودڵۆپێنراوانـەی کـە بەهانـدراوە تێکشــکانی بەرهەمـە قورسـەکانی نەوت دەست دەکەوێت، بەتێکشکاندنی زنجیرەکاربۆنییە درێـژەکان بۆهی تـری کورتتر.

cathodic protection **٨٢- الوقاية الكاثود ية**

کاثـۆدە پاراستن

پاراسـتنی جەمسـەرە سالیبەکانە، لـەداخوران، یـان لەسەرنیشـتنی خوێیـەکان، لەکاتی بەکارەباشیکردنەوەدا.

causti wash plant **٨٣- وحدة الغسل بالموادالكاوية**

بەشی بەماددە ی سووتێن شـتن

کۆمەڵـــە ئامێرێکـــە، هەنـــدێ دڵۆپێنراوەکـــانی نـــەوتی تێـــدا دەشـــۆردرێت بەداخەسۆدا، بۆ لابردنی ئەو ترشە خەوشانەی دەشێ تێیدابن.

centipoise **٨٤-سنتی بواز**

سەنتی پۆیز

بەشــی پێـوانی لینجیـی شـلەکانەو بڕەکـەی (٠،١) پـۆیزە، کەیەکـەی پـەیتی پێوانی لینجی یان شلێتییە.

٨٥- رقـم الـــسيتان cetane number

ڕەنوسی سیتان (سیتانە ڕەنووس) یان سیتانە ژمارە

ڕەنووسـێکە بـۆ نیشـانەی چـاکی و گونجـۆکیی سـووتەمەنی دیـزڵ بـەکاردێت و هەرچـەندێك ئـەو ڕەنووسـە بـەرزتربێت، سـووتەمەنییەکە باشـتر دەبێت، سـیتانە ژمارە، بەبەراوردی سووتەمەنیی دیزل بەتێکەڵێکی پێوانـەیی سـیتان ($C_{16}H_{34}$) وئەلفامەثـیل ئە فثالین، وسیتانە ژمارە بـە (١٠٠) و ئـەلفا مـەثــیل نەفثـــالینـە ژمارە بە سفر د اد ە نرێت.

٨٦- قيمة التفحم char value

بوونە خەڵووزە بەها ئەوڕێـژەی بوونـە خەڵووزەیـە، کـە تووشـی ڕۆن دەبێت لەکاتی پلەیەکی دیاری کراو بەرزکردنـەوەی پلـەی گەرمییەکـەی، بـۆ ماوەیـەکی دیاریکراو.

٨٧- الخصـائـص characteristics

تـایبە تمەندییەکان

ڕەوشتە جیاکەرەوەکانی ماددەیەك.

٨٨- الاسـتحلاب الكيميائی chemical emulsification

کیمیا ییە شیراوگکاری

گۆڕینـی هەندێ ڕۆنە بۆ ئاوە گیرساوە، بەهۆی ماددەیەکی کیمیاییەوە.

٨٩- صـهريج الكيمياويات chemicals tank

تـەنکیی کیمیاییمە نییەکان

ئەوتەنکییەیە، کە بۆ تێدا هەڵگرتنی ماددە کیمیاییەکان بەکاردێت.

٩٠- تـبريد مفاجیء chilling

کوتوپڕ (لەناکاو) ساردکردنەوە

لەناکاو نزمکردنەوەی پلەی گەرمیی تەنێکە بۆ ژێر سفری سەدی.

٩١- أجهزة الكلو رة chlorinators

ئامێرەکانی کلۆراندن

ئــەو ئامێرانەیــە کــە کلۆرانــدنیان تێــدا ڕوودەدات، وەك کلــۆر خســـتنە نــاو پێکهاتنی ئاوێتە ئەندامییەکان.

٩٢- ماسك clip

گـره

ئامێرێکی بچووکە بۆ گرتنی شتەکان بەکاردێت.

٩٣- نقطة الغيم cloud point

هەورە پنت

ئـەو پلـە گەرمییەیـە، کـە ماددەی ڕەقـی تێدا دەسـت دەکـات بەجیابوونـەوە لـە گیراوەکەی لەیەکێك لـە ڕۆنەکانـدا، لـە کـاتی سـاردکرنەوەی لـەژێر بـارودۆخێکی پێوانەیی تایبەتدا.

٩٤- تناسق co - ordination

ڕێکخستن، پێکەوەگونجان

١-پێکەوە دروست کردنی کۆمەڵە بەشێك، بەرێگەیەکی ڕێکوپێك.

٢- یـەکگرتنی کۆمەڵـە گەردیلەیەکـە، بۆپێکهێنـانی ئاوێتـە یـەکی کیمیـایی، بەجۆرێك یـەکێك لەوگەردیلانـە، جووتێك ئەلـەکترۆن دەدات بـە گەردیلەیـەکی تـر بۆ پێکهێنانی بەندێکی نیوە جەمسـەردار.

٩٥- عمليـة التخـثير coagulation process

کردەی مەیاندن

کردەی نیشاندنی مڵەمەنییەکان.

٩٦- تكو يك coking

کۆکاندن

کردەی گۆڕینی نەوت، یان خـەڵووزە بـۆ کـۆك، بەلەناوبـەرە دڵۆپانـدنی ماددەکـە بەبێ بەشداری هەوا.

٩٧- صـف غرف الإحـتراق combustion chamber line

ڕیزە ژووری سووتـان

کۆمەڵە ژوورێکی لەڕیزێکد ا ڕێکخراون، کردەکانی سوتانیان تێدا ڕوودەدات.

٩٨- صهريج مخروطي الـسقف cone roof tank

تەنکیی بنمیچ قوچەکی

تەنکییەکە، بۆ پاراستنی شلەکان، بنمیچەکەی بەشێوەی قوچەکە.

٩٩- تلوث contamination (pollution)

پیسبوون

تێکەڵبوونی ماددەبنە ڕەتییەکەیە، بەهەندێ خەوشی تر، کەکاردەکاتە ڕەوشت و ڕەفتارەکانی.

١٠٠- تقلُّـــص contraction

چوونەیەك، کرژبوون

کەمبوونـــەوەی قـــەبارە، یـــان درێژییـــە، وەك کەمبوونـــەوەی قـــەبارەی گـــاز بەسـاردکردنەوە، یـان کەمبوونـەوەی درێـژیی تـووڵێکی کـانزا بەنزمکردنـەوەی پلەی گەرمییەکەی.

١٠١- أجهزةالتحكم

دەزگاکانی دەستبە رداگرتن (دابینکردن) control apparatus

دەزگاکانی ڕێکخستن و دابینکردن لەکردە پیشە سازییە کاندا.

١٠٢- غرفة التحكم control room

ژووری دابینکردن

ژوورێکـە، هەنـدێ لـەو ئـامێرە وردانـەی تێـدا دادەنرێـت، کەچـاودێریی کـردە پیشەسـازییە دیاریکراوەکـان دەکـات و یارمـەتیی ڕێکـوپێکیی بەڕێوەچـوونی دەدات.

١٠٣- صمام تحكُم control valve

دوگمەی (دەمەوانەی) دابینکردن

دوگمەیەکە ڕەوینی شل، یان گازێك ڕێك دەخات.

١٠٤- عملية التحويل conversion process

کردەی گۆڕین

گۆڕینە، لەشێوەیەکەوە بۆ یەکێکی تر.

١٠٥- بيرو فسـفات النحاس copper pyrophosphate

پایرۆ فۆسفاتی مـس

خوێی مـسی ترشی پایرۆفۆسفۆرێکە.

١٠٦- رقيقة نحاس copper strip

توێژاڵی مس

پارچەیەکی بچووکی تەنکی مسە، بۆ هەندێ مەبەستی کیمیایی بەکاردێت.

١٠٧- عامل التصحيح correction factor

هۆکاری ڕاستکرد نەوە

ڕەنووس، یان هاوکێشەیەکە، پێویستە بخرێتە سەر بەهای دۆزراوەی کردەیەك بۆ ڕاستکردنەوەی هەڵەی ئەزموونی.

١٠٨- مُرَسِّب كوتريل cottrell precipitator

نیشێنی کۆترێل

ئامێرێکە، بۆ نیشاندنی تەنۆکە،یان وردیلە گیرساوەکان بەشێوەی دووکەڵ، یان تەم لە سەرتۆڕێکی تەلی باریکی پەستانی کارەبایی بەرزە.

١٠٩- تيار مضاد counter current

دژە تەوژم

تەوژمێکی شل، یان گازە، بەئاراستەیەکی پێچەوانەی ماددەکانی تر دەڕەوێت.

١١٠- التكسير (cracking)

تێکشکاندن

دابەش کردنی زنجیرە هایدرۆ کاربۆنییە درێژەکانە بۆ بەشی بچووکتر بەکاریگەریی پەستان و گەرمی و هەندێ جاریش هاندەر.

١١١- حمض كريزليك cresylic conditlons

ترشی کریزیلیك

بازاڕە ناوێکی تێکەڵی ئۆرثۆ، ومیثان و پاڕاکریزۆڵە.

١١٢- ظروف حرجة critical conditions

بارودۆخە شلۆقەکان

ئەو بارودۆخە دیاریکراوانەن، کە ئەگەر ماددە وتەنی لێ دوورکەوتەوە، لەبارێکەوە دەگۆڕدرێت بۆبارێکی تر، وەك گۆڕانی گاز لەژێر پەستانێکی دیاریکراو وگەرمییەکی دیاریکراودا بۆشل، تەنیا بەنزمکردنەوەی پلەی گەرمی، یەك پلەی سەدی.

۱۱۳- **سحق** crushing

هاڕین، وردکردن

وردکردنی تەنێکە بۆ بەشی بچووك بە پەستاوتن.

۱۱٤- **قوّة السحق** crushing strength

هێزی وردکردن

پێوانە توانستی تەنێکە بۆ بەرهەڵستیی وردکردن.

۱۱۵- **قدم مكعب** (ق^{۳}) cubic foot

پێ سێجا (پ^{۳})

پێوەرێکە، لە پێوەرەکانی قەبارە و دەکاتە ۲۸۳۱۷ سم^{۳}.

۱۱٦- **متر مكعب** (م^{۳})

مەتر سێجا (م^{۳})

پێوەرێکە، لە پێوەرەکانی قەبارەو دەکاتە ملیۆنێك سم^{۳}.

۱۱۷- **كلوريد النحاسيك** cupric chloride

کلۆریدی مسیك

بلووری شینن، بە ئاسانی لەئاو و کهولدا دەتوێنەوەو دەگۆڕدرێت بۆ ڕەنگی زەردی قاوەییباو کە بلووراوەکەی ون بکات، و لە بۆیە سازی و دروستکردنی مەرەکەب و شتی تریشدا بەکاردێت، یاسای کیمیاییەکەی ($CuCl_{۲}.۲H_{۲}O$)ە.

۱۱۸- **قطفة في التقطير** cut, distillation

لێکردنەوەیەکە، لە دڵۆپاندندا

زاراوێکە، بەو شلە هاوڕەوشتانە دەوترێ کە لەکاتی دڵۆپاندندا پەیدادەبن.

۱۱۹- **أسفلت مخفف** cut back asphalt

قیری ڕوونکراوە

ئەو قیرەیە کە هێشتا هەموو ماددە فڕۆکەکانی لێ لانەبرابێت.

١٢٠ - تحلُّق cyclisation

ئەڵقاندن

گۆڕینی ئاوێتەیەکە، کە گەردەکانی زنجیرە ڕاست (کراوە) بن، بۆ ئاوێتەیەکی تری ئەڵقەیی (زنجیرە داخراو)، کە گەردەکانی لە ئەڵقە پێك هاتوون.

١٢١- فاصل اعصاري cyclon separator

جیاکەرەوەی گەردەلوولی

ئامێرێکە لە کۆڤك دەچێت، ئەو گازانەی کە لە یەکێك لە کردە پیشەسازییەکان پەیدادەبنی تێ دەکەن و ئەو گازانەی تێدا دەخولێنەوە، خولێك، یان زیاتر، مادده گیرساوەکان بەو گازانەوە جیادەبنەوە.

(D)

۱۲۲- فصل الاسفلت من النفط — de-asphalt the oil, to

جیاکردنەوەی قیر لە نەوت

کردەی پوختەکردنی ڕۆنەکان لە ئیسفەڵت.

۱۲۳-فصل الزيت عن الشمع — de-oil the wax, to

جیاکردنەوەی ڕۆن لە مێو

۱۲٤- إخمال — deactivation

ناچالاککردنی، ناکاراکردن

گـۆڕینی ماددەیەکـە، لـە بـارە چـالاکەکەیەوە بـۆ بـارێکی تـری ناچـالاك وەك نەهێشتنی چالاکیی هاندەرێك.

۱۲٥- صَفْق — decantation

ڕۆکاری (پالأوتن)

ڕۆکردنـی شـلە ڕوونەکەیـە لـە دەفرێـك و بـەجێمانی (هێشـتنەوەی) نیشـتەو شلەکانی ترە لە بنی دەفرەکەدا.

۱۲٦- أنخفاض الضغط — decline, pressure

نزمبوونەوەی پەستاوتن

نزمبوونەوەو دابەزینی پەستانە، لە ئاستێکەوە بۆ ئاستێکی تری لەو کەمتر.

۱۲۷- تفريغ الوقود — defueling

ئاوەڵەکردنی (بەتاڵکردنی) سووتەمەنی

کردەی سووتەمەنی تێدا نەهێشتنی تەنکییەکە.

۱۲۸- نزع الماء = نكز — dehydration

بێئاوکردن = وشککردن

تێدا نەهێشتنی توخمەکانی ئاو لە ئاوێتەیەك، یـان ئاووشـیٚ مـژین لـە شـلێك بـە هـۆی ماددەیـەکی وشـککەرەوە (ئاومـژ) ەوە، وەك (H_2SO_4) ی خەسـت یـان ($CaCl_2$) یان (P_2O_5) ....تاد.

١٢٩- نزع كلوريدا الهيدروجين dehydrochlorination

داماڵینی كلۆریدی هایدرۆجین

پوختەكردنی ڕۆنەكان لە گازی كلۆریدی هایدرۆجینی ترش بە هۆی تفتەكانەوە، یان بە ئاوشتنەوە.

١٣٠- نزع الهیدروجین dehydrogenation

بێهایدرۆجینكردن

لابردنی هایدرۆجین لە ئاوێتەیەك بە ڕێگەیەكی كیمیایی، وەك گۆڕینی ئاوێتەیەكی ئەلیفاتیی تێر، بۆ ئاوێتەیەكی ناتێر، یان ئاوێتەیەكی ئەڵقەیی (ئاڕۆماتی)، بەلابردنی ژمارەیەكی دیاریكراو گەردیلەی هایدرۆجین.

١٣١- نزع المعدنیات demineralization

بێكانكردن

لابردنی ناوەرۆكە كانزاكان لە شلێك.

١٣٢- ترویق demisting

ڕوونكردنەوە، ڕۆشنكردنەوە

لابردنی خەوش و خڵتە شل، یان ڕەقەكانە لە شلێك، كە دەبووە هۆی ناڕۆشنیی شلەكە.

١٣٣- برج استخلاص البنتان depentaniser column

كەلوی پوختەكردنی پێنتان

كەلوی جیاكردنەوەی پێنتانە لە ناوەرۆكە ڕۆنەكانی تر.

١٣٤- برج تجزئة صغیر dephlegmator

كەلوی بەشكاریی بچووك

كەلویەكە، بۆ خەستكردنەوەی بە شێكی ئەو هەڵمەی كە پێیدا تێ دەپەڕێت بەكاردەهێنرێت.

١٣٥- تخفیض الضغط depressurizing

كەمپەستانكردن، نزمكردنەوەی پەستان

كەمكردنەوەی پەستانە، لە بەهایەكەوە بۆ بەهایەكی لەو كەمتر.

١٣٦- نزع الأملاح desalting

بێخوێکردن

لابردنی خوێیەکانەلە شلەکان، یان بەئاوەشۆر، یان نیشاندن، یان بە ڕێگاکیمیاییەکانی تر.

١٣٧- مُجفف desiccant

وشککەرەوە

وەسفی ئەو ماددەیەیە، کە دەتوانێ شێ، یان ئاوبمژێت.

١٣٨- نزع الكبريت desulphurization

بێگۆگردکردن

کردەی لێ دەرهێنانی(داماڵینی) مادده گۆگردییەکانە لە خەستەی کانزایی، یان لە مادده نەوتییەکان.

١٣٩- جهاز نزع الكبريت desulphuriser

ئامێری گۆگرد داماڵین، بێگۆکردکەرە

ئامێرێکە، کە ئەو خەوشە گۆگردییانەی لە ڕۆنەکاندا هەن لادەبات، بە ژەنینیان لەگەڵ ئەلکالییەکان، یان بە ڕێگەی تر.

١٤٠-حجاب diaphragm

پەردە، ڕووپۆش

جیاکەرەوەی نێوان دووشتە، کە بتوانرێت پلەی ڕووپۆشینەکە دابین بکرێت.

١٤١- ثنائي كلورو أثيلين ($C_2H_2Cl_2$) dichoroethylene

دوانە کلۆرۆئەثیلین

شلێکی بێڕەنگە، وەك توێنەرەوەیەك بۆ لاستیك و پوختەکردنی بۆیەو بۆ نەمەنییەعەترییەکان و لە سارکردنەوەدا بەکاردێت.

١٤٢- وقود الديزل diesel fuel

سووتەمەنیی دیزڵ

سووتەمەنییەکی قورسە، لە مەکینەکانی دیزڵدا بەکاردێت.

١٤٣- تخلّص disposal

پوختەکردن

ڕزگاربوون لە خەوش و پاشەڕۆکان.

١٤٤- بئر المخلفات = بئر العـادم disposal well

بــیری بــەرماوە (پاشــەڕۆ) کــان = بــیری خەوشــەکان، کــە پاشــەڕۆکانی تیــا کۆدەکرێتەوە.

١٤٥- الجزء المقطـر distillate fraction

بەشی پالآوتە

یەکێك لە بەشەکانی شلە پالآوتەکە (دلۆپێنراوەکە) یە.

١٤٦- خط انابیب ماء القطیر distillate water pipe line

هێڵە بۆرییەکانی ئاوی دلۆپێنراو

ئەو هێڵە بۆرییانەیە، کە ئاوە دلۆپێنراوەکەیان پێدا تێ دەپەڕێت.

١٤٧- مصنع التقطیر distillation plant

کارگەی دلۆپاندن

ئەو کۆمەڵە ئامێرانەیە، کە کردەکانی دلۆپاندنیان تێدا ڕوودەدات.

١٤٨- تحوُّل disversion

گۆڕان

گۆڕانی ئاقار، یان ڕەوت و ڕێڕەو.

١٤٩ – زیت السحب drowing oil

ڕۆنی ڕاکێشان

ڕۆنێکی تایبەتە، لە ئامێرەکانی ڕاکشانی کانزاکاندا بەکاردەهێنرێت بۆ ئەوەی لەکاتی ڕاکشانیدا نەپچڕێت.

١٥٠- مذیب التنظیف الجـاف dry cleaning solvent

تویێنەرەوەی وشکە پاککردنەوە

هەندێ وەرگرتە هالۆجینییەکانی نەوتە، کە پلەی کوڵاندنیان مامناوەندییەو لە کردەکانی وشکەپاککردنەوەدا بەکاردێن، وەك چوارە کلۆریدی کاربۆن.

(E)

١٥١- **سجل كهربائي** electrical log

تۆماری کارەبایی

هێڵێکی شەپۆلییە (شەپۆلە هێڵێکە)، جیاوازی پلەی بەرگریی کارەبایی چینەکانی بیرێك دەداتەوە و ئەم تۆمارانە بۆ پەیوەستیی بیرەکان لە ڕووی جیۆلۆجییەوە بەکاردەهێنرێت.

١٥٢- **الكبريت العنصر** elemental sulpher

گۆگردی توخم (توخمە گۆگرد)

گۆگردی ئازادی لەگەڵ توخمی تر یەکنەگرتووە.

١٥٣- **نقطة التعادل (النهاية)** end point

پنتی هاوکێشبوون (کۆتایی)

ئەو پنتەیە کە هاوکێشیی ترش لەگەڵ ئەلکالییەك (تفتێك) تەواو دەبێت، بە هۆی یەکگرتنی کێشێکی هاوهێزیی هەریەکەیانەوە.

١٥٤- **لزوجة أنجلر** Engler viscosity

لینجیی ئەنگلەر

پێوانی لینجییە بە دیاریکردنی خێرایی ڕەوینی شلێك بە کونێکی تەسکدا.

١٥٥- **مُبَخِّر** evaporator

هەڵمێن

ئامێرێکە، شلەکانی تێدا دەگۆڕدرێت بۆ هەڵم، یان بە هۆی گەرمییەوە و یان بە سووککردنی پەستان.

١٥٦- **الجزء المستخلص** extract fraction

بەشە پوختەکراوەکە

ئەو بەشەیە، کە لە کردەی پوختەکردن پەیدادەبێت.

(F)

١٥٧- رصيد التموين feed stocks

سەرمایەی خۆراك (ژەم)

بڕی ئەو خاوانەیە کە بەشداری دەکەن لە کردەیەکدا.

١٥٨- جهاز التغذية feeder

ئامێری خۆراکپێدان

ئەو ئامێرەیە کە لەڕێگەی خاوەکانەوە دەچێتە ناو هێڵی پیشەسازاندنەوە.

١٥٩- مرشحات filters (filter)

پاڵێوکەکان

ئەو ئامێرانەن کە بۆ جیاکردنەوەی گیرساوە، یان تەنۆلکە ڕەقەکان لە گاز، یان شلەکان بەکاردێن.

١٦٠- خرطوشة المرشح filter cartridge

گوللەی پاڵێوك

ئەوەیە کە لە پاڵێوکدا دادەنرێت و کردەی جیاکردنەوەی گیرساوەکانی پێ جێبەجێ دەکرێت.

١٦١- نقطة الغليان النهائية final boiling point

پنتی کۆتایی کولان

ئەو پنتی کوڵانەیە کە، بەرزترین دەبێت بۆ ڕۆن.

١٦٢- ضغط التدفق النهائي final flowing pressure

پەستانی دوادەرپەڕین

پەستانی شلەکان لەناو بۆرییەکاندا پاش جێگیربوونی.

١٦٣- التحصين من الحريق fire proofing

پاراستن لە سووتان

داپۆشینی ڕووی ماددەیەك (ڕووپۆشینی) یان تێرکردنی بە ماددەیەکی تر، سووتۆکیی کەم دەکاتەوە.

١٦٤- **لوازم** fitting

کەلو پەل و پێداویستی

هەندێك بەشی بچووکی ئەوتۆیە، کە یارمەتیی چەسپاندنی بەشەکانی تری لە خۆیان گەورەتر دەدەن.

١٦٥- **مفاعل ثابت الوسط** fixed –bed – reactor

کارتێداکەرەی نێوان جێگیر

ئامێرێکە، کارلێککردنێکی تێدا ڕوودەدات بە بوونی هاندەرێك، بەڵام هاندەرەکە لە شوێنی خۆی بە جێگیری دەمێنێتەوە لەکاتێکدا گازوشلەکان و ماددەکانی تری دەوروبەری دەجوڵێن.

١٦٦- **صهريج ثابت السقف** fixed-rood tank

تەنکییەکی بنمیچ جێگیر

تەنکییەکە، بە گۆڕانی بڕی ئەو شلەی تێیدا هەڵگیراوە بنمیچەکەی ناجووڵێت.

١٦٧- **دهم اللهب** flame impingement

گڕڕەشکردن

گڕ بەرکەوتنی تەنێك (لەشێك)

١٦٨- **نقطة الوميض** flash point

پنتی درەوشانەوە

ئەو پلە گەرمییەی، هەڵمی ڕۆنی تێدا گڕ دەگرێت.

١٦٩- **صهريج عائم السقف** floating roof tank

تەنکیی بنمیچ سەر شلکەوتە بەو تەنکییە دەڵێن کە بنمیچەکەی سەر ئەو شلە دەکەوێت کە تێیدا هەڵگیراوە.

١٧٠- **جهاز تدفُق** flow element

ئامێری دەرپەڕین

ئەو ئامێرەیە، کە دەرپەڕاندنی شل و گازەکان ئاسان دەکات.

flow line ١٧١- خط التدفق

هێڵی دەرپەڕین

هێڵی بۆرییەکە، گاز، یان شلی پاڵ پێوە دەنرێت.

flow pressure, initial ١٧٢- ضغط بدء التدفق

پەستانی دەستپێکردنی دەرپەڕین.

پەستانی شلەکەیە، لە پنتی دەستپێکردنی ناو بۆرییەکاندا.

flue gas ١٧٣- غاز العادم

گازی ئەگزۆز

ئەو گازەی کە لە سووتانی سووتەمەنی پەیدا دەبێت.

flue work ١٧٤- مجری العادم

گازەڕۆی ئەگزۆز

ئەو پێکهاتانەیە، کە گازی ئەگزۆزەکەی پێدا دەڕوات.

flush valve ١٧٥- صمام التنظيف

دەمەوانەی پاککردنەوە

دەمەوانەی ئەو ئامێرەی، ڕۆنی پاککردنەوە پاڵ پێوە دەنێت.

flushing oil ١٧٦- زيت التنظيف

ڕۆنی پاککردنەوە

ڕۆنێکە،بە هۆی پەستاوتنەوە پاڵی پێوە دەنرێت بۆ پاککردنەوەی ئامێرەکان لە پاشماوەی ڕۆنە بەکارهێنراو و نیشتە هەمە جۆرەکان.

fly away oils ١٧٧- زيوت سهلة التطاير

ڕۆنە ئاسان فڕیوەکان

ئەو ڕۆنانەن کە پلەی کوڵاندنیان نزمە و گەرمکردن فڕینیان ئاسان دەکات.

fouling ١٧٨- إتساخ

پیسبوون

پیسبوونی شتێك، یان گۆڕانی، وەك گۆڕانی هەوای پاك بۆ هەوای پیس، یان ئۆکسانی (ژەنگهێنانی) ڕووی کانزا و دەرکەوتنی توێکی ئۆکسیدەکان لەسەر ڕووەکەی.

۱۷۹- جزء fraction

بەش

بەشێکە لە دڵۆپاو، پلەی کۆڵانەکەی دەکەوێتە بوارێکی دیاریکراوەوە.

۱۸۰- عمود تجزئة fractionating

ستوونی بە شکردن (لێکهەڵوەشان)

ئـامێرێکی تایبەتـە، لـە ژێـرەوەی شـلە گەرمـەکانی دەچـێتە نـاو و لێـک جیادەکرێنـەوە بـۆ چـەند بەشـێك لـەکاتی تێـدا بەرزبوونـەوەی هـەڵم، بـە جۆرێـك هـەڵمی شـلە پلـەی کـولان بـەرزەکانی لـە ژێـرەوە لێ دێتـە دەرەوە، پێشـی دەڵـێن کەلووی لێکهەڵوەشان.

۱۸۱- تجزئـة fractionation

لێکهەڵوەشان، لێك جیاکردنەوە

کردەی، لێك جیاکردنەوەی تێکەڵە شلێك بۆ پێکهێنەکانی بە هۆی کردەی بەشە دڵۆپاندنەوە.

۱۸۲- طريقة (فراش) لإسالة الكبريت Frasch sulphur liquefying method

ڕێگەی (فراش) بۆ شلکردنەوەی گۆگرد

ڕێگەیەکە، بۆ دەرهێنانی گۆگرد لـە نـاخی زەوی بـەکاردەهێنرێت، کـە هـەڵمێکی فرەگـەرم دەکرێتـە ناوچـەکانی بـوونی گـۆگردەوە، کـە شـل دەبێتـەوە و پـاڵی پێوەدەنرێتە سەر ڕووی زەوی، لە بارێکی نزیکە خاوێندا.

۱۸۳- غاز طليق free gas

گازی ڕەها

گازێکی یەکنەگرتووە لەگەڵ توخمەکانی تردا، یان گازێکی بەتەنیا بەرزەوەبووە بەبێ گەرمکردن.

۱۸٤- زاد جديد fresh feed

خۆراکی نوێ

خاو، یان مادده نێوانییە کراوە سەرەکانی هێڵی دروستکردنە.

١٨٥- غاز الوقود fuel gas

گازی سووتەمەنی

ئەو گازانەن، کە وەك سووتەمەنی بەکاردێن.

١٨٦- مقياس زيت الوقود fuel oil gauge

ڕۆنی سووتەمەنیپێو

ئامێرێکی بچووکە، بڕو پەستانی ڕۆنی سووتەمەنیی کردەیەکی پیٚ دەپێورێت.

١٨٧- فرفورال furfural

فورفوراڵ

ئاوێتەیەکی ئەندامییە، شێوگی کیمیاییەکەی ($C_5H_4O_2$) و، و ئەڵدیهایدێکی ئەڵقەییە،لە کردەکانی ئاوەشیبوونەوەی مادده کاربۆهێدراتییەکان پەیدا دەبێت و هەندیٚ جار لە دروستکردنی هەندیٚ جۆری گونجۆك (پلاستیك) دا بەکاردێت.

١٨٨- استخلاص الغاز بالفورفورال furfural extraction plant

بە فورفوراڵ پوختەکردنی گاز

ڕێگەی جیاکردنەوەی گازەکانە بە فورفوراڵ، یان بە هەڵمە دلۆپاندن، یان بە پوختەکردن بە یەکێك لە توێنەرەوە ئەندامییەکان.

١٨٩- زيت وقود الأفران furnace fuel oil

ڕۆنی سووتەمەنیی فڕن

ئەو ڕۆنی سووتەمەنییەیە، کە لە گەرمییە فڕنەکاندا بەکاردێت و ڕۆنێکی ڕەوشت تایبەتە.

(G)

gas blanket (G –B) **١٩٠- غطاء غازى**

گازە بەرگ

هەورە گازێکە، بۆ جیاکردنەوەی شلەکان لە ئۆکسجینی هەوا بەکادرێت، بۆ ئەوەی نەسووتێن.

gas freeing operation **١٩١- عملية التخلص من الغازات**

کردەی ڕزگابوونە، لە گازە تواوەکانی ناوشلەکان، یان بە گەرمکردن، یان بە هەڵگێڕانەوە، یان بە تێپەڕاندنی هەوای پەستێوراو بەو شلانەدا.

gas –oil separation plant (G.O.S.P) **١٩٢- جهاز فصل الغاز عن الزيت**

ئامێری جیاکردنەوەی گاز لە ڕۆن (ئامێری گاز لە ڕۆن جیاکردنەوە) ئەو بەش، یان ئامێرانەن کە بۆ جیاکردنەوەی گازەکان لە نەوت بەکاردەهێنرێت پێش دڵۆپاندنی.

gas processing unit **١٩٣- وحدة تصنيع الغاز**

بەشی گاز دروستکردن

ئەو ئامێرانەن، کە بە ڕێگەی کیمیایی گازەکانی چارەسەردەکرێن بۆ گۆڕینی بۆ بەرهەمی تر.

gas scrubbing **١٩٤- غسل الغاز**

گاز شتن

خەوش لابردنە لە گاز، وەك تێپەڕاندنی گازەکە بە کەلوی تایبەتدا ئاوی پرژێنراوی تێ دەکرێت، بۆ لابردنی ئەو گاز یان خەوشانەی لە ئاودا دەتوێتەوە.

gas sweetening plant **١٩٥- مصنع تنقية الغاز**

کارگەی گاز خاوێنکردن

ئەو بەشانەن کە کردەی گاز لە خەوشی بۆگەن پاککردنەوەیان تێدا ڕوودەدات وەك لابردنی ئاوێتەی گۆگرد .

١٩٦- وقود غازي gaseous fuel

گازە سووتەمەنی

ئەو گازە سووتۆکانەن کە لە کردەکانی، گەرمکردنی دەستکرددا بەکاردێن.

١٩٧- التغـويز gasification

گازاندن

بەو کردەیە دەڵێن، کە ماددەیەکی تێدا دەگۆڕدرێت بۆ گاز.

١٩٨- مكونات الكازولين gasoline components

پێکهێنەکانی گازۆلین

ئەو ئاوێتە زنجیرە کار بۆ نیو شتیتردارانەن کە لە پێکهاتنی گازۆلیندا هەن.

١٩٩- عملية إصلاح هيدروجين للجازولين gasoline hydro forming process

کردەی چاکسازیی هایدرۆجینەکان بۆ گازۆلین

چارەسەری هەندێ جۆرە گازۆلینە بە گەرمی و پەستان، بە بوونی هاندەرو گازی هایدرۆجین، بۆ بەرهەمهێنانی گازۆلینی ئۆکتانە ژمارە بەرز.

٢٠٠- علم كيمياء الآرض = جيوكيميا geochemistry

کیمیای زەویزانی = زەمینۆ کیمیا

ئەو بەشەی کیمیایە، کە تایبەتە بە شیکاریی نموونەی بەردو بەردینەکان بۆ زانینی پێکهاتن و بارودۆخی پێکهاتن و دابەشبوونیان لە سروشتدا.

٢٠١- عصا الغمر للدرجه graduted dip- rod

داری پلەکراوی نقومکردن

تووڵە کانزایەکی پلەکراوە بۆ پێوانی بەرزیی شلەکانی ناو تەنکییە گەورەکان بەکاردەهێنرێت.

٢٠٢- الطريقة الوزنيـة gravimetric method

کێشە ڕێگە، ڕێگەی کێشی

ڕێگەیەکە، لەبڕە شیکاریی ئاوێتەکاندا بەکاردێت و پشت بە دیاریکردنی کێش، یان کێشە ڕێژەکانی ئەو ئاوێتانە دەبەستێ.

٢٠٣- (أ) القياس الوزني، كێشە پێوان: gravimetry

پێوانە زانییە، بەدیاریکردنی کێشەکان

(ب) قياس الجاذبية، ڕاکێشانە پێوان:

کردەی قەبڵاندنی ڕاکێشان، یان ڕەو ڕەوەی ڕاکێشانە، بەتایبەتی لە (زەمینە فیزیازانی و جیۆفیزیای کارپێکەریزانی)دا.

٢٠٤- الصرف بالجاذبية gravity- drainage

ڕاکێشانە ئاوەڕەوین

ڕەوینی شلەکانە لە دەفرێکی بەرزەوە بۆ دەفرێکی نزمتر، بێ بەکارهێنانی ترومپا.

٢٠٥- زيت تشحيم grease oil

ڕۆنی چەورکردن

ڕۆنێکی پلە لینجی بەرزەو دەتوانێت بەرگەی گەرمی بگرێت، بۆ چەورکردنی ئامێرەکان بەکاردەهێنرێت.

٢٠٦- حمّالة شحم grease rack

چەوریدان

تۆڕێکی تایبەتە، بۆ پاڵپێوەنان و دوورخستنەوەی پیو لە هێڵی کار بەکاردەهێنرێت.

٢٠٧- مصائد شحم grease traps

پیوگرە

ئەو ئامێرانەن، کە بۆ کۆکردنەوەی پیو و بڵاونەبوونەوە و دەرنەچوونی لە هێڵی کاری سەرەکی بەکاردێت.

٢٠٨- أحماض خام green acids

ترشەخاوەکان

ئەو ترشە خاوانەن کە هێشتا پاک نەکراونەتەوە.

(H)

٢٠٩- **طريقة هودري للتكسير الحفري الثابت** — Haudry fixed bed catalitic cracking process

ڕێگەی هۆدری بۆ هاندراوە شکاندنی جێگیر

ڕێگەیەکە، زنجیرە گەردیلەکانی کاربۆنی تێدا تێك دەشکێنرێت بە بەکارهێنانی پەستان و گەرمی و تێپەڕاندنی شلە هایدرۆبۆنییەکە، بەسەر چینێکی جێگیری هاندەری گەرمکراو و دەدرایە پاڵ (هۆدری) ی زانا.

٢١٠- **طُبات** — headers

داخەرە، دەمەوانە

ئەو پارچە تایبەتانەن، کە بۆ داخستنی کۆتایی بۆرییەکان بەکاردێن.

٢١١- **مبادل حراري** — heat exchanger

گەرمی گۆڕەوە

ئامێرێکە، بۆ بەرزکردنەوە، یان نزمکردنەوەی پلەی گەرمیی گاز، یان شل بەکاردێت، بە ڕەوینی بە دەوری ڕووی دەرەوەی چەند بۆرییەکی تایبەت کە شل، یان گازی تری گەرم، یان سارد پێدا دەڕوات و بە پێچەوانەی ڕەوت و ئاراستەی بۆرییەکانی تر دەڕەوێن.

٢١٢- **الحرارة الخارجة** — heat in put

گەرمیی ناوچوو

بڕی گەرمیی دەستکەوتە، کە لە کردەیەکی پیشەسازی، یان خستنەگەڕی ئامێرێکدا سوودی لێ وەردەگیرێت.

٢١٣- **الحرارة الخارجية** — heat out put

گەرمیی دەرچوو

بڕی گەرمیی، پەیدابوو لە کردەیەکی پیشەسازی، یان کە هەندێ ئامێری ناوەسووت دەیدەن.

۲۱٤- زيت التدفئة heating oil

رۆنی گەرمکردنەوە

ڕۆنێکــــی پلـــەی درەوشـــانەوە مامناوەندییـــە بـــۆ گەمکردنـــەوەو کـــردە گەرمکەرەوەکانی تر بەکاردەهێنرێت.

۲۱٥- زيوت الخدمة الشاقّة heavy duty oils

ڕۆنەکانی خزمەتگوزاریی گران (قورس)

وەسفی ئەو ڕۆنانەیە کە بەرگەی پلەی گەرمیی بەرز و زۆربەکارهێنان دەگرن.

۲۱٦- جزء نفثيني ثقيل heavy naphthenic fraction

بەشێکی نەفثینیی قورس

تێکەڵێکە، لە هایدرۆکاربۆن و ئاوێتە ئەڵقەییە پلەی کوڵان بەرزەکان.

۲۱۷- مكونات عالية الغليان high boiling components

ئاوێتە کولآن بەرزەکان

ئەو شل و ڕۆنە پلەی کولآن بەرزانەن کە لە پێکهاتنی نەوتدا هەن.

۲۱۸- جازولين عالي الوميض high flash gasoline

گازۆلینی درەوشەبەرز

گازۆلینی پلەی کولآن نزمی زوو سووت.

۲۱۹- ضغط بخاري عال high vapour pressure

هەڵمە پەستانی بەرز

ئەو شلە پلەی کولآن نزمانەن، کە هەڵمە پەستانی بەرزیان هەیە، واتە پەستانی گەردەکانی هەڵمەکە، لە پلەی گەرمیی ئاساییدا لە هەڵمە پەستانی شلەکانی تر بەرزتر دەبێت.

۲۲۰ – زيوت رش البساتين horticultural spray oil

ڕۆنی پرژاندنی باخەکان

ئەو ڕۆنانەن، کە لە پرژاندنی کشتوکاڵ و باخچەکاندا بەکاردێن بۆ بەرگریی دەردودو.

٢٢١- المانع الهيدروليكي للإنفجار hydraulic blow out prevent

هایدرۆلیكە ڕێگری تەقینەوە.

ئامێرێكە، بە ئاو، یان شلەكانی تر كاردەكات، ناهێڵێت دەفرەكانی دروستكردن بتەقنەوە، بە ڕێكخستنی پەستان.

٢٢٢- وحدة تكسير هايدروجينيه hydro cracking unit (HY.C) or (H.oil)

بەشی هایدرۆجینە شكاندن.

ئامێرەكانی شكاندنی گەردە گەورەكانی هەندێ ڕۆن بۆ گەردی تری بچووكتر، بە پەستان و گەرمی بە بوونی هایدرۆجین كە ناهێڵێت ئاوێتە ناتێرەكان پێك بێت.

٢٢٣- وحدة اصلاح هيدروجينية hydroformer unit

بەشی چاكسازیی هایدرۆجینی

ئەو ئامێرانەن كە ڕەوشی ڕۆنەكانی تێدا چاكسازی دەكرێت بە بوونی هایدرۆجین و هەندێ هۆكاری یاریدەدەری وەك پەستان و گەرمی.

٢٢٤- هدرجة hydrogenation

هایدرۆجینێن

كردەی بە هایدرۆجین لێكردنەوەیە، بۆ نەهێشتنی بەندە ناتێرەكان.

٢٢٥- هدرجة الفحم hydrogenation of coal

هایدرۆجیناندنی خەڵوز

كارلێكی هایدرۆجین و خەڵوزە لە پلەیەكی گەرمیی بەرزدا و لە ژێر پەستانێكی بەرزدا، بۆ پێكهێنانی ماددەی تری بەهاداری پیشەسازی، وەك بەنزینی ئوتۆمۆبیل و فڕۆكە.

٢٢٦- غاز كبريتيد الهيدروجين hydrogen sulfide gas

گازی گۆگردیدی هایدرۆجین

گازێكی ژەهرە لە ئاودا دەتوێتەوە و بێڕەنگە و بۆنێكی تیژی هەیە لە بۆنی هێلكەی پیس دەچێت، شێوگە كیمیاییەكەی (H_2S) ە.

٢٢٧- برافين مُهدرج hydrogenated paraffin

پارافینی هایدرۆجینێنراو

ڕۆن، یان مێوی پارافینی هایدرۆجینێنراون واته تەواولێکراوەن.

٢٢٨- هيدرومتر hydrometer

هایدرۆمەتر

پێوەری قورسیی جۆریی شلەکانە، یان پێوەری هاوسەنگیی شلەکان.

٢٢٩- نفط مهدرج hydro- petrol

نەوتی هایدرۆجینێنراو

نەوتی بە هایدرۆجین لێکراوە.

٢٣٠- ضغط هيدروستاتي hydrogenated

پەستانی هایدرۆستاتی

پەیداکردنی پەستان بە بەکارهێنانی شل، وەك ئاوو ڕۆنەکان.

٢٣١- وحدة المعالجة الهيدروجينية hydrogenation unit

بەشی چارەسازیی هایدرۆجینی

ئەو بەشەیە، کە ڕۆنەکان بە گازی هایدرۆجین چارەسازی دەکرێن.

(I)

۲۳۲- ملف إشتعال — ignition coil

کلاڵفەی داگیرسان

لوولخواردوویەکی کانزاییە، پلەی گەرمییەکەی بەرزدەکرێتەوە بەمەبەستی داگیرساندن.

۲۳۳- دَفّاع — impeller

پاڵنەر

ئامێرێکە بۆ پاڵپێوەنان و جووڵاندنی تەنەکان.

۲۳٤- جالون إمـپـريالی — imperial- gallon

گاڵۆنی ئیمپریالی

ئەندازەیەکی پێوانی شلەکانەو دەکاتە چوار لیتر.

۲۳٥- المزج داخل الأنابيب — in-line blending

تێکەڵکردن لەناوبۆریدا

تێکەڵکردنی شلەکانە لە کاتی ڕەوینیان بە بۆرییەکاندا.

۲۳٦- اَلْمَرْمِدْ — incinerator

خوڵەمێشدان

مقەڵییەکی تایبەتە، لە سووتاندنی ماددەکان و گۆڕینیان بۆ خوڵەمێشدا بەکاردەهێنرێت.

۲۳۷- دليل – مؤشر — indicator

ڕێبەر – نیشاندەر

١- ماددەیەکی ئەندامییە، لە گیراوەکانیدا وەك ترشێکی لاواز، یان تفت ڕەفتار دەکات و ڕەنگەکەی لە هەموو گیراوەترش و تفتەکاندا دەگۆڕێت و وەك ڕێبەرو بەڵگە بۆ گۆڕینی خەستیی ئایۆنی هایدرۆجین لە سەنگاندندا بەکاردێت.

٢- ئامێرێکە، وەك کاتژمێروایە، بۆ پێوانی پلەی گەرمی، یان پەستان، یان خێرایی بەکاردێت.

٢٣٨ – لا إنقسامية — indivisibility

دابەشنەبوونی

نەتوانایی ماددە بۆ دابەشبوون

٢٣٩- غاز خامل — inert gas

گازی سست

گازێکە، دەتوانرێت لە کردەیەکی پیشەسازیدا بەکاربهێنرێت. بێئەوەی بەشداریی کارلێکەکە بکات، وەك گازی نایترۆجین.

٢٤٠- مثبّط — inhibitor

وەستێن، کپکەرە

ماددەیەکە، یاریدەی وەستاندنی کارلێکێکی کیمیایی دەدات.

٢٤١- نقطة بدء الفقاقيع — initial buble point

پنتی دەستپێکردنی بڵق

ئەو پلەیەیە، کە بڵقەکان دەست دەکەن بە پەیدابوون، لەکاتی بەرزکردنەوەی پلەی گەرمیی شلدا.

٢٤٢- مضخة حقن — injection pump

ترومپای لێدان (سرنج)

ترومپایەکە، بۆ پاڵپێوەنانی شل لە بۆرییەکاندا.

٢٤٣- مبيدات حشرية — insecticide material

مێروکوژەکان

ماددەی کیمیایین، بۆ لەناوبردنی مێرو بەکاردێن، یان بە بەرکەوتن، یان بە پەکخستنی کردە زیندەییەکانی لەشی مێرووەکە.

٢٤٤- تعليمات — instructions

ڕێنمایی

پەخشنامەیەکە، هەنگاوەکانی ئیشپێکردنی ئامێرەکان، یان باسی کارنامەی تایبەتی بە کردەیەکی پیشەسازی تێدایە.

٢٤٥- **سطح بينى** interface

نێوانە ڕوو

ڕووی لێکجیابوونەوەی نێوان دوو بابەتی وەك ڕووی جیاکردنەوەی نێوان ڕۆن و ئاو.

٢٤٦- **رموز المواصفات الدولية** international code specifications

هێماکانی ڕەوشە نێودەوڵەتییەکان

ئەو هێمایانەن کە دەوڵەتان لەسەریان ڕێکەوتوون و بۆ نیشانەو ڕێنمایی ڕەوش و تایبەتمەندیی دیاریکراو.

٢٤٧- **أيسوبوتان** iso – butane

ئایزۆبیوتان

گازێکی ئەندامیی هایدرۆکاربۆنیی زنجیرە پەلوپۆ هاویشتووە، شێوگە کیمیاییەکەی ($C_٤H_{١٠}$)ە.

٢٤٨- **مركبات متشاكلة** iso-forms

ئاوێتە هاوشێوەکان

زاراوێکە بەو گەردانە دەوترێ کە لە گەردە پێکهاتنیاندا (شێوگی گەردی) چونیەکن، بەلاّم لە ڕەوشتەکیمیایی و شێوگی پێکهاتنیاندا جیاوازن.

٢٤٩- **أيسوبنتان** iso –pentane

ئایزۆپێنتان

گازێکی هایدرۆکاربۆنیی لق و پۆپدارە لە پلەی گەرمیی ئاساییدا، شێوگە کیمیاییەکەی ($C_٥H_{١٢}$) ە.

(J)

٢٥٠- وقود النفاثـات jet petrol (JP) fuel

سووتەمەنیی جێت

شلێکی هایدرۆکاربۆنیی پلەی درەوشانەوە بەرزە.

٢٥١- خطوط أنابيب متراكبة jump over lines

هێڵە بۆریی پێکداچوون

بۆریی یەکتربڕ، بەڵام ناپەیوەستن.

(L)

٢٥٢- شكل الحرف (L) L-shape

شێوەی تیپی (L)

وەسفی ئەو گۆشە وەستاوانەیە، کە بە زۆری لەسەر شێوەی تیپی (L) ە.

٢٥٣- أرسونات الرصـاص lead arsonate

ئارسۆناتەکانی قوڕقوشم

قوڕقوشمـــە خـــوێی ترشـــی ئارســـۆنیکە، شـــێوەگی کیمیاییەکـــەی ($PbHAsO_4$)ە.

٢٥٤- جازولين رصاصي leaded gasoline

قوڕقوشمە گازۆلین

ئەو گازۆلینەیە، کە ئاوێتـەکانی قوڕقوشم تێکراوە، بۆ بەرزکردنـەوەی ئۆکتانـە ژمارەکەی.

٢٥٥- الجزء الحجمي للسـائل liquefied volume fraction (L.V.F)

قەبارە بەشی شل

یەکەیەکە، لە پێوانی قەبارەکانی دڵۆپاوەکەدا بەکاردێت.

٢٥٦- غاز النفط المسـال — Liquefied Petroleum Gas (LPG)

نەوتەگازی شلکراوە

ئەو گازانەن کە لە نەوت پەیدا دەبن و بەپەستاوتن شل دەکرێنەوە.

٢٥٧- مرتك الرصاص = أحادي أوكسيدالرصاص — litharge PbO

لیثارج (مەرتەکی) قوڕقوشم = یەکۆکسیدی قوڕقوشم

(پێشتر کۆڕ بڕیاری (مەرتەك) ی بۆداوە)

٢٥٨- نقطة إنسكاب منخفضة — low pour point

پنتی ڕژانی نزم

کەمترین گەرمییە، کە دەشێت ڕۆنی تێدا دەربپەڕێت لە هەندێ باری پێوانەییدا.

٢٥٩- هدرجة زيوت التزليق — lube hydrogenation

هایدرۆجیناندنی ڕۆنەخزێنەکان

هایدرۆجینانـــدنی ڕۆنـــی چـــەورکردنە لـــە هەنـــدێ بـــارودۆخی تایبەتیـــدا بـــۆ چاکسازیی ڕەوشتەکانی.

٢٦٠- زيت تزليـق — lube oil

خزێنە ڕۆن

جـــۆرە ڕۆنێکـــی کـــانزایی زۆرلینجـــە، بـــۆ پیـــوکردن و چـــەورکردنی تـــەوەری ئامێرەکان بەکاردەهێنرێت.

(M)

٢٦٣- **مقياس المغنطيسية (مغنطومتر)** magnetometer

پێوەری موگناتیسێتی (موگناتۆپێو)

ئامێرێکە بۆ پێوانی هێزی موگناتیسێتی بەکاردەهێنرێت.

٢٦٤- **صيانة** maintenance

پارێزگاری، چاکسازی

چاکسازیی ئامێرەکان و پاراستنیان لە لەناوچوون.

٢٦٥- **سوء التشغيل** mal-operation

بەدخستنەگەڕ، بەدئیشپێکردن.

بەکارهێنانی ئامێرەکانە، لە ئیشێکی دوور لەومەبەستانەدا کە بۆی تەرخان کراوە، یان بەبارودۆخێکی نەگونجاودا.

٢٦٦- **فتحة الصيانة** manhole

کونی پاراستن (پارێزگاری)

کونێکی لاوەکییە لە هەندێ لەو ئامێرانەی لە پیشەسازیدا بەکاردێن و بۆلەناوەوە پاراستنی ئەو ئامێرانە بەکاردەهێنرێت، هەروەك هەندێ جار بۆ تێکردنەوەی مادده کارلێککردووەکان بەکاردێت.

٢٦٧- **يدوي** manual

دەستی

باسی چۆنێتیی بە دەست بەکارهێنانی و ئیشپێکردنی ئامێرێکە.

٢٦٨- **مواصفات التسويق** marketing sprecification

ڕەوشەکانی بازاڕاندن (خستنە بازاڕ)

ڕەوشت یان ڕەوشی دیاریکراو یان پلەی باشیی گونجاوە کە پێویستە لە کاڵاکەدا هەبێت پێش خستنە بازاڕو دەستاودەستپێکردنی.

٢٦٩- نقطة الانصهار melting point

پنتی شلەوەبوون

ئەو پلـە گەرمییەیـە، کـە ماددەی ڕەق تێیدا دەگۆڕدرێت بـۆ دۆخـی شلـی (شل دەبێتەوە) و بۆ ئاشنابوون و ناسینی ئاوێتە جۆراوجۆرەکان بەکاردێت، چونکە هەر ماددەیە پلەیەکی شلبوونەوەی دیاریکراوی هەیە لە باری خاوێنیدا.

٢٧٠- مرکبتان mercaptan

مەرکە پتان

ئەو ئاوێتە ئەندامییانەن کە کۆمەڵەی ثـایۆڵیـان تێدایـە، لـە گـۆگردو هایـدرۆجین پێك دێـت و نـاوی مەرکـەپتان لـە جیـوەوە وەرگیراوە و ئـەم ئاوێتانـە وەرگرتـەی جیوەن.

٢٧١- زئبق mercury

جیوە

کانزایەکـە، لـە زیودەچێت، بـەڵام لـە پلـەی کـەرمیی ئاساییدا شلـە، (٨٠) یـەو کێشی گەردیلەییەکەی (٢٠٠,٦١)ەو لەپلەی (٨-,٣٨) ی سەدیدا ڕەق دەبێت (دەیبەستێ) و لە (٣٧٥,٢) پلەی سەیدا دەکوڵێت.

٢٧٢- إخفاق معدني metal failure

کانزا سەرنەکەوتن، نشوستیی کانزایی.

باسی کانزاکانە لە کاتی ماندوبوون و هەموارنەکردنی بارودۆخی ئیشپێکردن و بڕینەوەو نوشتانەوەو درزبردن.

٢٧٣- میثان methane

میثان

هایـدرۆکاربۆنێکی گـازە، شـێوگی پێکهاتنـە کـەی (CH_4) ە، وسـادەترین ئەندامە لەزنجیرەی پارافینەکاندا.

٢٧٤- میثانول = کحول المثیل (کحول الخشب) methanol

میـثانۆڵ = کهولی مەثیل (کحولی دار)

شـلێکی ئەندامییـە، سـەربەکۆمەڵەی کهولەکانـە، لـە(٦٤,٧) س دا دەکوڵێـت و

بەهەموو ڕێژەیەك لەگەڵ ئاو تێکەڵ دەبێت وسووتۆکە، کهولی مەثیل ژەهرە، لەبەر ئەوە لە دروست کردنی خواردنەوەی مەستکەر (مەی) و عەترەمەنیدا بەکارناهێنرێت، بەڵام وەك توێنەر لەپیشەسازیدا بەکاردێت .

٢٧٥- مثيل سيكلوبنتان methyl cyclopentane(M.C.P)

مەثیل سایکلۆ پێنیتان

ئاوێتەیەکی ئەندامیی ئەڵقەییە، کۆمەڵی مەپیل تێیدا پەیوەستە بەئەڵقەی پێنجی پێنتانەوە، شێوگی کیمیاییەکەی ، ($C_6 H_{12}$) ە.

٢٧٦- شمع د قيق التبلور microcrystalline wax

مێوی بلورێن ورد

مێوێکە، لەکاتی بەهێواشی ساردکردنەوەدا، دەگۆڕدرێت بۆوردە، دەنکۆڵە، کە لە وردە بلوور دەچن.

٢٧٧- مقطرات وسطية middle distillates

دڵۆپاوە نێوانییەکان

وەسفی دڵۆپاوە نەوتییە پلەی کولاّن مامناوەند ییەکانە، لەچاوبەشەکانی تری دڵۆپاوەکەد ا.

٢٧٨- مليلتر (مل) milliliter (Ml)

میللیلتر (مل)

ئەندازەیەکی پێوانی قەبارەیە، دەکاتە (١/١٠٠٠) ی لیترێك و لەباری شلەکاندا بەکاردێت.

٢٧٩- صهريج الخلط mixing tank

تەنکی تێکەڵکردن

دەفرێکە، شلەکانی تێدا تێکەڵ دەکرێن لەگەڵ یەکترد ا.

٢٨٠- جزئ molecule

گەرد

کۆمەڵەیەکی، دوو گەردیلەیی یان زۆرترە، بەبەندێکی کیمیایی پێکەوە بەستراون لەڕێی ئەلەکترۆنەکانەوە بۆپێکهێنانی ئاوێتەیەکی جێگیری لە

دووگەردیلەی جیاواز یان زۆرتر پێکهاتوو، یان بۆ پێکهێنانی گەردێکی دووانی لە دوو گەردیلەی چونیەك، وەك لە گەردی گازەکاندا.

٢٨١- ذرات أحادية التكافؤ monovalent atoms

گەردیلەی یەکە هاوهێزی

ئەوگەرد یلانەن، کە لەگەڵ یەك گەردیلە هایدرۆجین یان لەگەڵ گەردیلەیەکی هەرتوخمێکی یەکەهاوهێزی یەك دەگرن.

٢٨٢- الرقم الأكتاني للمُحرِّك motor octane number

ئۆکتانە ژمارەی بزوێن

ئۆکتانە ژمارەی سووتەمەنی، نیشانەی باشترین جێبەجێکاریی ئەوبزوێنەیە.

٢٨٣- زيت المحَرك motor oil

ڕۆنی بزوێن

ڕۆنێکی ڕەوش دیاریکراوە، لە ئامێرە ناوە سووتەکاندا بەکاردێت بۆ نەرمکردنی جووڵەی بزوێن و قەدەغەکردنی داخوران و لابردنی ئەو خەوشانەی لەسووتاندن پەیدا دەبن.

(N)

naphtha (N) — ٢٨٤- **نفتا (ن)**

نەفتا (نەڤثا)

تێکەڵێکی هایدرۆکاربۆنە تێرە پلەی کولاَن نزمەکانە (٩٥ - ١٥٠) ° س، کە لە کردەکانی دڵۆپاندنی نەوت پەیدادەبن.

naphtha sulphonate — ٢٨٥- **سلفونات النفتا**

گۆگردات (سەلفۆنات) ی نەڤثا

ئەو ئاوێتانەن کە لەنەڤثاو ترشی گۆگردیکی دووکەڵدار، پەیدادەبن و ئەستەری هایدرۆ کاربۆنیی ترشی گۆگرد یکن .

naphthene hydrocarbone — ٢٨٦- **هید روکربون نفتینی**

نەڤثینە هایدرۆکاربۆن

ئاوێتەیەکی هایدرۆکاربۆنە (کاربۆن و هایدرۆجینە) ، شێوگە گشتییەکەی(N CN H٢) ە، پێکهاتەی ئەڵقەیی تێری تێدایە.

naphthenic fraction raffinate — ٢٨٧- **جزْ النفتا المكرّر**

بەشەنەفپای دووبارە پالێوراو

naphthenic fraction raffinate — ٢٨٨- **أرصدة النفتا**

سەرمایەی (کۆکراوەی پاشەکەوتی) نەفثا

naphthalene — ٢٨٩- **الفثالين**

نەڤثالین

ئاوێتەیەکی هایدرۆ کاربۆنیی ئارۆماتییە، بەیەکگرتنی دووئەڵقەی بەنزۆل پێك دێت ، شێوگەکیمیاییەکەی ($C_{10}H_8$)ەوهاڕدراوەیەکی سپییە، بۆنێکی تایبەتی هەیە ولەبۆیەسازیدا بەکارد یٚت .

natural gas — ٢٩٠- **غاز طبيعي**

گازی سروشتی

گازێکە، لەناخی زەوی دەردەهێنرێت لەو ناوچانەدا کە نەوتیان تێدایە و تێکەڵێکی هایدرۆ کاربۆنە گازییەکانە وەك میپان و ئیپانوپرۆپان و بیوتان، هەر وەك دەشێت هەڵمی هەندێ شلە نەوتییە پلەی کولاَن نزمەکانیشی تێدا بێت.

natural gas liquids **٢٩١- سوائل الغاز الطبيعي**

شلەکانی گازی سروشتی

ئـەو تێکەڵـە هایـد رۆکـاربۆ نییـە شـلانەن کـە لـە نەوتەلأنەکانـدا گـازن، بـەلأم بەخەستکرد نەوە یان ڕومژین دەردەهێنرێن.

natural gasoline **٢٩٢- الجازولين الطبيعي**

گازۆلینی سروشتی

یەکێکە لەو سووکە دلۆپێنراوە نەوتییانەی تێکەڵە بە گازی سروشتی بەشێوەی هەڵم لەناخی زەویدا و بە پەستاوتن لێی جیادە کرێتەوە و دە بێت بەشل (شل دە بێتەوە) جیادە کرێتەوە و دەدلۆپێنرێتە وە.

(O)

octane research — ٢٩٣- بحوث اللأ كتان

لێکۆڵینەوە کانی ئۆکتان

ئەو لێکۆڵینەوانەن کە لەسەر سووتەمەنی دەکرێن، بۆ بەرزکرد نەوەی ئۆکتانە ژمارەکەی.

oil layer — ٢٩٤- طبقة النفط

چینی نەوت

ڕۆنی کۆبووەوەی ناوەچەیەکی دیاریکراوە لەناخی زەویدا.

oil resources — ٢٩٥- موارد نفطية

سەرچاوەی نەوت

بڕە نەوتە هەڵگیراوەکانی ناخی زەوی و ئەوەی لێی دەردەهێنرێت.

oil shipments — ٢٩٦- شحنات النفط

بارە نەوتەکان

ئەو بڕە نەوتانەن کە لە سەرچاوەکانیان بارده کرێن.

oil tanker — ٢٩٧- ناقلة النفط

نەوت گوێزەرە وە

کەشتییەکی گەورەیە، تەنکیی زۆرگەورەی تێدایە، کەخاوی نەوت لە نەوتەلاّ نەکانەوە دەگوێزێتەوە بۆ پالاّوگەو پیشەسازاند نی.

olefin — ٢٩٨- أوليفين

ئۆلیفین

هایدرۆکاربۆنێکی ئەلیفاتییە، بەندێك، یان زۆرتری دوانیی تێدایە.

oleic acid — ٢٩٩- حمض أولييك

ترشێکی ڕۆنیی (ڕۆنە ترشێکی) ناتێرە، شێوگی کیمیاییەکەی ($C_{17}H_{33}COOH$)ە، لەئاودا ناتوێتەوە، لەکهول وئیثەردا دەتوێتەوە و لە ڕۆنە ڕووەکی و گیانەوەرییە کانداهەیە.

٣٠٠- طرائق التشغيل operating practices

ڕێگەکانی ئیشپێکردن

ڕێگە ئیشپێکرد نەناسراوەکانە لەناوکارگەدا.

٣٠١- مخارج outlets

دەرچەکان : دەرچەی لاوەکین، گازو شلەکانی لێوەدێتەدەرێ.

٣٠٢- افاضة الصهريج over filling atank

سەر ڕێژکردنی تەنکی (تەنکەر).

(P)

٣٠٣- **اختبار بنسكي مارتنز بالكأس المغلقة** Pensky Martens closed – cup Test

تاقیکرد نەوەی پێنسکی مارتینز بەدە فری داخراو

دیاریکردنی پنتی درەوشە، کە شلەکەی تێدا دادەنرێت لە دەفرێکی داخراودا و گەرم دەکرێت و ئەوسا هەڵمەکان جاروبار دەخرێتە گڕێکەوە.

٣٠٤- **الكيميائيات النفطية الوسيطة** petrochemical inter – mediates

نەوتە کیمیامەنییە نێوانییەکان

ئەو کیمیامەنییانەن کە لەنەوت پەیدا دەبن و لە دروستکردنی هەندێ ماددەی تردا بەکاردێت.

٣٠٥- **منتجات النفط** petroleum products

بەرهەمەکانی نەوت

ئەو مادانەی لەنەوت پەیدادەبێت، پاش دڵۆپاندن و پیشەسازاندنی.

٣٠٦- **تكنلوجيا النفط** petroleum technology

هونەری (تەکنۆسازی) ی نەوت

ئەولقەی زانستە، کە پەیوەستە بە دەرهێنان و پوختەکردنی نەوت و وەرگرتەکانی وپیشەسازاند نیانەوە.

٣٠٧- **دعائم الاَنابيب** pipe supports

کۆڵەکەی بۆرییەکان

ئەو کۆڵەکەیان لەو چوانەن کە دادەچەقێنرێن بۆ بۆری هەڵگرتن.

٣٠٨- **محقنات الفوسف** phosphate injectors

لێدراوەکانی فۆسفات

ئەو بۆرییانەن کەگیراوەی فۆسفاتیان پیێ لێ دەدرێت.

٣٠٩- **مصنع تجريبى** pilot plant

شوێنکاری تاقیگەیی

شوێنکارۆکەیەکە، ئەندازەی بچووک ئامێری بەکارهێنراوی هێڵی پیشەسازاندنی تێدایە و لێکۆڵینە وەوتاقیکردنەوەی نیوە پیشەسازیی تێدا ڕوودەدات.

pilot testing — ٣١٠- اختبار تجريبي

تاقیکردنەوەی ئەزموونی (کردەیی)

جێبەجێکردنی یەکێکە لەو تاقیکردنەوانە، کە بۆ ڕێنمایی دروستی وگونجاویی ئامێریان کردەی پیشەسازی بەکاردێت.

plant area — ٣١١- موقع المصنع

شوێنی کارگە

ئەو شوێنەی کارگە داگیری دەکات.

plat – formate — ٣١٢- محسّن بالبلاتين

پلاتینسازیکراو

بەنزینی لەبەشی پلاتینسازیکراودا چارەکراو، بۆ بەرزکردنەوەی ئۆکتانەژمارە کەی. کۆمەڵە ئامێرێکە، بەنزینی تێدا چاکسازی دەکرێت بەپەستان و گەرمی بەبوونی هاندەری پلاتین.

plat – former — ٣١٣- وحدة التحسين البلاتيني

بەشی پلاتینسازی

٣١٤- وحدةمعالجة بالرصاص (كبريتيد الرصاص)

plumbum sulphide treatingunit (pbS)

بەشی قورقوشمسازی (گۆگردیدی قورقوشم)

بەشی چاکسازیی شلە نەوتییەکان و پوختەکردنی خەوشەکانی گۆگرد لێیان بۆ پێکهێنانی گەردێکی لەچاوخۆدا گەورە.

pneumatic control system — ٣١٥- جهاز تحكم هوائي

ئامێرێکی دابینکرد نی هەوایی

ئامێرێکی دابینکردنە، بەهەوای پەستێوراو کاردەکات.

peneumatic tool — ٣١٦- أد وات ضغط هوائية

کەلوپەلی پەستاوتنی هەوایی

ئەو ئامێرانەن کە بەپەستاوتنی هەواکار دەکات.

polmerisation — ٣١٧- بلمرة

پەلەرێن

کۆکردنەوەی ژمارە یەکی زۆر گەردی بچووك بۆ پێکهێنانی گەردێکی لەچاوخۆدا گەورەیە.

٣١٨- هيدروكسيد البوتاسيوم potassium hydroxide

هايدرۆكسيدی پۆتاسیۆم

تفتێكی نائەندامییە، شێوگە كیمیاییەكەی (KOH) ە.

٣١٩- صهريج متنقل portable tnak

تەنكەری گەڕۆك

تەنكەرێكە، دەتوانرێت لەشوێنێكەوە بجوولێنرێت بۆ شوێنێكی تر بەهۆكای جیاواز.

٣٢٠- زيت محَرك ممتا ز premium motor oil

ڕۆنی بزوێنی نایاب

ئەو ڕۆنەیە، كە لەبزوێنە ڕەوش تایبەتەكاندا بەكاردێت و وای لێ دەكات لەڕۆنەكانی تر چاكتر بێت.

٣٢١- تدبير لحفظ الضغط pressure conserration meausure

ڕێكخستن بۆ پاراستنی پەستان

یەكێكە لەو هۆكارانەی لە جێگیر پاراستنی پەستاندا بەكاردێت.

٣٢٢- عملية process

كردە

كۆی ئەو قۆناغە جیاوازانەیە، كەبەر هەمهێنراوێكی پێدا تێ دەپەڕێت.

٣٢٣- مادة مصنعة processed material

مادده یەكی دروستكراو

ئەو ماددەیە یە، كە بەهەندێ قۆناغی پیشەسازاندندا تێپەڕیوە و شێوە گربووە.

٣٢٤- مخطط سير التصنيع process flow diagram

نەخشەی ڕەوتی پیشەسازاندن

نەخشەیەكە، قۆناغە جۆربەجۆرەكانی پیشەسازاندن و جوولەی مادده بە شدارەكانی كردە پیشە سازییەكان ڕوون دەكاتەوە.

٣٢٥- حصيلة الانتاج product yield

دەسكەوتی بەرهەمهێنان

بڕی مادەی پەیدابووە، یان بەقەبارە، یان بەكێش، یان وەك ڕێژەی سەدی قەبلێنراوەو دەردەبڕدێت.

٣٢٦- جدول تقدم العمل — progress schedule

خشتەی پێش کەوتنی کار (ئیش)

ئەوکاتە بەرنامەیەیە کە پێشکەوتنی ڕەوتی کار لەکاتی کردە جیاوازەکاندا ڕوون دەکاتەوە.

٣٢٧- قطران البروبان — propane tar

قەترانی پرۆپان

ئەوقەترانەیە، کەلە دروست کردنی پرۆپان پێك دێت.

٣٢٨- مضخة تنسيب

ترومپای ڕێژاندن (ڕێژەکاری)

ترومپایەکە، لەکردەکانی تێکەڵکاری بەڕێژەیەکی نەگۆڕدا بەکاردێت.

٣٢٩- الأسواق المتوقعة — prospective markets

بازارە پێشبینیکراوەکان

ئەو شوێنانەی چاوەڕوان دەکرێت بەرهەمەکان بازاڕسازی بکرێت.

٣٣٠- تفريغ بالضخ — pump – out

بەتاڵکردن بەڕژاندن

بەتاڵکردنی گەنجینەیەك (تەنکییەك) لەوشلەی کە تێیدایەتی، بەبەکارهێنانی ترومپا.

٣٣١- ضخ — punping

ڕژان، هەڵهێنجان

پاڵپێوەنانی شلەکان بەهۆی ترومپاوەو بەتاڵکردنی تەنکییەك لەوشلانەی کەتێییدایەتی بەبەکارهێنانی پەمپ.

٣٣٢- ڕۆنی ئاودان — quenching oil

ئەو ڕۆنەیە کە لەکردەکانی کوت و پڕساردکردنەوەدا بەکاردێت.

(R)

reaction chamber ٣٣٣- **غرفة التفاعل**

ژووری كارلێككردن (كارلێك)

ئەوشوێنەیە، كردەكانی پیشەسازاندن، یان كارلێكی سەرەكی تێدا ڕوودەدات.

reciprocating pumps ٣٣٤- **مضخات تردّدية**

ژەندنە ترومپا (ترومپای هاتوچۆكەر)

ئەو ترومپایانەن، كەیارمەتی پاڵپێوەنانی شلەكان دەدەن بەهەر دوولادا (بۆ پێشەوەو بۆپاشەوە) بەئاڵوگۆڕ .

recording unit ٣٣٥- **وحدة تسجيل**

بەشی تۆمار كردن

بەشی تۆماركردنی پێوان بەشێوەی ڕەنووس، یان چەماوەكان وەك لەئامێرەكانی پێوانی شەبەنگدا.

rectiflow extraction process ٣٣٦- **عملية الاستخلاص بالسريان المستقيم**

كردەی پوختەكردن (دەرهێنان) بەڕەوینی ڕاست

كردەیەكی پوختە كردنە، شلەكۆكراوەكانی تێدا پاڵ پێوە دەنرێت و، دەرهێنانی لەكاتی ڕەوینەكەدا ڕوودەدات .

recycle ٣٣٧- **إعادة االدورة**

سووڕاندنەوە كاری

گێڕانەوەی هەندێ بەرهەمە كردەیەك بۆ سەرەتای ئەوخولە پیشەسازییەی لێوەی دەستی پێ كردووە .

recyle pump ٣٣٨- **مضخات الدورة المستمرة**

ترومپای خولە بەردەوامەكان

ئەوترومپایانەی شلەكان دەڕێژن لەخولێكی داخراودا .

refined products ٣٣٩- **منتجات منقاة**

بەرهەمەخاوێنكراوەكان (پوختە كراوەكان)

ئەو بەرهەمانەن كەیان بەڕێگەی سروشتی پوختەكراون، یان بەڕێگەی كیمیایی، كە بەزۆری ڕەوشی تایبەتییان هەیە.

٣٤٠- توقف مصنع التكرير refinery shut down

وەستانی کارگەی پاڵزنێن (پوختەکردن)

وەستانی کردە جۆراوجۆرەکانی دروست کردن، لەناوپاڵێوگەدا.

٣٤١- زيت وقود التكرير (التصفية) refining fuel oil

ڕۆنی سوتەمەنیی پوختەکردن (پالاَوتن)

ڕۆنی بۆ گەرمکردن بەکارهێنراو، لەکردەکانی پوختە کردندا.

٣٤٢- سائل مُرتَدّ reflux

شلێکی گێڕدراوە

ئـــەو هـــەڵمی شـــلەگەرمانەیە، بەســـاردکرنەوە خەســـت دەبێتـــەوە لەساردکەرەوەیەکدا و جارێکی تر دەگەڕێتەوە بۆ دەفری کارلێکە کە .

٣٤٣- المُحسّن reformate

چاککراو، چاکسازیکراو

شلی پەیدا بوو لەکردەی چاکسازیی بەنزین بەگەرمی وپەستان .

٣٤٤- وحدة التحسين reforming unit

بەشی چاکسازی

کۆمەڵە ئامێرێکە، لەچاکسازیی ڕەوشی بەنزین بەپەستان و گەرمی بەکاردێت .

٣٤٥- غاز مثلج refrigerated

گازی بەفرێنراو (ساردکراوە)

گازێکی ساردکراوەیە، پلەی گەرمییەکەی تاژێرسفری سەدی نزم کرابێتەوە .

٣٤٦- وحدة تزويد الوقود refueling unit

بەشی سووتەمەنی پێدان

کۆمەڵە ئامێرێکە، بۆ سووتەمەنی پێدان بەکاردێت.

٤٣٧- فرن إعادة تسخين reheat furnace

فڕنی (کوورەی) گەرمکردنەوە

فڕنێکە، بۆریی هەندێ شلی نەوتیی پێداتێ دەپەڕێت، بۆ بەرزکردنـەوەی پلـەی گەرمیی ئەوشلانە بۆپلەیەکی بەرزتر و ئاسانکاریی دڵۆپاندنەوەیان .

٤٣٨- محطة وسيطة relay station

نێوانە بنکە (ناوەند)

ناوەندێکـە، شـەپۆلە بێتـەل، یـان شـلەکان وەردەگرێـت ئـەوجا دەینێرێتـەوەو بەهێزی دەکات .

٣٤٩- التحكم من بعد remote control

لەدوورەوە دابینکردن

چاودێریی هەندێ کردەی پیشەسازی و لەدوورەوە دابینکردن و ڕێکخستنێتی بەهۆی ئامێرە ئەلیکترۆنییەکانەوە.

٣٥٠- شعبة البحوث research section

کەرتی تۆژینەوە

ئەو بەڕێوە بەرێتییە تایبە تییەیە کەلە چاکسازی و گەشەپێکردنی بەرهەم دەکۆڵێتەوە.

٣٥١- وحدة التكسيرالهيدروجيني للرسابة residue hydrocrack-ing unit

بەشی هایدرۆتێکشکاندنی پاشەڕۆ .

کۆمەڵە ئامێرێکە، بۆ چارەسەری ڕۆنە قورسە جۆراو جۆرەکان بەکاردێت بۆ گۆڕینیان بۆ شلی پلەی کولاّن کەمترو دەتوانرێت بۆ زۆر مەبەست بەکاربهێنرێت .

٣٥٢- هدرجة الرسابة residue hydrogenation

هایدرۆجینینی پاشەڕۆ

مامەڵەکردنی ڕۆنە قورسە پاشماوەکان بەهایدرۆجین، بەبوونی هاندەرێك.

٣٥٣- مُحتجَز retainer

هێڵەرەوە، گلدەرەوە

ئامێرێکە، بەشێکی شل، یان خەوشە پاشماوەکان گل دەداتەوە و لەبەشەکانی تریان جیادەکاتەوە.

٣٥٤- زيت غنى rich oil

ڕۆنی دەوڵەمەند (فرە یان بە پیت)

ڕۆننەوتێکە، ڕێژەیەکی زۆری ئەو سووکە دلۆپاوانەی تێدایە، کە بۆ سووتەمەنی بەکاردێن و ڕێژەیەکی کەمی دلۆپاوە قورسەکان تێدایە .

٣٥٥- اختبار ممطولية الزيت ring and ball (R& B) ductility

تاقیکردنوەی ملێتیی ڕۆن

تاقیکردنەوەیەکە، بۆ دیاریکردنی لینجیی و ملێتیی ڕۆن، بە ئەڵقە و تۆپ بەکاردەهێنرێت.

(S)

٣٥٦- لفح الرمال	sand blasting

لمە پرژاندن

ئاراستەکردنی لمە، لەژێر پەستانی هەوادا بۆ ڕووەکانزاییەکان، بۆ لابردنی ئەو خەوشـانەی کـە پێیانـەوە گیرسـاوەتەوە، لابردنـی بەڕێگـەی تـر گرانـە و بۆپاکردنەوەی کانەکان بەکاردێت

٣٥٧- جهازسيبولت (للتلوين)	saybolt for colouring

لینجبیپێو، ئامێری سێبۆڵت (بۆڕەنگکردن)

ئامێرێکە، بۆ دیاریکردنی لینجیی ڕۆنەکان بەکاردێت .

٣٥٨- تكبير	scaling up

گەورەکردن

چەند جار جێبەجێکاریی ئەوتاقیکردنەوانەیە، کە لەکارگەی تۆژینەوەکاندا جێبەجێ دەکرێت، بەشێوەیەکی زۆرتر.

٣٥٩- مسحوق تنظيف	scouring powder

تۆزی پاككردنەوە

هاڕدراوەیەکە، لەپاككردنەوە یان لێ لابردنی پیویان پەڵە لە ڕووی کانزاکان.

٣٦٠- مرشحات	screens

پاڵێوەکان

ئەو ئامێرانەن کە گیرساوەکان لەگازیان شلەکان جیا دەکەنەوە.

٣٦١- جهاز غسل الغازات	scrubber

ئامێری شتنی گازەکان، بەگازشۆر

کەلویـەکی پێکهـاتن تایبەتـە، گازەکـان لەدامێنیـەوە دەچنەناوی و ڕووبـەڕووی پرژەی ئاویان ڕۆنی تایبەتی دەبنەوەو خەوشەنە خوازراوەکانیان لێ لادەبات.

٣٦٢- أنابيب غير ملحومة	seemless pipes

بۆرییەنەلکێنراوەکان

ئەو بۆرییانـەن، کە لـە (تەبەقە) کـانزا بـە نوشـتاندنەوەو لکانـدن (لـەحیمکردن) دروست نەکراون وساف وبێ لێوارن.

٣٦٣- عربةنقل معلقة sky hook

عەرەبانەی گواستنەوەی هەڵواسراو

عەرەبانەیەکی گواستنەوەی لەسەرتەلی هەڵواسراو جووڵۆکە، خاوەکانی تێدا دەگوێزرێتەوە.

٣٦٤- مواد رخوة slack materials

مادده سستەکان (خاوەکان)

نەوتە بەرهەمە چڕی بەرز، یان نیوە بەستووەکانە، وەك مێو، ئەم بەرهەمانە بەهێواشی بەبۆرییەکاندا دەجووڵێن.

٣٦٥- سقاطة sludge

بەقوڕو پیو وهەر پاشەڕۆیەکی تری خەست دەڵێن.

٣٦٦- ذوبانية solubitity

توانەوە یێتی، توانستی توانەوە

توانستی توانەوەی ماددەیەکە، لە توێنەرێکدا، لەپلەیەکی گەرمیی دیاریکراودا.

٣٦٧- نزع الشمع بالمذيبات solvent dewoxing

مێولێکردنەوە بەتوێنەر

پوختەکردنی ڕۆنە لەتوێنەرەوەکان.

٣٦٨- التكرير بالمذيبات solvent refining

بەتوێنەر پوختەکردن

جیاکردنەوەی هەندێ پێکهێنەر، بە پوختەکردنی بەهۆی توێنەرەوە.

٣٦٩- سناج soot

تەنی سووتو

وردیلەی کاربۆنی پەیدابوو لەسووتاندنی هەندێ ماددەی ئەندامی، کە لە سەر ڕووە کانزاییەکان دەنیشێت.

٣٧٠- الغاز الحامض sour gas

ترشە گاز

ئەو گازە سروشتییەیە، کە بڕێکی زۆر نائاسایی گۆگردو ئاوێتەکانی تێدایە.

٣٧١- النفط الحامض sour oil

ترشه نەوت

نەوتێکی خاوە، بڕێکی زۆر نائاسایی گۆگرد و ئاوێتەکانی تێدایە.

٣٧٢- الثقل النوعی specific gravity

قورسایی جۆری

ڕێژەی نێوان کێشی ماددە و کێشی هەمان قەبارە ماددەیەکی پێوانەیی ترە، لەباری شلەکاندا، بەپێی ئاو دەردەهێنرێت، کە ئاسایی بەجۆرە چڕی، یان جۆرە خەستی (خەستیی جۆری) ناسراوە.

٣٧٣- وحدة المثبت stabilizer plant

بەشی جێگیرکەرە

چەند ئامێرێکن هەندێ کارلێکی کیمیاییان تێدا ڕوودەدات بەبوونی هۆکارێکی جێگیرکەر.

٣٧٤- المعدلات القیاسیة standard ratios

تێکڕا پێوانەییەکان

١-تێکڕای کاریان شێوازەئیش پێکردن.

٢- نرخە پێوانەییەکان.

٣٧٥- البدء start up

دەستپێکردن

دەستپێکردنی ئیشپێکردن

٣٧٦- الضغط الآستاتیکی static pressure

جێگیرە پەستان

پەستانێکی جێگیر لە ماوەیەکی دیاریکراوی کاتدا.

٣٧٧- طَرْق بخاري steam hammering

هەڵمە کوتان

١-کوتان بەمێکوتێکی ئامێریی بەهەڵم گێڕدراو .

٢- ئاراستەکردنی فوارەیەکی فرەگەرمی هەڵم لەسەر ڕووی ئاو.

٣٧٨- **قميص بخار** steam jacket

هەڵمەكراس، كراسەهەڵمینە

جووتە دیواری هەندێ ئامێر كە هەڵمی

٣٧٩- **فصل البخار** steam stripping

جیاكردنەوەی هەڵم

لابردنی شلەپلەی كولاَن نزمەكان لەڕۆنەكانی تر بەگەرمكردن، یان بەڵمی فرەگەرم .

٣٨٠- **مصایر البخار** steam traps

هەڵمەتەڵە

ئەو ئامێرانەن كە خەستكردنەوەی هەڵم و جیاكردنەوەی لەشلەكانی تر یان تێدا ڕوودەدات

٣٨١- **مخزون** stocks

هەڵگیراو

ئەومادانەی ماوەیەك هەڵدەگیرێن (پاشەكەوت دەكرێن)

٣٨٢- **التقطیر العادي** straight run

دڵۆپاندنی ئاسایی

وەسفی ئەو دڵۆپێنراوانەیە كە لە دڵۆپاندنی ئاسایی خاوی نەوت پەیدادەبن .

٣٨٣- **جهاز إزاله البیوتان بالتقطیرالعادی** straight run de – butaniser

ئامێری لابردنی بیوتان بەدڵۆپاندنی ئاسایی

٣٨٤- **تدفق إنسیابي** stream line flow

ڕەوینە دەرپەڕین

وەسفی ڕەوینی شلەكانە بە ئاسانی وبێ گیروگرفت.

٣٨٥- **الفاصل جهاز الفصل** stripper

جیاكەرە ئامێری جیاكردنەوە

ئامێرێكە، لابردنی بەشەسووكە پلەی كولاَن نزمەكانی لەهەندێ ڕۆنی وەك ڕۆنی چەوركردن تێدا ڕوودەدات بەهۆی هەڵمی فرەگەرمەوە و هەندێ جار داماڵ لێكەرەوەی لەشێوەی ستوونێكی دابەشكردنی بچووكدا دەبێت.

stripping
٣٨٦- فصل

جیاکردنەوە

لابردنی شلەپلەی کولاَن نزمەکانی لەڕۆنەکان تر، بەگەرم کردن، یان بەهەڵمی فرە گەرم تێداڕوودەدات.

styrene
٣٨٧- ستيرين

ستایرین

ئاوێتەی ستایرینی نەبلوریو، کە ئاوێتەیەکی هایدرۆ کاربۆنییە، ئەڵقەیەکی بەنزین و بەندێکی ناتێری تێدایە.

sub station
٣٨٨- محطة فرعية

بنکەیەکی لاوەکی

ناوەندێکی ناوەنجییە.

suction end
٣٨٩- طرف المص

کەناری مژین

کۆتایی هێڵە بۆریەکان، یان ئەو ئامێرانەی گاز و شلەکانی تێدا ڕادەکێشرێنە دەرەوە.

suction line
٣٩٠- خط المص (الشفط)

هێڵی مژین (مژین)

ئەو هێڵە بۆرییانەیە بۆ ڕاکێشانی شلەکان و بەتاڵکردنەوەی تەنکییەکانی هەڵگرتن بەکاردێن

sulpher
٣٩١- الكبريت

گۆگرد

توخمێکی ناکانزای بەستوی زەردی ئاسان شکاوە، گەردیلە ژمارەکەی (١٦) یەکێشی گەردیلەییەکەی (٣٢،٠٦)ە.

sulpher content
٣٩٢- المحتوى الكبريتي

گۆگردە ناوەرۆك

بڕی ئەوگۆگردەیە، کەلەماددە ئەندامییەکاندا هەیە، وەك شلە نەوتییەکان کە بەزۆری بەشێوەی ڕێژەی سەدی دەبێت.

٣٩٣- استخلاص الكبريت sulpher recovery

پوختەکردنی گۆگرد

کردەیەکی تایبەتە، گۆگردی پێ دەردەهێنرێت لەو ئاوێتە ئەندامییە گۆگردییانەی پێشتر لە دلۆپێنراوەکانی نەوت دەرهێنراون.

٣٩٤- دعامات supports

کۆڵەکەکان

پەیکەری کانزایی، یان ئەو کۆڵەکانەیە کە هێڵەکانی بۆری یان ئامێرەکانیان هەڵگرتووە.

٣٩٥-صهريج الفائض surge tank

تەنکی سەررێژکردوو

تەنکییەکە، زیادەی ئەوسەر ڕێژەیەکە لە یەکێك لە هێڵەکانی بەرهەمهێنانەوە دەڕوات، کۆدەکاتەوە.

٣٩٦- المياة العالقة suspended water

ئاوی گیرساوە

ئەوئاوەیە، کەوەك گیرساوەیەك دەردەکەوێت لەیەکێك لە دلۆپێنراوەکانی نەوت.

٣٩٧- تخليق synthesis

دروستکردن، فەراهەمکردن

پێکهێنانی ئاوێتەیەکە لەتوخمەکانی، یان لەبەشی پێکهێنی بچووك.

٣٩٨- خام مخلق synthetic crude

خاوی دروستکراو، فەراهەمکراو

خاوێکی بەڕێگەیەکی پیشەسازی دروستکراوە.

(T)

٣٩٩- **مقياس الجريان (تاكو متر)** tachometer

ڕەوینپێو، پێوەری ڕەوین

ئامێرێکە، خێرایی ڕەوینی شلەکان بەبۆرییەکانیاندا دیاری دەکات بەپێوانی ژمارەی سووڕەکان (خولەکان) لەدەقیقەیەکدا

٤٠٠- **خامات حسب الطلب** tailored crude

خاوی بە پێی داخوازی

خاوێکە بەپێی ڕەوشی تایبەتی ئامادەکراو.

٤٠١- **حقل الصهاريج** tank farm

شوێنی تانکەرەکان (تەنکییەکان)

ئەو ڕووبەرەیە کە بۆتەنکییەکانی هەڵگرتنی نەوت تەرخان کراوە.

٤٠٢- **قدور القطران** tar pots

مە نجەڵەکانی قەتران

ئەودەفرانەن، کە قەترانیان تێدا هەڵدەگیرێت.

٤٠٣- **منظم الحرارة** tempature controller

پلەی گەرمی ڕێکخەر

ئامێرێکە، بۆ ڕێکخستنی پلەی گەرمی، یان جێگیرکردنی لەسنوورێکی دیاریکراودا بەکاردێت.

٤٠٤- **نهاية** terminal

کۆتایی

کۆتایی هێڵەکانە.

٤٠٥- **تشغيل اختباري** test run

ئیشپێکردنی ئەزموونی

جێبەجێکردنی یەکێك لە ئیشپێکردنەکان، یان بەڕێوەبردنی یەکێك لەئامێرەکان بۆ تاقیکردنەوەو هەڵسەنگاندنی.

٤٠٦- رُباعي أثيل الرصاص tetraethyl lead

چوارەئەثیلی قوڕقوشم

ئاوێتەیەکی ئەندامییە، لەچوار کۆمەڵە ئەثیلی بەگەردیلەی قوڕقوشمەوە بەستراوپێك دێت، شێوگە کیمیاییەکەی $(C_2H_5)_4Pb$و وەك یەکێك لەو مادانە بەکاردێت کە دەکرێنە گازۆلینەوە بۆ بەرزکردنەوەی ئۆکتانە ژمارەکەی

٤٠٧- تترامر tetramer

تێترامەر

پۆلیمەرێکە، بۆ کۆکردنەوەی چوارگەردی ئاوێتە بنەڕەتییەکە پێك دێت.

٤٠٨- تكسير حراري thermal cracking

گەرمەتێکشکان

تێکشکاندنی هەندێ دڵۆپێنراوی بەرزە کوڵ بۆ دڵۆپێنراوی سووك بەبەکارهێنانی گەرمی و پەستان.

٤٠٩- إصلاح حراري thermal reforming

گەرمە چاکسازی

چاکسازیی ڕەوشتی دڵۆپێنراوەکانی نەوتە، بەبەکارهێنانی گەرمی وپەستان.

٤١٠- وحده التحسين بالحراره thermal reforming

بەشی گەرمەچاکسازی

ئەو کۆمەڵە ئامێرەیە، چاکسازیی دڵۆپێنراوەکانی نەوت و چاکسازیی ڕەوشتەکانی بەبەکارهێنانی گەرمی تێدا ڕوودەدات.

٤١١- الثبات الحراري thermal stability

گەرمەجێگیری

توانستی مادده بۆ بەرگری کاریگەریی گەرمی.

٤١٢- مزدوج حراري thermocouple

جووتەی گەرمی

ئامێرێکە بۆ پێوانی پلەی گەرمی بەرزو لەدووتەلی بەریەککەوتەی دوو کانزای جیاواز پێك دێت، پلەی گەرمی بەپێوانەی ئەو تەزوی کارەبایەی لە پنتی بەریەککەوتندا پەیدادەبێت، دەقەبڵنرێت.

toluene ٤١٣- طولوين

تۆلوين

یەکێکــە لــە هاودەمــەکانی بــەنزۆل، شــێوگە کیمیاییەکــەی ($C_6H_5CH_3$)ە وشلێکی بێڕەنگە بۆنێکی تایبەتی هەیە، (١١٠) س دا دەکولێت و وەك توێنـەر بەکاردێت، هەروەك لەپیشەسازیی نایترۆتۆلوینی توند تەقاوەدا بەکاردێت .

top up ٤١٤- افعام

لێوانلێوکردن

پڕکردنی دەفر تالێوەکەی.

traces ٤١٥- آثار - آثارات

شوێنەوار

پاشماوە زۆربچووکەکانی کەلە ماددەیەك دەمێنێتەوە.

transformer oil ٤١٦- زيت المحوّلات

ڕۆنی بگۆڕەکان

ڕۆنێکــە، ڕەوشـــی تایبـــەتی هەیـــە و جێگیرێکـــی دابڕێنـــی بـــەرزی هەیـــە لەپڕکردنەوەی بگۆڕە کارەباییەکاندا بەکاردەهێنرێت.

treating tower ٤١٧- برُج المعالجة

کەلوی چارەکردن

کەلویەکــە، کردەکــانی چاکســازیی ڕەوشــتەکانی شــلە نەوتییــەکانی تێــدا جێبەجێ دەکرێت.

trunk line ٤١٨- خط رئيس

هێڵی سەرەکی

هێڵی بنچینە .

typical process ٤١٩-عملية نموذجية

کردەیەکی نموونەنی

کردەیــەکی پیشــە ســازییە، تــاقی کراوەتــەوەو ســنوورەکەی دیــاریکراوەو وەك نموونەیەکی کردە لەوچووەکانی (هاوشێوەکانی) وەردەگیرێت.

(U)

٤٢٠- **غيرتام التصنيع** unfinished manufactured

دروستكردنى ناتەواو

ئەو ماددەيەى هێشتا پوختەكردن و سازكردنى تەواونەبووە.

٤٢١- **وحدة** unit

يەكە، ئەندازە، بەش، ...

زاراوێكە، لەپيشەسازيدا بە كۆمەڵ ئامێرێك دەڵێن كە كردەيەكى پيشەسازى دياريكراويان پێ جێبەجێ دەكرێت، وەك بەشى شكاندن و بەشى دڵۆپاندن.

٤٢٢- **عملية موحّدة** unit operation

كردەيەكى يەكگرتوو

وەسفێكى كردەى فيزيايى دياريكراوە وەك دڵۆپاندن، يان پالأوتن و لە هەموو ئەو هۆكارانەى كاردەكەنە ڕوودانى ئەم كردانە دەكۆڵنەوە.

٤٢٣- **رفع الرتبة** up grading

پلەبەرزكردنەوە

بەرزكردنەوەى پلەى ماددە وچاكسازيى جۆرەكەى، يان بەپوختە كردن، يان بەلابردنى هەنديك لەپێكهاتەكانى.

٤٢٤- **مقدم التيار** up stream

پێشى تەوژم

زاراوێكە، قۆناغە لەپنتى سەراتاييەكەوە نزيكترەكەى لەكردەى پيشەسازاندنى نەوتدا پێ وەسف دەكرێت.

(V)

٤٢٥- مضخة فراغية vacuum pump

ترومپای بۆشەکی

ترومپایەکی، هەوا ڕادەکێشێت و پەستان کەم دەبێت لەناو ئامێرەکاندا.

٤٢٦- مخلّفات التفريغ vacuum residium

پاشەڕۆی بەتاڵکردن

مادده پاشماوەکان پاش تەواوبوونی کردەیی دڵۆپاندن، لە ژێر پەستانێکی کەمدا.

٤٢٧- برج مفرغ vacuum tower

کەلوی بۆش

کەلویەکە، هەواکەی لێدەرکراوە و پەستان لەناویدا کەمترە لە پەستانی هەوا.

٤٢٨- منافذ البخار vapour uptakes

دەرچەکانی هەڵم

ئەو شوێنانەن کە هەڵمیان لێوە دەچێتە ژوورەوە لەکردەی دروستکردندا.

٤٢٩-شدّة متغيّرة variable intensity

تینی گۆڕۆك

ئەو توانست، یان وزەیەیە، کە ناوبەناو دەگۆڕدرێت.

٤٣٠- منفث= مخرج، تهوية vent

کون= دەرچە، باکێش

کونێکی لاوەکییە، بواری چوونە دەرەوەی هەڵم، یان گاز دەدات و یاریدەی هاوسەنگی پەستان دەدات کە جێگیر بێت لەبەهایەکی دیاریکراودا، لەناوبۆری وئامێرەکاندا .

٤٣١- صمام تنفيث vent valve

دەمەوانەی باکێش

دەمەوانەیەکە لەباکێشەکەدا، دادەنرێ، کەیاریدەی کردەی چوونە دەرەوەی گازەکان وپەستان بەجێگیری دەپارێزێت لەبەهایەکی دیاریکراودا .

٤٣٢- **دليل اللزوجة** viscositg index

بەڵگەی (ڕێنمایی) لینجی

ڕەنووس، یان بەهایەکە، پلەی لینجی ڕۆنی چەورکرن دیاری دەکات .

٤٣٣- **مواد متطايرة** volatile matters

مادده فڕۆکەکان

ماددەی پلەی کوڵاَن نزمن و بەئاسانی بەسووکە گەرمکردنێك بەرزدەبێتەوە .

٤٣٤- **النسبة المئوية للفاقد الحجمي** volume percent loss

ڕێژەی سەدیی قەبارەکەمکردن

قەبارەی شلە ونکراوە،کە وەك ڕێژەی سەدیی لە قەبارەی گشتیی شلەکانەوە دەقەبڵێنرێت.

(W)

٤٣٥- **صهريج الغسل** wash tank

تەنکیی شتن

تەنکەریان تەنکیەکە، کردەکانی شتنی گازو شلەکانی تێدا ڕوودەدات بۆ لابردنی خەوشەکانی .

٤٣٦- **التشبّع ببخار الماء** water vapour saturation

بەهەڵمی ئاوتێربوون

تێربوونی گاز، یان شل بەهەڵمی ئاو، بەجۆرێك ڕێژەی ئاو تێیدا بگاتە بەرزترین ڕادەی شیاو.

٤٣٧- **عمود تجوية** weathering column

ستوونی کەشاندن

کەلویەکە،شلەکان تێیدا دەدرێنە بەر هەوا، بۆ لابردنی ئەو خەوشە گازانەی کە تێیدیە .

٤٣٨- **منصة الوزن** weigh bridge

سەکۆی کێشان

جۆرە تەرازوویەکی تایبەتەبۆکێشانیلۆرییە بارهەڵگرەکان وهی تریش .

٤٣٩- **عامل وزن** weighing factor

هۆکاری کێش

کێشی ئەو توخمی گۆگردەیە کە لە ماددە ئەندامییەکەدا هەیە کەبەشێوەی ڕێژەی قەبڵێنراوە.

٤٤٠- **النسبة المئوية للكبريت** weight percent sulpher

ڕێژەی سەدیی گۆگرد

کێشی ئەو توخمی گۆگردەیە کە لەماددە ئەندامییەکەدا هەیە، بەپێی ڕێژەیی سەدی قەبڵنێراو.

٤٤١- **منتجات عفوية** wild products

بەرهەمی ڕەمەکی

بەرهەمی ناوە ، هەندێك جار لە کاتی کردە سەرەکییەکانی پیشەسازاندندا پەیدادەبێت، نەك (بەمەبەستی) بەرهەمهێنانی .

(X)

٤٤٢- زایلین xylene

زایلین

یەکەیەکە لە هاوەڵەکانی بەنزۆڵ، کە ئاوێتەیەکی ئارۆماتییە، دووکۆمەڵەی مەثیل لکاون بەناوکی بەنزۆڵەوە ، ئاسایی بەشێوەی تێکەڵی ئۆرثـۆ و میتاو پارا زایلین هەن، کە شلە لەپلەی گەرمی ئاساییدا، لە(١٣٨)ە س دا دەکوڵێت و وەك توێنـەر بەکاردێت، هەروەها لەکردەکانی ئامادەکردنی کیمیاییشدا، شێوگە کیمیاییەکەی $(CH_3)_2$ (C_6H_4) **ە** .

(Z)

٤٤٣- کلورید الزن zinc chloride

کلۆریدی زینك

($ZnCl_2$) **ماددەیەکی بلووریوە، ئاسان لە ئاودا دەتوێتەوە، لەکارلێکی کانزای زینك و ترشی هایدرۆکلۆریك ئامادەدەکرێت** .

A

Abbe refractometer	مقياس (آب) لمعامل انكسار السوائل	پێوەری (ئاب) هاوكۆلكەی شكاندنەوەی شلەكان
Absolute	مطلق، صرف	پەتی، ڕەها
Absolute age	العمر المطلق	تەمەنی ڕەها
Absolute alcohol	الكحول المطلق	كهولی ڕەها (كهولی پەتی)
Absolute atmosphere	ضغط جوي مطلق	پەستانی پەتیی ڕەها
Absolute density	المكثافة المطلقة	خەستیی پەتی
Absolute deviation	الا نحراف المطلق	لادانی ڕەها
Absolute expansion	تمدد مطلق	كشانی ڕەها
Absolute humidity	الرطوبة المطلقة	شێی پەتی
Absolute permeability	الانفاذية المطلقة	دادانی ڕەها
Absolute scale = kelven scale	مقياس كلفن المطلق لدرجة الحرارة	پێوەری پلەی گەرمیی پەتیی كەلڤن
Absolute temperature	درجة الحرارة المطلقة	پلەی گەرمیی پەتی
Absolute specific gravity	الوزن النوعي المطلق	جۆرە كێشی پەتی
Absolute zero	درجة الصفر المطلق (۲۷۳,۲۰۰- م)	پلەی سفری پەتی (۲۷۳,۲۰۰- س)
Absorb	إمتص	مژی
Absorbability	أمتصاصية، قابلية الامتصاص	مژۆكی
Absorbable	يمتص : قابل الإمتصاص	دەمژرێت : مژۆك
Absorption	امتصاص	مژین
Absorption econometer	إيكونوميتر امتصاصي : لقياس كمية ثنائي أوكسيد الكربون في غازات الاحتراق	مژینە ئیكۆنۆمیتەر : بۆ پێوانی بڕی دوانۆكسیدی كاربۆن لەگازەكانی سووتاندندا

Absorption plant	وحدة إمتصاص : وحدة إستخلاص البنزين من الغاز الطبيعي	بەشی مژین : بەشی دەرهێنانی بەنزین لەگازی سروشتی
Absorption spectrum	طيف الامتصاص	شەبەنگی مژین
Abundance	كثرة، وفرة	زۆری، فرەیی
Abundant	وافر، غزير	فرە، زۆر
Academic	أكاديمي ـ مصطلحي، نظري	ئەكادیمی ـ زاراوەیی، بیردۆزی
Accelerant (n.)	معجل التفاعل، مسرع	خێراكەرە، كارلێك تاودەرە
Accelerated filteration	ترشيح معجل (بالضغط)	پالاوتنی خێراكراو (بە پەستان)
Accelerated reaction	تفاعل معجل أومسارع	كارلێكی تاودراو یان خێراكراو
Accelerometer	مسراع : مقياس التسارع	تاودانپێو : پێوەری خێرابوون
Access	سبيل، منفذ، مسلك	ڕێگا، دەرچە، ڕێگا
Accessible	سهل المنال	ئاسان دەسكەوتە
Accessory	إضافي، ثانوي، لاحق	خراوەسەر، ناوەنجی، پاشكۆ
Accessory minerals	معادن ثانوية	كانە ناوەنجییەكان
Accretion	تراكم، تجمع	كەڵەكەبوون، كۆوەبوو
Accrue	تراكم، تجمع	كەڵەكەبوو، كۆوەبوو
Accumulate	ركم، تجمع	كەڵەكەبوو، كۆبووەوە
Accumulation	تراكم، تجمع	كەڵەكەبوون، كۆبوونەوە
Accumulation of petroleum	تجمع بترولي	كۆبوونەوەی پێترۆڵ
Accumulator	مركَم، مُركِّم	كۆوەبوو، كۆكەرە
Accumulator battery	بطارية مركمات	باتریی كۆكەرە
Accumulator cell	خلية مركَم	خانەی كۆكار
Accumulator tank	خزان التجميع	تەنكیی (گە نجینەی) كۆكردنەوە
Acerbity	حموضة	ترشێتی

Acetaldehyde CH_3CHO	أسيتالديهايد	ئەسیتاڵدیهاید
Acetamide CH_3CONH_2	أسيتاميد	ئەسیتەماید
Acetate	أسيتات، خلات	ئەسیتات، سرکات
Acetic	خلّيَ، أسيتي	ئەسیتی، سرکەیی
Acetic acid	الحامض الأسيتي، حامض الخل	ترشی ئەسیتی، ترشی سرکە
Acetic anhydride = acetic oxide	أنهيدريد الخلي = أوكسيد الأسيتي	ئەنهایدرایدی سرکە = ئۆکسیدی سرکی (ئەسیتی)
Acetic fermentation	تخمر خلي	سرکە ترشان = ترشانی سرکی
Acetify	حَمَّضَ، خَلَّلَ	ترشاندی، سرکاندی
Acetometer	مقياس حموضة الخل	پێوەری ترشێتیی سرکە، ترشێتیی سرکە پێو
Acetometry	مقياس حموضة الخل	پێوانی ترشێتیی سرکە، ترشێتیی سرکە پێوان
Acetone = dimethyl ketone	أسيتون = كيتون ثنائي المثيل	ئەسیتۆن = دوانە مەثیل کیتۆن
Acetosity	حموضة	ترشێتی
Acetyl CH_3CO-	أسيتيل، خليل	ئەسیتیل، سرکیل
Acetylate	أستل: أدخل شقاً أسيتيلياً	ئەستەلاندی (سرکاندی): ڕەگێکی ئەسیتیلیی تێخستن
Acetylation	أستلة	ئەسیتیلاندن
Acetyl devivatives = acetates	مشتقات الأسيتيل = أسيتات	وەرگرتەکانی ئەسیتیل = ئەسیتات
Acetylene	الأسيتيلين، غاز الأسيتيلين	ئەسیتیلین، گازی ئەسیتیلین
Acetylene black	أسود الأسيتيلين	ڕەشی ئەسیتیلین
Acetylene – blowpipe	حملاج الأسيتيلين	ئەسیتیلین فووکەرە
Acetylene burner	موقد أسيتلني	ئەسیتیلین سوتێن

Acetylene cutting	قطع بالأسيتيلين	بڕینەوە بە ئەسیتیلین
Acetylene cylinder	أسطوانة أسيتيلين	لوولەکی ئەسیتیلین
Acetylene – generator	مولد الأسيتيلين	ئەسیتیلین دروستکەرە
Acetylene hydrocarbons	هيدروكربونات أسيتيلينية	هایدرۆکاربۆنە ئەسیتیلینییەکان
Acid	حامض	ترش
Acid aging	تعتيق بالحامض	بەترش کۆنکردن
Acid amide CH_3CONH_2	أميد حامضي	ترشە ئەماید
Acid anhydride	أكسيدد لافلزي (يكون حامضا مع الماء)	ئۆکسیدی ناکانزا (لەگەڵ ئاو، ترش پێك دێنێت)
Acid bath	حمام حامضي، مغطس حامضي	گەرماوی ترش، نقومگەی ترش
Acid buffer	محلول منظم حامضي	گیراوەی ڕێکخەری ترش
Acid clay	طين حامضي	ترشە قوڕ
Acid cleaning	التنظيف بالحامض	ترشە پاككردنەوە
Acid concentration	تركيز حامضي	ترشە خەستی
Acid content	المحتوى الحامضي	ترشە ناوەرۆك
Acid corrosion	تآكل بالحامض	ترشە داخوران
Acid diluted	حامض مخفف	ترشی ڕوون
Acid dyes	أصباغ حامضية	ترشە بۆیەکان
Acid esters	أسترات حامضية	ترشە ئەستەرەکان
Acid etching	نمش بالحامض	بەترش نەخشاندن
Acid-fast	ثابت ضد الحوامض	دژی ترش جێگیر
Acid-forming	مولد الحامض	ترش دروستکەرە
Acid frac	حامض تصديع الصخر ـ تصديع بالحامض	ترشی بەردشکێن ـ بەترش شکاندن
Acid fumes	أدخنة حامضية	ترشە دووكەڵ

Acid gas	غاز حامضي	ترشەگاز
Acid gel	جل حامضي	ترشەجێڵ
Acid, hydrochloric	حامض الهيدروكلوريك	ترشی هايدرۆكلۆريك
Acid hydrolysis	تميؤ حامضي، تحليل مائي حامضي	ترشە ئاوێن، ترشە ئاوەشيبووونەوە
Acidic	حامضي	ترشی
Acidic oxide	اكسيد حامضي	ئۆكسيدی ترش، ترشۆكسيد
Acidifiable	قابل للتحميض	ترشنۆك، توانستی ترشاندنی هەيە
Acidified	محمض	ترشێنراو
Acidity Acidimeter	حموضة مقياس الحموضة	ترشێتی ترشێتيپێو، پێوەری ترشێتی
Acidization of a well	احماض البئر، معالجة بئر بالحامض	بيرترشاندن، چارەسەری بير بەترش
Acidize	حمض، عالج بالحامض	ترشاندی، بەترش چارەيكرد
Acidizer	مادة محمضة	ترشكەرە، ماددەيەكی ترشكەر
Acid lining	بطانة حامضية	ترشە ناوپۆش
Acid mordant dyes	أصباغ حامضية المرسخ	بۆيە جێگيركەر ترشەكان
Acid number	العدد الحامضي	ترشە ژمارە
Acid-oil ratio	نسبة الحامض الى الزيت	رێژەی ترش بۆ رۆن
Acidolysis	التحليل بالحامض	ترشە شيبوونەوە
Acid-proof	صامد للحامض	دژە ترش، ترشگرە
Acid-alloy	سبيكة صامدة للحامض	دارِشتەی دژە ترش
Acid-brick	طابوق صامد للحامض	خشتی دژە ترش
Acid-casting	صبة مقاومة	دارِشتنی دژە ترش
Acid-coating	طلية مقاومة للحامض	رووپۆشينی دژە ترش
Acid-lining	تبطين مقاومة للحامض	ناوپۆشينی دژە ترش
Acid-steel	فولاذ مقاوم للحامض	پۆڵای دژە ترش

Acid radical	جزر (شق) حامضي	ڕەگی ترش
Acid recovery	استعادة الحامض	گێڕانەوە (دەستخستنەوەی) ترش
Acid refining	التكرير بالحامض	ترشە پاڵاوتن
Acid residue	متخلفات حامضية	ترشە پاشەڕۆ
Acid resistance	مقاومة حامضية	ترشە بەرگری
Acid-resisting	مقاوم للحامض	ترشە بەرگر، دژە ترش
Acid rocks	صخور حامضية	ترشە بەرد
Acid salt	ملح حامضي	ترشە خوێ
Acid settling drum	وعاء ترسيب الحامض	دەفری ترش نیشاندن
Acid slag	خبث (معدني) حامضي	ترشە کۆزەر (ی کانەکی)
Acid sludge	كُدادة حامضية	ترشە خڵتە (قوڕ)
Acid soil	تربة حامضية	ترشە خاك
Acid-soluble	ذواب في الحامض	لەترشدا تواوە
Acid solution	محلول حامضي	ترشە گیراوە
Acid strength	قوة الحامض	هێزی ترش
Acid, sulphuric	حامض الكبريتيك	ترشی گۆگردیك
Acid tar	قار حامضي	ترشە قار
Acid test	اختبار بالحامض	بەترش تاقیکردنەوە
Acid tester	مخبار الحامضية	پێوەری ترشێتی، ترشێتی تاقیکەرەوە
Acid-treated	معالج بالحامض	بەترش چارەکراو
Acid-treated clay	طين معالج بالحامض	قوڕی بەترش چارەکراو
Acidulate	إستحمض، أحمض قليلا	کەمێك ترشاندی
Acidulated water	ماء محمض	ئاوی ترشێنراو
Acidulation	تحميض	ترشاندن
Acidulous	محمض، قليل الحموضة	کەمترش، کەمترشێتی
Acid value	القيمة الحامضية	بەهای ترشێتی، ترشە بەها

Acid washing	غسل بالحامض	ترشه شۆركردن
Acid well treatment	معالجة بئر النفط بالحامض	بەترش چارەكردنی بیره نەوت
Aciform	أبري الشكل	دەرزی شێوه
Aciniform	عنقودي الشكل	هێشویی، هێشوشێوه
Acknowledge	معترف به	ددان پێدانراو
Aclinal	لاميلي	نالاری
Aclinic line (or magnetic equator)	الخط اللاميلي، خط الاستواء المغنطيسي	نالاریی هێڵ، هێڵی کەمەرەیی موگناتیسی
Acme	قيمة، أوج، ذروة	لووتكه، ترۆپك، پۆپه
Acoustic(al)	صوتي، سمعي	دەنگی، بیستەکی
Acoustic communication	نقل صوتي	دەنگە گواستنەوه
Acoustic compensator	معادل (أو معدل) صوتي	هاوكێشکەر (یان ڕاستکەرەوه)ی دەنگی دەنگە هاوكێشکەره، یان دەنگە ڕاستکەرەوه
Acoustic frequency	تردد صوتي	دەنگە چەندبارەبوونەوه
Acoustic horizon	افق صوتي	ئاسۆی دەنگی،دەنگە ئاسۆ
Acoustic intensity	الشدة الصوتية	تینی دەنگی،دەنگە تین
Acoustic measurement	القياس الصوتي	پێوانەی دەنگی، دەنگە پێوانه
Acoustic method	الطريقة الصوتية	ڕێگەی دەنگی،دەنگە ڕێگە
Acousticon	أكوستيكون : جهاز تلفوني حساس	ئەکۆستیکۆن : ئامێرێکی تەلەفۆنیی هەستناکە
Acoustic properties	الخصائص الصوتية	ڕەوشه دەنگییەکان
Acoustic receiver	مستقبل صوتي	دەنگ وەرگر، دەنگ وەرگره
Acoustic refraction	إنكسار الصوت	شکانەوەی دەنگ، دەنگ شکانەوه

Acoustic resistance	مقاومة صوتية	بەرگریی دەنگ، دەنگە بەرگری
Acoustics	علم الصوتيات، السمعيات	دەنگزانی، بیستەنییەکان
Acoustic transmission	الإرسال الصوتي، النقل الصوتي	ناردنی دەنگ، دەنگ گواستنەوە
Acrolein resins	راتنجات الاكرولين	ڕاتنجەکانی ئەکرۆلین
Acrylic acid	حامض الأكريليك	ترشی ئەکریلیك
Acrylic fibers	ألياف اكريلية	ڕیشاڵی ئەکریلی
Acrylic resins	راتنجات اكريلية	ڕاتنجی ئەکریلی
Acrylonitrile	اكريلونيتريل، سيانيد الفنيل: مركب هيدروكربوني أزوتي، تستخرج من مبلمراته الأنسجة والمطاط.	ئەکریلۆنایتریل، سیانیدی فەنیل: ئاوێتەیەکی هایدرۆکاربۆنیی ئازۆتییە، چنراو و لاستیك لە پەلەرێنراوەکانی دەردەهێندرێت.
A.C.S (American Chemical Society)	الجمعية الكيميائية الأمريكية	کۆمەڵەی کیمیایی ئەمریکایی
Act	عمل، فعل	کار، ئیش
Acting force	قوة فاعلة	هێزی کارا
Actinic	أكتيني: محدث تغييرات كيمياوية بالإشعاع	ئەکتینی: پەیداکەری گۆڕانی کیمیایی بە تیشکدانەوە
Actinic radiation	اشعاع اكتيني	تیشکدانی ئەکتینی
Actinic rays	أشعة أكتينية	تیشکی ئەکتینی
Actinides	الاكتيفات: العناصر التي يزيد عددها الذري عن ٨٨	ئەکتینەکان: ئەوتوخمانەن کە گەردیلە ژمارەکەیان لە ٨٨ زۆرترە.
Actinism	الأكتينية: فعالية الضوء الكيميائية	ئەکتینێتی: چالاکی کیمیایی ڕووناکی

Actinium	أكتينيوم: عنصر مشع رمزه Ac	ئەکتینیۆم: توخمێکی تیشکنه هێماکەی (Ac)ه
Actinometer	اكتينومتر: مقياس شدة الاشعاع	ئەکتینۆ پێو: پێوەری تینی تیشکدانەوە
Action	عمل، فعل، تأثير	کار، ئیش، کاریگەری
Activate	نشط، زاد الفعالية	چالاکی کرد، کاراتری کرد
Activated	منشط	چالاککراو
Activated adsorption	امدصاص منشط	ڕوومژینی چالاککراو
Activated alumina	الومينا منشطة	ئەلومینای چالاککراو
Activated carbon	كربون منشط	کاربۆنی چالاککراو
Activation	تنشيط	چالاککردن
Active	نشط	چالاك، کارا
Activity	فعالية	چالاکی
Activity series of metal	سلسلة الفاعلية الكيمياوية للفلزات	زنجیرەی چالاکیی کیمیایی کانزاکان
Actual	واقعي	ڕاستەکی
Acyclic	لاحلقي	نائەڵقەیی
Acyl	الشق المتبقي من جزئ الحامض العضوي بعد ازالة الهيدروكسيل منه	ڕەگی ماوە، لەگەردی ترشی ئەندامی، پاش لێلابردنی هایدرۆکسیل
Acylation	تأسيل	ئەسیلێن
Acyl group CH٣C-	مجموعة أسيل	کۆمەڵی ئەسیل
Adamant	قاس، صلد أدمنت: حجر شبه ماسي – مادة صلدة	ڕەق، سەخت ئەدەمەنت: بەردێکی نیمچە ماسییە، ماددەیەکی سەختە
Adaptability	تكيفية، امكانية التكيف	گونجۆکێتی، توانستی گونجۆکی
Adaptable	متكيف	گونجۆك، گونجاو

Addition	اضافة، جمع	خستنه سەر، کۆکردنەوه
Addition compound	مركب اضافة، مركب جمع	ئاوێتەی خستنه سەر، ئاوێتەی کۆکراوه
Addition polymer	بوليمر بالاضافة	پۆلیمەری کۆکراوه
Addition polymerization	بلمرة بالإضافة	پەلمەرێنی کۆکراوه
Additive	مضاف (كيمياوي)	خراوه سەر (ی کیمیایی)
Additive oil	زيت معالج بالاضافات الكيمياوية	رۆنی بەخستنە سەری کیمیایی چارەکراو.
Additive reaction	تفاعل جمعي	کارلێکی کۆیەکی
Adhesion	إلتصاق، تلاصق	لکان، پێوەلکان
Adhesive	لصوق، لاصق	لکۆك، لکێن
Adhesive force	قوة الالتصاق	هێزی لکێن
Adiabatic	ثابت الحرارة	گەرمینە گۆر
Adipic acid $C_6H_6O_4$	حامض الأديبيك	ترشی ئەدیپیك
Adipcere	شمع دهني متفحم	مێوی رۆنیی خەلۆزیو
Adope	طابوق نيء	خشتی کاڵ
Adsorb	إمتز	رووەمژکرا، رووەمژرا
Adsorbate	ممتز	رووەمژکراو، رووەمژراو
Adsorbed	ممتز	رووەمژکراو، رووەمژراو
adsorbent	ممتز	رووەمژکراو، رووەمژراو
Adsorption	امتزاز	رووەمژکردن، رووەمژین
Adsorption gasoline	بنزين امتزاز طبيعي	بەنزینی رووەمژینی سروشتی
Aether (ether)	أيثر	ئیثه ر
Affinity	ألفة، ميل للتفاعل الكيمياوي	هۆگری، ئارەزوی کارلێکی کیمیایی
Agent	عامل	هۆکار
Agent, catalytic	عامل حفاز	هۆکاری هاندەر

Agent, oxidizing	عامل مؤكسد	هۆكاری ئۆكسێن
Agent, reducing	عامل مختزل	هۆكاری لێكەرەوە
Age of the beds	عمر الطبقات الجيولوجية	تەمەنی چینە جیۆلۆجییەكان
Age resistors	مضادات التعتيق	دژە كۆناندن
Agglomerate	تراكم	كەڵەكەبوو
Agglomeration	تراكم	كەڵەكەبوون
Agglutinate	إلتصق	پێوەلكا
Agglutination	إلتصاق	پێوەلكان
Aggregate	تراكم، تجمع	كەڵەكەبوو، كۆبووەوە
Air-gas mixture	مزيج الغاز والهواء	تێكەڵی گازوهەوا
Airliquefation	إسالة الهواء	هەواشلكردنەوە
Air-slaking	إطفاء الجير بتعريضه للهواء	كوژاندنەوەی قسڵ، بەدانیە بەرهەوا
Air sweetening	التحلية بالهواء: إزالة المركبتان بالهواء أو بأكسجين الهواء. تحلية (النفط الكبريتي) بالتهوية	بەهەوا شیرینكردن: لابردنی مەركەپتان بەهەوا یان بە ئۆكسجینی هەوا، شیرینكردنی (نەوتی گۆگردار) بەهەواپێن.
Air washer tank	خزان تنظيف بالهواء	تەنكیی بەهەوا پاككردنەوە (شتن)
Air water preparation unit	وحدة تحضير الماء والهواء	بەشی ئامادەكردنی ئاووهەوا
Albata	الباتا: فضة المانية	ئەلباتا: زیوی جەرمەنی
Albertite	ألبرتيت: قار متحجر في الطبقات النفطية	ئەلبەرتایت: قیری بەردیوە لە چینە نەوتییەكاندا
Albino asphalt	ألباريت: خام معدني يتركب من سليكات الصوديوم والألومنيوم (فلسبار أبيض)	ئەلباریت: خاوێكی كانزاییە لە سلیكاتی سۆدیۆم و ئەلومنیۆم پێك دێت (فلسباری

		سپی)
Alkalimeter = alkalimeter	مقياس القلوية	ئەلكالیپیۆ = پێوەری ئەلكالێتی
Alkaloid = alkaloid	قلواني. شبه قلواني	نیمچە ئەلكالی
Alclad	الكلاد : صفائح مركبة من ألومنيوم وديوراالومين	ئەلكلاد : پەڕەكەی لە ئەلومنیۆم و دیوراالامین پێكهاتوو
Alcohol	كحول	ئەلكهول
Alcohol , absolute	كحول مطلق	ئەلكهولی پەتی
Alcoholate	كحولات	ئەلكهولات
Alcohol content	المحتوي الكهولي	كهولە ناوەرۆك
Alcohol, ethyl	كحول الأثيل	كهولی ئەثیل
Alcohol fuel	وقود كحولي	كهولی سووتەمەنی
Alcoholic strength	التركيز الكحولي	خەستیی كهولی
Alcoholize	كحلل. حول الى كحول	كهولاندی. كردی بە كهول
Alcohol, methyl	كحول المثيل	كهولی مەثیل
Alcoholometer	مقياس الكحولية	كهولێتیپیێو
Alcoholometry	قياس الكحولية	كهولێتیپیێوان
Alcohols, higher	الكحولات العليا	كهولە باڵاكان
Alcohol thermometer	ترمومتر (مقياس حرارة) كحولي	تەرمۆمیتەر (گەرمیپیێوی) كهولی
Alcoholysis	كحللە . تفكك كحولي	كهولێن. كهولە شیبوونەوە
Alcosol	غرواني كحولي. محلول غرواني في الكحول	كهولەمڵ. مڵە گیراوەیەك لە كهولدا
Aldehyde	ألديهاير (ناتج أكسدة الكحول جزئياً) أسيتالديهيد	ئەڵدیهاید (بەرهەمی بەشە ئۆكساندنی ئەلكهول) ئەسیتاڵایهاید
Aldol	ألدول : مركب كيمياوي ينتج	ئەلدۆڵ : ئاوێتەیەكی

	من تكثف الأسيتالديهايد	كيمياييه، لەخەستبوونەوەی ئەسیتاڵدیهاید پێك دێت
Alembic	إنبيق: جهاز تقطير	دڵۆپێن: دەزگای دڵۆپاندن (ئەلەمبیك)
Algin	ألجين. أشنيت: ملح الحامض الأشني	ئەلجین. قەوزەیین: خوێی ترشی قەوزەیە
Alginic acid	الحامض الأشني	ترشی قەوزەیی
Alicyclic = aliphatic/cyclic	دهني حلقي	ڕۆنی ئەڵقەیی = ئەلیفاتی – ئەڵقەیی
Alicyclic compounds	مركبات دهنية حلقية	ئاوێتە ڕۆنییە ئەڵقەییەکان
Aliphatic	دهني. أليفاتي	ڕۆنی. ئەلیفاتی
Aliphatic acids	حوامض دهنية أو أليفاتية	ترشە ڕۆنییەکان یان ئەلیفاتییەکان
Aliphatic alcohols	كحولات أليفاتية	کهولە ئەلیفاتییەکان
Aliphatic hydrocarbons	الهيدروكربونات الأليفاتية (ذات سلسلة مستقيمة)	هایدرۆکاربۆنە ئەلیفاتییەکان (زنجیرە ڕاستەکان)
Alizarin	أليزارين: صباغ أحمر يستخرج من قطران الفحم	ئەلیزارین: بۆیەیەکی سوورە، لەقەترانی خەڵووز دەردەهێنرێت
Alkali	قلي	ئەلکالی
Alkalify	قلى	ئەلکالاندی
Alkali liquor	محلول قلوي	گیراوەی ئەلکالی
Alkali (or alkaline) metals	فلزات قلوية	کانزا ئەلکالییەکان
Alkalimeter	مقياس القلوية	ئەلکالیپێو
Alkalimetry	مقياس القلوية	ئەلکالیپێوان
Alkaline	قلوي. قاعدي	ئەلکالی. تفت
Alkaline	مركم قلوي	باتریی تفت

accumulator		
Alkaline bath	مغطس قلوي	نقومگەی تفت
Alkaline detergents	منظفات قلوية	پاككەرەوەی تفت
Alkaline earths	أكاسيد معادن الأترية القلوية	ئۆكسیدی كانزا گلّییە ئەلكالییەكان
Alkaline process	عملية قلوية	كردەیەكی ئەلكالی
Alkaline reaction	تفاعل قلوي	كارلێكی ئەلكالی
Alkaline rocks	صخور قلوية	كەڤرە (بەردە) ئەلكالییەكان
Alkaline salt	ملح قلوي	خوێی ئەلكالی
Alkaline soil	تربة قلوية	خاكی ئەلكالی
Alkaline solution	محلول قلوي	گیراوەی ئەلكالی
Alkaline wash	غسل قلوي	شتنی ئەلكالی
Alkaline water	ماء قلوي	ئاوی ئەلكالی
Alkalinity	القلوية	ئەلكالیێتی
Alkali proof	صامد للقلويات	دژە ئەلكالی
Alkali-resistant	مقاوم للقلويات	بەرگرە ئەلكالی
Alkali rocks	صخور قلوية	بەردی ئەلكالی
Alkali strength	التركيز القلوي	خەستیی ئەلكالی
Alkali test	اختبار بالصددا الكادية	تاقیكردنەوە بەداخە سۆدا
Alkali treatment	معالجة قلوية	بەئەلكالی چارەكردن
Alkali wash	غسل قلوي	شتنی ئەلكالی
Alkalization	تقلية : جعل الشيء قلوياً	ئەلكەلاندن : شتێك بكرێت بە ئەلكانی
Alkalize	قلى	ئەلكالاندی
Alkaloid	شبه قلوي	نیمچە ئەلكالی
Alkanes	الكانات : فئة المركبات الهيدروكربونية الدهنية المشبعة	ئەلكانەكان : گرۆی ئاوێتە هایدرۆكاربۆنییە ڕۆنییە تێرەكان
Alkenes	الكينات : فئة المركبات	ئەلكینەكان : گرۆی ئاوێتە

	الهيدروكربونية الدهنية غير المشبعة (تحتوي على آصرة ثنائية أو أكثر)	هايدرۆکاربۆنییە ڕۆنییە ناتێرەکان (بەندێك یان زۆرتری دوانیی تێدایە)
Alkynes (or alkines)	الكاينات : فئة المركبات الهيدروكربونية الدهنية غير المشبعة (تحتوي على آصرة ثلاثية أو أكثر)	ئەلکانیەکان : گرۆی ئاوێتە هایدرۆکاربۆنییە ڕۆنییە ناتێرەکانە (بەندێك یان زۆرتری سیانیی تێدایە)
Alkoxide	الكوكسيد : مركب فلزي كحولي	ئەلکۆکسید : ئاوێتەیەکی کانزایی ئەلکهولییە
Alkyl	الكيل : شق أليفاتي هيدروكربوني أحادي التكافؤ	ئەلکیل : ڕەگێکی (کەرتێکی) ئەلیفاتیی هایدرۆکاربۆنیی یەکە هاوهێزییە
Alkylate	ألكل : ضم شقاً الكيلياً الى الكيلات، مادة مؤلكلة	ئەلکەلاندی : کەرتێکی ئەلکیلیی خستنە سەر ئەلکیلێك، ماددەیەکی ئەلکیلێنراو
Alkylated aromatics	عطريات مؤلكلة	بۆنە مەنییە ئەلکیلێنراوەکان
Alkylating equipment	معدات الألكلة	کەلوپەلی ئەلکیلێن
Alkylation	ألكلة : اضافة شق هيدروكربوني (أليفاتي أو أروماتي) الى مركب أوليفيني	ئەلکیلێن : خستنە سەری بەشێکی هایدرۆکاربۆنییە (ئەلیفاتی یان ئارۆماتی) بۆ ئاوێتەیەکی ئۆلیفینی
Alkylation, acid	ألكلة حامضية	ترشە ئەلکیلێن
Alkylation gasoline	بنزين الكلة : عالي درجة منع الخبط	بەنزینی ئەلکیلێن : پلەی تەقەتەق نەهێشتن بەرز
Alkylation, hydrofluoric acid	ألكلة بحامض الهيدروفلوريك	بەترشی هایدرۆفلۆریك ئەلکیلێن (ترشی هایدرۆفلۆریکە ئەلکیلێن)

Alkylation plant = alkylation unit	وحدة ألكلة. معمل ألكلة	بەشی ئەلكیلێن. كارگەی ئەلكیلێن
Alkylation process	عملية الألكلة	كردەی ئەلكیلێن
Alkylation reaction	تفاعل ألكلة	كارلێكی ئەلكیلێن
Alkyl benzene	بنزين أليفاتي أو الكيلي	بەنزینی ئەلیفاتی یان ئەلكیلی
Alkyl derivatives	مشتقات الكيلية	وەرگرتە ئەلكیلییەكان
Alkylene	ألكيلين: شق هيدروكربوني ثنائي التكافؤ	ئەلكیلین: كەرتێكی هایدرۆكاربۆنیی دوانە هاوهێزییە
Alkyl group	مجموعة الكيلية: (سلسلة هيدروكربونات غير مشبعة)	كۆمەڵەی ئەلكیلی (ئەلكیلە كۆمەڵە): (زنجیرە هایدرۆكاربۆنێكی ناتێرن)
Alkyl halides	هاليدات الكيلية. هاليدات الألكيل	هالیداتە ئەلكیلییەكان. هالیداتی ئەلكیل
Alkyl radical	شق ألكيلي أحادي التكافؤ	ڕەگی ئەلكیلی یەكە هاوهێزی
Alkyl-sulpher compounds	مركبات كبريتية ألكيلية	ئاوێتە ئەلكیل-گۆگردییەكان. ئاوێتە گۆگرد-ئەلكیلییەكان
Allomeric = allomerous	مماثل في التركيب البلوري (لا الكيمياوي)	چونیەك لە پێكهاتنی بلوری (نەك كیمیاییدا)
Allomerism	تماثل في التركيب البلوري (لا الكيمياوي)	چۆنیەكیی پێكهاتنی بلوری (نەك كیمیایی)
Allomorphic = allomorphous	مماثل في التركيب الكيمياوي (لا البلوري)	چونیەك لە پێكهاتنی كیمیاییدا (نەك بلوری)
Allomorphism =	تماثل في التركيب الكيمياوي (لا البلوري)	چونیەكی پێكهاتنی كیمیایی (نەك بلوری)
Allotment	حصة. تحصيص	بەش. بەشاندن
Allotripmorphic crystals	بلورات ناقصة الشكل	بلوری شێوە ناتەواو

Allotriomorphic (granular) texture	نسيج (حبيبي) عديم الأوجه	چنراو (شێوە)یێکی دەنکۆڵەیی بێڕوو
Allotrope	صورة متآصلة. شكل متآصل	فرە شێوە
Allotropic	تآصلي (مختلف الشكل ومتماثل التركيب الكيمياوي)	فرە شێوەیی (شێوە جیاوازو هاو پێکهاتنی کیمیایی)
Allotropic transition	تحول تآصلي	گۆڕانی فرە شێوە
Allotropism = allotropy	التآصل. تعدد الأشكال المتآصلة	فرە شێوەبێتی
Alloy	سبيكة، خليط معدني	داڕشتە. تێکەڵە کانزایەك یان (تێکەڵێکی کانزایی)
Alloyage	مزج السبائك	تێکەڵکردنی داڕشتەکان
Alloy casting	صب السبائك	داڕشتنی داڕشتەکان
Alloying	خلط المعادن للسبائك	تێکەڵکردنی کانزاکان بۆ داڕشتن
Alloy steel	فولاذ سبيكي	پۆڵای داڕێژراو (داڕشتەیی)
All-purpose engine oil	زيت محركات عام الأغراض	ڕۆنی بزوێنی هەمە مەبەست
All-purpose gear lube	مزلق تروس عام الأغراض	گێڕ خزێنی هەمە مەبەست
All steel construction	إنشاء فولاذي بكامله	دروستکردنی (بنیاتنان)ی گشتە پۆڵا
Alluvial	غريني. رسوبي. طميي	ملی. نیشتەیی. لیتەیی
Alluvial clay	طين رسوبي	نیشتەقوڕ. قوڕی نیشتەیی
All weather L.P.gas	غاز طبيعي مسال	گازی سروشتیی شلکراوە
All-welded structure	إنشاء ملحوم بأكمله	دروستکردنی گشتە لکێنراو
All-wood construction	إنشاء خشبي بكامله	دروستکردنی گشتە دار
Allyl alcohol	كحول ألكيلي أو ثومي	کهولی ئەلیلی یان سیری
Allyl aldehyde = acolein	ألديهايد الليلي ألرولين	ئەڵدیهایدی ئەلیلی.

		ئەکرۆلین
Allyl chloride	كلوريد الليلي: يحضر بكلورة البروبيلين	کلۆریدی ئەلیل: بەکلۆراندنی پرۆ پیلین ئامادە دەکرێت
Allyl group	مجموعة الليلية عضوية. مجموعة ثومية	کۆمەڵەیەکی ئەلیلیی ئەندامی کۆمەڵەیەکی سیری
Almandite	المنديت: ضرب من العقيق الأحمر	ئەلمەندایت: جۆرە یاقوتێکی سوورە
Alnico	النيكو: سبيكة مغنطيسية، من الألومنيوم والنيكل والكوبلت مع الحديد	ئەلنیکۆ: دارشتەیەکی موگناتیسییە، لە ئەلۆمنیۆم و نیکڵ و کۆباڵت لەگەڵ ئاسندا
Alpha counter	عداد جسيمات الفا	تەنۆکەی ئەلفا ژمێر
Alpha particles	جسيمات ألفا. دقائق ألفية	پارچۆڵکەی ئەلفا.تەنۆکەی ئەلفا. وردیلەی ئەلفایی
Alpha rays	اشعة ألفا	تیشکی ئەلفا
Alteration	تبديل. تغير. تحول	گۆڕینەوە. گۆڕین. گۆڕان
Alternate	تناوب. تعاقب	نۆرەکاری. بەرودواهاتن
Alternating beds	طبقات متعاقبة	چینە بەرودواهاتووەکان
Alternating current	تيار متناوب	تەزوی نۆرەکار (گۆڕاو)
Alum	شب. حجر الشب	زاخ. بەردەزاخ
Alum earth	تراب شبى	زاخە خۆڵ
Alumina Al_2O_3	ألومينا. أوكسيد الالومينيوم	ئەلومینا. ئۆکسیدی ئەلومینیۆم
Alumina, activated	ألومينا منشطة	ئەلومینای کاراکراو (چالاککراو)
Alumina gel	جل الألومينا	جێڵی ئەلومینا
Aluminates	ألومينات	ئەلومینات
Aluminiferous	حاد لعى ألومنيوم	ئەلومینیۆمدار
Aluminium (Al) (or	الالومنيوم: عنصر فلزي رمزه	ئەلومنیۆم: توخمێکی

aluminum)	Al	کانزایە، هێماکەی (Al)ە
Aluminium alloys	سبائك الالومنيوم	دارشتەکانی ئەلۆمینیۆم
Aluminium base grease	شحم قاعدته الالومنيوم	پێویکە، بنەماکەی ئەلۆمینیۆمە
Aluminium brass	صفر ألوميني : أصفر مقوي بالألومنيوم	زەردی ئەلومینی : مسی زەردی بە ئەلومینیۆم بەهێزکراوە
Aluminium bronze	برونز ألوميني	برونزی ئەلۆمینی
Aluminium carbide	كربيد الألومنيوم	کاربیدی ئەلومینیۆم
Aluminium chloride	كلوريد الألومنيوم	کلۆریدی ئەلومینیۆم
Aluminium chloride alkylation	ألكلة بكلوريد الألومنيوم	ئەلکەلێن بەکلۆریدی ئەلومینیۆم
Aluminium foil	رقيقة ألومنيوم	تەنکۆکەی ئەلومینیۆم
Aluminium oleate	أوليئات الألومنيوم. زيتات الألومنيوم	ئۆلیئاتی ئەلومینیۆم، ڕۆناتی ئەلومینیۆم
Aluminium oxide	أوكسيد الألومنيوم	ئۆکسیدی ئەلومینیۆم
Aluminium silicate	سليكات الألومنيوم	سلیکاتی ئەلومینیۆم
Aluminium steel	فولاذ ألوميني	پۆڵای ئەلومینی
Aluminium welding	لحام بالألومنيوم	لکاندن (لەحیمکردن) بە ئەلومینیۆم
Aluminization	تغطية بالألومنيوم	ئەلومینیۆمپۆشکردن، بە ئەلومینیۆم ڕووپۆشین
Aluminize	غطى أو صفح بالالومنيوم	ئەلومیناندن. بەئەلومینیۆم ڕووپۆشین
Aluminothermy	الإحرار الألوميني : إختزال أكاسيد الفلزات بالألومنيوم المصحوب بانبعاث حراري شديد	ئەلومینەگەرماندن : لێکردنەوەی ئۆکسیدی کانزاکان بە ئەلومینیۆمی دەرپەڕاندنی گەرمییەکی زۆر لەگەڵدا بوو
Aluminous	شبى. ألوميني	زاخی. ئەلومینی

Aluminum = aluminium	ألومنيوم	ئەلومینیۆم
Alums	مركبات الشب	ئاوێتەکانی زاخ
Alundum	ألندم: مادة سجح صامدة للحرارة	ئەلەندەم: ماددەیەکی روشێنی، بەرگەی گەرمی گرە
Alunite (or alumstone)	ألونيت: خام الشب حجر الشب الطبيعي	ئەلۆنایت (یان بەردەزاخ): خاوی زاخ. بەردەزاخی سروشتی
Alunogen	ألانوجين: كبريتات الالومنيوم المائية	ئەلانۆجین: ئاوەگۆگرداتی ئەلۆمینیۆم
Amalgam	ملغم: مزج فلز بالزئبق	ئەمەلگەم: تێکەڵێکی کانزایەك بەجیوە
Amalgamable	قابل للملغمة	ئەمەلگەمۆك
Amatol	أماتول: متفجر يتألف من مزيج من ثلاثي نتريت التولوين ونترات الأمونيوم	ئەماتۆڵ: تەقەندەیەکە، لەتێکەڵێکی سیانە نیتریتی تۆلوین و نیتراتی ئەمۆنیۆم پێك دێت.
Ambient air	الهواء المكتنف	هەوای دەوروبەر
Ambient conditions	(كالرطوبة والضغط والحرارة)	بارودۆخی دەوروبەر (وەك شێ و پەستان و گەرمی)
Amides	أميدات	ئەمایدەکان
Amido group	مجموعة أميدية	کۆمەڵەی ئەمید
Amidol	أميدول: مركب تظهير سريع المفعول	ئەمیدۆڵ: ئاوێتەیەکی دەرخەری کاریگەری خێرایە.
Amines	أمينات: مشتقات عضوية من النشادر	ئەمینەکان: وەرگرتەی ئەندامیی ئەمۆنیان
Amino group	مجموعة الأمينو	کۆمەڵەی ئەمینۆ

Amino type absorption unit	وحدة امتصاص أمينية : تعمل بطريقة (جربوتول) للإمتصاص بالأمينات	بەشی مژینی ئەمینی : بەرێگەی (جەربۆتۆڵ)ی مژین بە ئەمینەکان کاردەکات
Ammeter	أميتر : مقياس شدة التيار الكهربائي	ئەمیتەر: پێوەری تینی تەزوی کارەبایی
Ammonal	أمونال : متفجر يحوي مزيجاً من نترات الأمونيوم وثلاثي نتريت التولوين ومسحوق الالومنيوم والفحم.	ئەمۆناڵ : تەقنەدەیەکە، لە تێکەڵێکی نیتراتی ئەمۆنیۆم و سیانەنیتریتی تۆلدین و هاردراوەی ئەلومینیۆم و خەڵوز پێکدێت.
Ammonia	أمونيا. غاز النشادر	ئەمۆنیا. گازی نەوشاتر
Ammonia alum	شب الأمونيا	زاخی ئەمۆنیا
Ammonical	امونياكي	ئەمۆنیاکی
Ammonical solution	محلول أمونياكي	گیراوەی ئەمۆنیاکی
Ammonia compressor	ضاغط الأمونيا	ئەمۆنیا پەستێو
Ammonia gas	غاز الأمونيا	گازی ئەمۆنیا
Ammonia gelatin	هلام الأمونيا : مادة متفجرة تستخدم في التنقيب بالطريقة الزلزلية.	جیلاتینی ئەمۆنیا : ماددەیەکی تەقنەدەیە، بۆکنە و پشکنین بەکاردەهێنرێت بەرێگەی زەوی لەرزەیی
Ammonia oil	زيت (ضاغط) الأمونيا : زيت خفيض درجة التجمد	رۆنی (پەستێو)ی ئەمونیا : رۆنێکی پلەی بەستن نزمە
Ammonia refrigerating plant	وحدة تبرير بالأمونيا	بەشی بەئەمۆنیا سارکردنەوە
Ammoniated	ممزوج بالأمونيا	ئەمۆنیاوی. لەگەڵ ئەمۆنیا تێکەڵکراو
Ammonify	نشدر. مزج أو أشبع بالأمونيا	ئەمۆنییێنراو. بەئەمۆنیا تێکەڵ یان تێکەڵکراو

Ammonite	أمونايت: ١/صدفة متحجرة لحيوان منقرض ٢/متفجر، خليط من نيترات الأمونيوم وأمونيوم	ئەمۆنایت: ١/سەدەفێکی بەردیوی گیانەوەرێکی قڕتێکەوتە ٢/تەقەندەیەکی تێکەڵی نیتراتی ئەمۆنیۆم و ئەمۆنیۆم
Ammonium NH_4^+	أمونيوم: مجموعه نشادرية	ئەمۆنیۆم: کۆمەڵەی ئەمۆنیۆم
Ammonium chloride	كلوريد الأمونيوم. ملح النشادر	کلۆریدی ئەمۆنیۆم. خوێی نەوشاتر
Ammonium hydroxide	هيدروكسيد الأمونيوم	هایدرۆکسیدی ئەمۆنیۆم
Ammonium nitrate	نيترات الأمونيوم	نیتراتی ئەمۆنیۆم
Ammonium phosphate	فوسفات الأمونيوم	فۆسفاتی ئەمۆنیۆم
Ammonium sulfate	كبريتات الأمونيوم	گۆگرداتی ئەمۆنیۆم
Amorphic	لاشكلي. لابلوري	ناشێوەیی. نابلوری
Amorphism	لابلورية	نابلورێتی
Amorphous	غير متبلور	نەبلوریو
Amortisseur = damper	مخمد	کزکەرە
Amount	كمية	بڕ. هێند
A.M.P (American Meting Point)	درجة الانصهار الأمريكية لشمع الرافين	پلەی شلبوونەوەی ئەمریکایی مێوی پاڕافین
Amphoteric	أمفوتيري. ذات التفاعلين. حامض قاعدة	ئەمفۆتێری. دووکارلێك. ترشتفت
Amphoteric ion = zwitterions	أيون أمفوتيري. أيون ثنائي القطب	ئایۆنی دووکارلێك. ئایۆنی دوو جەمسەرە
Amphoteric oxide	أكسيد حامضي قاعدي	ئۆکسیدی ترشتفت
Amplification	تكبير. تقوية	گەورەکردن. بەهێزکردن
Amplifier	مكبر. مضخم	گەورەکەرە. بەهێزکەرە
Amyl C_5H_{11}-	أميل. مجموعة أميل: شق	ئەمیل. کۆمەڵەی ئەمیل:

	هيدروكربوني أحادي التكافؤ خماسي الذرات الكربونية	بەشێکی هایدرۆکاربۆنییە کە هاوهێزیی پێنج گەردیلە کاربۆنییە
Amyl alcohol C٥H١١OH	كحول الأميل	کهولی ئەمیل
Amylene	أميلين	ئەمیلین
Analcite	أنالسيت: سليكات مائية بركانية	ئەنالسیت: سلیکاتی ئاویی گڕکانییە
Analyse = analyze	حَلَّلَ	شیکردەوە
Analysis	تحليل	شیکردنەوە
Analysis certificate	شهادة تحليل	بڕوانامەی شیکاری (شیکارینامە)
Analysis, chemical	تحليل كيمياوي	شیکاریی کیمیایی
Analysis, core	تحليل العينات الجوفية	شیکاریی نموونە ناوەکییەکان
Analysis, elementary	تحليل أولي	شیکاریی سەرەتایی
Analysis, gravimetric	التحليل بالقياس الوزني	کێشە شیکاری. شیکاری بە پێوانەی کێشی
Analysis, qualitative	التحليل النوعي	جۆرە شیکاری، شیکاریی جۆرەکی
Analysis, quantitative	التحليل الكمي	بڕە شیکاری
Analysis, spectral	التحليل الطيفي	شەبەنگە شیکاری
Analysis, volumetric	التحليل الحجمي	قەبارە شیکاری
Analyst	مُحَلِّل. اختصاصي تحليل	شیکار: شیکردنەوە
Analytic (or analytical)	تحليلي	شیکاری
Analytic (al) balance	ميزان دقيق للتحاليل	وردە تەرازوی شیکاری
Analytical chemistry	الكيمياء التحليلية	کیمیای شیکاری
Analytical reagent	كاشف تحليلي	ناسەرەوەی شیکاری

Analytical stratigraaphy	علم الطبقات التحليلية	چینزانییه شیکاری
Anamorphism	تحول بناء (تكون معادن مركبة من معادن بسيطة التركيب)	گۆڕانی دروستکەر (پێکهاتنی کانزای ئاوێته لەکانزای پێکهاتن سادە)
Anaphoresis	ترحل (الجزيئات المعلقة) الى القطب الموجب	کۆچکردنی (گەردە هەڵواسراوەکان) بۆ جەمسەری موجەب
Anhydride	أنهيدريد. لامائي	ئەنهایدراید. نائاوی
Anhydrite	أنهيدريت : كبريتات الكالسيوم اللامائية	ئەنهایدرایت : گۆگرداتی کالسیۆمی نائاوی
Anhydrite rocks	صخور الأنهيدريت	بەردە بێئاوەکان
Anhydrite clay	طين انهيدريتي	قوڕی بێئاو
Anhydrous	لامائي. خال من الماء. عدم الماء	نائاوی. ئاوتێدانەبوو. بێئاو
Anhydrous aluminum chloride	كلوريد الألومنيوم اللامائي	کلۆریدی ئەلۆمینیۆمی نائاوی
Anhydrous hydrogen chloride	كلوريد الهيدروجين اللامائي. غاز كلوريد الهيدروجين	کلۆریدی هایدرۆجینی نائاوی. گازی کلۆریدی هایدرۆجین
Anhydrous lime	جيرحي	قسڵ
Anhydrous tar	قار لامائي. قطران خال من الماء	قاری نائاوی. قەترانی بێئاو
Aniline	أنيلين. صبغ النيل	ئەنیلین. بۆیەی نیل
Aniline dye	صبغ أنيليني	بۆیەی ئەنیلینی
Aniline oil	زيت الأنيلين	ڕۆنی ئەنیلین
Aniline salts	أملاح الأنيلين	خوێیەکانی ئەنیلین
Animal charcoal	الفحم الحيواني	خەڵوزی گیانەوەری
Animal fat	دهن حيواني	ڕۆنی ئاژەڵ
Animal grease	شمع حيواني	بەزی ئاژەڵ. پیوی ئاژەڵ

Animal oil	زيت حيواني	ڕۆنی ئاژەڵ
Animal wax	شمع حيواني	مێوی گیانەوەری
Anion	أنيون. أيون سالب الشحنة	ئەنایۆن. ئایۆنی بارگە سالیب
Anion exchanger	مبادل أنيوني	ئەنایۆنگۆڕ
Anisochromatic	مختلف الألوان	هەمەڕەنگ
Anisomeric	غير متشاكل الركيب	نائایسۆمەری. پێکهاتن ناشێوەگر (شێوەنەگر)
Anisotropic crystal	بلورة متباينة الخواص	بلوری ڕەوشت جیاواز
Anisotropism = anisotropy	تباين الخواص	ڕەوشت جیاوازی
Anorthite	أنورثيت: خام من سليكات الكالسيوم والألومنيوم	ئەتۆرثایت: خاوێکە لە سلیکاتی کالسیۆم و ئەلومۆنیۆم
Anorthoclase	أنور ثوكلاز: فلسبار الصودا والبوتاسا	ئەنۆرتۆکلێز: فلسباری سۆداو پۆتاسا
Anthracene	أنثراسين: بلورات زرقاء تستخرج من قطران الفحم للصباغ	ئەنثراسین: بلوری شینن لەقەترانی خەڵوز بۆ بۆیە دەردەهێنرێت.
Anthracene oil	زيت الأنثراسين	ڕۆنی ئەنثراسین
Anthracite = anthracite	انثراسيت فحم الأنثراسيت. الفحم الصلب	ئەنثراسین. خەڵوزی ئە نثراسیت. خەڵوزی ڕەق
Anti-acid	مصاد الحموضة	دژە ترشێتی
Anti-acid additive	اضافة مضادة للحموضة	خستنە سەری دژە ترش
Anti-ageing	مقاومة التعتيق	بەرهەڵستیی کۆنکردن
Antiager	مضاد التعتيق	دژە کۆنکردن
Antibiotic	ضد الجراثم	دژە میکرۆب
Anti-burn jelly	هلام صد الحروق	جێلی دژە سوتان
Anticatalyst	مضاد الحافز: كابت أثير المادة الحفازة	دژە هاندەر: کاریگەریی ماددەی هاندەر کپکەر

Anti-decomposition additive	اضافة مضادة للانحلال	خستنه سەری دژه شیبوونەوه
Anti-detonating	مانع الفرقعة	دژه تەقەتەق
Antti-detonating gasoline	بنزين معالج ضد الفرقعة	بەنزینی دژه تەقەتەق چارەکراو
Antidote	مضاد السم	دژه ژەهر
Anti-ferment	مضاد التخمر	دژه ترشان
Antifoam	مانع الرغوة. مانع الترغي	دژەکەف. دژه کەفکردن
Antifogging	منع التضبب	دژه تەمکردن
Antifouling composition	طلاء ضد النمو الفطري (للسفن والإنشاءات البحرية)	بۆیەی دژه گەشەی کەڕو (بۆ کەشتی و دامەزراوه دەریاییەکان)
Antifreeze	مضاد التجمد	دژه بەستن
Antifriction	مقاوم للإحتكاك	دژه خشان
Antifriction metal = white metal	فلز مقاوم للاحتكاك	کانزای دژەخشان. کانزای سپی
Antifrost	مقاوم للصقع	دژه بەستەڵەك
Antiknock agent	عامل مانع للخبط	هۆکاری دژه تەقەتەق
Antiknock compound	مركب مانع للخبط	ئاوێتەی دژه تەقتەق
Antiknock fluid	سائل منع الخبط: خليط من رباعي أثيل الرصاص و مادة (مثل ثنائي كلوريد الأثيلين) لإزالة المتخلفات الرصاصية.	شلی دژه تەقەتەق: تێکەڵێکی چواره ئەثیلی قورقوشم و ماددەیەکی وەك (دوانه کلۆریدی ئەثیلین) بۆ نەهێشتنی پاشەڕۆ قورقوشمییەکان.
Antiknock fuel	وقود مانع للخبط	سووتەمەنیی دژه تەقەتەق
Antiknock value	درجة منع الخبط. درجة منع الدق	پلەی نەهێشتنی تەقەتەق. پلەی نەهێشتنی لێدان
Anti-leak	مانع التسرب	دژه دزەکردن

Anti-leak cement	اسمنت مانع التسرب	چیمەنتۆی دژە دزەکردن
Anti-magnetic	مقاوم للمغنطيسية	بەرهەڵستی موگناتیسێتی
Anti-magnetic alloy	سبيكة مقاوم للمغنطيسية	دارشتەی بەرهەڵستی موگناتیسێتی
Antimony (Sb)	أنتيمون. إثميد: عنصر فلزي أبيض رمزة (Sb)	ئەنتیمۆن
Antioxidant	مانع التأكسد. مقاوم الأكسدة	دژە ئۆکسان. بەرگری ئۆکساندن
Antioxidation	مانع التأكسد	دژە ئۆکسان
Antipodal	مقابل القطب	بەرانبەر جەمسەر
Antipodes	المتقابلان: مكانان متقابلان	بەرانبەرەکان: دووشوێنی بەرانبەر بەیەکتر
Anti-priming pipe	أنبوب فصل البخار (عن الماء)في المرجل	بۆریی جیاکردنەوەی هەڵم (لە ئاو) لەکوڵێندا
Antirust	مانع للصدأ	دژە ژەنگ
Antirust coat	طلية مانعة للصدأ	بۆیە (ڕووپۆش)ی دژە ژەنگ
Antirust grease	شحم مقاوم للصدأ	پیوی دژە ژەنگ
Antiseptic	مطهر. مانع للعفونة	خاوێنکەرە. دژە بۆگەنبوون
Antishock	مخمر الصدمات	پیاکەوتن کزکەرە
Anti-skid treatment	معالجة لمنع الانزلاق	چارەسەری نەخلیسکان، چارەسەری دژە خزان
Antisludge additive	اضافة مانعة للترسب	تێکراوی دژە نیشتن
Anti-squeak	مانع الصرير	جیڕە نەهێڵ. دژە جیڕە
Anti-weld	مائع الالتحام	دژە لکاندن
Apatite	أباتيت: خام فسفوري، لفوريد وفوسفات الكالسيوم الطبيعي CaF_2- ٣$Ca_3 (PO_4)_2$	خاوێکی فۆسفۆرییە فلۆرید و فۆسفاتی کالسیۆمی سروشتی

Aperiodic	لادوري. غير منتظم الحدوث	ناخولی. نارێك ڕوودا و
Apex	قمة	لوتكه
Aphanites	أفانيت: صخر ناري دقيق البلورات	ئەفائايت: ئاگره بەردێکی بلورورده
Aphanites rock	صخر دقيق التجانس: لا يميز تركيبه بالعين المجردة	بەردی ورده چونیەکی: پێکهاتنەکەی بەچاوی ڕووت (تەنیا) جیاناکرێتەوه
A.P.I. = API = (American Petroleum Institute)	معهد البترول الأمريكي	فێرگەی پیترۆڵی ئەمریکایی
A.P.I. gravity	الكثافة بمقياس معهد البترول الأمريكي	خەستی بە پێوەری فێرگەی پیترۆڵی ئەمریکایی
Aplite=haplite	أبليت: نوع من الغرانيت	ئه پلایت= هه پلایت: جۆره گرانیتێکه
Apomagmatic	صهاري التركيب	پێکهاتن شلەوەبوو
Approximate	تقريبي	نزیکەی
Approximate value	قيمة تقريبية	بەهای نزیکەیی
Approximation error	خطأ التقريب	هەڵەی نزیکخستنەوه
Aquadag	غرافيت غرواني	گرافیتی مڵ
Aquifer	مستودع ماء أرضي. طبقة خازنة للماء	گه نجیناوی زەمینی. چینی ئاوکۆکەرەوه
Aqua fortis	ماء النار. حامض النتريك المركز	ئاگراو، ترشی نیتریکی خەست
Aqua gel	جل مائي	ئاوەجیڵ
Aquamarine	زبرجر. زمرد	زمروت
Aqua regia	الماء الملكي: مزيج من حامض النتريك والكلورودريك المركزين بنسبة (٣:١)	شائاو: تێکەڵێکی ترشی نیتریك و کلۆرۆدریکی خەست بەرێژەی (٣:١)
Aquatic	مائي	ئاوی

Aqueo-igneous	مائي بركاني	ئاوی گرکانی
Aqueous	مائي	ئاوی
Aqueous emulsion	مستحلب مائي	ئاوە شیراوگ
Aqueous environment	بيئة مائية	ئاوە ژینگە
Aqueous soluble oil	زيت ذواب في الماء	ڕۆنی لەئاوداتواوە
Aqueous solution	محلول مائي	ئاوەگیراوە
Aqueous vaupor	بخار مائي	ئاوە هەڵم، هەڵمی ئاو
Aquifer	مستودع ماء أرضي. مجمع ماء أراضي	گە نجیناوی زەمینی
Aquiferous	حاو للماء	ئاودار
Arc process	الطريقة القوسية لتحضير النترات من الهواء	ڕێگەی کەوانەیی، بۆ ئامادەکردنی نیترات لەهەوا
Aromatic	عطري. أروماتي	عەتری. ئەڕۆماتی
Aromatic acid	حامض عطري	ترشی عەتری
Aromatic alcohol	كهول عطري	كهولی عەتری
Aromatic base	قاعدة عطرية (أو أروماتية)	تفتی عەتری (یان ئاڕۆماتی)
Aromatic derivatives	مركبات عطرية (أروماتية)	ئاوێتە عەترییەکان (ئاڕۆماتییەکان)
Aromatic extracts	مستخلصات أروماتية	دەرهێنراوە ئاڕۆماتییەکان
Aromatic fraction	جزء أروماتي	بەشی ئاڕۆماتی
Aromatic free petroleum	بترول خال من المركبات العطرية	پیترۆڵی بێ ئاوێتە ئاڕۆماتییەکان
Aromatic hydrocarbons	هيدروكربونات عطرية أو أروماتية	هایدرۆکاربۆنە عەتری ئان ئاڕۆماتییەکان
Aromatic lacquer	لك أروماتي	چەسپی ئاڕۆماتی
Aromatic products	مستخرجات أروماتية	بەرهەمە ئاڕۆماتییەکان
Aromatics	المركبات الأروماتية أو	ئاوێتە ئاڕۆماتییەکان یان

	العطرية	عەترییەکان
Aromatic series	مسلسلة أروماتية	زنجیرەی ئارۆماتی
Aromatic solvent	مزيب أروماتي. مزيب للخواد الأروماتية	توێنەری ئارۆماتی. توێنەری مادده ئارۆماتییەکان
Aromatization	استعطار. تعطير: التحول (أو التحويل) الى مركبات أروماتية	عەتراندن. کردنه عەتر: گۆڕان (یان گۆڕین) بۆ ئاوێتەی ئارۆماتی.
Arosorb process	طريقة امتزاز المواد الأروماتية: من المنتوجات النفطية المكسرة بإستعمال جل السليكا	ڕێگەی ڕوومژینی مادده ئارۆماتییەکان: لەبەرهەمە نەوتییەتێکشکێنراوەکان بەبەکارهێنانی جێلی سیلیکا
Arsenate	زرنيخات. ملح حامض الزرنخ	زەڕینخات: خوێی ترشی زەڕنیخ
Arsenic	زرنيخ. رهج أبيض رمزه As	زەڕنیخ. تۆزێکی سپییە هێماکەی (As)ە
Arsenical = arsenous	زرنيخي. حاد زرنيخاً	زەڕنیخی. زەڕنیخدار
Arsenide	زرنيخيد	زەڕنیخید
Arsinite	زرنيخيت	زەڕنیخات
Arsenopyrite	أرسينوبيريت: كبيريتيد الزرنيخ الحديدي	ئارسینۆپایرایت: ئاسنۆ گۆگردیدی زەرنیخ
Artifact	نتاج صنعي – من صنع الإنسان	بەرهەمی دەستکرد. دەستکردی مرۆڤ
Artificial	اصطناعي	دەستکرد
Artificial asphalt	أسفلت اصطناعي	ئەسفەلتی دەستکرد
Artificial fuel	وقود اصطناعي	سووتەمەنیی دەستکرد
Artificial graphite	غرافيت اصطناعي	گرافیتی دەستکرد
Artificial lift	رفع اصطناعي	بەرزکردنەوەی دەستکرد

Artificial resperitation	تنفس اصطناعي	هەناسەدانی دەستکرد
Artificial rubber	مطاط اصطناعي	لاستیکی دەستکرد
Artificial satellite	تابع او قمر اصطناعي	پاشکۆ یان هەیڤی دەستکرد
Artificial silk	حرير اصطناعي	ئاوریشمی دەستکرد
Artisan	صاحب صنعة. صانع مدرب	خاوەن پیشە. پیشەگەری ڕاهێنراو
Aryl	أريل: شق عطري عضوي، يتبقى بعد إزالة ذرة هيدروجين من جزيء هيدروكربوني أروماتي	ئەریل: کەرتێکی عەتریی ئەندامییە، پاش لابردنی گەردیلەیەك هایدرۆجین لە گەردێکی هایدرۆکاربۆنیی ئارۆماتی دەمێنێتەوە
A.S.A. (American Standards Association)	الجمعية الأمريكية للمعايير القياسة	کۆمەڵەی ئەمریکایی پێوەرە پێوانەییەکان
Asbestos	أسبستوس. حرير صخري	ئەسبێستۆس. ئاوریشمی بەردی (بەردە ئاوریشم)
Asbestos board	لوح اسبستوس	دەپی ئەسبێستۆس
Asbestos cement	اسمنت اسبستوس	چیمەنتۆی ئەسبێستۆس
Asbestos cord	حبل اسبستوس	پەتی ئەسبێستۆس
Asbestos felt	لباد اسبستوس	لبادی ئەسبێستۆس
Asbestos fibers	ألياف أسبستوس	ڕیشاڵی ئەسبێستۆس
Asbestos gasket	حشية من الأسبستوس	سەرجێیەکی ئەسبێستۆس
Asbestos gloves	قفازات من الأسبستوس	دەستکێشی ئەسبێستۆس
Asbestos-insulated	معزول بالإسبستوس	بەئەسبێستۆس دابڕاو
Asbestos packing	حشو بالاسبستوس. تغليف بالاسبستوس	بەئەسبێستۆس ناو پۆشین. بەئەسبێستۆس ڕوو پۆشین
Asbestos sheet	صفيحة أولوح إسبستوس	دەپ یان تەبەقە ئەسبێستۆس
Asbestos twine	فتيل اسبستوس	پلێتەی ئەسبێستۆس

Asbestos yarn	خيوط اسبستوس	تاوی ئەسبێستۆس
Ash content	المحتوي الرمادي	سووتووە ناوەرۆك
Ash determination	تقدير المحتوي الرمادي	قەبلاندنی سووتووە ناوەرۆك
Ashless additives	إضافات عديمة الرماد	تێكراوی (خراوە سەری) بێ خۆڵەمێش
Ashless polymeric detergents	منظفات مبلمرة عديمة الرماد	خاوێنكەری پەلەرێنراوی بێ خۆڵەمێش
Ash-pan	مرمرة	خۆڵەمێشدان
Ahs stone	حجر الرماد	بەردەخۆڵەمێش
Ash test	اختبار تعيين نسبة الرماد	تاقیكردنەوەی دیاریكردنی ڕێژەی خۆڵەمێش
Ash, total percent of	النسبة المئوية الكلية للرماد	ڕێژەی سەدیی گشتیی خۆڵەمێش
Asphalt emulsion	مستحلب أسفلتي	ئەسفەلتەشیراوگ
Asphalt enamel	مينا أسفلتية	ئەسفەڵتە ڕووپۆش
Asphaltene	أسفلتين. زفتين	ئەسفەڵتین. زفتین
Asphalt filler	حشو أسفلتي	ئەسفەڵتە ناواخن
Asphaltic cool	فحم أسفلتي	ئەسفەڵتە خەڵووز
Asphaltic compounds	مركبات أسفلتية	ئاوێتە ئەسفەڵتییەكان
Asphaltic concrete	خرسانة أسفلتية	ئەسفەڵتە كۆنكریت
Asphaltic hydrocarbons	هيدروكربونات أسفلتية	ئەسفەڵتە هایدرۆكاربۆنەكان (هایدرۆكاربۆنە ئەسفەڵتییەكان)
Asphaltic non-skid treatment	معالجة أسفلتية لمنع الإنزلاق	ئەسفەڵتە چارەی دژە خزان
Asphaltic paint	طلاء إسفلتي	بۆیەی ئەسفەڵتی
Asphaltic petroleum	نفط أسفلتي. نفط غني بالإسفلت	ئەسفەڵتە پێترۆڵ. پێترۆڵی فرە ئەسفەڵت

Asphaltic residual oil	زيت متخلف كثير المحتوى الأسفلتي	رۆنی پاشەرۆی فرە ناوەرۆکی ئەسفەڵتی
Asphaltic resins	راتنجات أسفلتية	ڕاتنجە ئەسفەڵتییەکان
Asphaltic sand	رمل أسفلتي	ملی ئەسفەڵتی
Asphalting	تزفيت. سفلتة	زفتاندن. ئەسفەلتاندن
Asphaltite	أسفلتيت. الزفت الطبيعي	ئەسفەڵتایت. زفتی سروشتی
Asphalt jelly	هلام أسفلتي	جیڵی ئەسفەڵتی
Asphalt lake	بحيرة أسفلتية	دەریاچەی ئەسفەلتی
Asphalt leveling	طبقة تسوية زفتية (أو أسفلتية)	ئەسفەلتەچینی ڕێکسازی
Asphalt macadam	رصف بالحصي والزفت	ڤیروچەورێژکردن
Asphalt manufacturing unit	وحدة صنع الأسفلت	بەشی ڤیرسازی
Asphalt mastic	معجون أسفلتي	ئەسفەڵتە هەویر
Asphalt mastic plant	وحدة مزج الأسفلت. خلاطة أسفلت	بەشی تێکەڵکردنی ئەسفەڵت ئەسفەڵت تێکەڵکەرە
Asphalt, native = asphalt, natural	أسفلت طبيعي	ئەسفەڵتی سروشتی
Asphalt pavement	رصيف من حجارة أسفلتية	ئەسفەڵترێژ
Asphalt, paving	أسفلت الرصف	ئەسفەڵتی زەویپۆشکردن
Asphalt paving black	قالب رصف أسفلتي	قاڵبی ئەسفەڵتپۆشکردن
Asphalt penetrating test	اختبار إختراقية الأسفلت	تاقیکردنەوەی سمینی ئەسفەڵت
Asphalt pressure distribution truck	شاحنة توزيع الزفت بالضغط	بارهەڵگری زفت دابەشکردن بە پەستاوتن
Asphalt prime coat	طلية بطانة أسفلتية	ناوپۆشی ئەسفەڵتی
Asphalt primer	زفت تبطين	زفتی ناوپۆشین
Asphalt putty	معجون أسفلتي	هەویری ئەسفەڵتی
Asphalt, refined	أسفلت مكرر	ئەسفەڵتی پاڵاوتە

Asphalt residue	متخلف أسفلتي	پاشەرۆی ئەسفەڵتی
Asphalt, road	أسفلت للطرق	ئەسفەڵتی ڕێگا
Asphalt rock	صخر أسفلتي	کەڤری ئەسفەڵتی
Asphalt saturated felt	لباد مشع بالزفت	لبادی تێرەزفت
Asphalt seal coat	طلية بالزفت لمنع التسرب	ڕووپۆشی ڤیربۆ ئاودانەدان
Asphalt softening point test	إختبار نقطة تلين الأسفلت	تاقیکردنەوەی پنتی نەرمبوونەوەی ئەسفەڵت
Asphalt surface course	طبقة أسفلت سطحية	چینی ڤیری ڕووپۆش
Asphalt surface treatment	معالجة سطحية أسفلتية	چارەسازیی ڕووپۆشی ئەسفەڵتی
Asphalt tack coat	طلية أساسية أسفلتية	بنکپۆشی ئەسفەڵتی
Asphalt tile	أجر أسفلتي	خشتی ئەسفەڵتی
Asphultum	أسفلت	ئەسفەڵت
Asphultum oil	زيت أسفلت	ڕۆن ئەسفەڵت
Asphultum varnish	ورنش أسفلتي	وارنیشی ئەسفەڵتی
Asphyxia	إختناق	خنکان
Asphyxiating gas	غاز خانق	گازی خنکێن
Assay	عاير، حلل لتقدير النقاوة	سەنگاندی، شیکردەوە بۆ قەبلاندنی خاوێنی
Assay balance	ميزان معايرة	تەرازوی سەنگاندن
Assaying	تحليل لمعايرة النقادة	شیگاری بۆ سەنگاندنی خاوێنی
Assay sample	عينة الإختبار	نموونەی تاقیکردنەوە
Atmospheric condensation	تكثيف جوي	کەشە خەستکردنەوە
Atmospheric conditions	الأحوال الجوية	بارودۆخی کەش

Atmospheric corrosion	تـأكل بـالعوامل الجوية	كەشە داخوران. داخوران بە هۆکاری کەش
Atmospheric distillation	التقطير الجوي	کەشەدڵۆپاندن
Atom	ذرة	گەردیلە
Atomic	ذري	گەردیلەیی
Atomic hydrogen	هيدروجين ذري: عالى الفعالية	هایدرۆجینی گەردیلەیی: چالاکییەرز
Atomicity	الذرية. تكافؤ الذرات	گەردیلەییێتی. هاوهێزیی گەردیلەکان
Atomic mass	الكتلة الذرية	گەردیلە بارستە
Atomic mass unit	وحدة الكتلة الذرية (١,٦٦ × ١٠ $^{-٢٤}$ غم)	یەکەی بارستایی گەردیلەیی (١,٦٦ × ١٠ $^{-٢٤}$ گم)
a.m.u.	و.ك.ذ.	ی.ب.گ.
Atomic number	العدد الذري	گەردیلە ژمارە
Mass number	العدد الكتلي	بارستە ژمارە
Atomic reactor	مفاعل ذري	کوورەی گەردیلەیی. کارتیاکەرەی گەردیلەیی
Atomic theory	النظرية الذرية	بیردۆزی گەردیلەیی
Atomic weight	الوزن الذري	کێشی گەردیلەیی
Atomizer = atomizer	مرذاذ مذرة. مرشة	گەردیلە پژێن. پرژێن
Augite	أوجيت: خام من سليكات الكالسيوم والحديد والمغنيسيوم الألومنيومية يوجد في الصخور النارية.	ئۆجیت: خاوێکی سلیکاتی کالسیۆم و ئاسن و مەگنیسیۆمی ئەلومنیۆمییە، لەئاگرەبەردەکاندا هەیە
Austenite	أوستينيت: محلول جامد متجانس من الحديد والكربون.	ئۆستینیت: گیراوەیەکی بەستوی چونیەکی ئاسن و کاربۆنە.
Austenitic steel	فولاذ أوستنيتي	پۆڵای ئۆستینیتی

Autocatalysis	الحفز الذاتي	لەخۆوە هاندان خودە هاندان. خۆ هاندان
Autoclave	محم موصد	گەرمکەرەی داخراو
Auto-ionization	تأين ذاتي	لەخۆوە ئایۆنێن. خودە ئایۆنێن
Auto-oxidation	تأكسد ذاتي	خودە ئۆکسان
Autopalymerization	التبلمر الذاتي	خودە پەلمەرێن
Average boiling point	معدل درجة الغليان	تێکڕای پلەی کولآن
Average daily output	معدل الإنتاج اليومي	تێکڕای بەرهەمی ڕۆژانە
Avgas (aviation gasoline)	أفجاز. بنزين طائرات	ئاڤگاز. بەنزینی فرۆکە
Aviation	طيران	فرین
Aviation fuel	وقود طائرات	سووتەمەنیی فرۆکە
Aviation kerosene = avtur	كيروسين الطائرات	کیرۆسینی فرۆکە
Aviation mix	مركب مزج لبنزين الطائرات: رباعي أثيل الرصاص	ئاوێتەیەکی تێکەڵی بەنزینی فرۆکەیە: چوارە ئەثیلی قورقوشم
Aviation spirit (or fuel)	وقود الطائرات	سووتەمەنی فرۆکە
Aviation turbo-fuel	وقود (محركات) الطائرات التوربينية	سووتەمەنیی (بزوێنی) فرۆکە تۆربینییەکان
Azeotropic mixture = azeotrope	فريج أزوتروبي: نسبة بخار السوائل منه تعادل نسبة السوائل المزوجة	تێکەڵی ئایزۆترۆپی: تێکەڵی هاوڕەوشت: ڕێژەی هەڵمی شلەکان تێیدا یەکسانە بەڕێژەی شلە تێکەڵکراوەکان.
Azo dyes	أصباغ أزوية	بۆیەی ئازۆیی
Azotic acid	حامض الأزوتيك (النتريك)	ترشی ئازۆتیك (نیتریك)
Azotize	نترج. أشبع بالأزوت	نایتراندی. تێر ئازۆتی کرد

	(بالنتروجين)	
Azotous = nitrous	أزوتي = نيتروجيني	ئازۆتی = نیترۆجینی
Azurite	أزوريت: كربونات النحاس القاعدية	ئازۆریت: کاربۆناتی مسی تفت

B

Babbitt's metal	معدن بابيت. سبيكة بابيت. تتألف من النحاس والأنتيمون والقصدير وهي خليط معدني ضد الاحتكاك	کانی بابیت – دارشتەی بابیت. لەمس و ئەنتیمۆن و تەنەکە پێك دێت و تێکەڵێکی کانزایی دژە لێکخشانە
Back flow	دفق خلقي	پشتە دەرپەڕین
Back-flow condenser	مكثف رجعي	پشتە خەستکەرەوە
Bactericide	مادة مبيدة للجراثيم	میکرۆبکوژە، بەکتریاکوژە
Bacteriology	علم الجراثيم	مێکرۆبزانی
Bakelite	باكليت. راتنج صناعي من الفينول والفورمالديهايد	بێکلایت. راتنجێکی دەستکردە، لەفینۆڵ و فۆرماڵدیهاید پێك دێت.
Baking	شيَّ. تجفيف. تقسية الفخار	برژاندن. وشککردنەوە. سەختاندنی گڵجۆش
Baking soda	ضودا الخبيز. بيكربونات الصوديوم	سۆدەی نان. بیکاربۆناتی سۆدیۆم
Balance	وازن. عادل	هاوسەنگی کرد. هاوکێشی کرد
Balanced reaction	تفاعل (كيميائي) متوازن	کارلێکی (کیمیایی) هاوسەنگ
Balata	بلاتة: صمغ لزج جيد العزل	بەلاتە: چەسپی لینجی باش دابڕ
Barff's process	طريقة (بارف) لمقاومة الصدأ بالحديد	ڕێگەی (بەرهەڵستی ژەنگی ئاسن)ی (بارف)

Barite = barites	كبريتات الباريوم	گۆگرداتی باریۆم
Barium (Ba)	الباريوم: عنصر فلزي رمزه Ba	باریۆم: توخمێکی کانزایه هێماکەی (Ba)یه
Barium-base grease	شحم قاعدته الباريوم	پیوێکه، بنەماکەی باریۆمه
Barium chloride	كلوريد الباريوم	کلۆریدی باریۆم
Barium chloride test	اختبار بكلوريد الباريوم: للكشف عن وجود الكبريتات في النفط	تاقیکردنەوە بە کلۆریدی باریۆم: بۆ دۆزینەوەی بوونی گۆگردات لە نەوتدا
Barium hydroxide	هيدروكسيد الباريوم	هایدرۆکسیدی باریۆم
Barium oxide = baryta	أكسيد الباريوم	ئۆکسیدی باریۆم
Barium peroxide	فوق أكسيد الباريوم	ژوروکسیدی باریۆم
Barograph	باروغراف: مرسمة الضغط الجوي	بارۆگرافی (پەستانکێش): وێنەکێشی پەستانی کەش
Barometer	بارومتر: مقياس الضغط الجوي	بارۆمەتر (پەستانپێو): پێوەری پەستانی کەش
Barometer condenser	مكثف بارومتري	بارۆمەترە خەستکەرەوە
Barothermograph	باروثرموغراف: مرسمة تلقائية تسجل بإستمرار تقلبات الضغط الجوي ودرجة الحرارة معاً	پەستۆگەرمۆکێش: وێنەکێشێکی خۆکاری پێکەوە کێشانی گۆڕانی پەستانی کەش و پلەی گەمی بەردەوامە
Barrel day	برميل في اليوم	بەرمیل لەرۆژێکدا
Barreler	بئر منتجة	بیری بەرهەمهێن
Barrel filler	جهاز تعبئة البراميل آلياً	بەرمیل پڕکەرە: دەزگای ئامێرە پڕکردنەوەی بەرمیل
Barreling	برملة: التعبئة في براميل	بەرمیلێن: بەبەرمیل پڕکردنەوە
Barrel mile	برميل في الميل. برميل ميلي	بەرمیل لە میلێکدا. میلە بەرمیل

Barrel per day	برميل يومياً	بەرمیل لەرۆژێکدا
Barrel per stream day	برميل في يوم عمل	بەرمیل لەکارە رۆژێکدا
Barrier	حاجز. عائق	بەربەست. کۆسپ
Barrier pillar	عمود أو حاجز فحمي (في منجم)	ستوون یان بەربەستی خەڵوز (لەکاندا)
Barrier system	طريقة الحواجز والأعمدة (في التعدين)	رێگەی بەربەیت و ستون (لەکانسازیدا)
Barrow	عربة يد	عەرەبانەی دەستی
Barrow pump	مضخة نقالة	ترومپای دەستی (گەرۆك)
Bar solder	لحام على شكل قضبان	تووڵە لکاندن، لکاندن بەشێوەی تووڵ
Barter	مقايضة. مبادلة	ئاڵوگۆڕ
Baryta	باريتا (أكسيد الباريوم)	باریتا (ئۆکسیدی باریۆم)
Baryts (or barite)	بارايت: كبريتات الباريوم	بارایت (گۆگرداتی باریۆم)
Basal	قاعدي. أساسي. جذري	تفتی. بنچینەیی. رەگی
Basal plate	لوح قاعدي	تفتە دەپ. دەپی تفت
Basalt	بازلت. النسف. النشف	بازاڵت. بیژراوە
Basalt rock	صخر بازلتي	بازاڵتە کەڤر
Base	قاعدة	تفت
Base	أساسي. قاعدي	بنچینەیی. تفتی
Base exchange	تبادل قاعدي: استبدال فلز القاعدة بآخر	تفتە ئاڵوگۆڕ: گۆڕینەوەی تفتە کانزایەك بەیەکێکی تر
Base metals	معادن خسيسة	ئایەخە کانزاکان
Base number	العدد القاعدي	تفتە ژمارە
Base oil	زيت أولي أو أساسي: ينتج بالتقطير دون معالجة أو مزج	رۆنی سەرەتایی یان بنچینەیی: بەدڵۆپاندن و بێ چارەسەر و تێکەڵکاری بەرهەم دەهێنرێت.

Base ore	خام خسيس	ئايەخەخاو
Base plate	صفحة القاعدة	تفتە دەپ
Base pressure	ضغط القاع. الضغط القاعدي	پەستانی بنك. تفتە پەستان
Base stock, petroleum	مادة بترولية أساسية	پیترۆڵە ماددەیەکی بنچینەیی
Basic	قاعدي. أساسي. أولي	تفت، بنچینەیی. سەرەتایی
Basic addition	إضافة قاعدية	تفتە تێکردن
Basic anhydride	أنهيدريد قاعدي. أكسيد فلزي يكون قاعدة مع الماء	تفتە ئەنهایدراید: ئۆکسیدێکی کانزاییە، لەگەڵ ئاو تفت پێك دێنێت
Basic Bessemer steel	فولاذ (بسمر) القاعدي	تفتە پۆڵای. (بسمەر)
Basic compounds	مركبات قاعدية	ئاوێتە تفتەکان
Basic dyes	أصباغ قاعدية	بۆیە تفتەکان
Basic industry	صناعة أساسية	پیشەسازییەکی بنچینەیی
Basic intrusive	صخر متدخل قاعدي	بەردی تێکتر نجاوی تفت
Basicity (of an acid)	قاعدية (الحامض)	تفتێتی (ترش)
Basic lead carbonate PbCO٣. Pb(OH)٢	كربونات (الرصاص القاعدية	تفتە کاربۆناتی قورقوشم
Basic lining	بطانة قاعدية	تفتە ناوپۆش
Basic material	مواد أساسية. مواد قاعدية	ماددە بنچینەییەکان. ماددە تفتەکان
Basic oxide	أكسيد قاعدي (فلزي)	تفتۆکسید (کانزایی)
Basic patch	رقعة قاعدية	تفتە پینە
Basic reaction	تفاعل قاعدي	تفتە کارلێك
Basic research	بحث أساسي أو جوهري	توێژینەوەی بنچینەیی یان سەرەکی
Basic rocks = subsilicic rocks	صخور قاعدية = صخور تحت سيليسية	تفتە بەرد = بەردە ژێر سیلیسییەکان
Basic salt	ملح قاعدي	تفتە خوێ

Basic sediments	رواسب قاعدي	تفته نيشتەكان
Basic slag	خبث قاعدي اسمار فسفوري (يحصل عليه من صناعة الفولاز)	تفته كۆزەر: پەيينێكى فۆسفۆرييه (له پۆلاسازى- پيشەسازيى پۆلا – دەست دەكەويت)
Basify	قلى: جعل قلوياً أو قاعدياً	تفتاندى: ئەلكالاندى. تفتاندى (تفتى كرد)
Basin	حوض. طست	مۆژ. تەشت
Basin of deposition	حوض الترسيب	مۆژى نيشاندن
Bastard break	كسر غير متناسق	شكانى نارێك
Bastard coal	فحم قاس	سەختە خەڵوز
Bastard file	مبرد متوسط الخشونة	بربەندى نيمچە زبر
Batch bistillation	الثقطير المتقطع. التقطير على دفعات متقطعة	پچرە دلۆپاندن. دلۆپاندنى پچرپچر
Batch furnace	فرن متقطع. يعمل على دفعات	پچرە فرن (كورە). پچرپچر ئيش دەكات
Batching	تزييت الغزل. اضافة زيت الى الغزل تسهيلاً لفتله	ريس چەوركردن. رۆن كردنە ريسەوە، بۆ ئاسانكردنى بادانەوەى
Batch number	رقم الفئة. رقم الدفعة	گرۆهەژمارە. جارە ژمارە
Batch still	مقطر متقطع	دلۆپێنى پچرپچر. پچرە دلۆپێن
Batch treating	المعالجة المتقطعة	پچرە چارە. پچرە چارەكردن
Batch vaporization	تبخير متقطع: يتم بسحب الغاز من فوق سطح السائل المتبخرة ثم رفع درجة الحرارة	پچرە هەڵماندن: بەراكێشانى گازى سەررووى شلە هەڵميوەكە و ئەوجا بەرزكردنەوەى پلەى گەرماى
Bath	مغطس. مغطس تظهير الصور	نقومگە. شۆرگە. شۆرگەى وێنە دەرخستن

Batholiths = bathylith = batholite	باثوليت: كتلة ضخمة من الصخور النارية المتداخلة السحيقة العمق	باثـۆليت: كەڵە تۆپەڵە ئاگره بەردێكی تێكترنجاوی فره قووڵە
Bathometer = bathymeter	باثومتر. مقياس أعماق. معماق	قووڵپیپێو. باثۆمیتەر
Bathonian	باثونيان: طبقات صخرية من أواسط العصر الدراسي	باثۆنیان: چینە بەردەكانی ناوەراستی سەردەمی یوراسین
Bathotonic	خافض التوتر السطحي	رووە كرژیێ كەمكەرە
Bathylith	باثوليث: صخر اندسأسي (غرانيتي في الغالب) لايعرف لعمقه مدى	باثـۆليت: بەردێكی تێكترنجاوی (بەزۆری گرانیتیی) قووڵی نەزانراوە
Bathymeter = bathometer	معماق. مقياس الاعماق	قووڵپیپێو. پێوەری قووڵایی
Bathymetry	قياس الأعماق	قووڵپیپێوان
Bathysphere	كرة الأعماق. الكرة إلباطنية الثقيلة: جوف الأرض	تۆپی (گۆی) قووڵایی قورسە گۆی ناوەكی: ناخی زەوی
Battery	بطارية. حاشرة	باتری. كۆكەرە
Battery acid	كبريتيك نقي لتعبئة المركمات	ترشی باتری: ترشی گۆگردێكی خاوێنە بۆ باتری پڕكردنەوە
Battery cell	خلية بطارية	خانەی باتری
Battery charger	شاحن بطاريات مُعَبِّىء البطاريات	باتری بارگە داركەرەوە باتری پڕكەرەوە
Battery dry	بطارية جافة	وشكە باتری
Battery ignition	اشعال بالبطارية	بەباتری داگیرساندن
Battery of boilers	مجموعة متواحدة من الغلايات	كۆمەڵە كوڵێنێكی یەكگرتوو
Battery of coke oven	مجموعة متواحدة من الغلايات. افران الكوك	كۆمەڵە فرنی كۆكێكی

		یەکگرتوو
Battery of generators	مجموعة متواحدة من المولدات	کۆمەڵە کارەبا دروستکەرەیەکی یەکگرتوو
Battery, = storage	مِركَم. مُرَكِّم	باتری
Battery switch	مفتاح البطارية	دوگمەی باتری
Battery test	اختبار البطارية: قياس كثافة إلكتروليت المركم	تاقیکردنەوەی باتری: پێوانی چڕیی (خەستی) ئەلیکترۆلیتی باتری.
Bauxite = beauxite $Al_2O_3.xH_2O$	بوكسيت: يتكون أساساً من هيدروكسيد الألومنيوم	بۆکسایت: لەبنچینەدا، لەهایدرۆکسیدی ئەلومنیۆم پێك دێت.
Bearing corrosion inhibitor	مانع تآكل المحامل	دژە داخورانی هەڵگرگەکان
Beckmann thermometer	محرار بيكمان: ميزان حرارة زئبقي شديد الحساسية	گەرمیپێوی بێکمان: گەرمیپێوێکی جیوەیی زۆر هەستیارە
Beilby layer	طبقة بيلبي: طبقة بلورية دقيقة أو طبقة غير متبلرة تتكون على سطح المعدن من جراء صقله	چینی بێلبی: چینێکی بلوریی ورد یان نەبلوریوە، لەسەر رووی کانزا پێك دێت لەئەنجامی سافکردن و مشتومالێیدا
Bell jar	ناقوس زجاجي	زەنگی شووشە
Bell metal	معدن الأجراس: سبيكة من البرونز الغني بالقصدير مع بعض الزنك والرصاص	کانزای زەنگ: دارشتەیەکی برونزی فرە تەنەکەو هەندێ زینك و قورقوشمە
Bentone grease	شحم البنتون	پێوی بێنتۆن
Bentonite	بنتونيت: طفل صلصالي منصل للألوان	بێنتۆنایت: قورە گڵێنەی ڕەنگبەر
Benzaldehyde	بنزالديهايد: كحوليد الصمغ	بەنزاڵدیهاید: کهولیدی

	الجاوي. زيت اللوز المر بنزين (عطرى)	کەتیرەی جاوی. ڕۆنبادەمی تاڵ
Benzene = benzol	بنزين (عطري). بنزول: مركب هيدروكربوني عطري	بەنزین (عەتری). بەنزۆڵ: ئاوێتەیەکی هایدرۆکاربۆنیی عەترییە
Benzene hexachloride	سداسي كلوريد البنزين	شەشەکلۆریدی بەنزین
Benzene hydrocarbons	الهيدروكربونات البنزينية، أو الأروماتية	هایدرۆکاربۆنە بەنزینییەکان، یان ئارۆماتییەکان
Benzene ring	حلقة جزيئة البنزين: تحوي ست ذرات من الكربون على شكل مسدس منتظم	ئەڵقەی گەردی بەنزین: شەش گەردیلە کاربۆنی تێدایە بەشێوەی شەشلایەکی ڕێکوپێك
Benzene series	متسلسلة البنزين. متسلسلة المركبات العطرية	زنجیرەی بەنزین. زنجیرەی ئاوێتە عەترییەکان
Benzene	بنزين: بنزين الوقود والتنظيف	بێنزاین: بەنزینی سوتەمەنی و پاككردنەوە
Benzoate	بنزوات: ملح حامض البنزويك	بەنزوات: خوێی ترشی بەنزویك
Benzoic acid C٦H٥COOH	حامض البنزويك	ترشی بەنزویك. ترشی کەتیرەی جاوی
Benzoin	بنزوين: لبات جاوي	بەنزۆین: کاژی جاوی
Benzol(e) = benzene	بنزول. بنزين خام ذو خصائص مانعة للخبط	بەنزۆل. بەنزینی خاوی دژە تەقەتەق
Benzoyl C٦H٥CO-	بنزويل. شق البنزويل	بەنزویل. ڕەگی بەنزۆیل C٦H٥CO-
Benzyl C٦H٥CH٢-	بنزيل. شق البنزيل	بەنزیل. ڕەگی بەنزیل C٦H٥CH٢-
Berius process	طريقة (برجيوس) (لتحضير النفط من الفحم)	ڕێگەی (بەرجیۆس) (بۆ ئامادەکردنی نەوت لە خەڵوز)

Berl saddles	سردح (برل): لتجهيز برج التكرير	زینەکانی (بێرڵ): بۆ ئامادەکردنی کەلوی پارزنێن
Beryl	زمرد مصري. بريل	بێریل: زمروتی میسری
Beryllium (Be) = glucinium	البريليوم: عنصر فلزي أبيض رمزه (Be)	بیریلیۆم: توخمێکی کانزایی سپییە هێماکەی (Be)ە
Beryllium bronze	برونز البريليوم	برۆنزی بێریلیۆم
Bessemer converter	محول (بسمر) (لإنتاج الفولاذ)	بگۆڕی (بەسمەر) (بۆ بەرهەمهێنانی پۆڵا)
Bessemer process	طريقة (بسمر) لصنع الفولاذ	ڕێگەی (بەسمەر) بۆ دروستکردنی پۆڵا
Bessemer slag	خبث محول بسمر	کۆزەر (خڵتە)ی بگۆڕی بەسمەر
Bessemer steel	فولاذ بسمر: فولاذ مصنوع بطريقة (بسمر)	پۆڵای (بەسمەر): پۆڵای بەڕێگەی (بەسمەر) ئامادەکراو
Beta particle	دقيقة أو جسيم بيتا	پارچۆڵکەی بێتا یان وردیلەی بێتا
Beta rays	أشعة بيتا	تیشکی بێتا
Bethel's process	طريقة (بثيل): لحفظ الاخشاب	ڕێگەی (بیـثـێڵ): بۆ پاراستنی دارەمەنی
Beton	باطون. إسمنت. خرسانة	باتۆن. چیمەنتۆ. کۆنکرێت
Beusch bearing	محمل ذو أجزاء من حجر الكلس المسامي لإمتصاص الزيت	هەڵگرەی (بوش): هەڵگرەیەکە، هەندێ بەشی بەردی کلسی کونیلەدارە بۆ مژینی ڕۆن.
BeV = GeV (giga-electron-volt)	بليون الكترون فولت	بلیۆن ئەلەکترۆن ڤۆڵت
Bexoid	بكسويد: ضرب من البلاستيك	بێکسۆید: جۆرە گونجۆك (پلاستیك)ێکە
B.H.C. (benzene	سداسي كلوريد البنزين	شەشەکلۆریدی بەنزین

hexachloride)		
B.H.N. (Brinell hardness number)	رقم الصلادة البرينيلية	سەختییە ژمارەی برینێڵ
Bi-	بادئة بمعني ثنائي	پێشگرێکە بەواتا دوانە
Bibasic	ثنائي القاعدية	دوانە تفتی. دوانە تفت
Biaxial	ثنائي المحور	دوانە تەوەرە
Becarbonate of lime	ثنائي كربونات الكلس	دوانە کاربۆناتی کلس
Becarbonate of soda	ثنائي كربونات الصودا	دوانە کاربۆناتی سۆدا
Becarbonates	ثنائي كربونات. أملاح حامض الكربونيك	دوانە کاربۆنات. خوێیەکانی ترشی کاربۆنیك
Becentric	ثنائي المركز	دوانە چەق
Bechloride	ثنائي كلوريد	دوانە کلۆرید
Bechromate	ثنائي كرومات. ملح حامض الكروميك (الحامض الكرومي)	دوانە کرۆمات. خوێی ترشی کرۆمی
Bechromate of potash = potassium bechromate	ثنائي كرومات البوتاسيوم	دوانە کرۆماتی پۆتاسیۆم
Bechford fuse	فتيلة (بيكفورد): لابطاء التفجير	پلیتەی (بێکفۆرد): بۆ خاوکردنەوەی تەقینەوە
Beconcave	ثنائي التقعر. مقعر الوجهين.	دوانە چاڵ. دوانە ڕووچاڵ
Beconvex	ثنائي التحدب. محدب الوجهين	دوانە قۆقز. دوو ڕوو قۆقز
Bicro-	بيكرو: بائدة بمعنى اجزء من بليون	بایکرۆ-: پێشگە، بەواتا بەشێك لە بلیۆنێك (بلیۆنیەك)
Bilateral	ذوجانبين. ثنائي	دوولا. دوانی
Billet	كتلة دلفنة. كتلة من الحديد الخام المعد للكبس أو للطرق	ڕووپۆشە بارستە. بارستەیەکی ئاسنی خاوە، بۆ پەستاوتن

	أو للدلفنة	يان كوتانەوە يان ئاسنپۆشين ئامادەكراوە
Billion	بليون : ألف مليون لدى الأمريكيين والفرنسيين ومليون مليون لدى الا نجليز والألمان	بليۆن : هەزار مليۆن لای ئەمريكی و فەرەنسييەكان و مليۆن مليۆن لای ئينگليز و جەرمەنييەكان
Bill of lading	وثيقة الشحن	باركردننامە . بارنامە
Bill of sale	عقد البيع	فرۆشتننامە . فرۆشنامە
Bimetallic	ثنائي المعدن	دوانە كانزا
Bimetallic fuse	مصهر ثنائي المعدن	شلكاری دوانەكانزا
Bimetallic strip	شريحة المعدنين (تنثني بتغير الحرارة)	تويژالی دوانە كانزا (بەگۆڕانی گەرمی چەماوە). بەگۆڕانی گەرمی دەچەمێتەوە
Bimetallic thermometer	محرار ذو شريحة ثنائية المعدن	گەرمپيێوی دوانە كانزا . گەرمپيێوی تويژالی دووكانزاييدار
Bimetallic thermostat	مثبت درجة الحرارة ثنائية المعدن	پلەی گەرمی جێگيركەرەی دوانە كانزا
Bimotored	مزود بمحركين	دوانە بزوێندار . دووبزوێن
Binary	ثنائي العنصر . شطري	دوانە توخم . دوانی
Binary compound	مركب ثنائي العنصر .	ئاوێتەی (دوانە توخم) (دووتوخمی)
Binary molecule	جزيء ثنائي الذرات	گەردی دووگەرديلە
Bind	رباط	بەستەرە
Binding	ربط	بەستن . پێكەوە بەستن
Binding energy	طاقة الربط	وزەی پێكەوە بەستن
Biochemical	كيميائي حيوي	زيندە كيميايی
Biochemistry	الكيمياء الحيوية	زيندە كيميا

Biogenic	حيوي المنشأ : ناتج بفعل الكائنات الحية	زيندەبنەچە : بەكارى زيندەوەر پەيدابوو
Biogeochemistry	كيمياء الأرض الحيوية	كيمياى زيندەزەوى. زيندە زەوييە كيميا
Biolith	صخر حيوي المنشأ	بەردى بنەچەئەندامى
Biological barrier	عائق أحيائي	زيندە بەربەست
Biologist	عالم أحيائي	زيندەزان
Biology	علم الأحياء	زيندەزانى
Biophysics	علم الطبيعيات الأحيائية. علم الطبيعيات الحيوية	زيندە سروشتزانى. زانستى زيندەفيزيا
Biostratigraphy	الاستراتيغرافية الحيوية : دراسة التتابع التأريخي لتكوين الصخور الرسوبية من بقايا الأحياء	زيندە ستراتيگرافيا : خوێندنى بەرودواى مێژوويى پێكهاتەى ئەونيشتەكەڤرانەى لە پاشەرۆى زيندەوەرەكان پێك دێن
Biotite	بيوتيت : الميكا السوداء	بايۆتايت : ميگاى رەش
Bismuth (Bi)	البزموث : عنصرفلزي أبيض رمزه (Bi)	بيزمۆث : توخمێكى كانزايى سپييە ، هێماكەى (Bi)ە
Bismutite	معدن البزموتيت : شكل غير متبلرمن كربونات البزموث	كانى بيزموتايت : شێوەيەكى نەبلوريوى كاربۆناتى بيزمۆثـە
Bisulphate	ثنائي كبريتات	دوانە گۆگردات
Bisulphide	ثنائي كبريتيد	دوانە گۆگرديد
Bisulphate	ثنائي كبريتيت	دوانە گۆگرديت
Bitartarate	ثنائي طرطرات	دوانە تارتارات
Biterpenes	ثنائي تربينات	دوانە تەربنيەكان
Bitumastic solution	طلاء قيري (صامد للرطوبة)	قيرەبۆيەيەكى مەستەكى (دژە شێ)

Bitumen	بيتيومين. قير	بيتيومين. قير
Bitumen content	المحتوي القيري	قيره ناوەرۆك
Bitumen, cutback	قار مخفف	قيرى ڕوونكراوه
Bitumen emulsion	مستحلب قيري	قيره شيراوگ
Bitumen- lined piping	أنابيب قيرية التبطين	بۆريى بەقير ناو پۆشراو
Bitumen mixing plant	وحدة مزج القار	بەشر قيرتێكەڵكردن
Bitumen, oxidized	قار مؤكسد	قيرى ئۆكسێنراو
Bitumen-protected cable	كبل قيري الوقاية	كێبلى قيره پارێز (بەقير پارێزراو)
Bituminiferous	حاو القار	قيردار
Bituminized	مقير. معالج بالقار	قيرێنراو. بەقيرچارەكراو
Bituminized felt	لباد مقير	لبادى قيرێنراو
Bituminoid	شبيه بالقار	لەقيرچوو
Bituminous	بيتيوميني. قيري	بيتيومينى. قيرى
Bituminous coal	فحم قيري. فحم بيتيوميني	قيره خەڵوز. بيتيومينه خەڵوز
Bituminous joint filter	معجون حشوقيري	قيره هەويرى ئاخنين
Bituminous limestone	حجر الجير القيري	قسلەبەردى قيرى
Bituminous paint	دهان قيري	قيره بۆيه
Bituminous peat	خث قيري	قيره تلپه (پاشەڕۆ)
Bituminous pitch	زفت الفحم الحجري	قيرى بەرده خەڵوز
Bituminous plastics	لدائن قيرية	قيره گونجۆك (پلاستيك)
Bituminous rock	صخر قيري	قيره كەڤر (بەرد)
Bituminous sands	الرمال القيرية	قيره لم
Bituminous schist	شست بيتيومين	قيره تات (شيست)
Bituminous shale	طفل صفحي قيري	قيره كەرسەك
Bituminous salte	أردواز قيري	قيره تاش
Bituminous slate	معالجة قيرية	قيره چارەسەر

Bituminous treatment	معالجة قيرية	قیره چارەسەر
Bivalency	التكافؤ الثنائي	هاوهێزیدوانی
Bivalent=divalent	ثنائي التكافؤ	دوانه هاوهێزی
Bivalve	ذو صمامين	دەمەوانە دوانی
Black ash	رماد أسود	ڕەشەخۆڵەمێش
Black coal	الفحم الحجري	بەردە خەڵوز
Black copper	النحاس الأسود	ڕەشەمس
Black damp=firedamp	ثنائي أكسيد الكربون (في مناجم الفحم)	دوانه ئۆكسیدی كاربۆن (لەكانەخەڵوزەكاندا)
Black diamond = carbonado	ألماس أسود. فحم متبلر يستعمل للسنفرة	ڕەشە ئەڵماس. خەڵوزێکی بلوریوە بۆ کراندن (سمارتەکاری) بەکاردێت
Black gold	الذهب الأسود (اسم أطلق على الفحم الحجري قديماً، وعلى النفط حديثاً)	ڕەشە زێڕ (ناوێکە، جاران بە بەردە خەڵوز دەوترا و ئێستا بەنەوت)
Blacking	مسحوق كربوني. غرافيت- تسويد	کاربۆنەهاڕدراوە. گرافیت- ڕەشکاری
Black jack=blende	كبريتيد الزنك	گۆگردیدی زینك
Black japan	ورنيش اليابان الأسود: برنيق شبه شفاف وسريع الجفاف	وارنیشە ڕەشەی ژاپۆنی: وارنیشێکی نیمچە ڕۆشن و خێرا وشکەوەبووە
Black lead	غرافيت تجاري	گرافیتی بازاڕی
Black market	السوق السوداء	ڕەشە بازاڕ، بازاڕە ڕەشە
Black mica	الميكا السوداء	ڕەشە میگا
Black oil	الزيت الأسود مازوت	نەوتی ڕەش. مازۆت
Blackout	إظلام. تعتيم	تاریککردن
Black red-heat	درجة الحرارة الحمراء الداكنة (حوالي ٥٤٠ مئوية أو	پلەی گەرمیی سووری تێر (نزیکەی ٥٤٠ پلەی سەدی، یان

	فهرنهايتية)	١٠٠٠ پلەی فەهرەنهایتی)
Blacksmith	حداد	ئاسنگەر
Blacksmithing	حدادة	ئاسنگەری
Black strap	قرارة سوداء من كبريتيت الرصاص	پشتێنەیەکی ڕەشی گۆگردیتی قورقوشم
Black varnish	برنيق مسود بالسناج	وارنیشی بەتەنی ڕەشکراو
Blanch	قصر أو بيض اللون. طلى (صفائح الفولاذ) بالقصدير	ڕەنگەکەی چواندەوە یان سپی کردەوە. توێژاڵە پۆڵای تەنەکە پۆش کرد
Blandol	بلاندول سائل بترولي خفيف	بلاندول: پیترۆڵە شلێکی ڕوونە
Blank	غفل: قطعة معدنية معدة للتشكيل	سەرقاپ: پارچە کانزایەکی ئامادەکراو بۆ شێوەگری
Blank test	اختبار غفل	سەرقاپ تاقیکردنەوە
Blast	جدار مصمت: لافتحات فيه	دیواری پتەو: بێکون
Blaster fuse=blasting fuse	فتيلة تفجير (بطيئة الاشتعال)	پلیتەی تەقاندنەوەی خاوسووت
Blaster oil= nitroglycerin	نيتروغليسرين	نیترۆگلیسرین
Blast-furnace	الفرن العالي. أتون صهر المعادن	بەرزەفڕن. توونی (کورەی) کانزا شلکردنەوە
Blast hol	فتحة العصف	گولبێنە. کونی تەقاندنەوە
Blasting	عصف. تفجير	تەقاندنەوە
Blasting cap	كبسولة التفجير	کڵاوی تەقاندنەوە
Balsting charge	حشوة النسف	ناواخنی تەقاندنەوە
Blasting gelatin	هلام متفجر (تفجير)	جەلاتینی تەقندە (تەقاندنەوە)
Blasting machine	مكنة تفجير	مەکینەی تەقاندنەوە
Blasting oil	الزيت المتفجر.	ڕۆنی تەقاوە. نیترۆگلیسرین

	نيتروغليسرين	
Blast meter	مقياس التفجير	تەقینەوە پێو
Blast nozzle=exhaust nozzle	منفث العادم	دەمەوانەی ئەگزۆز
Blast pipe	ماسورة تصريف النجار	بۆریی هەڵم فڕێدەرە
Blast valve	صمام العصف	دەمەوانەی تەقینەوە
Blast wall	جدار واق من الشظايا	دیواری لە پارچە پارێز
Blaze	وهج. لهب ساطع	بڵێسە. گڕی پرشنگدار
Bleach	قصتر. بيض	چواندییەوە. سپی کردەوە
Bleached	مقصر مبيض	چوێنراوە. سپیکراوە
Bleacher	قصار. بياض	چوێنەرەوە. سپیکەرەوە
Bleaching	قصر. تبييض	چواندنەوە. سپیکردنەوە
Bleaching agent	عامل تبييض	هۆکاری سپیکردنەوە
Bleaching earth	تراب التقصير	خۆڵی سپیکردنەوە
Bleaching earth, activated bleaching	تراب تقصير منشط	خۆڵی سپیکردنەوەی چالاککراو
Bleaching powder CaOCl	مسحوق القصر مسحوق كلوريد الكلس	هاڕدراوەی ڕەنگبەر. هاڕدراوەی کلۆریدی کلس
Bleaching solution	محلول قصر الألوان	گیراوەی ڕەنگبەر (ڕەنگ چوێنەوە)
Bleed	نزف	ڕادان. بەربوون. پژان. دەردان
Bleeding, grease	نزف الشحم للزيت	ڕۆندەردانی پیو
Bleading test	اختبار النضح	تاقیکردنەوەی دادان (دەردان)
Blend	خليط. مزيج	تێکەڵ. تێکەڵە
Blende (or zinc blende)	ركاز الزنك. كبريتيد الزنك	خەستەی ینك. گۆگردیدی زینك
Blended	مخلوط. مولف	تێکەڵ
Blended fuel	وقود مولف	وتەمەنیی تێکەڵ

Blended gasoline	بنزين مولف	بەنزینی تێکەڵ
Blended lubricating oil	زيت تزليق مولف	رۆنی خلیسکاندنی تێکەڵ
Blended product	نتاج مولف	بەرهەمی تێکەڵ
Blender	خلاطة	تێکەڵکەرە
Blending	خلط	تێکەڵکردن
Blending treating plant	وحدة التوليف (الخلط) والمعالجة	بەشی تێکەڵ و چارەکردن
Blending chart	مخطط توليف	نەخشەی تێکەڵکردن
Blending controls	مضابط التوليف	دابینەکانی تێکەڵکردن
Blue lead	الرصاص الأزرق (المعدني)	شینە قورقوشم (کانەکی)
Blue litmus paper	ورق عباد الشمس الأزرق	کاغەزی گوڵەبەڕۆژەی شین
Blue mud	رواسب عضوية تحوي كبريتيد الحديد	شینە قوڕ (قوڕەشین): نیشتەی دەریایی ئەندامییە، گۆگردیدی ئاسنی تێدایە
Blue oil	الزيت الأزرق: خليط من الزيت الثقيل والبرافين الناتج من تقطير الشمع المعدني	شینە ڕۆن: تێکەڵێکی رۆنی قورس و ئەو پارافینەیە کەلە دڵۆپاندنی میوی کانزایی پەیدادەبێت
Blue pole (of a magnet)	القطب الجنوبي (للمغنطيس)	شینە جەمسەر (ی موگناتیس): جەمسەری باشوری موگناتیس
Blue print	نسخة أ، طبعة زرقاء. صورة عن تصميم أو مخطط	رونوس یان چاپی شین. وێنەی نەخشە یان هێڵکاری
Blue stone	كبريتات النحاس	گۆگرداتی مس
Blue vitriol $CuSO_4,5H_2O$	الزاج الأزرق: كبريتات النحاس المائية	شینە زاخ ئاوە گۆگرداتی مس
Blue water gas (B.W.G)	الغاز الأزرق المائي: غاز	شینە گازی ئاوی. شینە

	إحتراق يتألف مغطمه من أحادي اكسيد الكربون ٤٢٪ وهيدروجين ٤٩٪ وقليل من الميثان والنيتروجين وثنائي أكسيد الكربون	ئاوەگاز: گازێکی سووتۆکه، زۆربەی بەکۆسیدی کاربۆن ٤٢٪ و هایدرۆجین ٤٩٪ کەمێکیش میـثـان و نیترۆجین و دوانۆکسیدی کاربۆن.
Blue whistler	بئر غاز طبيعي	بیرەگازی سروشتی
Bluish	مائل للزرقة	شینباو
Board	لوح خشب. لوحة	دەپی دار (تەختە). دەپ
Boarding	التغطية بالألواح. ألواح التغطية	بەدەپ دا پۆشین. دەپی دا پۆشین
Bobtail	شاحنة صهريجية	بارکێشی تانکیدار
Bobtail, twin-barrel	شاحنة ثنائية الصهريج	بارکێشی دووتانکی

C

Cadmium (Cd)	الكادميوم: عنصر فلزي رمزه (Cd)	کادمیۆم: توخمێکی کانزاییه، هێماکەی (Cd)ە
Caesium=cesium	السيزيوم: عنصر فلزي رمزه (Cs)	سیزیۆم: توخمێکی کانزاییه، هێماکەی (Cs)ە
Caesium vapour type magnetometer	مغنيطو متر بخار السيزيوم	ماگنیتۆپێوی هەڵمی سیزیۆم
Calamine	كالامين: حجر التوتيا (خام يحوي الزنك)	کالامین: بەردی تونیا (خاوێکه، زینێکی تێدایه)
Calc-alkali rocks	صخور جيرية قلوية	باسەکەڤری ئەلکالی
Calcareous	كلسي، جيري، حاوكربونات الكالسيوم	گەچی، ڤسلی، کاربۆناتی کالسیۆمدار
Calcareous cement	إسمنت كلسي	ڤسڵە چیمەنتۆ
Calcareous clay	صلصال جيري	ڤسڵە ڤور
Calcareous earth	تربة كلسية	ڤسڵە خاك
Calcareous gravel	حصباء كلسية	ڤسڵە چەو
Calcareous iron ore	خام حديدي كلسي	ڤسڵە ئاسنەخاو
Calcareous sandstone	حجر رملي كلسي	ڤسڵە لمەبەرد
Calcic	جيري. كلسي	گەچی. ڤسلی
Calciferous	كلسي. حاو الكالسيت (أي كربونات الكالسيوم البلورية)	ڤسلی. کلساتدار (واتە کاربۆناتی کالسیۆمی بلوری)
Calcification	تكلس	کلسێن، بوونەڤسڵ
Calcified	متكلس	کلسیو
Calcinations	تكليس بالاحماء. تحميص	بەگەرمی کلساندن. برژاندن
Calcine	كلس بالتحميص. فتت	بەبرژاندن کلساندی. وردی کرد
Calcined coke	كوك (بترولي) محمص: فوق درجة ١١٠٠م	کۆکی (پێترۆڵی) برژاو: ژوور ١١٠٠ پلەی سەدی
Calciner	فرن تكليس	کوورەی کلساندن

Calcining furnace (or kiln)	فرن تكليس	کوورەی کلساندن
Calcining plant	وحدة تكليس	بەشی کلساندن
Calcite	كالسيت: كربونات الكالسيوم البلورية	کالسایت: کاربۆناتی کالسیۆمی بلووری
Calcite mudstone	حجر الطين الكلسي	کلسە قورە بەرد
Calcium (Ca)	الكالسيؤم: عنصر فلزي رمزه (Ca)	کالسیۆم: توخمێکی کانزایە، هێماکەی (Ca)ە
Calcium acetate	أسيتات الكالسيوم	سرکاتی (ئەسیتاتی) کالسیۆم
Calcium-base grease	شحم قاعدته الكالسيوم	پێدێکە بنکەکەی کالسیۆمە
Calcium carbide	كربيد الكالسوم	کاربیدی کالسیۆم
Calcium Carbonate	كربونات الكالسيوم. كالسيت	کاربۆناتی کالسیۆم. کالسایت
Calcium chloride	كلوريد الكالسيوم	کلوریدی کالسیۆم
Calcium chloride tubes	أنابيب كلوريد الكالسيؤم (لإمتصاص بخار الماء)	بۆڕیەکانی کلۆریدی کالسیۆم (بۆ مژینی هەڵمی ئاو)
Calcium fluoride	فلوريد الكالسيوم	فلۆریدی کالسیۆم
Calcium hydroxide	هيدروكسيد الكالسيوم. جير مطفأ	هایدروکسیدی کالسیۆم. قسڵی کوژاوە
Calcium hypochlorite	تحت كلوريت الكالسيوم. المسحوق القاصر	ژێرکلۆریتی کالسیۆم. هاردراوەی ڕەنگبەر
Calcium oxide	أكسيد الكالسيوم جيرحي	ئۆکسیدی کالسیۆم. قسڵی زیندو
Calcium phosphate	فسفات الكالسيوم	فۆسفاتی کالسیۆم
Calespar = calcite	كالسيت. كربونات الكالسيوم البلورية	کالسایت. کاربۆناتی کالسیۆمی بلووری
Caliche	كاليش. نترات الصوديوم الطبيعية	کالیش: نیتراتی سۆدیومی سروشتی
Caliper	فرصار الثخن: آلة زات فكين لقياس السمك	پرگاری ئەستووری. ئەستوورپێو: ئامێرێکی دوودەمە، بۆ ئەستوورپێوان

Caliper gauge	مقياس القطر الخارجي	تیرەی دەرەکییپێو
Caliper loggig	قياس القطر الداخلي للأنابيب	پێوانی تیرەی ناوەکیی بۆری
Caliper micrometer	ميكروميتر فكي	شەویلە وردە پێو
Calipers, combined	فرجار ثخن مؤتلف للقياسات الداخلية	تێکەڵە ئەستوورپێو. پرگاری ئەستووریی پێوانە ناوەکییەکان
Calipers, slide	قدمة منزلقة	پرگاری خزۆك
Calomel	كالوميل. كلوريد الزئبقوز	کالۆمێل. کلۆریدی جیدۆز
Caloric	حرارة	گەرمی، گەرمەتی
Caloricity	القيمة الحرارية. القيمة السعرية	گەرمەبەها. گەرمۆکە بەها
Calorie = calory	كالوري. سعر	کالۆری. گەرمۆکە
Calorie, big	كالوري كبير: ١٠٠٠ كالوري	کەڵەکالۆری: ١٠٠٠ کالۆری
Calorific	مولد للحرارة، مسخن	گەرمی پێکهێن، گەرمکەرە
Calorific efficiency	الكفاية الحرارية	گەرمە بەسەکی (بەشکردەیی)
Calorific intensity	الشدة الحرارية	تینی گەرمی. گەرمەتین
Calorific power	القدرة الحرارية	توانستی گەرمی. گەرمەتوانست
Calorific value	القيمة الحرارية	گەمەبەها
Calorimeter	مسعر	گەرمۆکە پێو
Calorimetry	قياس الحرارة	گەرمیپێوان
Calorizing	طلاء (الحديد أو الفولاذ) بالألومنيوم في حرارة غامرة	روو پۆشینی (ئاسن یان پۆڵا) بەفافۆن لەگەرمییەکی زۆردا
Calory = calorie	سعر. كالوري	گەرمۆکە
Cal seal	كالسيل: إسمنت بطيء الشك	کالسیل: چیمەنتۆی خاو رەقبوو
Calutron	كالوترون. مطياف كتلي	کالوترۆن. بارستە شەبەنگپێو
Camphene	كمفين: زيت التربنتين المكرر بالتقطير	کەمفین: رۆنتەرپەنتینی بەدڵۆپاندن پارزنێنراو
Camphorated oil	زيت مشبع بالكافور. محلول الكافور في زيت بزر القطن	رۆنی تێرکافور. گیراوەی کافور لە رۆنی پەموانەدا

Camphoric acid	حامض الكافور	ترشی کافور
Candlelit	فحم متوهج	خەڵوزی گەشۆك
Candent	متوهج (من شدة الحرارة)	گەشۆك (لەتینی گەرمی). گەش
Candescence	توهج	گەشبوونەوە
Candescent	متوهج	گەش. گەشۆك
Candle	شمعة. شمعة ضوئية	مۆم. مۆمی رووناکی
Candle coal = cannel coal	فحم وقاد. فحم شمعي أو بتيوميني	خەڵوزی گەش. خەڵووزی مێوی یان بتیۆمینی (مێوە خەڵووز)
Candel-foot	قدم شمعة	بنکی مۆم
Candel-hour	شمعة ساعية	ساتە مۆم. مۆمی ساتەکی
Candle-meter	متر شمعة (لكس): وحدة اضاءة	مەترمۆم (لەکس): ئەندازەی (یەکەی) رووناکی)
Cndle-power	شدة الأضاءة بالشمعة	تینی رووناکی بەمۆم
Canker	مادة أكالة (أو مؤكسدة) صدأ. تلف بالأكسدة	ماددەیەکی خۆرا (یان ئۆکسێن) ژەنگ. بەئۆکسان داخوران
Canned	معلب	قوتووێنراو
Cannel coal	فحم شمعي. فحم وقاد: فحم حمري دقيق النسيج، يحوي نسبة عالية من المواد الطيارة	مێوە خەڵووز. خەڵووزی گەشۆك: خەڵووزێکی سوورەوەبووە، بڕێکی زۆر ماددەی فرۆکی تێدایە
Canning	تعليب	قوتوواندن. قوتووکردن. داگرتنەوە
Can, oil	مزيتة	ڕۆندان
Canvas	قماش متين من القنب (أو الكتان)	کووتاڵێکی قلیمی گوش (یان کەتان)ە
Canyon	أخدود. خانق	دەربەند. گەلی
Caoutchouc	كوتشوك. مطاط	کاوتچۆك. لاستیك
Capacitor oil	زيت المكثفات	ڕۆنی خەستکەرەوەکان

Capcity	سعة. قدرة	فراوانی. توانست
Capcity control valve	صمام ضبط السعة	دەمەوانەی توانست دابینکردن
Capcity, daily	طاقة أو قدرة الانتاج اليومي	وزە یان توانستی بەرهەمهێنانی ڕۆژانە
Capcity factor	عامل السعة	هۆکاری توانست
Capcity rate	معدل السعة. معدل القدرة	تێکڕای توانست
Cape	رأس: بروز أرضي يمتد في البحر	سەر. نووك: نووکە زەوییەکی لەدەریادا درێژەوەبووە
Capilushnikov drill	حفارة كابلوشنكوف: مثقاب ذو توربين هيدرولي	هەڵکەنەی کابلو شینکۆڤ: سمۆیەکی تۆربین هایدرۆلییە
Capillarity	الجاذبية الشعرية	مووە ڕاکێشان
Capillary	شعري. ناتج عن الخاصية الشعرية	موویی. کەڕەوشی مووییینی
Capillary	الفعل الشعري	مووە کاریگەری
Capillary attraction	الجاذبية الشعرية	مووە ڕاکێشان
Capillary interstices	صروع شعرية	مووە درز
Capillary migration	إنتقال بالجاذبية الشعرية	گواستنەوەی مووە ڕاکێشان
Capillary tube	أنبوب شعري	بۆریی موەکی. مووە بۆری
Capillary viscosimeter	ملزاج شعيري	مووە لینجیپێو
Cappillator	مشعر: مقياس الرقم الهيدروجيني، يمبقارنة اللون في أنابيب شعرية	موو پێوە: هایدرۆجینە ڕەنووسپێو (PH پێو)، بە بەراوردی ڕەنگ لەمووە بۆریدا
Canometry	مقياس كثافة الدخان	پێوانی چڕیی دووکەڵ
Capping	نمطار. تغطية. سدالبيئر (منعاً لتسرب الغاز أو النفط)	سەرپۆشین. داپۆشین. بیر داپۆشین (بۆدزەنەکردنی گازو نەوت)
Capture	أسر. احتجاز. إستيلاء على	بەندکردن. کلدانەوە. دەستبەسەرداگرتن

Carbamic acid	حامض الكرباميك	ترشی کارباميك
Carbamide=urea	كرباميد. بوله	کارناميد. ميز
Carbenes	كربينات: من مقومات القطران	کاربينەکان، لە پێکهێنەکانی قەترانە
Carbide	كربيد: مركب فلزي كربوني	کاربيد: ئاوێتەيەکی کانزا کاربۆنييە
Carbide furnace	فرن كاربيدي	کوورەی کاربيدی
Carbide lamp	مصباح الكاربيد. مصباح أستيليني	چرای کاربيد. چرای ئەستيلين
Carbide of iron	كربيد الحديد	کاربيدی ئاسن
Carbide slag	حبث كربيدي	کۆزەری کاربيدی
Carbinol=methy alcohol	كربينول. كحول المثيل	کاربينۆڵ. کهولی مەسيل
Carbocoal	كربوكول. فحم كربوني: وقود من الكوك الملزن بالقار	کاربۆکۆڵ. کاربۆنە خەڵوز: سووتەمەنييەکی کۆکی بەقیر رووەژکراو
Carbocyclic compounds	مركبات كربونية حلقية	ئاوێتە کاربۆنييە ئەڵقەييەکان
Car body	هيكل السيارة	لاشەی (پەيکەری) ماشێن
Carbohydrate	كربوهيدرات	کاربۆهايدرات
Carbolic acid=phenol	فينول. حامض الكربوليك. حامض الفنيك	فينۆل. ترشی کاربۆليك. ترشی فينيك
Carbolic soap	صابون الفينيك	سابوونی فينيك
Carbolize	عقم بالفينول	بەفينۆڵ خاوێنی کرد
Carboloy	كربولوي: سبيكة شديدة الصلادة من الكوبلت وكربيد التنغستن	کاربۆلۆی: دارشتەيەکی زۆر سەختی کۆباڵت و کاربيدی تەنگستنە
Carbon C	الكربون: عنصر لافلزي رمزه ( )	کاربۆن: توخمێکی ناکانزايە هێماکەی ( )ە

Carbonaceous	فحمي. كاربوني. حاو الكربون	خەڵوزی. کاربۆنی. کاربۆندار
Carbonaceous limestone	حجر حبيري كربوني	قسلە بەردی کاربۆنی
Carbonaceous rocks	صخور كاربونية	کەڤرە کاربۆنییەکان
Carbon, activated	كربون منشط	کاربۆنی کاراکراو
Carbonado	كربونادو : الماس الأسود	کاربۆنادۆ : ئەڵماسەڕەشە
Carbon anode	أنود كربوني	ئەنۆدی کاربۆنی
Carbonate	كربونات. ملح حامض الكربونيك. كربن. شبع يثنائي (كسيد الكربون)	کاربۆنات. خوێی ترشی کاربۆنیك. کاربۆنێن. تێرە دوانۆکسیدی کاربۆنی کرد
Carbonate of lime	كربونات الكالسيوم	کاربۆناتی کالسیۆم
Carbonate of magnesia	كربونات المغنيسيوم	کاربۆناتی مەگنیسیۆم
Carbonate of soda	كربونات الصوديوم	کاربۆناتی سۆدیۆم
Carbonation	كربنة. اشتاع بثنائي أكسيد الكربون	کاربۆنێن. تێرە دوانۆکسیدی کاربۆن کردن
Carbon black	سناج. أسود الكربون	تەنی. ڕەشی کاربۆن
Carbon black feed stock	زيت (ثقيل) لإنتاج أسود الكربون	ڕۆنی (قورس) بۆبەرهەمهێنانی ڕەشی کاربۆن
Carbon bond	وصلة كربونية. ترابط كربوني	بەندی کاربۆنی. کاربۆنە بۆند
Carbon burnoff	حرق الكربون : إجرامه الكلربون المتجمع خول الحأفز لتجديد فعاليته	سووتاندنی کاربۆن : سووتاندنی ئەمکاربۆنە کەلەدەوری هاندەرکۆبووەتەوە، بۆ نوێکردنەوەی چالاکییەکەی
Carbon chain	سلسلة كاربونية	زنجیرەی کاربونی
Carbon content	المحتوي الكربوني	ناوەرۆکی کاربۆنی
Carbon copy	نسخة كربونية	ڕوونووسی کاربۆنی
Carbon cycle	دورة الكربون في الكون	خولی کاربون لەگەردووندا
Carbon deposit	راسب كربوني	نیشتەی کاربۆنی

Carbon dioxide	ثنائي أكسيد الكربون	دوانۆكسیدی كاربۆن
Carbon dioxide ice	ثنائي أكسيد الكربون المجمد. جليدجاف	دوانۆكسیدی كاربۆنی بەستو. وشكە سەهۆڵ
Carbon disulphide	ثنائي كبريتيد الكربون	دووانۆكسیدی گۆگرد
Carbon electrode	قطب (ألكترود) كربوني	جەمسەر (ئەلەكترۆدی) كاربۆنی
Carbon filter	مرشح كربوني	پاڵپێوكی كاربۆنی
Carbon ١٤	الكروبن ١٤: نظير اشعاعي للكربون	كاربۆنی ١٤: هاوتایەكی تیشكنی كاربۆنی
Carbon freezing	الكربوني: بتصعيد الجليد الجاف	ساركردنەوە (بەسەهۆڵ)ی كاربۆنی: بەهەڵچواندنی وشكە سەهۆڵ
Carbon granules	حبيبات من الكربون	دەنكۆڵەی كاربۆن
Carbon hydrides	هيدروكربونات. هيدروكربونيات	هایدرۆكاربۆنەكان. هایدرۆكاربۆنییەكان
Carbonic acid	حامض الكربونيك	ترشی كاربۆنیك
Carbonic acid gas	غاز الحامض الكربوني. ثنائي اكسيد الكربون	گازی ترشی كاربۆنی دوانۆكسیدی كاربۆن
Carboniferous	كربوني. متعلق بالعصر الكربوني	كاربۆنی. پێوەیست بەسەردەمی كاربۆنییەوە
Carboniferous period	العصر الكربوني	سەدە یان سەردەمی كاربۆنی
Carboniferous system	النظام الكربوني. صخور العصر الكربوني	سیستمی كاربۆنی. كەڤرەكانی سەردەمی كاربۆنی
Carbonification	التضحيم. التكرين	خەڵووزێن. كاربۆنێن
Carbonization	كربنة. إشراب بالكربون	كاربۆناندن. تێرەكاربۆن كردن
Carbonize	كربن. فحم. أشرب بالكربون	كاربۆناندی. خەڵوزاندی. تێرەكاربۆن كردن
Carbonized	مكرتن	كاربۆنێنراو
Carbonized anode	أنود مكربن	ئانۆدی كاربۆنێنراو

Carbonized steel	فولاذمكرتن	پۆڵای کاربۆنێنراو
Carbonizing plant	وحدة كربنة	بەشی کاربۆناندن
Carbon manganese steel	فولاذ المنفنيز الكربوني	کاربۆنه پۆڵای مەنگەنیز
Carbon monoxide	أحادي اكسيد الكربون	یەکۆکسیدی کاربۆن
Carbon monoxide detector	مكشاف أحادي اكسيدالكربون	یەکۆکسیدی کاربۆن دۆزەرەوە
Carbon oil	زيت الاستصباح	نەوتی چرا (ڕوناکی)
Carbonous	كربوني	کاربۆنی
Carbon paper	ورقة الكربون. ورقة أسود الكربون	کاغەزی کاربۆن. کاغەزی ڕوونووسکردن (کۆپییە). کاغەزی ڕەشی کاربۆن
Carbon pencil	قلم فحمي	خەڵووزە پێنوس
Carbon pile	قمين كركوني	پیلی کاربۆنی
Carbon ratio	النسبة الكربونية: للدلالة على درجة تحول النفط	کاربۆنه ڕێژە: بۆ پیشاندانی پلەی گۆڕانی نەوت
Carbureted watergas	غاز الماء المكربن	گازی ئاوی کاربۆنێنراو
Carbureting engine	محرك كربنة (الوقود)	بزوێنی کاربۆنێتی (سوتەمەنی)
Carburetor	مكربن	کاربۆنکەرە. کاربۆنێنەر
Carburetor adjustment	ضبط المكربن	ڕێکخەرەی کاربۆنێنەر
Carburetor air heater	مسخن هواء المركبن	هەواگەرمکەرەی کاربۆنێنەر
Carburetor air regulator	منظم هواء المكربن	هەوا ڕێکخەرەی کاربۆنێنەر
Carburetor chamber	حجرة الكربنة	ژووری کاربۆنێن
Carburetor choke	مخنيقة المكربن	کاربۆنێنەر خنکێن
Carburetor flange	شفة المكربن	لێوی کاربۆنێنەر
Carburetor float	عوامة المكربن	کاربۆنێنەر سەرخەرە
Carburization = carbonization	كربنة. تفحم	کاربۆناندن. خەڵووزاندن

Carburize	كربن. صلد (سطح الفولاذ) بالكربنة	کاربۆناندی. ڕووی پۆڵای سەختاند بەکاربۆراندن
Careass = carease	هيكل. هيكل إنشاءات	پەیکەر. پەیکەری دامەزراوەکان
Careel lamp	مصباح (كاريل) العياري (يعادل ٩,٦ شمعة)	چرای پێوانەیی (کاریل) (دەکاتە ٩,٦ مۆم)
Card	بطاقة. لوحة بيانية. خارطة ممشعة الغزل	کارت. دەبی ڕوونکەرەوە. نەخشەی شانەی ڕستن
Cardamom oil	زيت القاقلة. زيت الهال	ڕۆن هێل
Casing-head	رأس البئر. أو قمة أنابيب التغليف في بئر النفط	سەری بیر. یان لوتکەی بۆریی ناوپۆشی بیرە نەوت
Casing-head gas	غاز رأس البئر. الغاز الطبيعي المنتج من رأس المبئر	گازی سەری بیر. گازی سروشتیی لەسەری بیر بەرهەمهاتوو
Casing-head gasoline	بنزين رأس البئر. بنزين الغاز الطبيعي المنتج من رأس البئر	بەنزینی سەری بیر. بەنزینی گازی سروشتیی لەسەری بیر بەرهەمهاتوو
Casing-head pressure	الضغط من رأس البئر	پەستانی سەری بیر
Casing pipe	أنبوب تغليف	بۆریی ناوپۆشین
Casing pressure	ضغط أنابيب التغليف: ضغط التجويف الخلقي بين أنابيب التغليف و أنبوب الإنتاج	پەستانی بۆرییە ناوکۆشەکان: پەستانی بۆشایی ئەڵقەیی نێوان بۆرییە ناوپۆشەکان و بۆرییەکانی بەرهەمهێنان.
Casing pressure test	اختبار الضغط عند رأس أنبوب التغليف.	تاقیکردنەوەی پەستان کە سەری بۆری ناوپۆشیندا.
Casing protector	واقية أنابيب التغليف	بۆریی ناوپۆشینپارێز
Casing shoe	نعل أنبوب الحفي: طوقية قاطعة، تركب في أسفل الأنبوب لتسهيل دقه	ناڵی بۆ
Casing tube	أنبوب تغليف أوطي	بۆریی ناوپۆشین یان قەدکردن
Cask	برميل أو دعابر إسطواني	بەرمیل یان دەفری لوولەکی

Cassitirite	كاسترايت: حجر القصدير	كاستيتيرايت: بەردەتەنەكە
Cast	صعب. سبك	دایڕشت
Cast furnace	فرن الصهر (للمصبوبات)	فرنی شلکردنەوە (ی داڕشتە)
Casting	صب. سبك	داڕشتن
Casting box	صندوق قالب الصب	سنووقی قالبی داڕشتن
Casting machine	مكنة صب	مەکینەی داڕشتن
Casting matrix	القالب الأم	دامکە قالب (مەکەم قالب)
Casting on	صب التلبيس	داڕشتنی ڕوو پۆشین
Casting pin	حفرة السب	چالی داڕشتن
Cast-iron	حديد الزهر. حديد الصب	ئاسنی داڕێژراو
Cast-iron casting	مصبوبة من حديد الصب	داڕشتەیەکی ئاسنی داڕشتە
Cast-iron liner	بطانة من حديد الزهر	ناو پۆشێکی ئاسنی داڕشتە
Castor oil	زيت الخروع	ڕۆنگەرچەك
Cast-steel	فولاذ الصب. فولاذ مصبوب	پۆلای داڕشتن. پۆلای داڕێژراو
Cast-steel ingot	صبة من فولاذ المصبوبات	داڕشتنێکی پۆلای داڕشتن
Casual	عرضي. طارئ. متقطع. غير منتظم	لاوەکی. ناکاو. پچڕپچڕ. ناڕێك
Casual labour	عمل متقطع. شغل غير منتظم	کاری پچڕپچڕ. ئیشی ناڕێك
Casualty	حادثة	ڕووداو
Cat	بكرة رافعة. مادة حفازة	خلۆکەی بەرزکەرە. ماددەی هاندەر
Cataclasis	تهشم	تێکشکان
Cataclysim	كارثة	کارەسات
Catalog (ue)	كتالوج. جدول بالبطاعة وأسعارها	کەتالۆگ. خشتەی کالاکان و بەهاکانیان
Catalyse = catalyze	حفز. حفز التفاعل الكيمياوي	هاندان. هاندانی کارلێکی کیمیایی
Catalysis	حفز. وساطة كيمياوية	هاندان. هاندەری کیمیایی

Catalyst	حفاز	هاندەر، هۆکاری یاریدەدەر
Catalyst carrier	حامل الحفاز	هاندەر هەڵگرە
Catalyst, contact	حفاز ملامسي	بەرکەوتە هاندەر
Catalyst (or cat) cracker	وحدة تكسير بالحفز	بەشی شکاندان بەهاندان
Catalyst regeneration	مجدد الحفاز	هاندەرتازەکەرەوە
Catalyst-to-oil ratio	نسبة الحافز الى الزيت	ڕێژەی هاندەربۆرۆن
Catalytic	حفزي. حفاز. مجفز	هاندەری. هاندەر
Catalytic action	فعل حفاز	کاری هاندەر
Catalytic agent	عامل حفاز. وسيط كيمياوي	هۆکاری هاندەر. نێوەندی کیمیایی
Catalytic alkylation	ألكلة بالحفز. ألكلة محفزة (بالوسيط الكيمياوي)	ئەلکیلێن بەهاندان. ئەلکیلێنی هاندراو (بەنێوانی کیمیایی)
Catalytic conservative Hydrogenation	الهدرجة المحفزة اللاهدامة	هایدرۆجیناندنی هاندراوی نەڕوخێن
Catalytic conversion	التحويل المحفز	گۆڕینی هاندراو
Catalytic cracking	التكسير المحفز	شکاندنی هاندراو
Catalytic dehydrogenation	نزع الهيدروجين المحفز	بێهایدرۆجینێنی هاندراو
Catalytic desulphuration	نزع الكبريت المحفز	بێگۆگردێنی هاندراو
Catalytic desulphurization	نزع الكبريت المحفز. ازالة الكبريت بالوسيط الكيمياوي	بێگۆگردێنی هاندراو. گۆگردلابردن بەهۆی نێوانەیەکی کیمیاییەوە
Catalytic isomerization	الأسمرة (الأزمرة) المحفزة	ئەسمەرێنی (ئەزمەرێنی) هاندراو، هاوپارچاندن
Catalytic naphtha reforming	تحسين النفثا بالوسيط الكيمياوي	چاکسازیی نەفسا بەنێوانەی کیمیایی
Catalytic poison	معطل الحفز. معطل المادة الحفازة	هاندانی پەکخەرە. پەکخەری ماددەی هاندەر

Catalytic polymerization	بلمرة محفزة. بلمرة بالوسيط الكيمياوي	زۆرێنی هاندراو. پەلەرێنی بەنێوانەی کیمیایی هاندراو
Catalytic reforming	التهذيب المحفز	چاکسازیی هاندراو
Catalyze	حفز	هانیدا
Catalyzer	محفز	هاندەر
Cataphoresis	كتفرة: إنتقال الجزئيات المعلقة (نحو الكاثود) في مجال كهربائي	کەتفۆرێن: گوێزرانەوەی گەردەگیرساوەکان (بەرەو کاسۆد) لەکایەیەکی کارەباییدا.
Cataract	شلال	تاڤگە
Catastrophe	كارثة طبيعية	کارەساتی سروشتی
Catchall	جهاز رفع الأنقاض (من البئر)	ئامێری پاشەڕۆ دەرهێنان (لەبیر)
Catcher	ممساك. ملقط	گرە. ماشە
Cat-cracher	وحدة تكسير بالحفز	بەشی شکاندن بەهاندان. (بەشی شکاندن بەهاندن)
Category	صنف. فئة. طبقة	پۆل. دەستە. چین
Catenary	سلسلي. متسلسل	زنجیرەیی. بەرودوا (یەك لەدوای یەك)
Catforming	التهذيب المحفز: على درجة حرارة عاليين من ابتكار شركة وضغط أتلانتيك للتكرير	چاکسازیی هاندراو: لە پلەی گەرمی و پەستانێکی بەرزدا، لەداهێنانی کۆمپانیای پارزنێنی ئەتلانتیك
Cathead (a derrick)	نصب (برج الحفر)	داینا (کەلوی هەڵکەندن)
Cathode	كاثود. مهبط	کاسۆد. داکەوتە
Cathode copper	نحاس الكاثود (المنقى)	مسی کاپۆد (پوختە)
Cathode current	تيار الكاثود	تەزوی کاثۆد
Cathode deposit	قرارة كاثودية	نیشتەی کاثۆدی

Cathode rays	إنحلال الكاثود	شيبوونەوەی کاثـۆد
Cathode ray tube	أنبوبة الأشعة الكاثودية	بۆریی تیشکی کاثـۆد
Cathodic corrosion	تآكل الكاثود. تآكل كاثودي	داخورانی کاثۆد. کاثـۆدە داخوران
Cathodic polarization	استقطاب الكاثود	جەمسەرگریی کاثـۆد
Catholyte = catolyte	كاثوليت: سائل التحليل المجاور للكاثود	کاثـۆلیت: شلی شیکاریی تەنیشت کاثـۆد
Cation	كاتايون: أيون موجب الشحنة	کاتـایۆن: ئایۆنی بـارگەموجەب
Cationic current	تيار الايونات الموجبة	تەزووی ئـایۆنە موجەبەکان
Catline	كبل الرحوية، كبل الرفع أو السحب	کێبڵی بـادان، کێبڵی بەرزکردنەوە یان ڕاکێشان
Catline sheave	بكرة كبل الرحوية	خلۆکەی پەتی بـادان
Catpaly = catalytic polymerization	بلمرة محفزة	هاندراوە پەلمەرێن (پەلمەرێنی هاندراو)
Caustic	كاو، مادة كاوية	داخکەر، سوتێن
Caustic dissolving unit	وحدة إذابة بالمواد الكاوية	بەشی تواندنەوە بە مادده سوتێنەکان
Caustic embrittlement	قصافة بتأثير القلويات الكاوية	شکان بەکاریگەریی ئەلکالییە سووتێنەکانەوە
Causticity	قلوانية كاوية	ئەلکالێتی سوتێن
Causticize	جعل كاوياً	دەسووتـاندێنێ (دەیکاتە سوتێن)
Caustic lime	الجيرالي، الجير الكاوي	قسڵی زیندو، قسڵی سوتێن
Caustic lye	عسول كاو	شۆرکی سوتێن
Caustic potash	البوتاسا الكاوية، هيدروكسيد البوتاسيوم	پۆتـاسای سوتێن، هایدرۆکسیدی پۆتـاسیۆم
Caustic salt	ملح كاو	خوێی سوتێن

Caustic soda	الصودا الكاوية، هيدروكسيد الصوديوم	سۆدای سوتێن، هایدرۆکسیدی سۆدیۆم
Caustic soda solution	محلول الصودا الكاوية	گیراوەی سۆدای سوتێن
Caustic solution	محلول قلوي	گیراوەیەکی سوتێن
Caustic treatment	معالجة بالصودا الكاوية	بەسۆدای سوتێن چارەکردن
Caustic wash plant	وحدة الغسل بالصودا الكاوية	بەشی شتن بەسۆدای سوتێن
Caution	حذر. إحتراس	وریایی. ئاگاداری
Cautions	حذر. متنبه	وریا. ئاگادار.
Cave	كهف	ئەشکەوت
Cave deposits	رواسب كهفية	ئەشکەوتەنیشتەکان
Cave-in	إنهيار جدرات البئر	داڕمانی (داروخانی) دیوارەکانی بیر
Cavern	كهف واسع	ئەشکەوتی فراوان، کەلەئەشکەوت
Cavernous	منقر. متكهف	فرەچاڵ، فرە کلۆری
Cavitaion	التفجي. تكون الفجوات	فرەچاڵاندن، پەیدابوونی کلۆرییەکان
Cavity	تجويف. نقرة	بۆشایی. چاڵ
C.B.M. (constant boiling mixture	مزيج ثابت درجة الغليان	تێکەڵی پلەی کوڵان جێگیر
C.C.P. (critival compression pressure)	ضغط الانضغاط الحرج	پەستانی پەستێورانی شلۆق
Celestite	سليسيت: خام من كبريتات السترونتيوم	سیلیستایت: خاوێکە لە گۆگرداتی سترۆنتیۆم
Cell	خلية: عمود. بطارية. حجيرة	خانە:
Cellophane	سلوفان	سیلۆفێن
Cellular	خلوي. مكون من خلايا	خانەیی. لەخانە پێکهاتوو
Celluloid	سليولويد	سێلولۆید
Cellulose	سليولوز	سێلولۆز

Cellulose acetate	خلات السليولوز	سرکاتی سێلولۆز
Cetrosphere	لب الأرض	کرۆکی زەوی
Ceraceous	شمعي. شبيه بشمع النحل	مێوی. لەمێوی هەنگچوو
Ceragyrite	سيراجيريت: خام من كلوريد الفضة شمعي المظهر	سیراجیرایت: خاوێکی کلۆریدی زیوی رواڵەت مێوی
Ceramic	خزفي. فخاري	کاشی. گڵجۆش
Ceramic insulator	عازل خزفي	کاشییە دابڕ
Ceramics	صناعة الخزف	کاشیسازی
Cerecloth	قماش مشمع	قووماشی مێوبۆش
Cerium	سيريوم: عنصر فزي رمزه (Ce)	سیریۆم: توخمێکی کانزایە، هێماکەی (Ce)یە
Cerium alloy	سبيكة السيريوم: لصنع أحجار القدح	دارشتەی سیریۆم: بۆ دروستکردنی بەردی چەرخ
Cermet	سبيلة معدنية خزفية	کانزا دارشتەیەکی کاشی
Ceruse	اسبيداج. اسفيداج: كربونات الرصاص القاعدية	سپیاو: تفتە کاربۆناتی قورقوشم
Cerussite	سيروسيت: كربونات الرصاص	سیرۆسایت: کاربۆناتی قورقوشم
Cesium = caesium (Cs)	السيزيوم: عنصر فلزي رمزه (Cs)	سیزیۆم: توخمێکی کانزایە، هێماکەی (Cs)ە
Cetane = hexadecane	السيتان: مركب هيدروكربوني برافيني نقي. هيكساديكان	سیتان: ئاوێتەیەکی هایدرۆکاربۆنیی پارافینیی خاوێنە. هێکسادیکان
Cetane number	العدد السيتاني: للدلالة على نوعية اشتعال الديزل	سیتانە ژمارە: بۆ نیشانەی جۆری سووتانی دیزڵ
Cetane test method	طريقة تقدير العدد السيتاني	ڕێگای خەملاندنی سیتانە ژمارە
Cetane test rating	اختبار التقدير السيتاني	تاقیکردنەوەی سیتانە خەملاندن

Cetene	السيتين : مركب هيدروكربوني إيثيليني	سيتين : ئاوێتەیەکی هایدرۆکاربۆنیی ئیـثیلینییە
C.F.E. (casing failure elimination)	إزالة خطر انهيار التغليف	نەمانی مەترسی داڕوخانی ناو پۆشکردن
C.F.E. (chlorotrifluoroethylene	كلوروترايفلورو إثيلين. كلوريد الايثلين الثلاثي الفلور	کلۆرۆترایفلۆروئەسیلین. کلۆریدی ئیـثیلینی سیانەفلۆر
C.F.G. (cubic feet of gas)	قدم مكعب من الغاز	پێ سێجای گاز
C.F.G.P.D	قدم مكعب من الغز يومياً	پێ سێجار گاز ڕۆژانە
C.F.M. (cubic feet per minute)	قدم مكعب في الدقيقة	پێ سێجا لە دەقیقەیەکدا
C.F.R. (cooperative fuel research)	الأبحاث النفطية التعاونية	تۆژینەوە نەوتییە هەرەوەزییەکان
C.F.R. engine	محرك سي.إف.آر: محرك معياري لايجار الرقم السيتاني للوقود	بزوێنی سی.ئێف.ئار: بزوێنێکی پێوانەییە، بۆ دۆزینەوەی سیتانە ژمارەی سووتەمەنی
C.G.S (centimeter – gram – second)	س.غ.ث (سنتيمتر غرام ثانية)	س.گ.ح (سەنتیمەتر گرام چرکە)
Chain	سلسلة. مقياس للطول يعادل ٦٦ قدماً	زنجیرێك. پێوەرێکی درێژییە، یەکسانە بە ٦٦ پێ
Chain, branched	سلسلة متفرعة	زنجیرەیەکی لقو قۆپدار
Chain compounds	مركبات سلسلية	ئاوێتە زنجیرەییەکان
Chain, hydrocarbon	سلسلة هيدروكربونية	زنجیرەی هایدرۆکاربۆنی
Chain hydrocarbons	هيدروكربونات سلسلية	هایدرۆکاربۆنە زنجیرەییەکان
Chain, open	سلسلة مفتوحة	زنجیرەی کراوە
Chain, side	سلسلة جانبية	تەنیشتە زنجیرە
Chain stopper	موقف التفاعل المتسلسل	کارلێکی زنجیرەیی وەستێن
Chain, straight	سلسلة مستقيمة	زنجیرەی ڕاست

Chalcanthite	كلكنتيت : كبريتات النحاس المميأة	کەلکانتیت : ئاوەگلۆگرداتی مس
Charnockite	كارنوكيت : صخر غرانيتي خشب الحبيبات	کارنۆکایت : کەڤرێکی گرانیتیی دەنکگەورەیە
Charred	متفحم	خەڵووزێنراو
Charring	تفحيم	خەڵووزاندن
Chart	خارطة . جدول بياني	نەخشە . خشتەی زانیاری
Chatter	صرير	کیرە
Chatter marks	آثار الانزلاق الصخري	شوێنەواری کەڤرەخزێ
C.H.U (centigrade heat unit)	الوحدة الحرارة المئوية	یەکەی سەدیی گەرمی
Check	تدقيق . علامة	وردکاری . نیشانە
Chemical	كيمياوي . كيميائي	کیمیایی
Chemical action	فعل كيميائي	کاری کیمیایی
Chemical activity	نشاط كيمياوي	چالاکیی کیمیایی
Chemical affinity	ألفة كيمياوية	هۆگریی کیمیایی
Chemical agent	عامل كيمياوي	هۆکاری کیمیایی
Chemical analysis	تحليل كيمياوي	شیکاریی کیمیایی
Chemical balance	ميزان (حتماس) كيمياوي	تەرازوی (هەستناکی) کیمیایی
Chemical behavior	سلوك كيمياوي	ڕەفتاری کیمیایی
Chemical bond	وصلة (رابطة) كيمياوية)	بەندی کیمیایی
Chemical change	تغير كيمياوي	گۆڕانی کیمیایی
Chemical cleaning	التنظيف الكيمياوي	پاکسازیی کیمیایی
Chemical combination	إتحاد كيمياوي	یەکگرتنی کیمیایی
Chemical composition	تركيب كيمياوي	پێکهاتەی کیمیایی پێکهاتنی کیمیایی
Chemical compound	مركب كيمياوي	ئاوێتەی کیمیایی
Chemical constitution	تركيب كيمياوي	پێکهاتنی کیمیایی

Chemical corrosion	حث كيميائي، تآكل كيميائي	كارتێکردن (داخورانی) کیمیایی
Chemical deposit	راسب كيمياوي	شیبوونەوەی کیمیایی
Chemical desalting	إزالة الملح كيمياوياً (من النفط الخام)	کیمیاییانە خوێ لابردن (لەنەوتی خاو)
Chemical effect	تأثير كيمياوي	کاریگەریی کیمیایی
Chemical element	عنصر كيمياوي	توخمی کیمیایی
Chemical emulsification	إستحلاب كيمياوي	شیراوگاندنی کیمیایی
Chemical energy	طاقة كيمياوية	وزەی کیمیایی
Chemical equation	معادلة كيمياوية	هاوکێشەی کیمیایی
Chemical equilibrium	توازن كيمياوي	هاوسەنگیی کیمیایی
Chemical equivalent	مكافئ كيمياوي	هاوهێزیی کیمیایی
Chemical exchange reaction	تفاعل تبادل كيمياوي	کارلێکی ئاڵوگۆڕی کیمیایی
Chemical fertelizers	أسمدة كيمياوية	پەینە کیمیاییەکان
Chemical formula	صيغة كيميائية	شێوگی کیمیایی
Chemical indicator	كاشف كيمياوي	ناسەرەوەی کیمیایی
Chemical industry	صناعة كيمياوية	پیشەسازیی کیمیایی
Chemically	كيميائياً. بالطرق الكيمياوية	کیمیاییانە. بەرێگەی کیمیایی
Chemically neutral	متحد كيميائياً	کیمیاییانە یەکگرتوو
Chemically pure	نقي كيمياوياً	کیمیاییانە خاوێن
Chemically resistance glass	زجاج مقاوم للكيمياويات	شووشەی بەرگەی کیمیاییمەنی گر
Chemical mineralogy	الدراسات المعدنية الكيمياوية	کانزائیی کیمیایی
Chemical passivity	اللافعالية الكيمياوية	ناکاراییی کیمیایی
Chemical plant	وحدة (صناعات) كيمياوية	بەشی (پیشەسازییە کیمیاییەکان)
Chemical process	طريقة كيميائية	رێگەی (شێوازی) کیمیایی
Chemical products	منتجات كيميائية	بەرهەمە کیمیاییەکان

Chemical properties	خواص كيمياوية	ڕەوشە كيمياييەكان
Chemical purifation	تنقية كيمياوية	خاوێنكردنى كيميايى
Chemical reaction	تفاعل كيمياوي	كارلێكى كيميايى
Chemical reagent	كاشف أو مفاعل كيمياوي	ناسەرەوەيان كارلێككردوى كيميايى
Chemicals	مواد كيميائية	ماددە كيمياييەكان
Chemical sediments	رواسب كيميائية	نيشتووى كيميايى (نيشتە كيمياييەكان)
Chemical solution	محلول كيميائي	گيراوەى كيميايى
Chemical stability	ثبات أو استقرار كيميائي	جێگريى يان ئارامىى كيميايى
Chemical structure	التركيب الكيمياوي	پێكهاتەيى كيميايى
Chemical substance	مادة كيمياوية	ماددەيەكى كيميائى
Chemical symbol	رمز كيميايي	هێماى كيميايى
Chemical synthesis	تركيب كيميائي	پێكهێنانى كيميايى
Chemical tank	خزان المادة الكيمياوية	ماددەى كيمياييدان (كۆگەى ماددەى كيميايى)
Chemical treatment	معالجة كيميائية	چارەسەرى كيميايى
Chemical treatment of wells	معالجة الآبار كيمياوياً	كيمياييانە چارەسەرى بيرەكان
Chemical wear	تآكل كيمياوي	داخورانى كيميايى
Chemico-physical	كيميائي فيزيائي	كيميايى-فيزيايى
Chemise	قمايص: جدار داعم لصدر التراب	كراس: ديوارێكى پشتيوانى پاڵپشتى خۆڵە
Chemisorptions	امتزاز (امدصاص) كيمياوي	ڕوومژينى كيميايى
Chemist	كيمياوي. كيميائي-صيدلي	كيمياگەر. كيميايى-دەرمانساز
Chemistry	كيمياء. علم الكيمياء	كيميا. كيميازانى
Chemistry, analytical	الكيمياء التحليلية	كيمياى شيكارى
Chemistry, applied	الكيمياء التطبيقية	كيمياى كارپێكەرى
Chemistry, industrial	الكيمياء الصناعية	كيمياى پيشەسازى

Chemistry, inorganic	الكيمياء اللاعضوية	کیمیای نائەندامی
Chemistry, organic	الكيمياء العضوية	کیمیای ئەندامی
Chemistry, physical	الكيمياء الطبيعية	کیمیای سروشتی
Chemurgy	الكيمورجية : استغلال الخامات العضوية (أو الزراعية) كيمياوياً	کیمورجی : کیمیاییانە سودوەرگرتن لەخاوە ئەندامی (یان کشتوکاڵییەکان)
Cheque	شيك. صك	چێك
Cherry coal	فحم كرزي: سريع الوقد و عديم الرماد	هەڵووژە خەڵووز: زووداگیرساو و بێخۆڵەمێش
Cherry red heat	درجة حرارة أحمر الكرز (حوالي ٩٠٠ مئوية)	پلەی گەرمیی سووری هەڵووژە (نزیکەی ٩٠٠ پلەی سەدی)
Chert	صوان. صخر صواني	ئەستێ. بەردە ئەستێ
Chert limestone	حجر جيري صواني	قسڵە بەردە ئەستێ
Chest	صندوق. دعاء محكم السد	سنووق. دەفرێکی توند داخراو
Chile saltpeter	ملح بارود شيلي. نترات الصوديوم	بارووتەخوێی چیلی. نیتراتی سۆدیۆم
Chimney	مدخنة	دووکەڵکێش
Chimney cap	كتبوش المدخنة	کڵاوی دووکەڵکێش
Chimney draught (or draft)	تيار السحب في المدخنة	تەوژمی ڕاکێشان لە دووکەڵکێشدا
Chimney shaft	عمود المدخنة	ستوونی دووکەڵکێش
China	صيني. خزف صيني	چینی. کاشیی چینی. گڵجۆشی چینی
China clay = kaolin	صلصال صيني. كاؤلين	قوڕی چینی. کائۆلین
China-stone	حجر كاؤكيني	بەردە کائۆلین
Chip	شظية	تەڵەزم
Chip ax	مكشط	کرێن
Chippings	نحاتة. جزاذة	وردە تەڵەزم. تویژاڵ

Chisel	إنرميل	ئەسکەنە
Chisel bit	لقمة الإزميل	دەمی ئەسکەنە
Chloral ccl٣-cho	كلورال. ثلاثي كلوروايثانال	کلۆراڵ. سیانە کلۆرۆئیسانالْ
Chloramines	كلورامين	کلۆرئەماین
Chloric acid HCIO٣	كلورات. ملح حامض الكلوريك	کلۆرات. خوێی ترشی کلۆریك
Chloride	كلوريد. ملح حامض الهيدروكلوريك	کلۆراید. خوێی ترشی هایدرۆکلۆریك HCL
Chloride of lime	مسحوق القصر. أكسيد الكلس	هاڕدراوەی ڕەنگبەر. ئۆکسیدی کلْس
Chloridize	كلؤر. عالج بالكلور	کلۆراندی. بەکلۆرچارەسەری کرد
Chlorinate	كلور. عامل بالكلور	کلۆراندی، لەگەڵ کلۆر کاری پێ لێك کرد
Chlorinated oil	زيت مكلور	ڕۆنی کلۆرێندراو
Chlorinated paraffins	بارافينات مكلورة	پارافینە کلۆرێندراوەکان
Chlorinated waxes	مواد شمعية مكلورة	مێوە مەنییە کلۆرێندراوەکان
Chlorination	كلورة: معالجة بالكلور	کلۆراندن: بەکلۆرچارەکردن
Chlorination plant	وحدة كلورة	بەشی کلۆراندن
Chlorinator	مكلورة. جهاز الكلورة	کلۆرێنەر. ئامێری کلۆراندن
Chlorine (Cl)	الكلور: عنصر غازي، رمزه (Cl)	کلۆر: توخمێکی گازە، هێماکەی (Cl)ە
Chlorine content	المحتوي الكلوريني	ناوەرۆکی کلۆرینی
Chlorine water	ماء الكلور	ئاوی کلۆر، کلۆراو
Chlorite	كلوريت. ملح حامض الكلوروز	کلۆریت. خوێی ترشی کلۆرۆز
Chlorobenzene	كلوروبنزين	کلۆرۆ بەنزین
Chloroethane = ethychloride	كلورايثان. كلوريد الإثيل	کلۆرۆئیسان=کلۆریدی ئەسیل
Chloroethylene = vinyl chloride	كلورو أثيلين = كلوريد الفنيل	کلۆروئەسیلین = کلۆریدی ڤانیل

Chloroform = trichloromethane	كلوروفورم = ثلاثي كلورو ميسان	كلۆرۆفۆرم = سیانە كلۆرۆمیسان
Chlorohydrins	كلوروهايدرين : مركب عضوي هيدروكسي كلوريدي	كلۆرۆهایدرین : ئاوێتەیەکی ئەندامیی هایدرۆکسی کلۆریدییە
Chlorometer	مقياس الكلور	کلۆرپێو
Chlorophyll	كلوروفيل. يخضور	کلۆرۆفیل. سەوزۆك
Chloroprene rubber = neoprene	مطاط الكلوروبرين. نيوبرين	لاستیکی کلۆرۆ پرین. نیۆ پرین
Chlorous acid HCIO۲	حامض الكلوروز	ترشی کلۆرۆز
Choke	خنق	خنکان
Choke damp	غاز خانق : يتجمع في المناجم والآبار المهجورة	گازی خنکێن : لەکان و بیرە فەرامۆشکراوەکاندا کۆدەبێتەوە
Choking gas	غاز خانق	گازی خنکێن
Chondrules	كوندريولات : كريات حبيبة من معادن السليكا وجه أوسطح الأرض	کۆندریۆلەکان : تۆپۆکەی دەنکۆڵەیی کانەکانی سلیکای ڕووی زەوی
Chore	وجه أوسطح الأرض	ڕووی زەوی
Chorography	كوروغرافية : فن وصف الأقاليم ودراستها على الخرائط	کۆرۆگرافی : هونەری باسی هەرێمەکان کردن و لەسەر نەخشە لێکۆڵینەوەیان
Chromate	كرومات. ملح حامض الكروميك	کرۆمات. خوێی ترشی کرۆمیك
Chromatic	لوني	ڕەنگی
Chromatic dispersion	تشتت كوني	ڕەنگە پەرتبوون
Chromatographic analysis,	تحليل كروماتوغرافي	شیکاریی کرۆماتۆگرافی
chromatography	فصل كروماتوغرافي : بالإمتزاز في طبقات مختلفة التلون	جیاکردنەوەی کرۆما- تۆگرافی : بەڕوومژینی لەچینە ڕەنگجیاوازەکاندا

Chromatometer	مقياس اللونية. مقياس درجات التلون	ڕەنگێتیپێو. پلەکانی ڕەنگبوونپێو
Chrome	الكروم	کرۆم
Chromel	كرومل: سبيكة من النيكل والكروم	کرۆمێل: دارشتەیەکە لە نیکڵ و کرۆم
Chrome steel	فولاذ كرومي	کرۆمە پۆڵا
Chromic acid	حامض الكروميك	ترشی کرۆمیك
Chromite	كروميت. ملح كرومي	کرۆمایت. خوێیەکی کرۆمی
Chromium	الكروم: عنصر لفزي رمزه (Cr)	کرۆم: توخمێکی کانزایە، هێماکەی (Cr)
Chromium plating	طلاء بالكروم	بەکرۆم ڕووپۆشین
Chromium steel	فولاذ كرومي	کرۆمە پۆڵا
Chromometer = colorimeter	كرومومتر. ملوات مقياس الخصائص اللونية	کرۆمۆمیتەر. ڕەنگپێو پێوەری ڕەوشە ڕەنگییەکان
Chronological	ميقاتي. مرتب زمنياً	کاتەکی. کاتانە ڕێکخراو
Chronology	علم تحديد الأزمنة وترتيب تسلسلها	زانستی کات دیاریکردن و ڕێکخستنی ریزەکەیان
Chronometer	ساعة محكمة الضبط	کاتژمێرێکی توند دابینکراوە
Chronoscope	موقتة	کات دیاریکەرە
Chronostratigraphy	علم الطبقات التوقيتي	کاتە چینزانی
Chronotaxis	التنسيق الزميني للطبقات الصخرية	کاتە ڕێکخستنی چینە بەردەکان
Chrysotile	كريسوتايل: اسبستوس كندي	کریسۆتایل: ئیسپستۆسی کەنەدی
C.H.U. (centigrade heat unit)	وحدة حرارية مئوية	یەکەی گەرمیی سەدی
Cinder	جمرة متقدة دون لهب. رماد: بقايا إحتراقه الفحم أو الخشب رماد. رماد بركاني	پشکۆیەکی گەشی بێگر خۆڵەمێش: پاشماوەی سووتانی خەڵووز یان دار خۆڵەمێش. خۆڵەمێشی گرکانی

Cinnabar	زنجفر. كبريتيد الزئبقيك لون أحمر قاني	ژەنگبەر. گۆگردیدی جیویك. ڕەنگێکی سووری کراوە (کاڵ)
Cinnamon oil	زيت القرفة	ڕۆن دارچینی
Citrate	سترات. ملح حامض الليمون	سیترات. خوێی ترشی لیمۆ
Citric acid C٦H٩O٧	حامض الستريك. حامض الليمون	ترشی سیتریك. ترشی لیمۆ
Clarification	تنقية. ترويق	خاوێنکردن. ڕۆکاری
Clarified	منقي. مروق	خاوێنکراو. ڕۆکاریکراو
Clarifier	منق. مروق	خاوێنکەر. ڕۆکاریکار
Clarifloccultor	مروق بالمرسبات الملبدة	بەنیشێنە سوێنەرەوەکان ڕوونکراوە
Clarify	روق. نقي	ڕوونی کردەوە. خاوێنی کرد
Clariflying agent	عامل تروق	هۆکاری ڕوونکردنەوە
Clariflying basin	حوض ترويق	مۆژی ڕوونکردنەوە
Class (n.)	صنف. نوع	پۆل. جۆر
Class (v.) = classify (v.)	صنف. نسق	پۆلاندی. ڕێکخی خست
Classified	مصنف. منسق	پۆلێنراو ڕێکخراو
Classifying screen	غربال أو منخل تصنيف	بێژنگ یان کەوی پۆلاندن
Clay	طفل. صلصال. وصل مرشح	قوڕ. قوڕی پوختەکراو
Clay, absorbent	طين مصاص	قوڕی مژۆك
Clay acid treatment	المعالجة الحامضية للطين	ترشە چارەی قوڕ
Clay activation	تنشيط (فاعلية التنصيل في) الطفال	کاراکردنی (کاریگەریی دەربازبوون لە) قوڕ
Clay auger	بريمة الحفر الطيني	سمۆی قوڕ هەڵکەندن
Clay bed	طبقة طينية أو طفالية	چینێکی قوڕ یان لیتە (ملتە)
Clay bleaching	تقصير طفالي. قصر اللون بالطين	ملتە ڕەنگبردن. لابردنی ڕەنگ بەقوڕ
Clay-contacting process	طريقة التلامس الطفلي. حاو الطين أو الصلصال	ڕێگەی قوڕە بەریەککەوتن.قوڕ یان وشکە قوڕی زرنگ

Clay deposit	راسب طيني	نیشتەی قوڕین. (نیشتووە قوڕینە)
Clayey	صلصالي. طفالي – مغطى بالطين	قوڕی زرنگی قوڕاوی
Clay filter	مرشح صلصالي (أو طفالي)	قوڕی زرنگ پاڵێو
Clay furnace = clay kiln	فرن تحميص الطفل (لتجديد فعاليته)	فڕنی قوڕی زرنگ برژاندن (بۆ نوێکردنەوەی چالاکییەکەی)
Claying	تمليط. تطيين	ملتاندن. قوڕاندن
Clay-ironstone	حجر الحديد الصلصالي	بەردە ئاسنی زرنگ
Clayish	طفلي. طيني. شبه وصلي	ڕەنگە قوڕی. قوڕی. نیمچە لیتەیی
Clay kiln	فرن تحميص الطفل	فڕنی برژاندنی زرنگەقوڕ
Clay minerals	معادن الطفل. معادن الطين	کانەکانی زرنگە قوڕ. کانە قوڕ (قوڕکانەکان)
Clay pan	نزر: طبقة سفلية من الطين الصلب	تاوە: بنکە چینێکی قوڕی سەختە
Clay refining	التكرير الطفالي. التنقية بالطين (لمعادلة البنزين وتحسين لونه)	قوڕە پارزنێن. بەقوڕخاوێنکردن (بۆ هاوکێشکردنی بەنزین و چاکسازیی ڕەنگەکەی)
Clay slate	أردواز طيني	توڕە ئەردواز. قوڕە ڕست
Clay soil	تربة طينية	قوڕە خاك
Claystone	حجر طيني	قوڕە بەرد
Clay tower	برج المعالجة بالطفل	کەلوری بەقوڕ چارەکردن
Clay treatment	معالجة بالطفل	بەقوڕە چارەکردن
Clay wash	غسل بالطين	قوڕە شۆر: بۆ بۆن-لێلابردن
Clay-with-flints	طفل صواني	قوڕە بەردە ئەستێ
Cleading=lagging	غلاف-مواد التغليف	بەرگ-کەرەسەکانی بەرگتێگرتن (پێچانەوە)

Clean	نظيف. نقي. خالي من الشوائب	پاك. خاوێن. بێخەوش
Clean burning (n.)	احتراق نظيف	سووتـانی پاك
Clean-burning (adj)	نظيف الإحتراق: لايترك بقايا بعد احتراقه	پاكسووتـان، پاكسووت: دوای سوتـانی هیچ پاشماوەیەك بەجێ ناهێڵێت
Clean-cut	واضح المعالم. جلي	سیما روون. ئاشكرا
Cleaner	منظف. آلة أو مادة منظفة	پاككەرەوە. ئامێر یان ماددەیەكی پاككەرەوە
Cleaner's naphtha	نفثا التنظيف	نەفسای پاككردنەوە
Cleaning compounds	مركبات التنظيف	ئاوێتەكانی پاككردنەوە
Cleaning machine	مكنة تنظيف	ماشێنی (مەكینەی) پاككردنەوە
Cleaning solution	محلول منظف	گیراوەی پاككەرەوە
Cleanliness	نظافة	پاكی. خاوێنی
Clean oil	زيت نظيف. منتج بترولي أبيض	رۆنی پاك. بەرهەمێكی پێترۆڵیی سپی
Clean oil vessels	ناقلات الزيوت البيضاء (النفطية)	گوێزەرەوەی رۆنە سپییەكان (نەوتییەكان)
Clean out period	فترة النظيف. فترة الصيانة	ماوەی پاككرنەوە. ماددەی پارێزگاری
Cleanse (v.)	نظف. نقى	پاكی كردەوە. خاوێنی كردەوە
Clean ship	ناقلة نظيفة. ناقلة المنتجات النفطية المكررة الخفيفة	گوێزەرەوەی پاك. پاپۆڕی (گوێزەرەوەی) بەرهەمە نەوتییە (پێترۆڵییە) پاڵاوتە سووكەكان
Clean up	نظف. رتب	پاكی كردەوە. رێكی خست
Clean up unit	وحدة تنظيف	بەشی پاككرنەوە
Clean vessels	ناقلات نظيفة. ناقلات المنتجات البترولية البيضاء	كەشتییە پاكەكان. كەشتیی گوێزەرەوەی بەرهەمە پێترۆڵییە سپییەكان

Clear	صاف. رائق	پوختە. ڕوون
Clearance	تصفية	پوختەکردن. پاککرنەوە
Clearance inwards	إجازة الدخول	مۆڵەتی چوونە ژوورەوە
Clearance outwards	إجازة الخروج	مۆڵەتی چوونە دەرەوە
Clearance sale	بيع تصفية	فرۆشتنی پاککردنەوە
Clinker	خبث الفحم أو المعادن – مخلفات الإحتراق	خەوشی خەڵووز و کانەکان – پاشەڕۆی سووتـان
Clinograph	مرسمة الميل	لاریکێش
Clinometers	مميال. مقياس الميل أو الإنحرار	لارپیێو. لاری و لێژپیێو
Clint	كلنت: صخر صواني قاس	کلینت: کەڤرێکی بەردە – ئەستێنی سەختە
Clipper	مقراض. سفينة شراعية سريعة	مقەست. کەشتیی چارۆکەداری خێرا
Clipper service	خدمة التوزيع المباشر: توزيع البترول من خط الأنابيب إلى محطات التوزيع مباشرة	ڕاژەی ڕاستەوخۆ دابەشکردن: پیترۆڵ دابەشکردن لەهێڵی بۆرییەکانەوە ڕاستەوخۆ بۆ بنکەکانی دابەشکردن.
Closed chain	سلسلة مقفلة	زنجیرەی داخراو
Closed circuit	دائرة (كهربائية) مقفلة	بازنەی (کارەبایی) داخراو
Closed ring hydrocarbons	هيدروكربونات حلقية	هایدرۆکاربۆناتی ئەڵقەیی
Closed rock pressure	ضغط البئر البكر: قبل ثقب الصخر فوقها	فشاری بیری نوخشە: پێش کونکردنی کەڤرەکەی سەری.
Cloud point	نقطة التغيم: نقطة التكدر	پنتی لێڵبوون و هەوراندن (بوونە هەور)
Cloud point test	اختبار التغيم: إيجاد نقطة التفم	تاقیکردنەوەی هەوراندن: دۆزینەوەی پنتی هەوراندن
Coacervation	تعنقد. تكتل جزيئات المستحلب قبل التدمج	هێشواندن (هێشوکردن) تۆپەڵبوونی گەردەکانی شیراوگ پێش یەکگرتن

Coagulant	مختر. مادة مخثرة	مەیێن. ماددەیەکی مەیێن
Coal	فحم (حجري، ونباتي)	خەڵوز (بەردی و ڕووەکی)
Coal ash	رماد الفحم	خۆڵە مێشی خەڵووز
Coal distillation	تقطير الفحم	دڵۆپاندنی خەڵووز
Coal dust	تراب الفحم	خۆڵی خەڵووز
Coal equivalent	المكافئ الفحمي: كمية الفحم التي تعطي كمية حرارة معادلة لكمية معادلة من وقود معين وهي للطن من النفط الخام حوالي ١,٣ طن فحم	خەڵووزە هاوهێزی: بڕی ئەو خەڵووزەیە کە بڕێکی گەرمی دەدات کە یەکسانە بە بڕێکی سووتەمەنیی دیاریکراوی تۆنێك نەوتی خاو نزیکەی ١,٣ تۆن خەڵوز.
Coaler	عامل فحم. ناقلة فحم	کرێکاری خەڵووز. گوێزەرەوەی خەڵووز
Coalescence	التحام. إندماج. إنضمام	پێکەوە لکان. یەکگرتن. لێکدا توانەوە و یەکگرتنی گەردەکانی ماددە و پێکهێنانی چینێکی جیا
Coal-field	حقل فحم حجري	کانە خەڵووزی بەردی (کانە بەردە خەڵووز)، خەڵوزجار
Coal gas	غاز الفحم. غاز الاستصباح	گازی خەڵووز. گازی سووتاندن
Coal-hod=coal scuttle	سطل الفحم	سەتڵی خەڵووز
Coal hydrogenation	هدرجة الفحم: لتحضير الوقود الهيدروكربونية الغازية أو السائلة كبنزين المحركات	هایدرۆجیناندنی خەڵووز: بۆ ئامادەکردنی سووتەمەنییە هایدرۆکاربۆنییەگازەکان، یان شلی وەك بەنزینی بزوێنەکان
Coalification	التفحم. التحول الى فحم	خەڵووزێن. گۆڕان بۆ خەڵووز
Coaling station = coaling port	مرفأ التزود بالفحم	بەندەری خەڵووز وەرگرتن
Coalite=semi – coke	فحم مكربن (للاستعمال المنزلي)	خەڵووزی کاربۆنێنراو (بۆ بەکارهێنانی ماڵ)

Coal-measures	المكونات الفحمية : طبقات تحوي الفحم الحجري	خەڵووزە پێکهاتەکان : ئەو چینانەن کە خەڵووزی بەردییان تێدایە
Coal mine	منجم فحم حجري	کانگەی خەڵووزی بەردی
Coal mining	تعدين الفحم	کانسازیی خەڵووز
Coal oil	زيت الفحم. زيت الاستصباح كيروسين	ڕۆنی خەڵووز. ڕۆنی سووتاندن کیرۆسین
Coal pit	منجم فحم	کانە خەڵووز-چاڵی (دروستکردنی) خەڵووزی دار
Coal screen	غربال الفحم	بێژنگی خەڵووز
Coal scettle	سطل الفحم	سەتڵی خەڵووز
Coal seam	طبقة فحمية. عرق فحمي	چینە خەڵووز. دەمارە خەڵووز
Coal seam cutter	مقطع الطبقات الفحمية	بڕەی چینە خەڵووزییەکان
Coal segregation	عزل أو فصل الفحم : فصل كتل الفحم الكبيرة عن القطع الصغيرة	دابڕین یان جیاکردنەوەی خەڵووز: جیاکردنەوەی تۆپەڵە گەورەکانی خەڵووز لە پارچە بچووکەکانی
Coal slag	خبث أو فضالات الفحم	بەرمادەکانی خەڵووز
Coal-tar	قطران الفحم	قەترانی خەڵووزی بەردی
Coal tar benzol	بنزول قطران الفحم	بەنزۆڵی قەترانی خەڵووز
Coal tar dyes	أصباغ القار الفحمي	بۆیەکانی قەترانی خەڵووز
Coal tar enamel	مينا قطران الفحم	میناى قەترانی خەڵووز
Coal tar fuels	وقود قطران الفحم	سووتەمەنیی قەترانی خەڵووز
Coal tar oil	زيت قطران الفحم	ڕۆنی قەترانی خەڵووز
Coat (n.)	معطف. طبقة مغلفة	پاڵتۆ. چینێکی ڕووپۆش
Coated	مطلي. مغلف بطبقة خارجية	داپۆشراو. ڕووپۆشراو بە
Coated pipes	أنابيب مغلفة	چینێکی دەرەکی بۆریی ڕووپۆشراو

Coating	طبقة خارجية. طلية	چینێکی دەرەکی. ڕووپۆش
Coating, acid-proof	طلية مقاومة للحوامض	چینێکی دژە ترش
Coating and wrapping machine	مكنة طلي ولف (ألانابيب)	مەکینەی ڕووپۆشین و پێچانەوەی (بۆری)
Coating compound	مركب تغليف – مادة طلي	ئاوێتەی بەرگ تێگرتن – ماددەی ڕووپۆشین
Co-axial	متحد المحور	هاوتەوەر
Co-axial transmission line	خط نقل ذو موصلين متحدي المحور	هێڵی گواستنەوەی دووگەیێنی هاوتەوەر
Cobalt (co)	الكوبلت: عنصر فلزي رمزه (Co)	کۆبالت: توخمێکی کانزایە هێماکەی (Co)یە
Cobalt blue	أزرق داكن	شینی تێر
Cobalt bromide	بروميد الكوبلت: يكشف به عن جفافية البروبان	برۆمیدی کۆبالت: وشکێتیی پرۆپانی پێ دەناسرێتەوە
Cobalt bromide test	الإختبار ببروميد الكوبلت	تاقیکردنەوە بە برۆمیدی کۆبالت
Cobaltite = cobaltine	كوبلتيت. كوبلتين: خام يحوي كبريتيد و زرنيخيد الكوبلت	کۆبالتیت. کۆبالتیت: خاوێکە، گۆگردید و زەرنیخی کۆبالتی تێدایە
Cobalt plating	تصفح بالكوبلت	کۆبالتپۆشین
Cobalt steel	فولاذ كوبلتي	پۆلای کۆبالتی (کۆبالتە پۆلا)
Cobbing hammer	مطرقة تكسير الخامات	چەکوشی خاوشکاندن
Cobble wax	شمع دهني. قار السكافين	چەورەمێو. قەترانی پێڵاو دروو
Cob coal	فحم مكور	خەڵووزی خڕ (تۆپی)
Co-dimmer	مبلمر ثنائي مرافق	کاوەڵپەلەریوی دووا
Cod liver oil	زيت السمك. زيد كبر القد	ڕۆن ماسی. ڕۆن جگەری ماسی ڕۆن لێگیراو
Coefficient	معامل	هاوکۆلکە

Coefficient of absorption	معامل الامتصاص	هاوکۆلکەی مژین
Coefficient of adhesion	معامل الالتصاص	هاوکۆلکەی پێوەلکان
Coefficient of apparent expansion	معامل التمدد الظاهري	هاوکۆلکەی دیارە کشێ
Coefficient of compressibility	معامل الإنضغاطية	هاوکۆلکەی پەستێوران
Coefficient of contraction	معامل الإنكماش	هاوکۆلکەی چوونەیەك
Coefficient of correlation	معامل الارتباط	هاوکۆلکەی پەیوەندی
Coefficient of delation	معامل التمدد	هاوکۆلکەی کشان
Coefficient of efficiency	معامل الكفاية	هاوکۆلکەی توانست
Coefficient of elasticity	معامل المرونة	هاوکۆلکەی جیڕی
Coefficient of expansion	معامل التمرد	هاوکۆلکەی کشان
Coefficient of friction	معامل الإحتكاك	هاوکۆلکەی لێکخشان
Coefficient of heat transfer	معامل الانتقال الحراري	هاوکۆلکەی گەرمی گواستنەوە
Coefficient of liner expansion	معامل المتمرد الطولي	هاوکۆلکەی درێژە کشێ
Coefficient of performance	معامل الأداء	هاوکۆلکەی جێبەجێکاری
Coefficient of permeability	معامل الإنفاذية	هاوکۆلکەی دادان (تێپەڕین)
Coefficient of rolling friction	معامل الإحتكاك التدرحرجی	هاوکۆلکەی خۆڵەخشێ
Coefficient of sliding friction	معامل الاحتكاك الانزلاقي	هاوکۆلکەی خزە خشێ
Coefficient of surface expansion	معامل التمرد السطحي	هاوکۆلکەی ڕووەکشێ

Coefficient of volume expantion	معامل التمدد الحجمي	هاوكۆلكەی فەبارەكشێ
Cohobation	تقطير تعاقبي تقطير تكراري	دلۆپاندنی بەرودوا دلۆپاندنی چەندبارەوەبوو
Co-ionic bond	وصلة أيونية مشتركة	بەندی ئايۆنيی هاوبەش
Coke (n.)	كوك. فحم الكوك	كۆك. خەڵووزی كۆك
Coke (v.)	كوك	كۆكاندی
Coke bed	طبقة من فحم الكوك	چینێك خەڵووزی كۆك
Coke breeze	فحم كوك دقيق نفاية الكوك	وردە خەڵووزی كۆك خاكە كۆك
Coke coal	فحم الكوك الطبيعي	خەڵووزی كۆكۆ سروشتی
Coke dross (or fines)	سقاط الكوك	وردە (خاكە) كۆك
Coke furnace	فرن تحضير الكوك	فڕنی ئامادەكردنی كۆك
Coke oven gass	غاز أفران الكوك (تستعمل وقودا	گازی فڕنەكانی كۆك (وەك سووتەمەنی بەكاردێت)
Coke oven tar	قطران أفران الكوك	قەترانی فرنەكانی كۆك
Coke, petroleum	كوك البترول	كۆكۆ پیێترۆڵ
Coker	وحدة تكويك : لصنع الكوك من الفحم	بەشی كۆكاندن : بۆ دروستكردنی كۆك لە خەڵوز
Coke yield	حصيلة الكوك	بەرهەمی كۆك
Coking	التكويك. التفحيم : تحويل الفحم (أو البترول) إلى كوك	كۆكاندن. خەڵووزاندن : گۆڕینی خەڵووز (يان پيێترۆڵ) بۆ كۆك
Coking coal	فحم تكويك : فحم يصلح لصنع الكوك	خەڵوزی كۆكاندن : خەڵووزێكە كە بۆ دروستكردنی كۆك
Coking number	رقم التكويك	كۆكاندنە ژمارە
Coking oven	فرن التكويك	فڕنی كۆكاندن
Coking plant	وحدة تكويك	بەشی كۆكاندن
Coking process	عملية التكويك	كردەی كۆكاندن

Coking residue	متخلفات التكويك	پاشەڕۆی کۆکاندن
Coking still	مقطر تكويك	دڵۆپێنی کۆکاندن
Coking tendency	قابلية التكويك	توانستی کۆکاندن
Coking test	اختيار التكويك	تاقیکردنەوەی کۆکاندن
Cokite	كوكيت : فحم الكوك الطبيعي	کۆکایت : خەڵووزی کۆکی سروشتی
Colcothar	الزاج الأحمر . أوكسيد الحديديك الأحمر	سوورەزاخ . ئۆکسیدی ئاسنە سوور
Cold	بارد	سارد
Cold acid selective polymerization	البلمرة الانتقامية بالحامض البارد	پەڵمەرێنی دەستەبژێر بە ترشی سار
Cold cutting	قطع على البارد	بڕین لەسەر سارد (بەساردی بڕین)
Cold-hammered steel	فولاذ مطرق على البارد	پۆڵای بەساردی کوتراوە (چەکوشکاری کراو)
Cold point	نقطة التجمد	پنتی بەستن
Cold pressing	ترشح على البارد (في ضاغطة ترشيح)	بەساردی پاڵاوتن (لە پەستێوێکی پاڵاوتندا)
Cold setting	ترسيب على البارد	بەساردی نیشاندن
Cold settling	ترسيب بالتبريد : لازالة الشمع من المنتجات البترولية	بەساردکردنەوە نیشاندن : بۆ لابردنی مێو لەبەرهەمە پێترۆلییەکان
Cold steam	بخار بارد : مزيج من الماء والبخار	هەڵمی سارد : تێکەڵێکی ئاوو هەڵم
Cold vaporizing	تبخير على البارد	بەساردی هەڵماندن
Cold weather L.P.gas	غاز بترولي مسيل للمناخات الباردة	پێترۆڵە گازێکی شلکراوەیە ، بۆ ئاوو هەوا ساردەکان
Cold welding	لحام على البارد	ساردەلکاندن

Cold-worked	مشغول على البارد	سارده دروستكراو
Cold-working	معالجة المعادن على البارد	سارده (بەساردی) چارەكردنی كانەكان
Colemanite	كولمنيت: بورات الكلسيوم المميأة	كۆلمەنايت: بۆراتی كالسيۆمی ئاوێنراو
Collecting system	شبكة تجميع	تۆڕی كۆكردنەوە
Collecting vat	راقود تجميع	بەرمیلی كۆكردنەوە
Colligate properties	خصائص مترابطة	ڕەوشە پەیوەستەكان
Collochemistry	كيمياء الفروانيات	كیمیای ملەمەنییەكان
Collodion	كولوديون: محلول النتروسليلوز في الإيثر	بۆ لۆدیۆن: گیراوەی نیترۆسیلیلۆز لە ئیسەری كهولیدا
Collodion cotton	نتروسليلوز	نیترۆسیلیلۆز
Colloid	شبه غروي	نیمچە مڵ
Colloidal	شبه غروي	نیمچە مڵ
Colloidal chemistry	كيمياء الفروانيات	كیمیای مڵە مەنییەكان
Colloidal clay	طين غرواني	قوڕی مڵ
Colloidal dispersion	تشتت غرواني	پەرتبوونی مڵ
Colloidal emulsion	مستحلب غرواني	شیراوگی مڵ
Colloidal fuel	وقود غرواني	سووتەمەنیی مڵ
Colloidal graphite	غرافيت غرواني	گرافیتی مڵ
Colloidal lubricant	مزلق غرواني	خزێنی (خلیسكێنی) مڵ
Colloidal particles	جسيمات أو دقائق غروانية	پارچۆڵكەی مڵ
Colloidal solution	محلول غروي	گیراوەی مڵ
Colloidal state	حالة غروانية	باری مڵ
Colloidal suspension	مستعلق غرواني	گیرساوەی مڵ
Colluvial deposits	رواسب الجاذبية رسابة الغسل	نیشتووەكانی كێش نیشتەی شتن

Colly	سناج. سخام	تەنی . هێس
Collyrite	كوليرايت: سليكات الألنيوم	كۆليرايت: سليكاتی ئەلومنيۆم
Colonial spirit = methanol	ميثانول. كحول الخشب	ميسانۆڵ. كهولی دار
Colophoney=rosin	قلفونية. صمنع الصنوبر	قەلفۆنی. كەتيرەی (چەسپی) سنەوبەر
Color=colour	لون	ڕەنگ
Coloration	تلوين	ڕەنگكردن
Colorimeter	مقياس اللون	ڕەنگپێو
Colorimetric analysis	تحليل لوني	ڕەنگە شيكاری
Colorimetric purity	نقاوة لونية	خاوێنی ڕەنگ
Colorimetry	مقياس الألوان	ڕەنگپێوان
Colorless=colourless	عديم اللون	بێرەنگ
Colorproof = colourproof	ثابت اللون. لاينصل لونه	ڕەنگ جێگير. ڕەنگەكەی ناچێتەوە (كاڵ نابێتەوە
Colour	لون. صبغ	ڕەنگ. بۆيە
Colour aberration	زيغ لوني	لادانی ڕەنگ
Colour analyzer	محلل الوان	ڕەنگ شيلەرەوە
Colouration	تلوين. تلون	ڕەنگكردن. ڕەنگبوون
Colour-change	تغيير أو تغير اللون	گۆڕين يان گۆڕانی ڕەنگ
Colour dispersion	تشتت لوني	ڕەنگ پەرتبوون
Colourfast	ثابت اللون	ڕەنگ جێگير
Colourful	زاه-مشرق اللون	گەش-ڕەنگين
Colour index	ذليل لوني، لتركيب الصخر البركاني	ڕەنگنما،ی پێكهاتەی كەمژی گڕكانی
Colour indicator	مبين لوني	ڕەنگ دەرخەرە
Colouring matter	مادة ملونة	ماددەيەكی ڕەنگكەر
Colouring pigment	صبغ. خضاب ملون	بۆيە. ملتەيەكی ڕەنگكەر

Colour printing	طباعة ملونة	چاپکردنی ڕەنگاوڕەنگ
Colour pyrometer	بيرومتر لوني (لقياس درجة الحرارة)	ڕەنگە گەرمپێو (بۆ پێوانی پلەی گەرمی)
Colour saturation	إشباع لوني	ڕەنگە تێربوون
Colour scheme	نسق لوني	ڕەنگە گونجان
Colour specification	مواصفة اللون	دیاریکردنی ڕەنگ
Colour stability	استقرار اللون	جێگیریی ڕەنگ
Colour-stabilizing additives	إضافات مركزة اللون	تێکراوە ڕەنگ چڕکەرەوەکان
Colour standards	معايير اللون القياسية	پێوەرە پێوانەییەکانی ڕەنگ
Colour temperature	درجة الحرارة اللونية	ڕەنگە پلەی گەرمی
Colour test	إختبار شدة اللون	تاقیکردنەوەی تینی ڕەنگ
Columbite	كولمبيت : خام يحوي نيوبات وتنتالات الحديد والمنغنيز	کۆلەمبایت : خاوێکە ، نیۆبات وتەنتالاتی ئاسن و مەنگەنێزی تێدایە
Column	عمود . برج : عمود إسطوائي مجوف لمعالجة الخامات النفطية	ستون . کەلو : ستوونێکی لوولەکیی کلۆرە ، (بۆشە) بۆ چارەسەری خاوە نەوتییەکان
Column, absorption	برج امتصاص	کەلوی مژین
Columnar	عمودي	ستونی
Columnar basalt	بازلت عمودي	بازاڵتی ستونی
Columnar drill	ثقابة عمودية	سمۆی ستونی
Columnar joints	فواصل عمودية	جمگە ستونییەکان
Columnar section	قطاع (مقطع) عمودي	بڕگەی ستونی
Columnar structure	تركيب عمودي	پێکهاتەی ستونی
Column battery	عمود فولطا . بطارية عمودية	ستونی ڤۆڵتا . باتریی ستونی
Colza oil	زيت بزر السلجم	ڕۆنتۆوی شێلم
Comagmatic	مشترك الصهارة	هاوشلەوەبوون
Combination	اتحاد امتزاج كيميائي	یەکگرتن . تێکەڵبوونی کیمیایی

Combination gas	غاز (طبيعي) مؤتلف : غاز القمة الحاوي مزيجاً من الهيدروكربونات السائلة	گازی سروشتی) تێکەڵ : گازی لوتکەیە ، کە تێکەڵێکی هایدرۆکاربۆنیی شلە
Combination guage	جهاز قياس مؤتلف	ئامێرێکی پێوانی یەکگرتە
Combination plant	وحدة مجمعة صناعية. وحدة استخلاص الهيدروكربونات السائلة من الغاز الطبيعي المؤتلف	بەشێکی کۆکراوەی پیشەسازییە. بەشی پوختەکردنی هایدرۆکاربۆنە شلەکانی گازی سروشتیی یەکگرتە
Combination tower	برج مؤتلف : تقطير و تجزئة	کەلوی یەکگرتە : کەلوی دڵۆپاندن و بەشکردن
Combination unit	وحدة مؤتلفة. وحدة مجمعة : تشمل وحدات صغيرة متكاملة	بەشی یەکگرتە. بەشی کۆکراوە : کەلەچەند بەشێکی بچوکترو تەواو پێك دێت
Combine	جمع. وحدة أو إتحد كيمياوياً	کۆی کردەوە. یەکی خست یان کیمیاییانە یەکیان گرت
Combining copacity	قدرة الإتحاد	توانستی یەکگرتن
Cobining equivalent	المكافئ الا تحادي	هاوهێزی یەکگرتەیی
Combustibility	الحتراقية. قابلية الإحتراق	سووتۆکی. توانستی سووتان
Combustible	قابل للإحتراق	سووتۆك. سووتەنی
Combustible gas	غاز لهوب	گازی گڕگرتە
Combustible shale	طفل قابل للإحتراق	قوڕی سووتۆك
Combustion	احتراق. أشتعال	سووتان. گڕگرتن
Combustion analysis	تحليل منتجات الاحتراق	شیکاریی بەرهەمەکانی سووتان
Combustion analysis laboratory	مختبر تحليل غازات الإحتراق	تاقیگەی شیکاریی گازە کانی سووتان
Combustion chamber	حجرة الإحتراق	ژووری سووتان
Combustion, complete	احتراق كامل	تەواو سووتان

Combustion control	ضبط الاحتراق. التحكم في الاحتراق	دابینکردنی سووتـان. دەستبەسەرداگرتنی سووتـان
Combustion, explosive	احتراق تفجري	سووتـانی تەقینەوەیی
Combustion gases	غازات الاحتراق	گازەکانی سووتـان
Combustion, heat of	حرارة الإحتراق	گەرمیی سووتـان
Combustion knock	خبط الإحتراق	لێدانی سوتـان
Combustion lag	تـأخر الإشتعال. تـأخر الاحتراق	دواکەوتنی گڕگرتن. دواکەوتنی سووتـان
Combustion losses	مفقودات الاحتراق	لەناوچووانی سووتـان
Combustion products	نتائج الاحتراق	بەرهەمەکانی سووتـان
Combustion rate	معدل الإحتراق	تێکرای (خێرای) سووتـان
Combustion residue	فضلة الأحتراق	بەرماوەی سووتـان
Combustion smokeless	احتراق لادخاني	سووتـانی بێ دووکەڵ
Combustion space	حيز الاحتراق	بواری سووتـان
Combustion temperature	درجة حرارة الاحتراق	پلەی گەرمیی سووتـان
Come-along	مرفاع يدوي	بەرزکەرەوەی دەستی
Come in	بدأ (الحفر أو الانتاج)	دەستپێکردنی (هەڵکەندن یان بەرهەمهێنان)
Commence (v.)	شرع. باشر	دەستی پێکرد
Commencement	حفلة التخريج (في مدرسة أو كلية)	دەستپێکردن. ئاهەنگی دەرچواندن (لەقوتـابخانە یان زانکۆکان)
Comment	تعليق أو ملاحظة	لێدوان یان تێبینی
Commercial deposite	ركاز تجاري: يستحق الاستثمار	نیشتەی بـازرگانی: شایستەی وەبەرهێنـانە
Commercial discovery	اكتشاف تجاري: اكتشاف يستحق الاستثمار	دۆزینەوەی بـازرگانی: دۆزینەوەیەکە شایستەی وەبەرهێنـانە

Commercial well	بئر تجاري: بئر (نفط) تستحق الاستثمار	بیری بازرگانی : بیره (نەوت)ێکە شایستەی وەبەرهێنانە
Common-ion effect	تأثير الأيون المشترك (على التعادل الكيمياوي)	کاری ئایۆنی هاوبەش (لەسەر هاوکێشیی کیمیایی)
Common salt	ملح الطعام	خوێی خۆراك
Compact	متراص . مدمج	پتەو. سفت
Compactability	دموجية/ قابلية التدمج	سفتۆکی
Compact firnatuib	تكوين مدمج	پێکهاتنی سفت
Compaction	دموع بالإنضغاط	بە پەستێوران سفتبوون
Compact sandstone	حجر رملي متضام	لە بەردی پتەو
Compass	بوصلة	قیبلە نما
Compatibility	توافق. إنسجام	پێکهاتن. گونجان
Compactible	متوافق. منسجيم	پێکهاتو. گونجۆك
Competent bed	طبقة صامدة	چینێکی سەخت
Complete reaction	تفاعل كامل	کارلێکی تەواو
Complete revolution	دورة كاملة	خولێکی تواو
Complex	معقد التركيب	پێکهاتن ئالۆز
Complex fault	صدع مركب	درزی ئاوێتە
Complex ion	أيون مركب	ئایۆنی ئالۆز
Complex ore	خام مركب	خاوی ئاوێتە
Complex salt	ملح مركب	خوێی ئاوێتە
Coplex soil	تربة مركبة	خاکی ئاوێتە
Complex substance	مادة مركبة	ماددەی ئاوێتە
Complex wave	موجة مركبة	شە پۆلی ئاوێتە
Component	مكون. عنصر أو جزء أساسي	پێکهێن. توخم (هێمانە) یان بەشی بنچینەیی
Composite anti	مركب. مؤلف	ئاوێتە. پێکهاتە

Composite anticline	قبوة مؤلفة	گۆڕیچەی ئاوێتە
Composite fault	طية مؤلفة	لۆچی ئاوێتە
Composite fuel	وقود مؤلفة	سووتەمەنی ئاوێتە
Composite propellant	وقود داسرمؤلف: يحوي وقوداً و مؤكسيداً	سووتەمەنیی بەهێزی ئاوێتە: سووتەمەنی و ئۆکسێنی تێدایە
Composition	تركيب	پێکهاتن
Compositional analysis	تحليل تركيبي	پێکهاتنە شیکاری
Composition, chemical	التركيب الكيمياوي	پێکهاتنی کیمیایی
Compound	مركب- متعدد المقومات أو العناصر	ئاوێتە- فرە پێکهێن یان فرە توخم
Compound oil	زيت مركب (نباتي و معدني)	ڕۆنی ئاوێتە (ڕووەکی و کانزایی)
Compound, saturated	مركب مشبع	ئاوێتەی تێر
Compound, unsaturated	مركب غير مشبع	ئاوێتەی ناتێر
Compressed	مضغوط	پەستێوراو
Compressed air	هواء مضغوط	هەوای پەستێوراو
Compression	انضغاط	پەستێوران
Compression gasoline	بنزين الإنضغاط: بنزين طبيعي تيكاثف بضغط الغاز	بەنزینی پەستیوران: بەنزینی سروشتی، بە پەستاوتنی گازەکە خەست دەبێتەوە
Concentrated acid	حامض مركز	ترشی خەست
Concentrated slolution	محلول مركز	گیراوەی خەست
Concentration plant = concentrator	وحدة تركيز الخامات	بەشی خەستکرنەوەی (چڕکردنەوەی) خاوەکان
Concentration ratio	نسبة التركيز	ڕێژەی چڕی
Concentric	متحد المركز	هاوچەق

Concentric faults	صدوع متحدة المركز	درزە هاوچەقەكان
Concentric folds	طيات متمركزه	لۆچە هاوچەقەكان
Concrete	خرسانة	كۆنكريت
Concrete bed	طبقة متصلبة	چينێكی رەق
Concrete breaker	كسارة خرسانة	كۆنكريتشكێن
Concrete coating	تغليف خرساني	كۆنكريتپۆشين
Concrete-lined shaft	بئر مبطنة بالخرسانة	بيری كۆنكريتپۆش
Concrete lining	تبطين بالخرسانة	بەكۆنكريت ناو پۆشين
Concrete mixture	مزيج (خلاطة) خرسانة	تێكەڵەی كۆنكريت
Concrete oil	زيت الخرسانة : لمنع إلتصامها بقدالب الصب	رۆنی كۆنكريت : بۆئەوەی بەقاڵی دارِشتنەوە نەلكێت
Concrete waterproofing oil	زيت تصميد الخرسانة للماء	رۆنی خۆڵە بەرئاودا راگرتنی كۆنكرێت
Concretion	تحجر. كتلة متحجرة	بوونە بەرد. بارستێكی (سەلكێكی) بەرديو
Cocretioary sand	رمل درني	سەلكە (تۆپەڵە) لم
Cocretioary structure = condensability	بنية درنية	سەلكە (تۆپەڵە) پێكهاتن
Condensability	قابلية التكاثف	خەستەنێتی. خەستۆكی
Condensable	قابل للتكاثف	خەستەنی. خەستۆك
Condensate	كثافة. المادة المكثفة	خەستەوەبوو. ماددەی خەستكراوە
Condensate extraction	إستخلاص الكثافات	پوختەكردنی خەستەوەبووەكان
Condensate gas reservoir	خزان الغاز المتكاثف	كۆگەی گازی خەستەوەبوو
Condensate oil	الزيت المكثف	رۆنی خەستەوەبوو
Condensation	تكاثف. تكثيف	خەستبوونەوە. خەستكردنەوە
Condensation poin	درجة التكاثف	پلەی خەستبوونەوە

Condensation polymerization	البلمرة التكثيفية	خەستكردنەوە پەلەرێن
Condensation water	ماء التكاثف	ئاوی خەستبوونەوە
Condense (v.)	كثف. تكاثف. إختصر	خەستی كردەوە. خەستبووەوە كورتی كردەوە
Condensed humidity	الرطوبة المتكاثفة	شێی خەستەوەبوو
Condenser	مكثف. مكثفة	خەستكەرەوە. خەستكەرە
Condenser, double surface	مكثف مزدوج السطح	خەستكەرەی دووڕوو
Condenser, liebig	رمكثف ليبج	خەستكەرەی لیبیگ
Condenser oil	زيت (العزل في) المكثفات	ڕۆنی (دابڕین لە) خەستكەرەكاندا
Condensifilter	مكثف مرشح	خەستكەرەبیپالێو
Condition	حالة. شرط	بار. مەرج
Conitional	مشروط	مەرجدار. مەرج بۆدانراو
Conditioning air	هواء مكيف	هەوای گونجێنراو
Conditioning	تكييف. تهيئة	گونجاندن. ئامادەكردن
Conditioning, air	تكييف الهواء	هەوا گونجاندن
Conditions, normal working	ظروف التشغيل العادي	بارودۆخی ئیشپێكردنی ئاسایی
Conductive	مسبب. باعث	هۆ. هۆكار
Conduct	سلوك. تصرف	ڕەفتار. ڕەفتاركردن
Conductance	مواصلة : قدرة على توصيل التيار الكهربائي	گەیاندن : توانستی گەیاندنی تەزووی كارەبا
Conductibility	توصيلية	گەیاندنێتی : توانستی گەیاندن (ی گەرمی و كارەبایی)
Conduction	توصل	گەیاندن
Conductive	موصل	گەیێن. گەیێنەر
Conductivity	الموصلية	گەیێنەرێتی

Conductor	موصل. ناقل	گەیێن. گوێزەرەوە
Conductor, bad (or poor)	موصل ردئ التوصيل	گەیێنی باش نەگەیێن
Conductor, good	موصل جيد التوصل	گەیێنی باش گەیێن
Condy's fluid	محلول كوندي: محلول برمنغنات الصوديوم (أو البوتاسيوم) في الماء	گیراوەی کۆندای: گیراوەی پەرمەنگەناتی سۆدیۆم (یان پۆتاسیۆم) لەئاودا
Cone	مخروط	قووچەك
Confine	حدد. إحتجز	دیاری کرد. گلی دایەوە
Confined space	حيز محدود	بوارێکی (کەلێنێکی) دیاریکراو
Confined underground water	مياء جوفية محصورة	ناخاوی (ئاوی ژێر زەویی) پۆنگخوارده (دیاریکراو) گەمارۆدراو
Confirmation well	بئر التأكد: بئر ثانية في حقل جديد	بیری دڵنیایی: دووەم بیری نەوتەلانێکی نوێ
Confiscation	حجز	گلدانەوە. دەستبەسەرداگرتن
Conflagration	حريق كبير، احتراق	ئاگرکەوتنەوەیەکی گەورە. سووتان
Confluence= conflux	ملتقي نهرين	دووئاوان
Confluent	رافد	زێ. چەم
Conform	تطابق. تكيف	هاوتابوو. گونجا
Conformability	تطابق. توافق	هاوتابوون. گونجان
Conformable fault	صدع متوافق. صدع غير مختل التطبق	درزی گونجۆك. درزی جوتبوون تێکنەچوو
Conformable stratification	تطبق متوافق	جوتبوونی گونجاو (گونجۆك)
Conformable succession	تعاقب متوافق	بەروداهاتنی گونجۆك
Conformance factor	عامل التطابق	هۆکاری جوتبوون. هۆکاری هاوتابوون

Conformation	تطابق. توافق	هاوتابوون. گونجان
Confusion	اختلاط. اضطراب	تێکەڵبوون. شێوان
Conflutinate	ألصق. إلتصق	لکاندی. پێوەی لکا
Conglutination	تلازق. إلتصاق	پێوەنووسان. پێوەلکان
Congo copal	كوبال الكنفو: راتنج طبيعي	کۆپاڵی کۆنگۆ: چەسپی (لکێنی) سروشتی
Conic	مخروطي. مخروطي الشكل	قووچەکی. شێوە قووچەکی
Conical flask	دورق متخروطي	کەمۆڵەی قووچەکی
Coning	إنخراط. تشكل مخروطي	قووچەکاندن. شێوەگریی قووچەکی
Conjugate fractures	إنكسارات مترافقان	هاوەڵشکانەوە
Conjugation	إقتران. تزاوج	جووتگرتن. جووتبوون
Conjunct	متحد. متصل	یەکگرتو. پەیوەست
Conjunction	اتحاد. اتصال	یەکگرتن. پەیوەستبوون
Connate	متزاين: حبيس في الصخور المزامنة	هاوسروشت: هاوڕەچەڵەك هاوکات: گەمارۆدراو لەکەڤرە هاوتەمەنەکاندا
Connate water	ماء حبيس متزامن	ئاوی گیرخواردوی هاوکات
Connected	موصل. مرتبط	گەیێنراو. پەیوەست
Connected load	الحمل (الكهربائي) الموصل (بدائرة المنبع)	بارگەی (کارەبایی) گەیێنراو (بەبازنەی سەرچاوە)
Connecting	موصل. رابط	گەیێن. بەستێن
Conradson	جهاز كونرادسون لقياس الكربون المتخلف	ئامێری کۆنرادسۆن بۆ پێوانی کاربۆنی پاشماوە

Conradson carbon (residue)	الكربون المتخلف بطريقة (كونرادسون)	كاربۆنی پاشماوە بەڕێگەی (کۆنرادسۆن)
Conradson method	طريقة (كونرادسون): لتقدير المتخلف الكربوني من الزيت بالتبخير	ڕێگەی (کۆنرادسۆن): بۆ خەملاندنی پاشەڕۆی کاربۆنی لە پێترۆڵ، بەهەڵماندن و گەرمە شیبوونەوە
Consanguinity	تشابه التركيب	هاوپێکهاتە. هاوپێکهاتن
Conservation	حفظ. صيانة. بقاء	پاراستن. پارێزگاری. مانەوە
Conservation of energy	بقاء الطاقة	مانەوەی وزە
Consist (v.)	تألف أو تركب	پێکهات یان پەیدابوو
Consistence	قوام. درجة التماسك	ڕاستی. پلەی پەکگرتن
Consistency	تماسكية	پلەی پەکگرتەیی (یەکگرتوویی)
Consistency gauge	مقوام. مقياس القوام. مقياس التماسكية	یەکگرتنپێو. پێوەری یەکگرتوویی
Consistometer	مقوام	یەکگرتنپێو
Consolidate	تجمد. تصلب	بەستی. ڕەقبوو
Consolidated formation	تكوين متصلب	پێکهاتنێکی ڕەق
Consolidation	تجمد. تضلب	بەستن. ڕەقبوون
Consolute	خلوط. قابل الامتزاج	ئاوێتەنی. تێکەڵۆك
Constantan	كونستنتان: سبيلة مقاومة من النحاس والنيكل	کۆنستانتان: داڕشتەیەکی بەرگەگری مس و نیکڵە
Constant boiling mixture	مزيج ثابت درجة الغليان	تێکەڵی پەلی کوڵان جێگیر
Constitution	تكوين. بنية	پێکهاتن. دروستبوون
Constitutional formula	صيغة بنائية	شێوگی پێکهاتن
Contact	تلامس. تماس. اتصال	بەرکەوتن. پێوەندی

Contact acid	حامض التلامس: حامض كبريتيك محضر بطريقة التلامس	ترشى بەركەوتن: ترشى گۆگردیکی بەرێگەی بەریەككەوتن ئامادەكراو
Contact action	حفز بالتلامس	هاندان بەبەركەوتن
Contact agent	عامل حفز	هۆكاری هاندان
Contact catalyst	حافز تلامسي	هاندەری بەریەككەوتن
Contact coking	التكويك التلامسي	بەركەوتە كۆكاندن
Contact filteration	ترشح تلامسي	بەركەوتە پالاوتن
Contact lode	عرق معدني في خط التماس بين نوعين من الصخور	بەركەوتە دەمار: كانە دەمارێكە لە هێڵی بەریەككەوتنی دووجۆرزكەڤر
Contact metamorphism	تحول تماسي (حراري)	بەركەوتە گۆڕانی (گەرمی)
Contact mineral	معدن محول بالتماس	كانێكی بەبەریەككەوتن گۆڕدراو
Contact process	طريقة التلامس: التحضير حامض الكبريتيك	ڕێگەی بەریەككەوتن (بۆ ئامادەكردنی ترشی گۆگردێك)
Continue (v.)	إستمر. واصل	بەردەوام بوو. درێژەی پێدا
Continuity	إستمرار. اتصال	بەردەوامی. پەیوەستی
Continuous	مستمر. متواصل	بەردەوام. درێژە پێدراو
Continuous distillation	تقطير مستمر	دڵۆپاندنی بەردەوام
Continuous extraction	استخراج مستمر	دەرهێنانی بەردەوام
Continuous still	وحدة تقطير متواصل	بەشی دڵۆپاندنی بەردەوام
Continuous treating	معالجة مستمرة	چارەسەری بەردەوام
Contra-	بادئة بمعنى ضد أو معاكس	پێشگرێكە بەواتا دژە یان پێچەوانە
Contraclockwise	بإتجاء مضاد لحركة عقارب الساعة	بەئاراستەی پێچەوانەی میلەكانی كاتژمێر

Contract	عقد. اتفاقه. مقاولة	ڕێکەوتننامە. پێکهاتن. قۆنتەرات
Control assay	روز (رزن) ضابط	هەوڵێکی (تاقیکردنەوەیەکی) دابینکەر
Cooling plant	وحدة تبريد	بەشی ساردکردنەوە
Cooling wzter	ماء تبريد	ئاوی ساردکردنەوە
Copal	كوثال: رانج يستعمل في صنع الدهان	کۆپاڵ: ڕاتنجێکە، لە بۆیەسازیدا بەکاردەهێنرێت
Copaline	كوثالين: راتنج معدني متحجر	کۆپالین: ڕاتنجێکی کانزایی بەردیوە
Co-planar	متحد المستوي. واقع في نفس المستوي	یەکئاست. هاوئاست
Co-polymer	مبلمر إسهامي (مشترك) متغاير الوحدات البنائية المتضاعفة	بەشدارە پۆلیمەر: بەشە(یەکە) دروستکارە چەند بارەوەبووەکان جیاواز
Co-polymerization	بلمرة مشتركة	هاوپەلمەراندن. هاوپەلمەرێن
Copper (Cu)	النحاس: عنصر لفزي رمزه (Cu)	مس: توخمێکانزایە هێماکەی (Cu)ە
Copper alloy	سبيكة نحاسية	دارشتەیەکی مس (دارشتە مسینەیەک)
Copperas	كبريتات الحديدوز	گۆگرداتی ئاسنۆز
Copperas, blue	كبريتات النحاس	گۆگرداتی مس
Copperas, green	كبريتات الحديد	گگرداتی ئاسن
Copperas, white	كبريتات الزنك	گگرداتی زینك
Copper-base a lloy	سبيكة نحاسية: أساسها النحاس	مسە دارشتەیەك: بنچینەکەی مسە
Copper bearing	حاو للنحاس	مسدار
Copper bit	كاوية نحاسية: كاوية لحام ذات رأس نحاس	داخکەری مس: داخکەری لکاندنی نووك مس

Copper catalyst	حافز نحاسي: مادة خفر أساسها النحاس	مسەهاندەر: ماددەیەکی هاندەرە، بنچینەکەی مسە
Copper corrosion strip	شريحة تآكل نحاسية: تقاس بها أكالية المستخضر البترولي	توێژاڵێکی داخورانی مس: داخورانی ئامادەکراوی پێترۆڵیی پێدە پێورێت
Copper corrosion strip test	اختبار التآكل بالضريحة النحاسية: لتقدير التآكل الناتج بفصل المستحضر البترولي	تاقیکردنەوەی داخورات بە توێژاڵی مس: ڕێگەی خەملآندنی ئەو داخورانەیە، کە بەکاریگەریی ئامادەکراوی پێترۆڵیی ڕوودەدات.
Coppered carbons	قضبان كربونية منحسة	تووڵەکاربۆنی مسێنراو
Coppered steel	(مطلي بالنحاس	(مسپۆشکراو)
Coppered steel	فولاذ منحس	پۆڵای مسپۆشکراو
Copper glance = chalcocite	خام كبريتيد النحاسوز	خاوی گوگردیدی مسۆز
Copper lead	موصل نحاسي	گەیێنی مس
Copper-lead alloy	سبيكة النحاس والرصاص	دارشتەی مس و ئاسن
Copper-matte	طلية نحاسية مطفأة اللمعة	مسپۆشکردنێکر بێ بریسکە
Copper mine	منجم نحاس	کانی مس. کانە مس
Copper-nickle= niccolite	نيكوليت: زرنيخيد النيكل	نیکۆلایت: زەرنیخیدی نیکڵ
Copper number	العدد النحاسي: عدد مليغرامات المركبتان الموجودة في ١٠٠ سم٣ مستحضر بترولي	مسە ژمارە: ژمارەی میللیگرامەکانی مەرکە پتان، لە ١٠٠ سم٣ ئامادەکراوێکی پێترۆڵیدا
Copper ore	خام نحاسي	خاوێکی مس
Copper-plate (v.)	طلى بالنحاس	مسپۆشی کرد
Copper-plate (n.)	صفيحة نحاسية	دە پێکی مس
Copper plating	طلاء بالنحاس	بەمس ڕوو پۆشین

Copper pyrite= chalcopyrite	ثيريت النحاس. كبريتيد النحاس والحديد	پايرايتی مس. گۆگردیدی مس و ئاسن
Copper refining	تنقية النحاس	پوختەکردنی مس
Copper sheet	صفيحة نحاسية	پارچە مسێك
Copper smelting	صهر النحاس	شلكردنەوە (تواندنەوە)ی مس
Coppersmith	نحاس. صغار	مسگەر
Copper steel	فولاذ نحاسي	مسە پۆلا. پۆلا مسینە
Copper strip	شريحة نحاسية	تویژاڵێك مس
Copper-strip corrosion	تآكل الشريحة النحاسية: قياس نوعي لأكالية الناتج النفطي بملاحظة التآكل في شريحة نحاسية توضع فيه	داخورانی تویژاڵە مسێك: جۆرە پێوانەی داخورانی بەرهەمی نەوتی، بەتێبینیی داخورانی تویژاڵە مسێكی تێدادانراوی
Copper-strip test	اختبار (الأكالية) بالشريحة النحاسية	تاقیكردنەوەی (داخورانێتی) بە تویژاڵە مسینە
Copper sulphate	الزاج الأزرق. كبريتات النحاس المائية	شینە زاخ. ئاوەگۆگرداتی مس CuSO٤,٥H٢O
Copper sweetening	التحلية بالنحاس: إزالة المركبات الكبريتية بإضافة النحاس	مسە شیرینكردن: لابردنی ئاوێتە گۆگردییەكان، بە مس تێكردن
Copper sweeting unit	وحدة تحلية نحاسية: بمركبات النحاس	بەشی مسە شیرینكردن: بە ئاوێتەكانی مس
Copper wire	سلك نحاسي	تەلی مس
Copper works	مسبك النحاس	دارشتگەی مس
Coprolite	نجو متحجر	شیاكەی بەردیو
Coral	مرجان	مەرجان
Coral lime stone	حجر جيري مرجاني	قسڵە بەردی مەرجانی
Cordite	بارود عديم الدخان	باروتی بێ دووكەڵ
Core	عينة لبية. عينة جوفية	كرۆكە نموونە. ناخە نموونە

Core analysis	تحليل العينات الجوفية	شيكاريى ناخه نموونەكان
Core barrel	اسطوانة (استخراج) العينات اللبية	لوولەكى (دەرهێنانى) ناخه نموونەكان
Core bit	لقمة (استخراج) العينات اللبية	چنگى (دەرهێنانى) ناخه نموونەكان
Core chuck	قاطعة عينات لبية	ناخه نموونه بڕ
Core drill	مثقاب (لاستخراج) العينات الجوفية	سمۆ (بۆ دەرهێنانى) ناخه نموونەكان
Core extractor	مستخرجة العينات الجوفية (أو اللبية)	دەرهێنى ناخه نموونەكان (يان كرۆكه نموونەكان)
Core hole	ثقب استخراج العينات اللبية	كونى دەرهێنانى كرۆكه نموونەكان
Core of antieline	قلب الطية المحدبة	دڵى لۆچى قۆقز
Core of syncline	قلب الطية المقعرة	دڵى لۆچى قوپاو (چاڵ)
Core of the earth	لب الأرض	كرۆكى زەوى (ئەرز)
Core oil	زيت قلوب السبك	ڕۆنى كرۆكى داڕشتن
Core plate	رقيقة قلبية أو لبية	كرۆكه تەنكه (تويژاڵ)ێك
Core record	سجل العينات اللبية أو الجوفية	تۆمارگەى نمونه كرۆكه يان ناخييەكان
Core sample	عينة لبية أو جوفية	نموونەيەكى كرۆكى يان ناخى
Core samples laboratory	مختبر الفنيات اللبية	تاقيگەى نمونه كرۆكييەكان
Core sampling	إستخراج العينات	دەرهێنانى نموونەكان
Corf	سلة (أو عربة) صغيرة تستعمل في المناجم	سەبەتە (يان دەستە بەرەيەكى) بچووك، لەكانگەكاندا بەكاردێت.
Coring	تجويف أو إستخراج العينات اللبية أو الجوفية	بۆشكردن (هەڵكۆڵين)، يان دەرهێنانى نموونه كرۆكى يان ناوەكييەكان

Cork	فلين	تە پەدۆر
Cork borer	مثقاب فلين	کونکەرەی تە پەدۆر. سمۆی تە پەدۆر. تە پەدۆرسم
Corn oil	زيت الذرة	ڕۆن گە نمەشامی
Corrade (v.)	حت. أكل	داخورا. خواردی
Corrosion	حت. تآكل	هەڵوەرین. داخوران. پروان
Corrodant	عامل حات أو أكال	هۆکارێکی پروێن یان داخۆر
Corrode (v.)	تلبي. تآكل	دا پروا. داخورا
Corroded (adj.)	متأكل	داخوراو
Corrodibility (n.)	قابلية التحات	داخورێتی. توانستی داخوران
Corrosion (n.)	تأكل. تحات. حت كيميايي	داخوران. دا پروان. داخورانی کیمیایی
Corrosion additive	إضافة لمنع التآكل	تێکراو بۆ دانەخوران
Corrosion cells	خلايا التآكل	خانەکانی داخوران
Corrosion-fatigue	كلال التآكل. كلال الحت الكيميائي	شەکەتیی داخوران. شەکەتیی داخورانی کیمیایی
Corrosion-inhibing additives	اضافات مانعة التآكل	تێکراوە داخورانەهێڵەکان
Corrosion inhibitor	مانع التآكل: مادة واقية من التآكل	داخورانە هێڵ. ماددەیەکی لە داخورانپارێز
Corrosion preventive	مانع الحت الكيميائي	دا پروانی کیمیایی نەهێڵ (دا پروانی کیمیایی ڕاگر)
Corrosion-proof	صامد للتآكل	بەرگەی داخورانگر. دانەخورۆك
Corrosion-proofing	تصميد للحت الكيميائي	دانەخورۆکاندن. بەرگە گراندن بۆ داخورانی کیمیایی
Corrosion-resistance	مقاومة التآكل	بەرگریی داخورانکردن
Corrosion-resistant	مقاوم التآكل	بەرگەی داخوران گر
Corrosion test	اختبار التآكل	تاقیکردنەوەی داخوران

Corrosion wear	بلى التآكل	رزۆگیی داخوران
Corrosive (adj.)	أكال. حات	داخۆرۆك. داخۆریو. داخۆراو
Corrosive = corrosive	مادة أكالة. عامل حت كيميائي	ماددەیەكی داخۆر. هۆی (هۆكاری) داخورانی كیمیایی
Corrosive acid	حامض أكال	ترشی داخۆر
Corrosive (or corrosion) allowance	مسموح التأكل: الثخانة الزائدة (السمك الزائد) في الخزان عن الثخانة المأمونة	داخوران بواریپێدراو (رێ پێدراو): له ئەستووریی بێترسی ئەستوورتری تەنكییەكە
Corrosive sublimate = mercuric chloride	كلوريد الزئبقيك	كلۆریدی جیویك. لەداخوران بەرزتر. ژووورداخوران
Corrugated (adj.)	مجعد. مموج	چرچ. لۆچ
Corrugated sheet iron	لوح حديدي مموج	دەپە ئاسنی لۆچ
Corundum	كورندم. ياقوت. اكسيد الألمنيوم البلوري	كۆرەندەم. یاقووت. ئۆكسیدی ئەلومنیۆمی بلووری
Cosmetic	مستحضر تجميل	كەرەسەی ئارایيشت
Cosmic	كوني. عالمي	گەردوونی. جیهانی
Cosmic radiation	إشعاع كوني	تیشكی گەردوونی
Cosmic rays	الأشعة الكونية	تیشكی گەردوونی
Cosmogony	نشأة الكون. علم نشأة الكون	پەیدابوونی (دروستبوونی) گەردوون. زانستی پەیدابوونی گەردوون
Cosmography	علم الدراسات الكونية	زانستی لێكۆڵینەوە گەردوونییەكان
Cosmos	الكون: نظام كامل متوافق	گەردوون: سیستمێكی تەواوی پێكەوە گونجاو
Cost (n.)	كلفة. ثمن. قيمة	تێچوون. نرخ. بەها
Costing	تقدير التكاليف	خەملاندن (قەبلاندن)ی تێچوون

Cost, insurance, and freight (C.I.F)	سعر البضاعة مع أجرة	نرخی كالا، لەگەڵ كرێی دڵنیاكاری و باركردن
Costly	ثمين. باهظ التكاليف	گران. زۆرتێچوو
Cost of production	كلفة الإنتاج. تكاليف الانتاج	تێچوونی بەرهەمهێنان
Cost of upkeeping	تكاليف الصيانة	تێچوونی پاراستن. كرێی راگرتن
Cost price	بسعر الكلفة	بەنرخی تێچوون
Cottonseed oil	زيت بزور القطن	رۆنی پەمووانە (تۆوی لۆكە)
Cottrel precipitation	مرسب (كوتريل) جهاز (كوتريل) للترسيب	نیشێنی (كۆترێل) ئامێری نیشاندنی (كۆترێل)
Coulomb	كولوم: أمبير/ثانية	كۆلۆم: ئەمپێر/چركە
Coulometer = voltameter	كولومتر. ڤولتامتر	كۆلۆمیتەر. ڤۆڵتامیتەر
Coumarone resin	راتنج الكلومارون	راتینجی كۆمارۆن
Council	مجليس. مجمع	ئە نجومەن. كۆر
Counsel	مشورة. محام	راوێژ. راوێژپێكراو (پارێزەر)
Covalence	تكافؤ تساهمي	هاوبەشە هاوهێزیی
Covalent bond	آجرة تساهمية	هاوبەشەبەند
Covering power = coverage power	قدرة التغطية (لوحدة من الدهان)	توانستی دا پۆشین (ی بەشێك یان برێك بۆیە)
Cover plate	لوح تغطية	دەپێ دا پۆشین
Cowl	قبع. قلنسوة ـ غطاء معدني. واقية	كلاو ـ سەرقاپ. دا پۆشی كانزا. پارێز
C.P. (candle-power) (chemically pure)	القدرة بالشمعة نقي كيمياوياً	توانست بەمۆم كیمیاییانە خاوێن
C.P.S., cls (cycles per second)	دورة في الثانية	خول لە چركەیەكدا
C.R. (compression ratio)	نسبة الإنضغاط	رێژەی پەستێوران

Crack (v.)	ئسر البترول بالتقطير الإتلافي (لتحطيم الجزئيات البترولية الكبيرة والحصول على مزيد من المنتجات البترولية الخفيفة)	پيترۆلی بەلەناوبەرەدلۆپاندن واتە بەگەرمکردن بەبێ هەوای پيترۆڵ (بۆ تێکشکاندنی گەردە پيترۆڵییە گەورەکان و دەستکەوتنی بەرهەمی پيترۆڵیی سووکتر)
Cracked distillate	قطارة تكسيرية. قطارة التكسير (البترولي)	تێکشکێنە دلۆپێن. تێکشکێنە دلۆپێنی (پيترۆڵی)
Cracked gas	غاز مكسر : غاز (نفطي) منتج بالتكسير	گازی شکێنراو : گازی (نەوتی) بەتێکشکاندن بەرهەمهێنراو
Cracked gas oil	زيت السولار المكسر زيت الغاز الناتج بالتكسير	ڕۆنسۆلاری تێکشکاو. ڕۆنگازی بەتێکشکان بەرهەمهاتوو
Cracked naphtha	نفثا التكسير	نەفسای تێکشکاندن
Cracked residue	مخلفات التكسير	پاشەڕۆی تێکشکاندن
Cracker	جهاز تكسير. منتج بالتكسير	ئامێری تێکشکان. بەتێکشکان بەرهەمهاتوو
Cracking	تكسير : تقطير اتلافي (أوهدام) للبترول الخام، للحصول على مزيد من المنتجات الخفيفة	تێکشکاندن : لەناوبەرە دلۆپاندن (يان ڕووخێن)ی پيترۆڵی خاو بۆ دەستکەوتنی بەرهەمی سووکتر
Cracking capacity	قدرة التكسير (البترولي)	توانستی تێکشکاندنی (پيترۆڵی)
Cracking, catalytic	التكسير الخفري. التكسير المخفر : بالوسيط الكيميائي	هانە تێکشکاندن. تێکشکاندنی هاندراو : بەنێوانی کیمیایی
Cracking chamber	حجرة التكسير	ژووری تێکشکان
Cracking, high-temperature	تكسير عالي الحرارة	تێکشکاندنی گەرمیبەرز
Cracking intensity	شدة التكسير	تينی تێکشکاندن
Cracking plant	وحدة تكسير البترول	بەشی تێکشکاندنی پيترۆڵ

Cracking plant capacity	القدرة الإنتاجية لوحدة التكسير	توانستی بەرهەمهێنانی بەشی تێکشکاندن
Cracking, pressure-heat	تكسير بالضغط والحرارة	تێکشکاندن بە پەستان و گەرمی
Cracking process	عملية التكسير (بالتقطير الهدام أو الإتلافي)	کردەی تێکشکاندن (بەلەناوبەرە دڵۆپاندن)
Cracking residue	متخلفات التقطير	پاشەرۆکانی تێکشکاندن
Cracking still	مقطر تكسير. وحدة تقطير تكسيري. مقطرة معدة بالضغط والحرارة اللازمين لتكسير البترول	دڵۆپێنی تێکشکاندن. بەشی تێکشکانە دڵۆپاندن. دڵۆپێنی بە پەستان و گەرمیی پێویست بۆ تێکشکاندنی پێترۆڵ ئامادەکراو
Crackle	طقطقة. فرقعة	تەقەتەق. تەقینەوە
Crack per pass	التكسير النسبي: نسبة البنزين الناتج بالتكسير الى الكمية المعالجة في دورة محددة	تێکشکاندنی رێژەیی: رێژەی بەنزینی لەتێکشکاندن پەیدابوو، بۆ بڕی لەخولێکی دیاریکراو چارەکراو
Creosol	كريوزول	کریۆزۆل
Creosote	كريوزوت: سائل دهني يحضر من تقطر القطران، تستعمل لمحافظة الخشب و معالجة السعال.	کریۆزۆت: شلێکی رۆنییە (چەورە) لە دڵۆپاندنی قەتران ئامادە دەکرێت بۆ پاراستنی دارو چارەسەری کۆکە بەکاردێت
Creosoting	معالجة الخشب بالكريوزوت	چارەکردنی دار بە کریۆزۆت
Cresyl	كريزيل: مزيج من الكريزولات (أورثو، باراوميتاكريزول)	کریزیل: تێکەڵە کریزۆلەکانی (ئۆرسۆ، پاراومیتا کریزۆل)
Cresylic acid	حامض الكريزيليك: مزيج من الكريزولات يستعمل مطهراً كما يصنع منه الكرائن	ترشی کریزیلیك: تێکەڵێکی کریزۆڵەکان، وەك خاوێنکەر بەکاردێت و گونجۆگەکانی لێدروست دەکرێت

Cretaceous formation	تكوين كريتاوي ـ مكون كريتاوي	پێکهێنانی کریتاوی ـ پێکهاتەی کریتاوی
Cretaceous period	العصر الطباشيري	چەرخی تەباشیری
Cretaceous system	النظام الطباشيري	سیستمی تەباشیری
Crew	بحارة ـ فريق. فرقة الحفر	دەریاوانەکان ـ تیم. تیمی هەڵکەندن
Crew compartment	حجرة الملاحين	ژووری دەریاوانەکان
Crible	غربال	بێژنگ
Critical	حرج	شلۆق
Critical angle	زاوية حرجة	گۆشەی شلۆق
Critical compression pressure	ضغط الإنضغاط الحرج	پەستانی پەستێورانی شلۆق
Critical compression ratio	نسبة الإنضغاط الحرج	ڕێژەی پەستێورانی شلۆق
Critical conditions	ظروف حرجة (أو عصيبة)	بارودۆخی شلۆق (یان سەخت)
Critical density	الكثافة الحرجة	خەستیی شلۆق
Critical flow	الدفع الحرج	دەرپەڕینی (کێشاوی) شلۆق
Critical item	مادة ضرورية	ماددەیەکی پێویست
Critical point	نقطة حرجة. نقطة تحول	پنتی شلۆق. پنتی گۆڕان
Critical potential	الجهد الحرج	وزەی شلۆق
Critical pressure	الضغط الحرج	پەستانی شلۆق
Critical production	الانتاج الحرج	بەرهەمهێنانی شلۆق
Critical state	حالة حرجة	باری شلۆق
Critical temperature	درجة الحرارة الحرجة	پلەی گەرمیی شلۆق
Critical temperature range	المدي الحرج لدرجة الحرارة	بواری شلۆقی پلەی گەرمی
Critical thickness	السمك الحرج	ئەستووریی شلۆق
Critical velocity	السرعة الحرجة	خێرایی شلۆق
Critical viscosity	اللزوجة الحرجة	لینجیی شلۆق

Crocoites (or crocoisite)	كروكويت : كرومات الرصاص الطبيعية	كرۆكۆيت : كرۆماتی قورقوشمی سروشتی
Crocus cloth	قماش سنفرة	قوماشی سمارته كردن
Crooked	ملتو. غير مستقيم	خوار. چەوت. ناڕاست
Crooked hole	بئر مائلة الحفر	بیری لار هەڵكەندراو
Crucible	بوتقة. بودقة صهر	بۆتە. بۆتەی تواندنەوە (شلكردنەوە)
Crucible steel	فولاذ البواتق	پۆڵای بۆتە
Crude	خام. غير مهذب. البترول الخام	خاو. ڕێكینە خراو. نەوتی خاو
Crude assay	معايرة (البترول) الخام	تاقیكردنەوەی (پێترۆڵی) خاو
Crude bosster pumhouse	مبني المضخات المعززة لضخ الخام	بینای ترومپاتۆكمە كراوەكان، بۆ هەڵهێنجانی خاو
Crude bottoms	مخلفات تكرير الخام	پاشەڕۆی پاڵاوتنی خاو
Crude distillation unit	وحدة تقطير (البترول) الخام	بەشی دڵۆپاندنی (پێترۆڵی) خاو
Crude distiller furnace	فرن مقطرة (البترول) الخام	فرنی دڵۆپێنی (پێترۆڵی) خاو
Crude metal	معدن خام : غير مهذب	كانی خاو. پوختە نەكراو
Crude mineral oil	زيت معدني خام	كانە ڕۆنی خاو
Crude naphtha	النفثا الخام. النفط الخام	نەفسای خاو. نەوتی خاو
Crude oil	الزيت الخام. النفط الخام. البترول الخام	ڕۆنی خاو. نەوتی خاو. پێترۆڵی خاو
Crude oil analysis	تحليل الزيت الخام	شیكاریی ڕۆنی خاو
Crude oil evaluation	تقييم الزيت الخام	هەڵسەنگاندنی ڕۆنی خاو
Crude oil gravity test	اختبار كثافة الزيت الخام	تاقیكردنەوەی چڕیی (خەستیی) ڕۆنی خاو
Crude oil pipeline	خط أنابيب الزيت الخام	هێڵە بۆریی ڕۆنی خاو
Crude oil processing	معالجة الزيت الخام (بعمليات متعاقبة)	چارەسەری ڕۆنی خاو (بەچەندكردەیەكی بەرودوا)

Crude oil production	إنتاج الزيت الخام	بەرهەمهێنانی ڕۆنی خاو
Crude oil pump	مضخة الزيت الخام	ترومپای ڕۆنی خاو
Crude oil reserves	إحتياطي الزيت الخام إحتياطي النفط الخام	پاشەکەوتی ڕۆنی خاو پاشەکەوتی نەوتی خاو
Crude oil sour	زيت خام حذيق. نفط كبريتي	ڕۆنی خاویی برِدراو. گۆگردە نەوت
Crude oil stocks	مخزونات النفط الخام	پاشەکەوتی نەوتی خاو
Crude oil storage tank	خزان (صهريج خزن) الزيت الخام	تەسکە (ئەستێلی) هەڵگرتنی ڕۆنی خاو
Crude oil, sweet	زيت خام حلو. نفط لاكبريتي	ڕۆنی خاوی شیرین. نەوتی بێ گۆگرد
Crude petroleum	البترول الخام. النفط الخام	پیترۆڵی خاو. نەوتی خاو
Crude shale oil	زيت الطفل الخام الزيت الحجري الخام	ڕۆنقوڕی خاو ڕۆنبەردی خاو
Crude stabilization	تركيز (أو تثبيت) الخام النفطي	خەستکردنەوە (یان جێگیرکردنی) خاوی نەوت
Crude stabilizing unit	وحدة تركيز (البترول) الخام. وحدة تثبيت الخام	بەشی خەستکردنەوەی (پیترۆڵ)ی خاو. بەشی جێگیر کردنی خاو
Crude still	مقطرة الخام	دڵۆپێنی خاو
Crude tank	صهرج (الزيت) الخام	تەنکیی (ڕۆنی) خاو
Crude topping	وحدة قطف الخام: لإستخلاص القطارات المتطايرة من البترول الخام	بەشی لێکردنەوەی خاو: بۆ پوختەکردنی دڵۆپاوە لە پیترۆڵی خاو دەرپەڕیوەکان
Crude wax	شمع خام	مێوی خاو
Crude yellow scale	شمع بارافيني	مێوی پارافینی
Crust	القشرة الأرضية	توێکڵی زەوی
Crustal deformation	تشوة قشري	توێکڵە شێوان

Cryogen	مزيج تبرير. غاز أو سائل التبرير	تێکەڵی ساردکردنەوە. گاز یان شلی ساردکردنەوە
Cryogenic	خفيض الحرارة. خاص بدرجات الحرارة المنخفضة	گەرمینزم. تایبەت بە پلە گەرمییە نزمەکان
Cryogenic fuel	وقود (صاروخي) خفيض درجة الحرارة	سووتەمەنی (موشەکی) پلەی گەرمیی نزم
Cryogenic heat exchanger	مبادل (حراري) خفيض درجة الحرارة	بگۆڕ (ی گەرمی) پلەی گەرمیی نزم
Cryogenic recovery plant	وحدة استخلاص السوائل من الغاز الخام بالتبرير	بەشی بەساردکردنەوەی پوختەکردنی شلەکان، لەگازی خاو
Cryogenics	فيزياء الحرارة المنخفضة: دراسة خواص المواد على درجة تقارب الصفر المطلق	فیزیای گەرمیی نزم: خوێندن و لێکۆڵینەوەی ڕەوشی ماددەکان لە پەلی نزیکەی سفری پەتیدا
Cryogenic tank	صهريج الحرارة الخفيضة: لنقل الغازات المسئلة	تەنکەری گەرمیی نزم: بۆ گواستنەوەی گازە شلکراوەکان
Cryolite	كربولايت: ألومينات الصوديوم الفلوريدية	کریۆلایت: فلۆریدە ئەلۆميناتی سۆدیۆم
Cryology	علم الجليد. علم الحجوديات	سەهۆڵزانی. بەستەنیزانی
Cryometer	كريومتر: ترمومتر لقياس درجات الحرارة الشديدة الا نخفاض	کریۆمیتەر: گەرمیپێوێکە، بۆ پێوانی پلەی گەرمیی زۆرنزم
Cryoscopy	تحديد نقطة تجمد السوائل	دیاریکردنی پلەی بەستنی شلەکان
Cryoturbation	الفعل الجيولوجي للصقيع	کاری جیۆلۆجیی شەختە و بەستەڵەك
Cryptocrystalline mineral	معدن خفي التبلور	کانزای بلوورێن نادیار (شاردراوە)
Cryptozoic eon	دهر الحاية الخفية	ڕۆژگاری ژیانی نادیار

Crystal	بلور. بلورة. زجاج بلوري	بلوور. شووشەی بلووری
Crystal glass	بلور. زجاج بلوري	بلوور. شووشەی بلووری
Crystal lattice	نسق شبكي بلوري	تۆڕە هۆنینەوەیەکی بلووری
Crystalline	بلوري. مبلور	بلوری. بلووریو
Crystalline rocks	صخور متبلوة	کەمڑە بلووریوەکان
Crystalline schist	شست بلوري	شیستی بلووری
Crystalline structure	بنية بلورية	پێکهاتەی بلووری
Crystalline wax	شمع متبلور	مێوی بلووریو
Crystallinity	درجة التبلور. تبلورية	بلووریوی. پلەی بلووڕێن
Crystallite	بذرة بلورية	تۆوی بلووڕێتی
Crystallizable	قابل للتبلور	بلووڕۆك
Crystallization	تبلور. بلورة	بلووڕێن. بلووراندن
Crystallize (v.)	بلور. تبلور: إتخذ شكلاً محدداً	بلوورا. بلووری: شێوەیەکی دیاریکراوی پەیداکرد (وەرگرت)
Crystallogenesis	التكون البلوري	پێکهاتنی بلووری (بلووره پێکهاتن)
Crystallography	علم البلوريات	بلوورزانی. بلوورناسی
Cryanate	سيانات: ملح حامض السيانيك	
Cyanic acid HCNO	حامض السانيك	ترشی سانیك
Cyanidation	سيندة. معالجة عجلول السيانيد	سانیدێن. ساینەدێن. چارەکاری بەگیراوەی سیانید
Cyanide	سيانيد: ملح حامض الهيدروسيانيك (HCN)	سیانید: خوێی ترشی هایدرۆسیانیك (HCN)
Cyaniding	السيندة: المعالجة أو الاستخلاص بالسيانيد	ساینەدێن: چارەکاری یان پوختەکاری بەسیانید
Cyaniding vat	راقود السيندة	بەرمیلی (مۆڑی) سیانیدێن

Cybernetics	علم التحكم الأوتوماتي	زانستی دابینکردنی ئۆتۆماتیکی
Cycle	دورة. دورة متعاقبة المراحل ـ حلقة	خول. خولی قۆناغ بەرودوا ـ ئەڵقە
Cycle gas oil	زيت الغاز (السولار) المعاد تكريره	گازەرۆن (سۆلار) (گازۆیل)ی دووبارە پاڵێوراو
Cycle of erosion	دورة حتية. دورة التحات أو التآكل	خولی داخوران
Cycle of operation	دورة تشغيل	خولی ئیشپێکردن
Cycle of sedimentation	دورة إرسابية	خولی نیشاندن
Cycle oil	الزيت المعاد تكريره	رۆنی پوختەکراوە
Cycle period	زمن الدورة: الوقت اللازم لإكتمال التفاعل في دورة كاملة	کاتی خول: کاتی پێویستی تواوکردنی کارلێك لەخولێکی تواودا.
Cycle per second	دورة في الثانية	خول لە چرکەیەکدا
Cycle plant	وحدة دورية: تستخرج البنزين من الغاز الطبيعي وتعيد ضخ الغاز الطبيعي لحفظ الضغط	بەشی بەرودوا (خولەکی): بەنزین لەگازی سروشتی دەردەهێنرێت و گازی سروشتی رادە شێتەوە بۆ پاراستنی پەستان
Cyclic	دوري. حلقي ـ حادث دورياً	نۆرەکی. ئەڵقەیی. خولەکی ـ نۆرەکی (بەرودوا) روودەدات)
Cyclical deposits	رواسب دورية	نیشتەی خولەکی (نۆرەکی)
Cyclic compounds	مركبات حلقية	ئاوێتە ئەڵقەییەکان
Cyclic hydrocarbons	هيدروكربونات حلقية	هایدرۆکاربۆنە ئەڵقەییەکان
Cyclic reactions	تفاعلات دورية التعاقب	کارلێکە نۆرەکی بەرەودوا ـ هاتووەکان

Cycling	متغير دورياً. متعاقب دورياً	نۆرەکی گۆڕدراو. تۆرەکی بەرودوادێت
Cyclization	حلقنة: تحويل أو تحول الى مركبات حلقية أو أروماتية	ئەلْقاندن: گۆڕین یان گۆڕان بۆ ئاویچتەی ئەلْقەیی یان عەتری (ئارۆماتی)
Cyclized rubbers	مركبات مطاطية حلقية	ئاوێتە لاستیکییە ئەلْقەییەکان
Cyclograph	سيكلوغراف: جهاز الكتروني لإختبار المعادن	سایکلۆگراف: ئامێرێکی ئەلەکترۆنییە بۆ تاقیکردنەوەی کانزاکان
Cyclometer	مدوار. سيكلومتر. مقياس لفات العجلات	خولپێو. سایکلۆمەتر. پێوەری خولانەوەی ڕەوڕەوەکان
Cyclone	إعصار حلزوني	گەردەلوون، گێژەلْووکە
Cyclopean concrete	خرسانة سيكلوبية	کۆنکریتی سایکلۆپی
Cycloscope = oscilloscope	أو سيلوسكوب: مرسمة تذبذبات	ئۆسیلۆسکۆپ: لەرەکێش
Cyclotron	سيكلوترون: مسارع مداري للبروتونات	سایکلۆترۆن: خولەخێراکەرەی پرۆتۆنەکان
Cymogene	سيموجين: مزيج هيدروكربوني خفيف، كان يستعمل للتبريد	سیمۆجین: تێکەلْێکی هایدرۆکاربۆنی سوکە، بۆ ساردکردنەوە بەکاردەهێنرا
Cymometer	مقياس موجي	شە پۆلپێو
Cymoscope	مكشاف موجي	شە پۆلدۆزەوە

D

D.A. & A.T. (deasphalting and acid treating)	فصل الأسفلت والمعالجة بالحامض	جیاکردنەوەی قیر و بەترش ڕەفتار لەگەڵکردنی (چارەکردنی)
D.&.A. (dry and abandoned)	جاف و مهجور	وشك و وازلێهێنراو
Dacron	دكرون : نسيج اصطناعي مرن	داکرۆن : چنراوێکی دەستکردی جیر
Dad (v.)	هوى (للتخلص من غاز المناجم)	هەواکەی گۆڕی، هەوای پێدابرد، بۆ ڕزگاربوون لەگازی کانگەکان
dag or DAG (deflocculated Adheson graphite	داغ. غرافيت تزليق	داگ. گرافیتی خزان
Daily	يومي. يومياً. كل يوم	ڕۆژانە
Daily average production	معدل الانتاج اليومي	تێکرای بەرهەمی ڕۆژانە
Daily capacity	القدرة اليومية. الأنتاجية اليومية. السعة اليومية.	توانستی ڕۆژانە. بەرهەمی ڕۆژانە. ڕۆژیی (ڕۆژانە)
Daily output	الانتاج اليومي	بەرهەمی ڕۆژانە
Daily wage	الاجرة اليومية. اليومية	کرێی ڕۆژانە. ڕۆژانە
Dale	جدول	جۆگە، جۆگەلە
Dam	حاجز	بەربەست
Damage	خسارة	زیان
Damage assessment	تقدير الصرر	قەبلاندنی زیان
Damp	غاز خانق (في منجم فحم) – رطوبة	گازێکی خنکێن (لەکانە خەلووزێکدا) – شێ
Damp air	هواء رطب	هەوای شێدار
Dampener	مخمد. موهن	کزکەر. لاوازکەر

Damper	مخمد. مضائل	کزکەرە
Damposcope	مكشاف غاز المناجم	دۆزەرەوەی گازی کانگەکان
Damp proof	صامد للرطوبة	بەرگەی شێگر
Dampy mine	منجم عابق بالغاز الخانق	کانگەی پاراو بە گازی خنکێن
Danforth's oil	زيت (دانفورث) مستقطر بترولي يتألف في غالبيته من الهبتان	ڕۆنی (دانفۆرث) دڵۆپاوێکی پێترۆڵییە، زۆربەی لە هێپتان پێك دێت
Danks=bony coal	فحم حجري مرمد. شست فحمي	بەردە خەڵووزی خۆڵەمێشدار. شیستی خەڵوز
Danty	كسارة الفحم الحجري	بەردە خەڵووز شکێن
Darcy	دارسي : وحدة قياس الإنفاذية	دارسی : یەکەی (ئەندازەی) پێوانەی دەڵاندن
Dark cherry heat	درجة الحرارة الكرزية القاتمة (حوالي ٧٠٠ مئوية)	پلەی گەرمیی هەڵووژەیی تێر (نزیکەی ٧٠٠ سەدی)
Dark oils	الزيوت السوداء (لتزييت السطوح الخشنة)	ڕۆنەڕەشەکان (بۆچەورکردنی ڕووە زبرەکان)
Dark red heat	درجة الحرارة الحمراء القاتمة (حوالي ٦٠٠ مئوية)	پلەی گەرمیی سووری تێر (نزیکەی ٦٠٠ سەدی)
Dashing	تعزيز التهوية : للتخلص من الغازات الخانقة	بەهێز کردنی هەوا گۆڕکێ : بۆ دەربازبوون لە گازە خنکێنەکان
Dasymeter	مقياس كثافة الغازات ـ جهاز تحليل الغازات المنصرفة	چڕی گازپێو ـ ئامێری شیکردنەوەی (شیکاری) گازە دەرپەڕیوەکان
Davy lamp	مصباح (ديفي) مصباح أمان في المناجم	چرای (دێڤی). چرای دڵنیایی لە کانەکاندا
D D T (dichloro – diphenyl – trichloro – ethane)	ددت : مبيد حشري	ددت : مێروکوژە دوانەفەنیل-سیانە کلۆرۆئیثان

D.D.U (diesel desulphurizing unit)	وحدة فصل الكبريت	بەشی گۆگردجیاکردنەوە
Deacidizing	نزع الحامض. إزالة الحامضية	داماڵینی ترش. نەهێشتنی ترشێتی
Deactivate (v.)	خمر. أهمد. عطل الفاعلية الكيمياوية	کپی کرد. دایمرکاند. چالاکیی کیمیایی نەهێشت
Deactivation	تخمد. إهماد. تعطيل الفاعلية الكيمياوية	کپکردن. دامرکاندن. چالاکیی کیمیایین نەهێشت. ناکارا کردن
Deactivator (n.)	مخمد (أو معطل) الفاعلية	کپکەر (یان پەکخەر)ی چالاکی و کارایی
Dead (adj.)	ميت. هامد. عاطل	مردو. دامرکاو. پەککەوتە
Dead lime	جير مطفئ	قسڵی کوژاوە
Dead oil	زيت هامد : خال من الغاز الطبيعي ـ زيت ثقيل يستخرج بتقطير الفحم	نەوتی دامرکاو : بێ گازی سروشتی ـ نەوتی قورس بە دڵۆپاندنی خەڵووز دەردەهێنرێت
Dead roasting	تحميص الخام المعدني (تخفيض كمية الكبريت فيه)	برژاندنی کانی خاو (بۆ کەمکردنەوەی بڕی گۆگردتێیدا)
Dead volcano	بركان هامد	گڕکانی دامرکاو
Dead water	الماء الراكد. الماء المحتبس (في المرجل)	ئاوی وەستاو. ئاوی قەتیسماو (لەکوڵێندا)
Dead weight tonnage	الحمولة القصوي بالطن : وزن الماء المزاح والسفينة معبأة مطروحاً منه وزن الماء المزاح والسفينة غير مشحونة	ئەوپەڕی بار بە تۆن : کێشی ئاوی لادراو و کەشتییەکەی بە پڕی، کە کێشی ئاوی لادراوو یا پۆڕە بارنەکراوەکەی لێ دەرکرابێت
Dead well	بئر هامدة. بئر غير متدفقة	بیری دامرکاو. بیری نەوت لێ دەرنە پەڕیو
Dead wire	سلك هامد : غير مكهرب	تەلی خامۆش (دامرکاو) : بێ کارەبا

Dead wood	أغصان يابسة	چڵ و لق و پۆپی وشك
De-aerate (v.)	نزع الهواء الذائب	هەوای تواوەی لابرد
De-aerated water	ماء منزوع الهواء	ئاوی هەواتێدانەهێڵراو
De-aeration (n.)	نزع الهواء (المذاب في الماء)	لابردنی هەوای (لەئاوداتواوە)
Dealkylation	نزع الألكلة : فصل شقاً الكيلياً من	بێئەلكیلكردن : جیاكردنەوەی رەگێكی ئەلكیل لە...
Deamination	نزع المجموعة الأمينية	لابردنی كۆمەڵەی ئەمینی
Dean & Stark apparatus	جهاز (دين) و (ستارك) لمعرفة مقدار الماء في الزيوت	ئامێری (دین) و (ستارك)، بۆ زانینی بڕی ئاو لە ڕۆنەكاندا
Deashing	إزالة الرماد	لابردنی خۆڵەمێش
De-asphalt	فصل أو نزع الإسفلت	جیاكردنەوە و لابردنی ئەسفەلت
De-asphalted oil	زيت منزوع الآسفلت	ڕۆنی ئەسفەلت لێلابراو
De-asphalting, propane	فصل الأسفلت بالبروبان	جیاكردنەوەی ئەسفەڵت بە پرۆپان
Deazotification = dinitrification	نزع الأزوت (النيتروجين)	بێ ئازۆت (نیتروجین) كردن
Debituminization	نزع البيتيومين. فصل القار	بێ بیتیومینكردن. جیاكردنەوەی قار
Debloom	بيض الزيت. أزال التألق الفلوري (للزيت)	ڕۆنی سپی كردەوە. درەوشانەوەی فلۆریی (ڕۆنەكەی) نەهێشت
Debutanization	نزع (أو إزالة) البيوتان	لێكردنەوە (یان لابردنی) بیوتان
Debutanized reformate	نفاوة منزوعة البيوتان	پاشەڕۆی بیوتان لێكراوە
Debutanizer	مزيل البيوتان. برج استخلاص البيوتان	بیوتان لابەرە. كەلوی پوختەكردنی (دەرهێنانی) بیوتان
Debutanizer column	برج إزالة البيوتان	كەلوی لابردنی بیوتان

Debutanizer feed	لقيم مزيل البيوتان	پارووی (خۆراكی) لابردنی بیوتان
Debutanizer overhead accumulator	مجمع المنتجات العلوية لمزيل البيوتان	كۆگەی بەرهەمە سەرەكییەكانی بیوتانلابەرە
Debutanizer reboiler	مرحل اعادة الغلي في مزيل البيوتان	كولێنی كولاندنەوەی بیوتانلابەرە
Decade (n.)	عقد. عشر سنين	دەیە. دەساڵ
Decade plan	خطة عشرية : لعشر سنوات	پلانی دەیی : بۆ دەساڵ
Decagon	معشر الزوايا (أو الاضلاع)	دەگۆشە (یان لا)
Decagram	ديكا غرام : عشرة غرامات	دێكاگرام : دەگرام
Decahedral	ذو عشرة سطوح	دەڕوو
Decahedron	معشر السطوح	دەڕووە
Decalcify	نزع الكالسيوم. نزع المادة الكلسية	بێكالسیۆمكردن. لابردنی ماددەی كلسی
Decalescence	خبو الاشعاع الحراري. الخبو الحراري	دامردنەوەی گەرمە تیشكدان. گەرمە دامردنەوە
Decalitre	ديكالتر. عشرة لترات	دێكالیتر. دەلیتر
Decameter	ديكا متر. عشرة أمتار	دێكامەتر. دەمەتر
Decantation	صفق أو تصفيق السائل السكب من وعاء لآخر للترويق	ڕۆكردن یان ڕۆكاریی شل. ڕۆكردن لە دەفرێكەوە بۆ یەكێكی تر بۆ ڕوونبوونەوە
Decantation tank	خزان التصفيق	تەنكیی ڕۆكاری
Decanter	خزان التصفيق مصفق : إناء يستخم لصفق الشراب ـ دورق	ڕۆكارگە : دەفرێكە، بۆ ڕۆكاریی خواردنەوە بەكاردێت ـ كەمۆڵە
Decarbonizes	أزال الكربون أو الفحم المترسب	كاربۆن یان خەڵوزی نیشتەی لێكردەوە
Decarbonizing	نزع الكربون. نزع الرسابة الكربونية ـ نزع الاسفلت	كاربۆن لێكردنەوە. لێكردنەوەی نیشتەی كاربۆنی ـ لێكردنەوەی ئەسفەڵت

Decarburate = decabonize	نزع الكربون	بێکاربۆنی کرد
Decay	إنحلال. تعض	لێکهەڵوەشان. بۆگەنبوون کەمبوونەوە. پووکانەوە
Decay coefficient	معامل الإنحلال	هاوکۆلکەی کەمبوونەوە
Decay of waves	تضاؤل الموجات	کەمبوونەوەی شە پۆلەکان
Decay resistant	مقاوم للا نحلال	بەرگەی لێکهەڵوەشانگر
Decelerate (v.)	خفف السرعة. تباطأ	خێرایی کەم کردەوە. هێواش (خاو)ی کردەوە
Deceleration (n.)	تباطؤ. تخفيف السرعة	خاوکردنەوە. کەمکردنەوەی خێرایی
Decelerator	مبطئ. مخفف السرعة	خاوکەرەوە. خێرایی کەمکەرەوە
Decene	ديكين. ديكيلين: مركب هيدروكربوني أثيليني عشاري الذرات الكربونية	دیکین. دیکیلین: ئاوێتەیەکی هایدرۆکاربۆنیی ئەسیلینیی دەگەردیلەیی کاربۆنییە
Dechlorinate (v.)	نزع الكلور	بێکلۆری کرد
Dechlorination	نزع الكلور	بێکلۆرکردن
Deci-	بادئة بمعني عشر	پێشگرێکە بەواتا دەیەك
Deciare	ديسي آر: عشرة أمتار مربعة	دێسی ئار: دەمەتر دووجا
Decibel	ديسيبيل: وحدة قياس التفاوت في منسوب طاقتين أو التفاوت بين شدتي صوتين	دێسیبێڵ: ئەندازەی پێوانی جیاوازیی نێوان ڕێژەی دوو وزە، یان جیاوازیی نێوان دوو تینی دەنگە
Decibel meter	مقياس الديسيبيل: مبين المنسوب الصوتي	دێسیبێلپێو: دەرخەری ڕێژە (ئاستی)ی دەنگی.
Decide	قرر. حسم	بڕیاری دا. یەکلایی کردەوە
Decigram	عشر غرام	دەیەکە گرام
Deciliter	ديسيلتر (١٠٠سم٣)	دەیەکە لیتر (١٠٠سم٣)
Decimal (adj.)	عشري	دەیی

Decimal (n.)	كسر عشري	كەرتی دەیی
Decimalize (v.)	حول الى النظام العشري	گۆڕی بۆ شێوازی دەیی
Decimal point	النقطة العشرية. فاصلة الكسر العشري	پنتی دەیی. جیاکاری کەرتی دەیی
Decimeter	ديسمتر. عشر المتر. عشرة سنتمترات	دێسیمەتر. دەیەکەمەتر. دەسەنتیمەتر
Decine	ديكاين: مركب هيدروكربوني أسيتيليني عشاري الذرات الكربونية	دیکاین: ئاوێتەیەکی هایدرۆکاربۆنیی ئەسیتیلینیی دەگەردیلە کاربۆنییە
Decinormal solution	محلول عشر عياري	گیراوەیەکی دەیەکە سەنگی
Decision	قرار. حكم	بڕیار. فەرمان
Decisive	فاصل. حاسم	یەکلاییکەرەوە
Declination	انحراف. ميل. انحدار	لادان. لاری. لێژی
Declination constant	ثابت الانحراف	جێگیری لادان
Declinationof needle	انحراف الأبرة المغناطيسية	لادانی دەرزیی موگناتیسی
Declinator	مقياس الميل أو الانحراف	لارپێو یان لادانپێو
Decline curve	منحني الحدور (لعرق معدني)	چەماوەی لادان (ی دەمارە کانزایەك)
Declinometer	مقياس الميل. مقياس الانحراف	لارپێو. لادانپێو
Declinitous	منحدر بإعتدال	نێوانە لێژی. یەکسانە لێژی
Decolorant	مادة تقصير الألوان	ماددەی ڕەنگبەر
Decolorize = decolourize	أزال اللون	ڕەنگەکەی لابرد
Decol(u)r	أزال اللون	ڕەنگەکەی لابرد
Decolouration	إزالة اللون	ڕەنگ لابردن
Decomposable	قابل للإنحلال	لێکهەڵوەشۆك
Decompose (v.)	تحلل	لێکهەڵوەشا
Decomposed (adj)	منحل	لێکهەڵوەشاو. لێکهەڵوەشیو
Decomposition	تحلل. إنحلال	شیبوونەوە. لێکهەڵوەشان

Decomposition inhibitor	مانع الإنحلال	لێکهەڵوەشاننە هێڵ
Decompress	إزال أو خفف الانضغاط	پەستێوران نەهێڵ یان کەمکەرە
Decompression valve	صمام تخفيف الانضغاط	دەمەوانەی پەستێوران ـ کەمکردنەوە
Decompressor	مخفف الانضغاط	پەستێوران کەمکەرە
Decontaminant	مزيل التلوث. مطهر	پیسبووننەهێڵ. خاوێنکەرە
Decontaminate	أزال التلوث. طهر	پیسبوونی نەهێشت. خاوێنی کرد
Decopper (v.)	أزال (نزع) النحاس	مسی نەهێشت (لابرد)
Decorator	مزخرف	نەخشێن
Decortications	تقشير	پاککردن
Decrepitation	فرقعة (بالتحميص) تفصم (البلورات)	تەقینەوە. تەقین (بەبرژاندن) تەقین. درزبردن (ی بلورەکان)
Deepen (v.)	عمق	قووڵی کرد
Deepening of wells	تعميق الآبار	بیرقووڵکردن. قووڵکردنی بیرەکان
Deep-freeze	جمد بعمق: جمد بدرجة حرارة منخفضة (حوالي -١٨م)	قووڵ بەستی: لە پلەیەکی گەرمیی نزمدا بەستی (نزیکەی -١٨س)
Deep mining	التعدين الجوفي. التعدين العميق	ناخە کانزاگەری. قووڵە کانزاگەری
Deep pay (zone)	منطقة منتجة عميقة	ناوچەیەکی بەبەرهەمی قووڵ
Deep – roated	متأصل. عميق الجزور	بنجداکوتیو. ڕەگداکوتیو
Deep sand	رمل (نفطي) عميق: أعمق من ٨٠٠ متر	لمی (نەوتی) قووڵ. لە ٨٠٠ مەتر قووڵتر
Deep-sea	عرض البحر. أعماق البحار	نێرینەی دەریا. قووڵایی دەریا
Deep-sea deposit	رواسب غورية: في أعماق البحار	قووڵە نیشتەکان: لەقووڵایی دەریاکاندا

Deep – stabilized pressure distillate	قطارة ضغطية عميقة التركيز: أزيلت منها الهيدروكربونات الخفيفة (حتى رباعية ذرات الكربون منها)	پەستانە دڵۆپێنێکی زۆر جێگیر: کە هایدرۆکاربۆنە سووکەکانی (تاچوارگەردیلە کاربۆنیی) لێلابراوە
Deep test	تجربة عميقة. بئر اختبارية عميقة	تاقیکردنەوەیەکی قووڵ. بیرێکی تاقیگەریی قووڵ
Deep – water line	خط الماء العميق	هێڵە ئاوی قووڵ
Deep – well pump	مضخة البئر العميقة	ترومپای قووڵە بیر
Deethanization = deethanation	إزالة الإيثان. فصل الايثان	بێئیثانکردن. جیاکردنەوەی ئیثان
Deethanizer	مزيل الايثان: برج استخلاص الإيثان	ئیثان نلابەرە. بێئیسانکەرە: کەلووی پوختەکردنی ئیثان
Deflegmation tower	برج تجزئة بالتقطير	کەلوی بەدڵۆپاندن بەشکاری
Deflocculate (v.)	أزال التدمج. أزال الكبد	پێکداچوونی لابرد. بوونە لبادی لابرد
Deflocculating agent	مفرق. مانع التدمج	جیاکەرەوە. پێکداچوونە هێڵ
Defoam	أزال الرغوة	کەفۆکی نەهێشت
Defoamant	مزيل الرغوة	کەفنە هێڵ. کەفبڕ
Defoamer	مزيل الرغوة	کەفبڕە. کەفنەهێڵ
Defoarming agent	عامل منع الرغوة. مانع الترغي	هۆکاری کەفنە هێشتن. کەفبڕە
Deform (v.)	شوه. تشوه	شێواندی. شێوا
Deformation (n.)	تشوية	شێواندن
Deformity (n.)	تشوه. تشويه	شێوان. شێواندن
Defreeze (v.)	أزالة التجمد. أذاب الجمد	بەستنی نەهێشت. بەستووەکەی تواندەوە
Defrost (v.)	أزال الصقيع	زوقمەکەی نەهێشت
Defroster (n.)	مزيل الصقيع: جهاز إذابة الصقيع أو الجمد	زوقم نەهێڵ: ئامێری تواندنەوەی زوقم و بەستەڵەك

Defueller	مفرغة الوقود	سووتەمەنی بەتاڵکەرە
Defurring	إزالة القشور (من الغلايات)	تویك لیّكردنەوە (لەكوڵیّنەكان)
D.E.G. (di-ethylene dlycol)	غليكول ثنائي الإثيلين	دوانە ئەثیلین گلایكۆڵ
Degasification process	عملية إزالة الغازات	كردەی گاز لابردن
Degassed oil	زيت مزال الغاز. زيت خال من الغاز	نەوتی گاز لیّلابراو. نەوتی بیّگاز
Degassing	فصل الغاز (من النفط الخام) - ازالة الغازات	گاز جیاكردنەوە (لەنەوتی خاو) - گاز لابردن (گازتیّدانەهیّشتن)
Degassing station	محطة فصل الغاز. وحدة ازالة الغاز	بنكەی جیاكردنەوەی گاز. بەشی گاز لابردن
Degassing tower	برج فصل الغاز (من النفط الخام)	كەلوی جیاكردنەوەی گاز (لەنەوتی خاو)
Degaussing	معادلة المغناطيسية. ابطال المغنطة (بارحرار تيار متناوب متناقص في الموصل المحيط)	نەهیّشتنی موگناتیسیّتی بە تیّپەڕاندنی تەزویەكی نۆرەكاری كەمكردوو لەگەیێنەكەی دەورو پشتیدا).
Degazolinage	فصل البنزين الطبيعي	جیاكردنەوەی بەنزینی سروشتی
Degenerate (v.)	إنحل	شی بووەوە. لیّكهەڵوەشا
Degenerated gas	غاز منحل. غاز غير مثالي	گازی شیبووەبوو. گازی لیّكهەڵوەشاو. گازی نا نموونەیی
Degeneration	إنحلال. تفسخ	لیّكهەڵوەشان. پیسبوون
Deglaciation	تعرية جليدية : تعرية بانحسار الجليد	سەهۆڵە داماڵین : داماڵین بەكشانەوەی سەهۆڵ
Degradation	تفسخ. إنحلال	ڕزین. شیبووبەوە. داخوران

Degras	ديغراس : شحم من صوف الخراف ذو خصائص مانعة للصدآ	ديگراس: پیویکی خوریی بەرخە، ڕەوشی دژە ژەنگی هەیە
Degrease (v.)	أزال الشحم	پیوەکەی لابرد
Degreaser	مزيل الشحم	پیو لابەرە
Degreasing	إزالة الشحم	پیو لابردن
Degreasing agent	عامل ازالة الشحم	هۆکاری پیولا بردن
Degree	درجة. وحدة قياس الحرارة	پلە. ئەندازەی پێوانی گەرمی
Degree baume	درجة (بوميه)	پلەی (بۆمیێ)
Degree centigrade	درجة مئوية أو (C) سنتيغراد	پلەی سەدی (C)یان سەنتیگراد
Degree day	يوم درجة : الفرق بين معدل درجة الحرارة اليومي و ٦٥ فهرنهايت كأساس لإحتياجات التدفئة المنزلية	پلە ڕۆژ: جیاوازیی نێوان تێکرای پلەی گەرمیی ڕۆژانە و ٦٥ فەهرەنهایت، وەك بنچینەی پێداویستییەکانی ماڵ گەرمکردن
Degree Fehrenheit (F)	درجة (فهرنهايت)	پلەی (فەهرەنهایت)
Degree Kelvin (K)	درجة (كلفن)	پلەی (کەلڤن)
Degree of accuracy	درجة الدقة	پلەی وردی
Degree of bank	درجة ميل المنعطف	پلەی لاریی پێچ
Degree of compaction	درجة التدميج	پلەی پەستێوران پلەی پێکداچوون
Degree of dissolution	درجة الذوبان	پلەی توانەوە
Degree of dryness	درجة الجفاف	پلەی وشکی
Degree of hardness	درجة الصلادة. درجة الصلابة	پلەی سەختی. پلەی ڕەقی
Degree of ionization	درجة التأين	پلەی ئایۆنێن (بوونە ئایۆن)
Degree of latitude	درجة العرض (خط العرض)	پلەی پانی (هێڵی پانی)
Degree of longitude	درجة الطول (خط الطول)	پلەی درێژی (هێڵی درێژی)
Degree of moisture	درجة الرطوبة	پلەی شێ
Degree of permeability	درجة النفاذية	پلەی دادان (پێداتێپەرین)

Degree of purity	درجة النقاوة	پلەی خاوێنی
Degree of saturation	درجة التشبع	پلەی تێربوون
Degree of variance	درجة التغيير	پلەی گۆڕین
Degree Rankine (R)	درجة (رانكين)	پلەی (ڕانكين)
Degree Reaumur (R)	درجة (ريومير)	پلەی (ڕيۆمێر)
Degrees below zero	درجات تحت الصفر	پلەكانی ژێر سفر
Degum	أزال المادة الصمغية	مادده چەسپییەكەی لێ كردەوە
Dehumidification	ازالة الرطوبة. تجفيف	شێ لابردن. وشككردنەوە
Dehydrate (v.)	أزال الماء. نزع الماء	ئاوی لابرد. ئاوی دەرهێنا
Dehydrated	منزوع الماء	ئاولێدەرهێنراو
Dehydrated oil	زيت جاف	ڕۆن (نەوت)ی وشك
Dehydrated tar	قار جاف	قار (قیر)ی وشك
Dehydrating agent	عامل مزيل الماء. مجفف	هۆكاری ئاو دەرهێنان. وشككەرەوە
Dehydration	إزالة الماء. نزع الماء. تجفيف	ئاو لابردن. ئاو دەرهێنان. وشككردنەوە
Dehydration plant	وحدة نزع الماء	بەشی ئاو دەرهێنان
Dehydrator	جهاز نزع الماء	ئاو دەرهێن. ئاو لابەرە
Dehydrochlorination	إزالة كلوريد الهيدروجين	لابردنی كلۆریدی هایدرۆجین
Dehydrogenate (v.)	نزع الهيدروجين	هایدرۆجینی لێ دەرهێنا
Dehydrogenation	نزع الهيدروجين	هایدرۆجین لێدەرهێنان
Dehydrogenize	نزع الهيدروجين	هایدرۆجینی لێ دەرهێنا
De-icer = anticer	مزيل الجليد. مانع (تكوين) الجليد.	سەهۆڵ لابەرە. پەیدابوونی سەهۆڵ وەستێن (نەهێڵ)
Deicing (n.)	إزالة الجليد	سەهۆڵ لابردن
Deicing fluid	مانع إزالة الجليد	شلی سەهۆڵ لابردن
Deionization	زوال التأين. إزالة الأيونات	نەمانی ئایۆنێن. لابردنی ئایۆن

Deisobutane feed settler	مرسب اللقيم مزيل الأيزوبيوتان	خۆراكنيشێنى ئايزۆبيوتانلابەرە
Deisobutanizer	مزيل الأيزوبيوتان ـ برج ازالة الآيزوبيوتان	ئايزۆبيوتانلابەرە ـ كەلوى لابردنى ئايزۆبيوتان
Delaval separator	فرازة (دي لافال)	جياكەرەوەى (دى لاڤال)
Delete (v.)	حذف. شطب	لابردن. سڕينەوە
Deleterious gaser	غازات ضارة. غازات وبيلة	گازە بەزيانەكان. گازە بەئازارەكان
Deliming	غزالة الكلس: نزع الأملاح أو الترسبات الكلسية	كلس لابردن: نەهێشتنى خوێ يان نيشتەكلسييەكان
Delimit	حدد. عين. خطط	ديارى كرد. دەستنيشانى كرد. نەخشەى كێشا
Delimitation	تحديد. تعيين. تخطيط	دياريكردن. دەستنيشانكردن. نەخشەكێشان
Deliquescence	تميع. تسيل	ئێقكردنەوە. توانەوە. شلبوونەوە
Deliquescent (adj.)	متميع. سائل (متسيل)	ئێقكەرەوە. تواوە. شلەوەبوو
Delivery (n.)	تصريف. تصبيب	فڕێدان. كردنە دەرەوە. ڕشتن
Delivery hole	ثقب (فتحة) التصريف	كونى ڕشتن (فڕێدان)
Delivery meter	مقياس التصريف	پێوەرى ڕشتن. ڕشتنپێو
Delivery regulator	منظم التصريف	ڕشتن ڕێكخەرە
Demography	الديموغرافيا: علم احصائيات السكان وتقدير تغيرهم على الزمن	ديمۆگرافيا: زانستى سەرژمێريى دانيشتووان و قەبلاندنى بە پێى كات گۆرانيان
Demolition (n.)	تدمير. تخريب	رووخاندن. وێرانكردن
Demonstration	برهان. دليل	سەلماندن. بەلگە
Demote (v.)	خفض. أنزل الرتبة أو القيمة	نزمى كردەوە. پلەو بەهاى دابەزاند

Demountable (adj.)	قابل للتفكيك	لێکهەڵوەشۆك
Demulsibility	قابلية ازالة الإستحلاب	توانستی نەهێشتنی بوونە شیراوگ
Demulsification	تفكك المستحلب. انفصال الزيت المستحلب	لێکهەڵوەشانی شیراوگ. جیابوونەوەی ڕۆنی شیراوگیر
Demulisfaction number	الرقم البياني للتفكك: الزمن الذي يستغرقه انفصال الزيت المستحلب بالدقائق	ژمارەی ڕوونکەرەوەی لێکهەڵوەشان: ئەو کاتەی جیابوونەوەی ڕۆنی شیراوگکراو بە دەقیقە پێی دەچێت.
Demulsifier	مفكك المستحلب	لێکهەڵوەشێنی شیراوگ
Demulsify	أزال أوفك الاستحلاب	بوونە شیراوگی لابرد یان کردییەوە
Denaturalization	تحويل الصفات الطبيعية	گۆڕینی ڕەوشتە سروشتییەکان
Denaturation	تحويل (أو مسخ) الصفات الطبيعية	گۆڕینی (یان سڕینەوەی) ڕەوشتە سروشتییەکان
Denature (v.)	حول الصفات الطبيعية	ڕەوشتە سروشتییەکانی گۆڕی
Denatured alcohol	كحول محول الصفات	کهولی ڕەوشت گۆڕدراو
Dendrite	بلورة شجرية	بلورێکی درەختی (پەلوپۆ ـ هاویشتوو)
Dendroid	شجراني التفرع	درەختانە لق هاویشتن
Dendrolite	نبات متحجر	ڕووەکی بەردیو
Denitrification	نزع النيتروجين	بێنا یترۆجینکردن
Denitnify (v.)	نزع النيتروجين (أو الأزوت)	بێنایترۆجین (یان ئازۆتی) کرد
Denote (v.)	دل على. بين	دەری خست، ڕوونی کردەوە
Dense	كثيف. مكتنز	چڕ. پڕ
Dense concrete	خرسانة غليظة	کۆنکریتی ئەستوور
Dense medium	وسط كثيف	ناوەندێکی چڕ

Dense shale	طين صفحي كثيف	کەرسەکی چڕ، جۆرە بەردێکی ناسکە، بەئاسانی دەشکێ
Densilog	سجل الكثافة : سجل بكثافة التشكيلات الجوفية أثناء الحفر	تۆمارگەی چڕی: تۆمارگەی چڕیی ئەو شتە هەمە جۆرانەی ناخی زەوی لەکاتی هەڵکەندندا
Densimeter	مكثاف. مقياس الكثافة	چڕیپێو، پێوەری چڕی
Densitometer	مقياس الكثافة البصرية. مقياس كثافة الصورة (الفوتوغرافية)	پێوەری چڕیی بینایی. پێوەری چڕیی وێنەی (فۆتۆگرافی)
Density	كثافة	چڕی. خەستی
Density, apparent	الكثافة الظاهرية	دیارە چڕی
Density bottle	قنينة الكثافة : لا يجاد كثافة السوائل	کەمۆڵەی چڕی: بۆ دۆزینەوەی چڕیی شلەکان
Density gradient column	عمود تدرج الكثافة : لقياس كثافة البولي أثيلين	ستوونی پلە بەندیی چڕی: بۆ پێوانی چڕیی پۆلی ئە ثیلین
Density meter	مقياس الكثافة	چڕیپێو
Density of gas	كثافة الغاز	چڕیی گاز
Density, relative	الكثافة النسبية	ڕێژەیی چڕی
Density, vapo(u)r	كثفاة البخار	چڕیی هەڵم. هەڵمەچڕی
Deodorant=deodorizer	مزيل الرائحة	بۆنبڕە
Deodorant additives	اضافات مزيلة الرائحة	تێکراوەکانی بۆنبڕە
Deodorization	إزالة الرائحة	بۆنبڕین
Deodorize (v.)	أزال الرائحة	بۆنەکەی بڕی
Deoiler	فاصل الزيت	ڕۆن جیاکەرە
Deoiling	نزع الزيت. فصل الزيت	ڕۆن دابڕین. ڕۆن جیاکردنەوە

Deoxidate (v.)	أزال الأكسدة	ئۆكسانی بڕی
Deoxidation	ازالة الأكسدة. نزع الاوكسجين	ئۆكسانبڕین. بێئوكسجین كردن
Deoxidize (v.)	نزع الاوكسجين. أزال الأكسدة	بێئۆكسجینی كرد. ئۆكسانی لابرد
Deoxidizer	مختزل. مزيل الاوكسجين	لێكەرەوە. ئۆكسیجن لابەرە
Deoxidizing	اضافة مختزلة	تێكراوی لێكەرەوە
Deoxygenztion	انتزاع الأوكسجين	ئۆكسجین لێكردنەوە. بێئۆكسجینكردن
Deparaffin	ازال البارافين (أوالبارافينات)	بێپاڕافینكردن
Dephosphoration (or dephosphorization)	إزالة الفوسفور	بێفۆسفوركردن. فۆسفۆرلابردن
Dephosphorize (v.)	أزال الفوسفور	بێفۆسفۆری كرد. فۆسفۆری لێلابرد
Depolarization	منع الاستقطاب	جەمسەرگری نەهێشتن
Deporize (v.)	منع الاستقطاب	جەمسەرگریی نەهێشت
Depolarizer	مانع الاستقطاب	جەمسەرگری نەهێڵ
Depolymerisate (n.)	مستحضر مضاد للتبلمر	ئامادەكراوێكی دژە پەلمەرێن
Depolymerization	فض البلمرة	كرانەوەی پەلمەرێن
Deposit (n.)	راسب. مستودع	نیشتە. كۆگە. گە نجینە
Depositary (n.)	مستودع	كۆگە. گە نجینە
Deposited metal	معدن مرسب	كانزای نیشتوو
Depositing bath	مغطس ترسيب (الكتروليتي)	نقومگەی نیشاندن (ی ئەلەكترۆلیتی)
Depositing of concrete	صب الاسمنت	دارشتنی چیمەنتۆ
Depositing-out tank = liberator	صهريج ترسيب الشوائب	تەنكیی نیشاندنی خەوشەكان
Deposition	ترسيب. ترسب	نیشاندن. نیشتن
Deposition efficiency	الكفاية الترسيبية	توانستی (بەشێتیی) نیشاندن

Depository (n.)	مستودع	گه نجینه
Deposits, oil	رواسب زيتية. رواسب النفط	نیشته نەوتییەکان
Depreciation	استهلاك. تدن	کارکردن. بەکاربردن. دابەزین
Depreserve (v.)	سحب من المستودع	لەگە نجینە دەری هێنا
Depressant, pour point	خافض نقطة الانصباب	پنتی ڕژان نزمکەرە
Depressed	مخفض	نزم
Depression	إنخفاض. ركود	نزمبوونەوە. وەستان
Depression angle of	زاوية الانخفاض	گۆشەی دابەزین (نزمبوونەوە)
Depression of boiling point	(أو خفض) نقطة الغليان	نزمبوونەوە (یان نزمکردنەوەی) پنتی کوڵان
Depression of freezing point	انخفاض (أو خفض) نقطة الانجماد	نزمبوونەوە (یان نزمکردنەوەی) پنتی بەستن
Depressor	خافض	نزمکەرەوە
Depromotion	خفض (أو إنخفاض الفاعلية الحفزية	نزمکردنەوە (یان نزمبوونەوەی) چالاکیی هاندان
Depropanization = depropanation	إزالة البروبان. فصل البروبان	بێپرۆپانکردن. جیاکردنەوەی پرۆپان
Depropanizer	برج فصل البروبان. مزيل البروبان	کەلوی جیاکردنەوەی پرۆپان. پرۆپانلابەر
Depropanizer bottoms cooler	مبرد المتخلفات في برج فصل البروبان	پاشەڕۆ ساردکەرەوە، لەکەلوی پرۆپانلابەرەدا
Depropanizer overhead condenser	مكثف المنتجات العلوية في برج فصل البروبان	خەستکەرەوەی بەرهەمەکانی سەرەوەی کەلوی پرۆپان جیاکردنەوە
Depth	عمق	قوڵایی
Depth finder	مسبار العمق (بالأمواج الصوتية أو الكهربائية)	قوڵیدۆز (بەشە پۆلی دەنگی یان کارەبایی)
Depth gauge (orgage)	محدد قياس العمق	پێوانەی قووڵی دیاریکەرە

Depth indicator	مبين العمق	قووڵی دەرخەرە
Depth limit	حد العمق	سنوری قووڵی
Depth of burial	عمق الطمر	قووڵیی ناشتن
Depth of field	عمق المجال	قووڵی بوار
Depth of hardening	عمق التصليد	قووڵیی سەختاندن
Depthometer	مقياس العمق	قووڵییپێو
Depth sounder	مسبار الأعماق	قووڵیدۆز. دەنگپەیداکەرەی قووڵی
Derelict	مهمل. مهجور	فەرامۆشکراو. وازلێهێنراو
Derivate (v.)	إشتق	وەری گرت
Derivate (n.)	مشتق. ناتج ثانوي	وەرگرتە. بەرهەمی ناوەنجی
Derrick	برج الحفر ـ مرفاع	کەلوی هەڵکەندن ـ بەرزکەرە
Derrick floor	ارضية برج الحفر	زەمیینەی کەلوی هەڵکەندن
Drickman	عامل برج الحفر ـ المرفاع	کرێکاری کەلوی هەڵکەندن ـ کرێکاری بەرزکەرە
Derrick platform	منصة برج الحفر	سەکۆی کەلوی هەڵکەندن
Derrick type crane	مرفاع برجي	کەلووە بەرزکەرە
Desalted crade	خام منزوع الملح	خاوی خوێ لابراو
Desalting	نزع الملح. إزالة الأملاح (كلوريدات الكالسيوم والمغنيسيوم والصوديوم) من الزيت الخام	خوێ لابردن. دوورخستنەوە و دەرهێنانی خوێیەکانی (کالسیۆم و مەگنیسیۆم و سۆدیۆم) لەنەوتی خاو
Desalting plant	وحدة إزالة الملوحة	بەشی خوێ لابردن
Desand (v.)	أزال الرمل	لمی لابرد
Desander	مزيل الرمل	لم لابەرە
De-scaler	مزيل القشور	توێکڵلابەرە
De-scaling	إزالة القشور	توێکڵلابردن
Describe (v.)	وصف. رسم	وەسفی کرد. وێنەی کێشا

Description	وصف	وەسف کردن
Descriptive list	قائمة بالأوصاف. بيان وسفي	ليستی وەسفەکان. وەسفەزانیاری
Descriptive list mineralogy	المينرالوجية: الدراسات المعدنية الوصفية. العدانة الوصفية	مينرالۆجيا: وەسفه لێکۆڵینەوەکانییەکان. وەسفه کانگەری
Descriptive term	مصطلح وصفي	وەسفه زاراوە
Desert	صحراء	بیابان
Desert belt	نطاق صحراوي	ناوچەی بیابان
Desert climate	مناخ صحراوي	ئاووهەوای بیابان
Deserted	مهجور. متروك	وازلێهێنراو. فەرامۆشکراو
Desert-grade gasoline	بنزين للمناطق الصحراوية	بەنزینی ناوچە بیابانییەکان
Desert zone	منطقة صحراوية	ناوچەی بیابان
Desiccant	مجفف. عامل تجفيف	وشککەرە. هۆکاری وشککردنەوە
Desiccate (v.)	جفف. نشف	وشکی کردەوە
Desiccated (adj.)	مجفف	وشککراوە
Desiccation	تجفيف	وشککردنەوە
Desiccators	مجفف. جهاز تجفيف. دعاء تجفيف	وشککەرەوە. ئامێری وشککردنەوە. دەفری وشککردنەوە
Design	صمم. رسم	نەخشەی کێشا. وێنەی کێشا
Designation	تسمية. تعيين. تخصيص	ناونان. دیاریکردن. تەرخانکردن
Designed	مصمم. معين	نەخشەکێشراو. دیاریکراو
Deslag (v.)	أزال الخبث	ئایەخەکەی لادا. خەوشەکەی لادا
Desludge (v.)	أزال الوحل	قوڕەکەی لادا
Desorb (v.)	مج	تفی کردەوە

Desorbtion	المج	تفكردنەوە
Dispatch = dispatch	أرسل. بعث	ناردى
Desquamation	تقشر	پاككران
Dessiatine	دسياتين: مقياس مساحة روسي يساوي ٢,٦٩٩ فدان أو ١,٠٩٢٥ هكتار	دێسياتين: ڕووبەر پێوێكى ڕووسيیە، دەكاتە ٢,٦٩٩ فەددان يان ١,٠٩٢٥ هێكتار
Destain	أزال الصبغ	بۆيەكەى لابرد
Destination	مقصد: المكان المقصود	مەبەست: شوێنى مەبەست
Destinker	مزيل الرائحة (والماء) من البارافين	بۆنبڕە (و ئاوبڕە) لە پارافين يان: بۆن (و ئاو) بڕە لە پارافين
Destitute rock	صخر خال من الحفريات	كەڤرى بێ چاڵ و چۆڵى
Destroy (v.)	دمر. أتلف	وێرانى كرد. لەناوى برد
Destruction (n.)	تدمير. إتلاف	وێرانكردن. لەناوبردن
Destruction limit	حد الاتلاف	سنوورى لەناوبردن
Destructive (adj)	مدمر. إتلافي	وێرانكەر. لەناوبەر
Destructive alkylation	ألكلة هدامة	ئەلكيلێنى وێرانكەر
Destructive hydrogenation	تقطير اتلافي تقطير مدمر	لەناوبەرە دڵۆپاندن. وێرانكەرە دڵۆپاندن
Destructive test	اختبار إتلافي	لەناوبەرە تاقيكردنەوە
Destructor	فرن إتلاف النفايات. مرمدة	فڕنى (كوورەى) لەناوبردنى پاشەڕۆيەكان. بكەرە خۆڵەمێش. خۆڵە مێشكردە
Desulfuration = desulphuration (n.)	إزالة الكبريت	بێگۆگردكردن
Desulphurate – desulphurize (v.)	أزال الكبريت	بێگۆگردى كرد
Desulphurize = desulphurise	أزال (أو نزع) الكبريت من..	گۆگردى لابرد (يان دەرى هێنا) لە...

desulphurization	إزالة الكبريت. نزع الكبريت	بێگۆگردکردن. گۆگرد دەرهێنان
Desulphurization, catalytic	نزع الكبريت المحفز (بالوسيط الكيمياوي)	دەرهێنانی گۆگردی بە (نێوانەی کیمیایی) هاندراو
Desulphurizer	مزيل (نازع) الكبريت	لابەر (دەرهێن)ی گۆگرد
Desurfacing (n.)	ازالة الطبقات السطحية	لابردنی چینە ڕووییەکان
Detar (v.)	أزال القار	قاری لابرد
Deterring (n.)	إزالة القار	قار لابردن
Detect (v.)	كشف. إكتشف	دۆزییەوە
Detection (n.)	كشف. إكتشاف	دۆزینەوە
Detergency	قوة التنظيف	هێزی پاككردنەوە
Detergency additives	اضافات منظفة	تێكراو (خراوەسەر)ی پاككەرەوە
Detergency oils	زيوت منظفة	ڕۆنە پاككەرەوەكان
Detergent (adj.)	منظف. مزيل الأوساخ	پاككەرەوە. چڵك لابەرە
Detergent (n.)	منظف. مادة تنظيف	پاككەرەوە. ماددەی پاككەرەوە
Detergent additives	إضافات منظفة : إضافات مزيلة للأوساخ تمزج مع زيوت التزليق	تێكراوە پاككەرەوەكان : ئەو تێكراوانەن كە پیسی لادەبەن، و لەگەڵ ڕۆنی خزان یان خلیسكە ڕۆنەكان تێكەڵ دەكرێن.
Detergent alkylate = dodecyl benaene	ألكيلات منظفة. بنزين دوديسيلي	ئەلكیلە پاككەرەوەكان. بەنزینی دۆدیسیلی
Detergent characteristics	خصائص تنظيفية	سوودە (ڕەوشە) پاككەرەوەییەكان
Detergent effect	تأثير تنظيفي	كاریگەریی پاككاری
Detergent oil	زيت تزليق منظف	خلیسكە ڕۆنی پاككەرەوە
Detergent power	قوة تنظيفية	هێزی پاككردنەوە
Detergents	منظفات. منتجات منظفة	پاككەرەوەكان. بەرهەمە پاككەرەوەكان

Detergents, systhetic	منظفات اصطناعية	پاككەرەوە دەستكردەكان
Deteriorate (v.)	أفسد، أتلف	خرا پی كرد. تێكی دا. زیانی پێ گەیاند
Deterioration	فساد. تلف. تدهور	خرا پبوون. لەناوچوون
Determination	تعين. تحديد. تقدير	دياريكردن. قەبلاندن
Determination of direction	تحديد الا تجاه	ئاراسته دياريكردن
Detersive = detergent	منظف	پاككەرەوە
Detin	أزال القصدير	تەنەكەی لابرد
Detinning	ازالة القصدير	تەنەكە لابردن
Detonate	فجر. تفجر	تەقی. تەقییەوە
Detonating	متفجر. مفجر	تەقندە. تەقاوە
Detonating fuse	صمامة التفجير	دووگمەی تەقاندنەوە
Detonation	اشتعال تفجري	گڕگرتنی تەقاوە
Detonation characteristics	خصائص التفجر	ڕەوشتە (تايبە تمەندییە)كانی تەقینەوە
Detonation inhibitor	مانع التفجر	تەقینەوە نەهێڵ. تەقینەوە وەستێن
Detonation suppressor	كابت الاحتراق التفجري	دامركێنی سووتانی تەقاوەیی
Detorsion bar	قضيب منع الإلتواء	تووڵی پێچخواردن وەستێن. تووڵی باخواردنراگر
Detoxicant	مانع الإنسمام: مانع إنسمام الحفاز	ژاراوییوونبڕە: ژاراوییوونی هاندەربڕە
Detoxicating	مانع الانسمام: مانع أو مخفف التسمم	ژاراوییوونبڕە: ژاراوییوون نەهێڵ (بر)یان سووككردن
Detrimental heating	تسخين مضر	گەرمكردنی زیانبەخش
Detrital	تسخين مضر فتاتي. حتاتي	تەڵەزمی. پارچەیی. وردەیی
Detrital sediments	رواسب فتاتية	وردە نیشتەكان. نیشتە پارچەكی (یان تەلەزمی)یەكان

Detritions	تفتت	وردبوون. خاشبوون
Detritus	فتات الصخور. نفايات	ورده كەڤر. ورده بەرد. پاشەڕۆ
Deuteric changes	تغيرات ثانوية : تغيرات ماقبل التجمد (في الصخور النارية)	گۆڕانی ناوەنجی : گۆڕانی پێش بەستن (لەئاگرەكەڤرەكاندا)
Deuterium	ديوتيريوم : (الهيدروجين الثقيل)	ديوتيريۆم : (هايدرۆجينی قورس)
Deuterium oxide	أكسيد الديوتيريوم. الماء الثقيل	ئۆكسيدی ديوتيريۆم. قورساو
Devaluate = devalue (v.)	خفض القيمة	بەهای كەمكردەوە.
Devlop (v.)	طور. نمى	پێشی خست. گەشەی پیّ كرد.
Develoved reserves	إحتياطي مثبت الوجود. احتياطي ثبت وجوده نظرياً وعملياً	پاشەكەوتی بوون سەلمێنراو. پاشەكەوتێك كە بيردۆزانە و كردانەبوونی سەلمێنراوە
Developed well	بئر مستغلة. في مرحلة الاستثمار	بيرێكی سوود لێوەرگيراو : لەقۆناغی وەبەرهێناندايە
Developing (n.)	تظهير (الصور) ـ تطوير	دەرخستنی (وێنە) — پێشخستن
Developing (adj.)	متطورة. نامية	پێشكەوتوو. گەشەكردوو
Development	تطوير. تنمية. تظهير	پێشخستن. گەشە پێكردن. دەرخستن
Development well	بئر تطويرية : بئر لتنمية الانتاج تحفر في حقل منتج	بيری پێشخراو : بيرێك بۆ گەشە پێكردنی بەرهەم، لەنەوتەلانێكی بەرهەمهێندا هەڵكەندراو
Deviant (adj.)	زائغ. منحرف	لاداو. خوار. چەماوە
Deviate (v.)	انحرف. مال	لايدا. خواربووەوە
Deviated well	بئر منحرفة الحفر. بئر مائلة	بيرێكی خوارهەڵكەندراو. بيری لار
Deviation	انحراف. إنعطاف	لاربوون. خواربوون

Devilling	تحزيز (أو خدش) طبقة الملاط (إعداداً لطبقة تالية)	قاشكردنى (كووزكووز) (يان رووشاندنى) چينى پنج (و ئامادەكردنى بۆ چينى دواتر)
Devise	إبتكر. إستنبط	دايهێنا. دۆزييەوە
Devitrification	زوال الشفافية (بالتبلور)	نەمانى ڕۆشنى (بەبلوورين)
Devoid (of)	خلو (من)	والا (لە). پەتى (لە)
Devolatilization (n.)	فقدان المكونات المتطايرة	ونكردنى پێكهێنە فرۆكەكان
Devolution	توزيع الصلاحيات لتحقيق اللامركزية الإدارية	دەسەلاتى دابەشكردن، بۆ هێنانە ديى ناناوەنديتيى كارگێڕى
Devonian epoch (or period)	العصر الديفوني	چەرخى ديڤۆنى
Devonian system	النظام الديفوني : صخور العصر الديفوني (ومعظمها من الحجر الرملي الأحمر)	سيستمى (شێوازى) ديڤۆنى : كەڤرەكانى چەرخى ديڤۆنى (كەزۆربەيان، لەلەبەردى ـ بەردەلمينەى ـ سوورە)
Dew	ندى	ئاورنگ
Dewar flask	قارورة (ديوار) ترموس	دەفرى (دێوار). تەرمۆس
Dewater	أزال (أو نزح) الماء	ئاوى برى (يان لاىدا). بێئاوى كرد
Dewatering	نزح الماء	ئاولابردن. بێئاوكردن
De-wax (v.)	أزال (إنتزع) الشمع	مێوەكەى لابرد (دا يمالى)
Dewaxed oil	زيت منزوع الشمع	ڕۆنى مێولابراو (لێكراوە)
Dewaxing	إزالة (نزع) الشمع	لابردن (داماڵين)ى مێو
Dewaxing unit	وحدة ازالة الشمع	بەشى مێولابردن
Deweeding oil	زيت مبيد للأعشاب	ڕۆنى گياكوژە
Dew-point	نقطة الندي، نقطة التكاثف	پنتى ئاورنگ. پنتى خەستبوونەوە

Dew-point meter	مقياس نقطة الندى	پنتی ئاورنگپێو. پێوەری پنتی ئاورنگ
Dexterity	مهارة. حذق	کارامەیی. وریایی
Dextral fault	صدع يميني	ڕاستەدرز
Dextrorotatory	أيمن الدوران (بإتجاه عقرب الساعة)	ڕاستەخولاوە (بەئاقاری میلی کاتژمێر)
Dezincification	نزع الزنك	بێزینککردن. لادانی زینک
D.F. (derric floor)	أرضية برج الحفر	زەمینەی کەلوی هەڵکەندن
D.F.D.T. (defluoro diphenyl trichloroethane)	إيثان ثلاثي الكلور ثنائي الفنيل ثنائي الفلور	ئیثان سیانە کلۆرۆ دوانە فەنیل دوانە فلۆر. یان: دوانە فلۆرۆ دوانە فەنیل سیانە کلۆرۆ ئیثان
D.H.O. (dehydrated castor oil)	زيت الخروع المنزوع الماء	ڕۆنگەرچەکی ئاولێدەرهێنراو
di-	بادئة بمعنى ثنائي	پێشگرێکە، بەواتا دووانە
Diabase	ديابيز: صخر ناري محبب. دولريت	دایابێز: ئاگرەکەڤرێکی دەنکۆڵەدار. دۆلەرەیت
Diabasic	بنية ديابيزية: بنية صخرية حبيبة بركانية	پێکهاتەی دایابێزی: کەڤرە پێکهاتەیەکی دەنکۆڵەیی گڕکانی
Diachronous (adj.)	دياكروني: قاطع عبر الطبقات الزمنية	دایاکرۆنی: چینە کاتیبڕەکان
Diafoam	ديافوم: مستحضر مانع للترغي	دیافۆم: ئامادەکراوێکی کەفنەهێڵە
Diagnosis (n.)	تشخيص المرض (أو العلة)	دیاریکردن (دۆزینەوەی ناسینەوەی) نەخۆشی (یان هۆکار)
Diagnostic fossil	أحفورة دليلية	بەڵگە بەردیوێك، بەردیوە بەڵگە
Diagonal	قطر المضلع	تیرەی فرەلا

Dialkyl	ثنائي الألكيل	دوانە ئەلكيل
Dialysis	ديلزة. الميز الغشائي	پەردە جياكاری
Dialyzer	فرازة بالإنتشار الغشائي	جياكەرە بە پەردە بلاوبوونەوە
Diamagnetism	الدايا مغناطيسية. ضعف الإنفاذية المغناطيسية	داياموگناتيسيتی. لاوازيی پيداتيپەڕينی موگناتيسيتی
Diameter	قطر. قطر الدائرة	تيرە. تيرەی بازنە
Diameter, external	القطر الخارجي	تيرەی دەرەكی
Diameter, internal	القطر الداخلي	تيرەی ناوەكی
Diametrical connection	إتصال أو توصيل قطري	پيوەندی يان گەياندنی تيرەيی
Diamond	ماس	ئەڵماس
Diatom	دياتوم: طحلب مجهري أحادي الخلية جدرانه مشبعة بالسليكا	دياتۆم: وردبينە قەوزەيەكی يەكخانەييە، ديوارەكەی تيرە سليكايە
Diatomaceous shale	طين صفحي دياتومي	قوڕی پەڕەكەيی دياتۆمی
Diatomic	ثنائي الذرة. مركب من ذرتين	دوانە گەرديلەيی. ئاويتەيەكی دوانە گەرديلەيی
Diatomite	راسب دياتومي	نيشتەی دياتۆمی
Diazo compounds	مركبات ديازوية: يحوي الجزئي فيها ذرتين من الأزوت	ئاويتە ديازۆييەكان: هەرگەرديكی دووگەرديلە ئازۆت (نيترۆجينی) تيدايە
Dibasic	ثنائي القاعدة	دوانە تفت
Dibasic acid	حامض ثنائي القاعدة	ترشی دوانە تفت
Dichloroethane	ايثان ثنائي الكلور	دوانە كلۆرۆئيثان
Dichloroethylene	ثنائي كلوريد الأثيلين	دوانە كلۆرۆئەثيلين
Dichotomous	ثنائي التفرع	دوولق. دووپەل

Dichroic minerals	معادن ثنائية اللون: يختلف لونها في ا تجاه ماعنه في الا تجاه المعاكس	كانزاى دووڕەنگ: ڕەنگى لايەكى لە ئاقارە پێچەوانەكەى جياوازە
Dickromate	ثنائي كرومات. بيكرومات	دوانەكرۆمات. بايكرۆمات
Dicyclic	ثنائي الحلقة	دووئەڵقەيى
Die-cast (v.)	صب في قالب	بەقاڵب داڕشتن
Diecasting machine	مكنة صب القوالب المعدنية	مەكينەى داڕشتنى قاڵبە كانزاييەكان
Dielectrolysis	تحليل مركب بتأثير كهربائي	شيكاريى ئاوێتەيەك بەهۆى كارەباوە
Diesel	ديزل: وقود أو محرك ديزل	ديزڵ: سووتەمەنى يان بزوێنى ديزڵ
Diesel cycle	دورة (ديزل)	خولى (ديزڵ)
Diesel desulphuring unit	وحدة نزع الكبريت من الديزل	بەشى گۆگرد داماڵين لە ديزڵ
Diesel engine	محرك ديزل	بزوێنى ديزڵ
Diesel engine oil	زيت محركات الديزل	ڕۆنى بزوێنەكانى ديزڵ
Diesel fuel	وقود الديزل	سووتەمەنيى ديزڵ
Diesel gas oil	سولار (زيت غاز) الديزل	سۆلار (ڕۆن گازى) ديزڵ
Diesel index	الرقم البياني للديزل: لبيان العلاقة بين الرقم الأنيليني لوقود الديزل واشتعاليته	زانيارە ڕەنووسى ديزڵ: بۆ دەرخستنى پێوەنديى نێوان ئەنيلينە ژمارەى سووتەمەنيى ديزڵ و گرگرتنيدا
Diesel oil	زيت الديزل	ڕۆنى ديزڵ
Diesel oil cement	مزيج الأسمنت وزيت الديزل	تێكەڵى چيمەنتۆ و ڕۆنى ديزڵ
Die steel	فولاز قوالب الصب	پۆڵاى قاڵبەكانى داڕشتن
Diethanolamine	أمين ثنائي الإيثانول	دوانە ئيثانۆڵەمين
Diethylene glycol	ثنائي أثيلين الفلايكول	دوانە ئەثيلين گلايكۆڵ

Diethyl ether	أثير ثنائي الأثيل	دوانە ئەثیل ئیثە ر. ئیثەری دوانە ئەثیل
Differential	تفاضلي. تفاوتي. تبايني	جیاکاری
Differential aeration	تهوية تفاضلية	جیاکارە هەواگۆڕگێ
Differential calorimeter	مسعر تفاضلي	جیاکارە گەرمۆکە پێو
Differential condenser	مكثف تفاضلي	جیاکارە خەستکەرەوە
Differential floatation	التعويم التفاضلي (لفصل الكبريتيدات)	جیاکارە سەرکەوتاندن (بۆ جیاکردنەوەی گۆگردیدەکان)
Differential gas liberation	اطلاق الغاز التفاضلي	جیاکارە گاز بەردان
Differential thermal analysis	التحليل الحراري التفاضلي	جیاکارە گەرمەشیکاری
Differential thermometer	ترمومتر تفاضلي (ثنائي المعدن)	جیاکارە گەرمیپێوی (دوانە کانزا)
Differential thermoscope	مكشفات حراري تفاضلي	جیاکارە گەرمیدۆز
Differential weathering	تجوية تفاضلية : يزيد تأثيرها في نطاق عنه في نطاق آخر	جیاکارە هەواسازی : کاریگەریی لەبوارێکەوە بۆ یەکێکی تر دەگۆڕدرێت
Differentiation (n.)	تفاضل. تميز	جیاکاری. جیاکردنەوە
Differentiation magmatic	تفاضل صهاري	شلەوەبووە جیاکاری
Diffuse (v.)	نشر. إنتشر	بڵاوی کردەوە. بڵاوبووەوە
Diffusibility	قابلية الانتشار. المنتشرية	بڵاوەبوویەتی. بڵاوە بۆك
Diffusiometer	مقياس الانتشار. مقياس انتشار الغازات	بڵاوبوونەوە پێو. گاز بڵاوبوونەوە پێو
Diffusion	إنتشار. نشر	بڵاوبوونەوە. بڵاوکردنەوە
Diffusion law = Graham's law	قانون (غراهام) الانتشار الغازات	یاسای (گراهام) بۆ بڵاوبوونەوەی گازەکان

Diffusion pressure	ضغط الإنتشار	پەستانی بڵاوبوونەوە
Diffusion pump	مضخة التفريغ الأنتشاري	پەمپی (ترومپای) بڵاوبوونەوە واڵاکردن
Diffusivity	الإنتشارية	بڵاوبوونەوەییێتی
Diffusivity test	اختبار الإنتشارية	تاقیکردنەوەی بڵاوبوونەوەییێتی
Digestion	هضم	هەرس
Dilatometer	ديلاتومتر. مقياس تمدد السوائل	دیلاتۆپێو. شلە کشانپێو
Dilatomet	قياس التمدد. قياس نقطة تحول السائل بمراقبة تمدده	کشانپێوان. پێوانی پنتی گۆڕانی شل بە چاودێریی کشانی
Diluents (n.)	مخفف. مخفف الدهان	ڕوونکەرەوە. بۆیە ڕوونکەرەوە
Dilute (v.)	خفف (اللزوجة أو التركيز)	ڕوونی کردەوە (لینجی یان خەستی)
Diluted LP gas	غاز البترول المسيل المخفف	گازی پێترۆڵی شلکراوە و ڕوونکراوە
Dilute(d) solution	محلول مخفف	گیراوەی ڕوونکراوە
Diluting oil	زيت مخفف	ڕۆنی ڕوونکەرەوە
Dilution	تخفيف. محلول مخفف	ڕوونکردنەوە. گیراوەی ڕوون
Dilution degree	درجة التخفيف	پلەی ڕوونکردنەوە
Dilution ratio	نسبة التخفيف	ڕێژەی ڕوونکردنەوە
Dilution thinning	ترقيق (اللزوجة)	بەڕوونکردنەوە، سوککردنی لینجی
Diluvial (adj.)	طوفاني. فيضي	لافاوی
Diluvium	راسب فيضي قديم	لافاوە نیشتەی کۆن
Dimension	بعد - إمتداد	دووری - درێژی
Dimensional map	خريطة مجسمة	بەرجەستە نەخشەی دیاریکراو

Dimensions	أبعاد : الطول والعرض والارتفاع	دووربیەکان : درێژی و پانی و بەرزی
Dimer	مبلمر ثنائي الجزيء	پەلمەریوی دوانەگەرد
Dimeric	مزدوج الصيغة الجزئيية	شێوگی گەردی دوانە
Dimetallic (adj.)	ثنائي المعدن	دوانە کانزا. دووکانزایی
Dimethyl benzene = xylene	بنزين ثنائي المثيل. زايلين	دوانە مەثیل بەنزین. زایلین
Dimethy carbinal = isopropyl alcohol	كربينول ثنائي المثيل. كحول الميزوبروبيل	دوانە مەثیل کاربینۆڵ = کهولی ئایزۆپرۆ پیل
Dimethyl ketone = acetone	كيتون ثنائي المثيل = أسيتون	دوانە مەثیل کیتۆن = ئەسیتۆن
Dimorphism	إزدواج الشكل. التشكل البلوري الثنائي	جووتشیوەیی. دوانە بلووره شێوەگەری
Dinging	تمليط أولي. تخشينة من الملاط أو الجص	پنجاندنی سەرەتایی. ئەستوورکەیەکی پنج یان گەچ
Dip	ميل. ا نحدار	لاری. لێژی
Dip angle	زاوية الميل	لارەگۆشە
Dip arrow	سهم الميل : ميل طبقة أرضية بالنسبة الى الأفق	لارەتیر : لاریی چینێکی زەوییە لەچاو ئاسۆدا
Dip circle = dipping compass	بوصلة الميل المغنطيسي	قیبلە نمای لاریی موگناتیسی
Diphenylmethane	ميثان ثنائي الفنيل	دوانە فەنیل میثان
Dip logging	قياس الميل	لاریپێوان
Dipmeter	مقياس الميل	لاریپێو
Dip needle	أبرة الميل المغنطيسي	دەرزی (میلی) لاریی موگناتیسی
Dip of a stratum	ميل الطبقة الأقصى (عن الأفق)	لاریی دوورترین چین (لەئاسۆوە)
Dip of fault	ميل الصدع (عن المستوي الأفقي)	لاریی درز (لەئاستی ئاسۆییەوە)

Dipolar	ثنائي القطب	دووجەمسەرە
Dipole	جزيء ثنائي القطب	گەردی دووجەمسەرە
Dippol's oil	زيت العظام (المستخرج بطريقة التقطير الجاف)	ڕۆنئێسك (بەرێگەی وشكە دڵۆپاندن دەرهێنراو)
Dipping refractometer	المكسر : (مقياس إنكسار الأشعة) الغاطس	شكێنەوە : (پێوەری شكانەوەی تیشك)ی نقومبوو
Dipping strata	طبقة مائلة	چینێكی لار
Dip rod = dip stick	مغماس. قضيب غمس (مدرج) : لقياس عمق السائل	تێهەڵكێش : تووڵێكی تێهەڵكێشانی (پلەكراو) : بۆ پێوانی قووڵیی شل
Dipropylene glycol	غليكول ثنائي البروبيلين : سائل مذيب لنترات السليلوز والشيلاك	دوانە پڕۆپیلین گلایكۆڵ : شلێكی نیتراتی سلیلۆز و شیلاك توێنەوەیە
Dip royalty	غمس الأتاوة : قياس بالشريط الصلب لتقدير الأتاوة	تێهەڵكێشانی باج : پێوان بەشریتی ڕەق بۆ قەبلاَندنی باج
Dips (n.)	محاليل غمس كاوية	گیراوەی داخی تێهەڵكێشان
Dip, shipping	غمس الشحن : قياس شحنة الناقلة بالمغماس أو بالشريط الصلب	تێهەڵكێشانی بار : پێوانی باری گوێزەرەوە، بەتێهەڵكێش یان بەشریتی ڕەق
Dip-slip	إنزلاق متوافق الميل	خزانی لاری گونجاو
Dip slope	منحدر الميل : إنحدار سطح الأرض بإتجاه ميل الطبقات تحته	لێژیی لاری : لێژیی ڕووی زەوی بە ئاراستەی لاریی چینەكانی ژێری
Dip soldering	اللحام بالغمس	لكاندن (لەحیمكردن) بە تێهەڵكێشان
Dip stick	مغماس. مسبار غمس : عصا غمس مدرجة لقياس عمق السائل ومعرفة الكمية الموجود منه	تێهەڵكێش. تووڵی تێهەڵكێشان : دارێكی پلەكراوی تێهەڵكێشانە بۆ پێوانی قووڵیی شل و زانینی ئەو بڕەی كەهەیە

Direct	مباشر. مستقيم. مستمر	ڕاستەوخۆ. ڕاست. بەردەوام
Director	مدير	بەڕێوەبەر
Directory	دليل ـ مجلس إدارة	ڕێبەر ـ ئەنجومەنی بەڕێوەبردن
Direct oxidation	تأكسد مباشر	ڕاستەوخۆ ئۆكسان
Direct pressure	ضغط مباشر	پەستاوتنی ڕاستەوخۆ. ڕاستەوخۆ پەستاوتن
Direct process	طريقة مباشرة	شێوازی ڕاستەوخۆ
Dirct reaction	تفاعل مباشر	كارلێككردنی (كارلێكی) ڕاستەوخۆ
Direct-reading instrument	جهاز قياس ذو قراءة مباشرة	ئامێرێكی پێوانی ڕاستەوخۆخوێنەوە
Dirt (n.)	قذارة. وسخ ـ فتات المعدن الذي لاقيمة له	پیسی. پیس ـ ئەو پاشەڕۆی كانزایەی كە بایەخی نییە
Dirt beds	أتربة الأحافير القديمة	خۆڵی بەردیوە كۆنەكان
Dirt-content	المحتوي من الأوساخ. المحتوي الترابي	ناوەڕۆكی پیسی. خۆڵە ناوەڕۆك
Dirt-free lubricants	مزلقات خالية من الأوساخ	خزێنی (خلیسكێنی) بێ پیسی
Dirt inclusion	محتوي ترابي. أحتواء الأتربة	خۆڵە ناوەڕۆك. تێدابوونی خۆڵ
Dirty	قذر. وسخ	پیس
Dirty oil tanker	ناقلة الزيوت الخام	نەوتی خاوگوێزەرەوە
Dirty oil vessels	ناقلات المنتجات النفطية الثقيلة	بەرهەمە نەوتییە قورسەكان گوێزەرەوە
Dirty ship	ناقلة زيت خام. سفينة نقل المنتجات البترولية الثقيلة	نەوتی خاوگوێزەرەوە. یا پۆری گواستنەوەی بەرهەمە پێترۆڵییە قورسەكان
Disability	عجز. فقدان الأهلية	نەتوانایی. ناشایستەیی
Disabled	عاجز. فاقد الأهلية	نەتوانا. ناشایسە
Disacidified	قار منزوع الحامض	قاری بێ ترش (ترش لێلابراو)

Disaggregation = disintegration	تفرق. تحلل. تكسر	جيابوونەوە. شيبوونەوە. تێکشکان
Disagreeable	غير مستحب	ناخۆش
Disagreeable odo(u)r	رائحة كريهة	بۆگەن. بۆنی ناخۆش
Discolor = Discolour	أزال اللون أحال اللون	ڕەنگەکەی لابرد. ڕەنگەکەی چواندەوە
Discoloration	زوال (أوحؤول) اللون	ڕەنگ لاچوون (يان چوانەوە)
Discolored	حائل اللون	ڕەنگ چواوە (يان کاڵەوەبوو)
Discover (v.)	إكتشف	دۆزييەوە
Discoverer (n.)	مكتشف	دۆزەرەوە
Discovery (n.)	إكتشاف. كشف	دۆزينەوە
Discovery well	بئر استكشافية: كجزء متمم لعمليات التنقيب	بيرێکی دۆزينەوە: وەك بەشێکی کردە کنەکاری تەواوکەرەکان
Discrete (adj.)	منفصل. متميز	جياوەبوو. جيا
Discrete (n.) (Geol.)	صخر علوي متفتت	بەرزەکەڤرێکی وردبوو
Discriminate (n.)	ميز	جيای کردەوە
Discriminate (v.)	متميز	جيا. جياکراوە
Discrimination	تمييز ـ (عدم مساواة في المعاملة	جياکاری ـ (نايەکسانی) لەڕەفتار لەگەڵکردندا
Disengage (v.)	فصل	جيای کردەوە
Disengaged (adj.)	مفصول	جياکراوە
Disengagement (n.)	فصل	جياکردنەوە
Disengaging drum	مركن فصل: لفصل الغاز عن السائل أو لفصل سائلين لاخلوطين مختلفي الكثافة	دەفری جياکردنەوە: بۆ جياکردنەوەی گاز لەشل، يان جياکردنەوەی دووشلی ناتێکەڵی چڕی (خەستی) جيا
Dispersal	تشتيت. تشتت	پەرتکردن. پەرتبوون
Dispersant	مشتت. مادة مشتتة	پەرتکەرە. ماددەيەکی پەتکەر

Disperse (v.)	شتت. تشتت	پەرتی کرد. پەرتبوو
Dispersed phace	طور مشتت (في محلول غرواني)	دۆخێکی پەرت (لەگیراوەیەکی مڵدا)
Dispersing	تشتيت	پەرتکردن
Dispersion	تشتيت	پەرتبوون
Dispersion medium	وسط تشتيت	ناوەندی پەرتبوون
Dispersion of light	تشتت الضور	پەرتبوونی ڕووناکی
Dispersion zone	منطقة التشتت	ناوچەی پەرتبوون
Dispersity	درجة التشت الغروي	پلەی مڵە پەرتبوون
Dispersoid	شتيت. المادة المشتتة	پەرتبو. ماددەی پەرتبوو
Displace	أزاح. حل محل	لایدا. شوێنی گرتەوە
Dissociation	تفكك	لێکهەڵوەشان
Dissociation by heat	تفكك بالحرارة	بەگەرمی لێکهەڵوەشان
Dissociation constant	ثابت التفكك	جێگیری لێکهەڵوەشان
Dissociation point	نقطة (درجة حرارة) التفكك	پنتی (پلەی گەرمیی) لێکهەڵوەشان
Dissolubility	قابلية الذوبان. انحلالية	توانستی توانەوە. توانەوەییێتی (شییەوەبوویەتی)
Dissoluble	قابل للذوبان أو الحل	تواوە یان شییەوەبوو
Dessolution	ذوبان. انحلال	توانەوە. شیبوونەوە
Dissolve (v.)	حل. أذاب	شیکردەوە. تواندییەوە
Dissolved	مذاب	تواوە
Dissolved carbon	كربون مذاب	کاربۆنی تواوە
Dissolved gas drive	دفع بتمدد الغاز المزاب	پاڵپێوەنان، بەکشانی گازی تواوە
Dissolved natural gas	غاز طبيعي ذائب: في زيت البئر	گازی سروشتیی تواوە: لەرۆنی بیرەکەدا
Dissolvent	مذيب	توێنەرەوە. توێنەر

Dissolving	إذابة	تواندنەوە
Dissolving agent	عامل مذيب	هۆكاری توێنەر
Dissolving fluid	سائل الازابة. المائع المذيب	شلی تواندنەوە. شلۆكی توێنەر
Dissolving power	مررة الاذابة	توانستی تواندنەوە
Dissymmetric(al)	لاتماثلي. غير متماثل	ناچونیەك
Dissymmetry	لاتماثل	ناچونیەکی
Distex = extractive distillation	التقطير الإستخلاصي: طريقة الفصل الهيدروكربونات المتقاربة درجة الغليان بالتقطير التجزيئي والاستخلاص بالمذيبات في عملية واحدة.	دلۆپاندنی پوختەكاری ڕێگەیەكە بۆ لێكجیاكردنەوەی هایدرۆكاربۆنە پلەی كوڵان لێكنزیكەكان، بەبەشەدلۆپاندن و بە توێنەرەوە پوختەكردن لەهەمان كات و یەك كردەدا
Distill	قطر. تقطر	دلۆپاندی. دلۆپی
Distillability	قابلية التقطير	دلۆپۆكی. توانستی دلۆپاندن
Distillable	يستقطر. يمكن تقطيره	دلۆپۆك. دەدلۆپێنرێت. دەتوانرێ بدلۆپێنرێت
Distillate	قطارة. ناتج التقطير	دلۆپیو. دلۆپاو. بەرهەمی دلۆپاندن
Distillate fraction	جزء القطارة. الجزء المستقطر	بەشە دلۆپیوەكە. بەشە دلۆپێنراوەكە
Distillate fuel oils	زيوت الوقود المستقطرة (من النفط الخام)	ڕۆنە سووتەمەنییە دلۆپێنراوەكان (لەنەوتی خاو)
Distillate pool	حوض (تجميع) القطارات	مۆڕی (كۆكردنەوەی) دلۆپیوەكان
Distillate recovery	استعارة القطارة. إستخلاص مقطرات التقطير	گێڕانەوەی دلۆپیوەكان. پوختەكردنی دلۆپێنراوەكانی دلۆپاندن

Distillation	التقطير	دلۆپاندن
Distillation and platforming unit	وحدة تقطير وتهذيب بلاتيني	بەشی دلۆپاندن و پلاتینە پوخت و پاکسازی
Distillation apparatus	جهاز تقطير	دەزگای دلۆپاندن
Distillation, atmospheric	التقطير الجوي	کەشەدلۆپاندن
Distillation, batch	التقطير المتقطع: على دفعات	پچڕە دلۆپاندن: پچڕپچڕ (واتە بە چەندجارێك)
Distillation column	عمود تقطير	ستوونی دلۆپاندن
Distillation, continuous	تقطير مستمر	بەردەوامانە (یەکبینە) دلۆپاندن
Distillation, cracking = distillation, destructive	تقطير اتلافي	لەناوبەرە دلۆپاندن
Distillation, dry	تقطير جاف	وشکە دلۆپاندن
Distillation end	قطارات ذيلية	کلکە دلۆپییەکان
Distillation, extractive	تقطير استخراجي أو إستخلاصي	دەرهێنە دلۆپاندن یان پوختە دلۆپاندن
Distillation, fractional	تقطير تجزئي	بەشە دلۆپاندن
Distillation, laboratory	تقطير مختبري	تاقیگەییە دلۆپاندن
Distillation, low-temperatue	تقطير خفيض درجة الحرارة	دلۆپاندنی نزمە پلەی گەرمی
Distillation, narrow range	تقطير ضيق المدى	بوارتەسکە دلۆپاندن
Distillation, partiall	تقطير تجزيئي	بەشەدلۆپاندن
Distillation, pressure	تقطير ضغطي: التقطير تحت الضغط	پەستانە دلۆپاندن: دلۆپاندن لەژێر پەستاوتندا
Distillation, steam	التقطير بالبخار	هەڵمەدلۆپاندن
Distillation, straight-run	التقطير المباشر. التقطير البسيط (دون تكسير)	ڕاستەوخۆ دلۆپاندن. سادە دلۆپاندن (بێ تێکشکاندن)

Distillation unit	وحدة تقطير	بەشی دڵۆپاندن
Distillation, vacuum	تقطير فراغي	بۆشە دڵۆپاندن
Distilled	مقطر	دڵۆپاو. دڵۆپیو. دڵۆپێنراو
Distilled oil	زيت مقطر	ڕۆنی (نەوتی) دڵۆپیو
Distilled water	ماء مقطر	ئاوی دڵۆپێنراو
Distiller	مقطر. جهاز تقطير	دڵۆپێن. دەزگای دڵۆپاندن
Distillery	مقطر. وحدة تقطير	دڵۆپێنگە. بەشی دڵۆپاندن
Distill off (v.)	أزال بالتقطير	بەدڵۆپاندن لای برد
Disulphide = disulfide	ثنائي كبريتيد	دوانە گۆگردید
Divalent	ثنائي التكافؤ	دوانە هاوهێزی
Diverse	متنوع. متعدد الأشكال	فرە جۆر. هەمە شێوە
Diversion	تحويل. تغيير أو تحويل المجرى	گۆڕین. گۆڕین یان گۆڕینی ڕێڕەو
Diversion cut	قناة تحويل	جۆگەی گۆڕین
Diversion dam	سد تحويل	بەربەستی گۆڕین
Diversion dike (ordyke)	حاجز تحويل	بەرگری گۆڕین
Diversity	تباين. تنوع الأشكال	جیاوازی. فرە شێوەیی
Diversity factor	عامل التباين	هۆکاری جیاوازی
Doctor (v.)	عدل. عالج (بمواد كيمياوية)	ڕاستی کردەوە. چارەسەری کرد (بەماددەی کیمیایی)
Doctor plant	وحدة طبيبية. للمعالجة بمحلول الطبيب	بەشی پزیشکی بۆ بەگیراوەی پزیشك چارەکردن
Doctor solution	محلول الطبيب: بلمبيت الرصاص لمعالجة المنتجات النفطية	گیراوەی پزیشك: گیراوەی پەلەمبیتی قورقوشم بۆ چارەسازیی بەرهەمە نەوتییەکان
Doctor sweetening	تحلية طبيبية. تحلية بطريقة الطبيب: معالجة (النفط) لازالة الرائحة (أو المواد الكبريتية)	پزیشکە شیرینکردن. شیرینکردن بە ڕێگەی پزیشك: چارەی (نەوت) بۆ بۆنبڕین (یان ماددە) گۆگردییەکان

Doctor sweet oil	زيت طبيبي التحلية	ڕۆنی شیرینکردن پزیشکی: کە ڕێژەی مەرکە پتانەکانی لە ٠,٠٤٪یە
Doctor test	اختبار الطبيب: لمعرفة مقدار الكبريت في النفط	تاقیکردنەوەی پزیشك: بۆ زانینی بڕی گۆگرد لەنەوتدا
Doctor treatment	معالجة المستحضرات البترولية بمحلول الطبيب: لإزالة المواد الكبريتية	چارەسەری (ئامادەکراوە پێترۆڵییەکان) بەگیراوەی پزیشك: بۆ لابردنی ماددە گۆگردییەکان
Document	وثيقة. مستند	بەڵگە نامە
Dodecahedron	ذو الإثني عشر وجهاً	دوازدەڕوو
Dodecene = propylene tetramer	مبلمر بالبر وبيلين الرباعي	دۆدیکین= پەلمەریوی دودیکین. چوارە پرۆپیلین
Dodecyl benzene	بنزين دوديسيلي: ناتج ألكلة الدوديسين والبنزين	دۆدیسیلە بەنزین: بەرهەمی ئەلکیلێنی دۆدیسین و بەنزین
Dolerite	دوليرايت: نوع من الصخور البركانية	دۆلیرایت: جۆرە کەڤرێکی گڕکانییە
Dolomite	دولوميت: كربونات الكالسيوم والمغنيسيوم البلورية	دۆلۆمایت: کاربۆناتی کالسیۆم و مەگنیسیومی بلووری
Dolomite – mudstone	حجر طيني دولوميتي	بەردە قورینەیەکی دۆلۆمایتی
Dolomite rock	صخر الدولوميت	کەڤری دۆلۆمایت
Dolomitic limestone	حجر جيري دولوميتي	دۆلۆمایتە بەردە قسڵ. یان بەردە قسڵی دۆلۆمایت
Dolomitization	التدلمت. الدلمتة	دۆلۆمایتاندن
Dope	دمام ـ معالجة بالك أو الدمام (لمنع النش). إضافة معالجة للوقود	سواخدان ـ بەبۆیە یان سواخ چارەکردن (بۆوشکنەبوونەوە) تێکراوێکەبۆچارەسەری سوتەمەنی

Doped fabric	قماش مدمم: معالج بالدمام أو اللك	قوماشی سواخدراو: بەسواخ یان بۆیە چارەکراو
Doped fuel	وقود مدمم: معالج بإضافة محسنة	سووتەمەنیی سواخدراو: چارەکراو بە تێکردنی چاکسازێك
Dope gang	فريق تدمم: فريق تغليف (وطلى) الأنابيب	تیمی سواخدان: تیمێکی بەرگ تێگرتن (و بۆیە کردنی) بۆرییەکان
Dope kettle	وعاء الدمام. علبة الاضافات المحسنة	دەفری سواخ. قوتووی تێکراوە چاکسازەکان
Doping	تدميم: معالجة بالدمام - معالجة كيمياوية محسنة للخصائص	سواخدان: بەسواخدان چارەکردن ـ چارەسەری کیمیایی رەوش چاککەر
Dormant volcano	بركان هامد	گڕکانی دامرکاو
Dorr agitator	قلابة (دور)	گەلاَبەی (دۆر)
Dorr classifier	مصنفة (دور)	پۆلێنەری (دۆر)
Double bond	وصلة مزدوجة. ترابط ثنائي	گەییێنی دوانی. بەندی دوانی (جووت)
Double chain structure	تكوين مزدوج السلسلة	پێکهاتەیەکی دووزنجیرە
Double-core	اسطوانة مزدوجة لأخذ العينات الجوفية	لوولەکێکی دووتوێ، بۆ وەرگرتنی نموونە ناوەکییەکان
Double-cotton coverd wire	سلك مزدوج التغليف بالقطن	وایەری (تەلی) دوو بەرگی لۆکە پۆش
Double extra heavy (or strong) pipe	أنبوب فائق المتانة	بۆریی فرە تۆکمە
Double refining	تكرير مزدوج	جووت پارزنێن. جووت پالاَوتن
Double silk-covered wire	سلك مزدوج التغطية بالحرير	وایەر (تەل)ی دووبەرگی ئاوریشمپۆش

Down-draft carburetor	مكربن ذو تيار هوائي هابط	کاربۆنێنەری تەوژمی هەوای دابەزیودار
Downstairs	أرضية برج الحفر	زەمینەی کەلوی هەڵکەندن
Down-stream losses	مفقودات التكرير والتسويق	دیارنەماوەکانی پارزنێن و بازاڕاندن
Dowse (v.)	نقب بعصا الإستنباء (عن الماء أو المعادن)	بەداری هەوالگەییێن کنەی کرد (لەئاویان کانزا)
Dowser	مكشاف الماء ـ هيدروسكوب	ئاودۆز ـ هایدرۆسکوپ
Drachm	درهم: وحدة وزن تعادل ٣,٩غم	درهەم: ئەندازەیەکی کێشە، دەکاتە ٣,٩گم
Drachm, fluid	درهم سائثلي: وحدة حجم تعادي ٣,٥٥سم٣	شلە درهەم: ئەندازەیەکی قەبارەیە، دەکاتە ٣,٥٥سم٣
Dradge	خام معدني رديىء النوع	خاوێکی کانزایی جۆر خراپ
Dragon's blood	دم التنين: صبغ راتنجي أحمر	خوێنی ئەژدیها: بۆیەیەکی ڕاتنجیی سوورە
Draw (v.)	سحب. جر ـ رسم	ڕایکێشا. کێشا ـ وێنە
Dried	مجفف	وشککراو
Drier = dryer	آلة تجفيف	وشککەرە. ئامێری وشککردنەوە
Drier, hot air	مجففة بالهواء الساخن	بەهەوای گەرم وشککەرە
Drift (v.)	إنحرف. ثقب	لای دا. کونی کرد
Driftmeter	مقياس الانحراف	لادانپێو
Drift mining	تعدين جانبي: في مستوي الطبقة آو العرق	کانگەریی (کاناندنی) لاوەکی: لەئاستی چین یان دەمار
Dricold = dry ice	درايكولد: ثنائي اكسيد الكربون الجليدي	وشکە سارد (وشکە بەفر): دوانۆکسیدی کاربۆنی سەهۆڵی
Drill	ثقب. مثقب. حفارة	کونی کرد. کونکەرە (سمۆ). هەڵکەنە
Drillability	قابلية الحفر	هەڵکەنۆکی. سمۆکی

Drillable	قابل للحفر	هەڵکەنۆك. سمۆك
Drilling	حفر. حفر (الآبار)	هەڵکەندن. بیر هەڵکەندن
Drilling, air	حفر بالهواء المضغوط	بەهەوای پەستێوراو هەڵکەندن
Drilling in	بلوغ الحفر الى منطقة منتجة	هەڵگەندن دەگاتە ناوچەیەکی بەبەرهەم (بەرهەمهێن)
Drilling table	منضدة الحفر	مێزی هەڵکەندن
Drilling tools	أدوات الحفر. معدات الحفر	کەلوپەلی هەڵکەندن
Drilling unit	وحدة (مباعدة) الحفر: هي لبئر النفط مساحة قدرها ٤ هكتارات (حوالي ١٠ أخذنة) ولبئر الغاز مساحة قدرها (٢٥٩ هيكتاراً (حوالي ميل مربع)	ئەندازە (دووری) هەڵکەندن: بۆ بیرەنەوت رووبەری ٤ هێکتار (واتە ١٠ فەددان) و بۆ بیرە گاز ٢٥٩ هێکتار (نزیکەی میل دووجایەك
Drillometer	مقياس (عمق) الحفر	پێوەری (قووڵی) هەڵکەندنی
Drill pad	ساندة المثقب	پاڵپشتی سمۆ (کونکەرە)
Drill pipe	أنبوب الحفر	بۆریی هەڵکەندن
Drill-pipe	مرفاع أنابيب الحفر	بۆرییەکانی هەڵکەندن هەڵگرەکان
Drill post	عمود الثقابة	ستوونی کونکەرە
Drill-rod	قضيب الحفر	تووڵی هەڵکەندن
Drill sharpener	مشحز المثاقب	سمۆ (کونکەرە) تیژکەر
Drill spindle	عمود المثقب	ستوونی کونکردن
Drill steel	فولاذ المثاقب	پۆڵای کونکەرەکان
Drill stem	ساق أو جزع الحفر	قەدی (لاسکی) هەڵکەندن
Drill-stem test	الإختبار بجزع الحفر: للتأكد من وجود الزيت أو الغاز بكميات تجارية	تاقیکردنەوە بەلاسکی (قەدی) هەڵکەندن: بۆ دڵنیابوون لە بوونی رۆن یان گاز، بەبڕی بازرگانی

Drill string	حبل أنابيب الحفر (خط أنابيب الحفر المتصل)	گوریسی بۆرییەکانی هەڵکەندن (هێڵی بۆرییە بەردەوامەکانی هەڵکەندن)
Drill test	اختبار الحفر. الإختبار بالحفر	بەهەڵکەندن تاقیکردنەوە
Drill time recorder	مسجل زمن الحفر	کاتی هەڵکەندن تۆمارکەرە
Drinkable water	ماء الشرب	ئاوی خواردنەوە
Drip	إفريز قطر: لفصل القطرات عن الغاز في مخرج البئر	تنۆکدابڕە: بۆ جیاکردنەوەی دڵۆپەکان لەگاز لەدەمی بیرەکەدا
Drip condenser = spray-type condenser	مكثف رشي	پرژە خەستکەرە
Drip-feed lubrication	التزييت بالتغذية المتقطرة	چەورکردن بە خۆراکپێدانی دڵۆپیو
Drip-feed lubricator	مزلق بالتغذية المتقطرة. قطارة تزييت	خزێن بەخۆراکپێدانی دڵۆپیو. دڵۆپێنی چەورکردن
Drip gasoline	بنزين القطر. بنزين الغاز الطبيعي	دڵۆپە بەنزین. بەنزینی گازی سروشتی
Dripper	بئر قليلة الانتاج	بیری کەمبەرهەم
Drip pot (or trap)	وعاء القطر. مصيرة القطر	دەفری دڵۆپ. تەڵەی دڵۆپ
Drips	إلكثافات المتقطرة	خەستەوە بووە دڵۆپاوەکان
Dripstone	طنف القطر: أفريز حجري فوق نافذة أو باب كرد المطر حجر القطر: الصواعد أو الهوابط. ستلكتيت أو ستلكمايت	گوێسوانەی دڵۆپ: بەردە گوێسوانەی سەردەرگا یان سەر پەنجەرە، بۆ باران گێڕانەوە. بەردی دڵۆپ (دڵۆپەبەرد): هەڵچوو یان داچوو. ستالاکتایت یان ستالاکمایت
Drug	دواء. مخدر	دەرمان. سڕکەرە
Drug-store	مخزن أدوية	گەنجینەی (کۆگەی) دەرمان
Dry	جاف. ناشف	وشك. کزر

Dry analysis	تحليل جاف	وشكە شيكارى
Dry battery	بطارية جافة	وشكە باترى
Dry blowing	نفخ جاف	وشكە فووكردن
Dry boring	الحفر الجاف. حفر على الناشف	وشكە هەڵكەندن
Dry-buld thermometer	ترمومتر ذو بصلة جافة	گەرمىپيێوى سەلك وشك
Dry-cargo	حمولة جافة: يعتبر منها الزيت المعبأ في تنكات أو براميل	وشكە بار: رۆنى لەتەنەكە يان بەرميلدا داگيراوەيش دەگريتەوە
Dry cell	خلية جافة	وشكە خانە
Dry-clean (v.)	نظف على الناشف (بغير الماء)	وشكە شۆرى كرد (وشكە پاككردنەوە) وشكى كردەوە (بەبێ ئاو)
Dry cleaning	تنظيف جاف (على الناشف)	وشكە شۆر (وشكە پاككردنەوە)
Dry-cleaning fluid	سائل للتنظيف الجاف	شلى وشكە پاككردنەوە
Dry-cleaning solvent	مذيب للتنظيف الجاف	توێنەرەوەى وشكە پاككردنەوە
Dry content	المحتوى الجاف	وشكە ناوەرۆك
Dry distillation	تقطير جاف	وشكە دڵۆپاندن
Dry dock	حوض جاف	وشكە مۆژ
Dry drilling	حفر جاف	وشكە هەڵكەندن
Dryer	مجفف. مجففة	وشككەرەوە. وشككەرە
Dry flue gas	غازات الإحتراق المنصرفة الجافة (باستثناء بخار الماء)	گازە سووتۆكە دەرچوو وشكەكان (جگە لە هەڵمى ئاو)
Dry gas	غاز (طبيعي) جاف، من آبار الغاز لامن آبار النفط	گازى (سروشتى)ى وشك لەبيرە گازەكان نەك بيرەنەوتەكان
Dry hole	بئر جافة. بئر غير منتجة	وشكە بير. بيرى بێبەرهەم
Dry ice	جليد جاف: ثنائي اكسيد الكربون الجليدي	وشكە سەهۆڵ: سەهۆڵە دوانۆكسيدى كاربۆن
Drying (n.)	تجفيف	وشككردنەوە

Drying (adj.)	مجفف	وشككردنەوە
Drying agents	عوامل مجففة	هۆكارە وشككەرەوەكان
Drying chamber	غرفة تجفيف	ژووری وشككردنەوە
Drying furnace	فرن تجفيف	فڕنی وشككردنەوە
Drying oil	زيت جفوف: زيت سريع الجفاف	ڕۆنی وشكۆك: ڕۆنی زوو وشكەوەبوو
Drying oven	فرن تجفيف	فڕنی وشككردنەوە
Drying rate	سرعة الجفاف	خێرایی وشككردنەوە
Drying time	زمن التجفيف	كاتی وشككردنەوە
Drying tower	برج التجفيف	كەلوی وشككردنەوە
Drying unit	وحدة تجفيف	بەشی وشككردنەوە
Dry mud	طين جاف: تراب طين الحفر قبل إماهته	وشكە قوڕ: خۆڵی قوڕی هەڵكەندن، پێش ئاوتێكردنی
Dry natural gas	غاز طبيعي جاف	گازی سروشتیی وشك
Dryness	جفاف	وشكێتی
Dryness, degree of	درجة الجفاف	پلەی وشكێتی
Dry oil	زيت جاف: لا تخالطه رطوبة	وشكە ڕۆن: شێی ئاوی لەگەڵدانییە
Dry pile	بطارية جافة	پیلی وشك
Dry point	نقطة الجفون: درجة الحرارة عند تبخر آخر نقطة من السائل قارورة الاختبار	پنتی وشكێتی: پلەی گەرمی لەكاتی هەڵمینی دوا دڵۆپی شلەكە لە كەمۆڵەی تاقیكردنەوەكەدا
Dry process	طريقة جافة	ڕێگەی وشك
Dry sand	رمل جاف: طبقة (رملية) غير منتجة	وشكە لم: چینە (لمێكی) بێبەرهەمە
Dry-sand casting	الصب لقوالب الرمل الجاف	داڕشتن لەقاڵبە لمی وشكدا
Dry saturated steam	بخار مشبع جاف	هەڵمی تێری وشك

Dry screening (or scrubbing)	غربلة جافة لفصل الخام	وشكه بێژانەوە بۆ جیاکردنەوەی خاوەکە
Dry spell	موجة جفاف	شە پۆلی وشکێنی
Dry steam	بخار جاف	وشکە هەڵم
Dry-stone	غير مليط الحجارة. مبني حجارة دون ملاط	وشکە بەرد. بەردی بێپنج. بەوشکە کەڵەک هەڵچنراو
Dry sump	حوض جاف	وشکە مۆژ
Dry test	اختبار جاف	وشکە تاقیکردنەوە
Dry ticket	البطاقة الجافة: لإثبات صلاحية الصهريج قبل الشحن وبعد التفريغ	وشکە تکت (بليت): بۆ سەلماندنی گونجۆکیی تەنکی پێش بارکردن و پاش داگرتن
Dry transformer	محول جاف	وشکە بگۆر
Dry treatment	معاملة جافة. معالجة على الناشف	وشکە ڕەفتار لەگەڵ کردن. وشکە چارەکردن
Dry valley	واد جاف: لاماء فيه حالياً	وشکە دۆڵ: ئێستا ئاوی تێدانییە
Dry wall	جدار من الحجارة غير المليطة	وشکە دیوار: دیواری بە وشکە کەڵەک هەڵچنراو
Dry well	بئر جافة	وشکە بیر
Dst (drill stem test)	الاختبار بجزع الحفر: للتأكد من وجود الزيت أو الغاز بكميات تجارية	تاقیکردنەوە بەبنی چاڵ:بۆ دڵنیابوون لە بوونی نەوت یان گاز بەبڕی بازرگانی
Dta (dirrerential thermal analysis)	التحليل التفاضلي الحراري	شیکاریی گەرمە جیاکاری
Dual	ثنائي. مزدوج	دوانی. جووت
Dual combustion cycle	دورة الإحتراق الداخلي المزدوجة	سووڕی سووتانی ناوەکیی دوانی

Dual completion	إنجاز ثنائي: إعداد طبقتي البئر المنتجتين بأنبوبين متوازيين أو متمركزين	راپەڕاندنی دوانی: ئامادەکردنی دووچینی دووبیرە بەرهەمهێنەکان بەدووبۆریی تەریب یان هاوچەق
Dual control	تحكم ثنائي	دوانە دابینکردن
Dual duel burner	حارق ثنائي الوقود	سووتێنی دوو سووتەمەنی
Dual duel engine	محرك ثنائي الوقود	بزوێنی دوو سووتەمەنی
Dual ignition	إشعال ثنائي	دوانە داگیرساندن
Dual purpose oil	زيت ثنائي الغرض	ڕۆنی دوومەبەست
Dual zone well	بئر ذات طبقتين منتجتين	بیری دووچینی بەرهەمهێنراو
Dubs cracking plant	وحدة تكسير بطريقة (دبس)	بەشی شکاندن بەڕێگەی (دەبس)
Dubs fuel	وقود (دبس): وقود يتالف غالبيته من متخلفات التكسير بطريقة (دبس)	سووتەمەنیی (دەبس): سووتەمەنییەکە، زۆربەی لە پاشەڕۆکانی تێکشکاندن بەڕێگەی (دەبس) پێك دێت
Dubs process	طريقة (دبس) لتكسير البترول	ڕێگەی (دەبس) بۆ تێکشکاندنی پێترۆڵ
Duck's nest	منصة برج الحفر	سەکۆی کەلووی هەڵکەندن
Duct	مسلك. مجرى	ڕەوت
Ductile	مطيل وطروقه: قابل للسحب والطرق	کشۆك و کوتۆك: دەشێت ڕابکێشرێت و بکوترێت
Ductilimeter	مقياس المطيلية	درێژبوونپێو. کشۆکیپێو
Ductility	المطيلية. قابلية السحب	کشۆکی. کشندەیی
Ductility limit	حد المطيلية	سنوری کشۆکی
Ductility test	اختبار المطيلية	تاقیکردنەوەی کشۆکی
Dud	بئر ناضبة	بیری وشك و بێسوود
Dull-red colour	لون أحمر كامد	ڕەنگی سووری تێر (تۆخ)

Dull-red heat	درجة الحرارة الحمراء الكامدة (حوالي ٥٠٠ مئوية)	پلەی گەرمی سووری تێر (نزیکەی ٥٠٠ سەدی)
Dump	مستودع. مخزن	گە نجینە. کۆگە
Dumper	مفرغ	هەڵڕێژە. والاکەرە
Dump gas	غاز رديء النوعية	گازی بەدوخراپ
Dump car	عربة قلابة	گەلابە. لۆریی هەلگێڕەوە
Dump oil	الزيت المنقول بالبراميل (لا بالأنابيب)	نەوتی بەبەرمیل گوێزراوە (نەك بە بۆری)
Dune	كثيب. تل رملي	لە تە پۆلکە. گردە لمینە
Dunnite	دنيت: متفجر من نترات الأمونيوم	دوننایت: تەقەندەیەکی نیتراتی ئەمۆنیۆم
Duplication of beds	إزدواج الطبقات	جوتبوونی چینەکان
Duralumin	ديوار الومين: سبيكة أساسها الألومنيوم	دیور الومین: داڕشتەیەکە بنچینەکەی ئەلومنیۆمە
Duo-sol process	طريقة المذيبين: طريقة الإستخلاص بمذيبين أحدهما يذيب العطريات وآخر يذيب البارافينات	ڕێگەی دوو توێنەر: ڕێگەی پوختەکردن بە دووتوێنەر، یەکێکیان عەترەمەنی و ئەوی تریان پارافینەکان دەتوێنێتەوە
Durain	ديورين: حزم بوغية فحمية حبيبية التركيب	دیوراین: گورزەی لوولەیی خەلۆوزیی پێکهاتن دەنکۆڵەییە
Duriron	ديورايرون: سبيكة حديدية صامدة للحوامض	دیورایرۆن: داڕشتەیەکی ئاسنی دژە ترشە
Dutch liquid	ثنائي كلوريد الأثيلين	دوانە کلۆریدی ئە ثیلین
Dutch oil	الزيت الهولندي. زيت الكتان ـ كلوريد الأثيلين	ڕۆنی هۆڵەندەیی. ڕۆن کەتان ـ کلۆریدی ئە ثیلین
Dyad	عنصر كيمياوي ثنائي التكافؤ	توخمێکی کیمیایی دوانە هاوهێزییە

Dye	صبغة. صبغ	بۆیە
Dye bleaching	تقصير الصباغ	چواندنەوەی (لابردنی) ڕەنگەکە
Dyed	مصبوغ	بۆیەکراو
Dye mordanting = dye toning	ترسيخ الصباغ (كيمياوياً)	کیمیاییانە چەسپاندن و جێگیرکردنی بۆیە
Dyeing	صباغة	بۆیەکاری
Dyer	صباغ	بۆیەچی. بۆیەکار
Dynamic equilibrium	توازن داينامیکي	هاوسەنگیی داینەمیکی
Dynamic viscosity	اللزوجة الداينامیكية (الحركي)	لینجیی داینەمیکی (جووڵەیی)
Dynamics	علم الحركة	جووڵەزانی
Dynamite	ديناميت	دینامیت
Dynamite charge	شحنة من الديناميت	بارێکی داینەمیت
Dynamiting	نسف بالديناميت	هەڵتەکاندن بەداینەمیت
Dynamo	مولد كهربائي	کارەبا پەیداکەرە
Dynemograph	دينامومتر مسجل	داینەمۆ پیێوی تۆمارکەر
Dynamometer	مقياس القوة	هێز پێو
Dynamothermal metamorphism	التحول الدينامي الحراري	گۆڕانی داینەمی گەرمی
Dyne	داين: وحدة القوة في النظام المتري (جزء من ٩٨١ من الغرام)	داین: ئەندازەی هێزە لە سیستمی مەتریدا (بەشێك لە ٩٨١ی گرامێك)
Dystetic mixture	مزيج ثابت نقطة الانصهار القصوى	تێکەڵێکی بەرزترین پنتی شلبوونەوە جێگیر

E

Early palaeozoic	الدهر القديم الباكر	کۆنە سەردەمی ژیان
Early tertiary	الحقب الحديث الثالث الباكر	سێیەم تازە سەردەمی ژیان
Earth	أرض. الكرة الأرضية. تربة	زەوی. گۆی زەوی. خاك
Earth, absorbent	تراب ماص	خاکی مژۆك
Earth alkali	قلي ترابي	خاکە ئەلکالییەکان
Earth auger (or borer)	مثقاب أرضي. بريمة حفر (الأرض)	زەوی سم. سمۆی هەڵکەندنی (زەوی)
Earth coal	فحم ترابي: ضرب من اللجنيت	خاکە خەڵووز: جۆرە لیگنایتێکە
Earth creep	زحف التربة. انزلاق التربة	خشانی زەوی.خزانی زەوی
Earth crust	القشرة الأرضية	توێکڵی زەوی
Earth curvature	تقوس (سطح) الأرض	کەوانەییبوونی (ڕووی) زەوی
Earth flow	زحف التربة	خشانی خاك
Earth movements	التحركات الأرضية. حركات القشرة الأرضية	جووڵانەکانی زەوی. جووڵانەکانی توێکڵی زەوی
Earth oil	زيت الأرض. الزيت الصخري: اسم قديم للنفط	ڕۆنی زەوی. بەردە ڕۆن: کۆنە ناوێکی نەوتە
Earth pillar	عمود ترابي	ستوونە خاك
Earth pitch	أسفلت. زفت	ئەسفەڵت. قیر
Earthquake	زلزال.هزة أرضية	بوومەلەرزە. زەویلەرزێ
Earthquake, artificial	زلزلة اصطناعية	زەویلەرزێی دەستکرد
Earth road	طريق ترابية	خۆڵە ڕێ
Earth sciences	علوم الأرض	زانستەکانی زەوی
Earth's core	لب الأرض. باطن الأرض	کرۆکی زەوی. ناخی زەوی
Earth's crust = earth shell	قشرة الأرض	توێکڵی زەوی
Earth slide	إنزلاق التربة	خزانی زەوی

Earth's magnetic field	مجال الأرض المغنطيسي	کایەی موگناتیسیی زەوی
Earth's mantle	دثار الأرض	سەرپۆشی زەوی
Earth's surface	سطح الأرض	رووی زەوی
Earth thermometer	ترمومتر أرضي (محرار)	گەرمپێوی زەوی
Earth wave	موجة أرضية. موجة زلزلية	زەمینە شەپۆل. زەویلەرزە شەپۆل
Earth wax = ozokerite	شمع أرضي. شمع معدني	زەمینە مێو. کانە مێو
Earthy water	ماء عسر	ئاوی ناساز
Ebullioscope	مكشاف درجة الغليان (للسوائل)	پلەی کوڵاندۆز (ی شل)
Ebullition	غليان	کوڵان
Ebullition point	نقطة الغليان	پنتی کوڵان
Eccentric	مختلف المركز. لا تمركزي	چەقجیا. ناچەقی
Echelon	نسق درجي. ترتيب متدرج	ڕێکخستنی پلە پلە. ریزکردنی پلەبەند
Echelon faults	صدوع مدرجة	درزی پلەبەند
Echo	صدى	زایەڵە
Echo depth-sounding	سبر الغور بالصدى	تاقیکردنەوەی قووڵی بەزایەڵە
Echoic	صدوي. ذوصدى	زایەڵەدار
Echo meter	مقياس الصدى	زایەڵە پێو
Echo ranging = sonar	سبر بالصدى	بەزایەڵە تاقیکردنەوە (دیاریکردن)
Eclimeter = clinometers	مقياس الانحدار	لاری (لێژی) پێو
Eclogite	اكلوجيت: صخر عقيقي خشن الحبيبات	ئیکلۆگایت: یاقوتە بەردێکی دەنکگەورە

Ecological analysis	التحليل البيئي : دراسة العلاقة بين الأحافير وبيئتها	ژینگه شیکاری : لێکۆڵینەوەی پێوەندیی نێوان بەردیو و ژینگەکەی
Ecological factors	عوامل بيئية	هۆکارە ژینگەییەکان
Ecology	علم البيئة. دراسة علاقة البيئة بالأحياء	ژینگەزانی. لێکۆڵینەوەی ژینگە بەزیندەوەرانەوە
Econometer	إيكونومتر : مقياس ثنائي أكسيد الكربون في غاز الإحتراق	ئیکۆنۆمیتەر: پێوەری دوانۆکسیدی کاربۆن لەگازی سووتاندا
Economic	إقتصادي. خاص بعلم الأقتصاد	ئابوری. تایبەت بە ئابوریزانی
Economics	علم الأقتصاد	ئابوریزانی
Economy motor oil	زيت إقتصادي للمحركات	رۆنێکی ئابوری (هەرزان) بۆ بزوێنەکان
E.D.B. (ethylene dibromide)	ثنائي بروميد الأثيلين	دوانە برۆمیدی ئەثیلین
Edeleanu extract	مستخلص أو خلاصة (إديليانو)	پوختەی (ئێدلیانۆ)
Edeleanu process	طريقة (اديليانو): لإزالة المواد المعطرية من الكيروسين بالإذابة الانتقائية بثنائي أكسيد الكبريت	رێگەی (ئێدلیانۆ): بۆ لابردنی بۆنە مەنییەکان (عەترە مەنییەکان) لەکیرۆسین، بەدەستە بژێرە تواندنەوە.
Edge	طوف. جافة	دەم. سەر. کەنار
Edge coal	طبقات فحمية شديدة الإنحدار	چینە خەڵووزە زۆرلێژەکان
Edison accumulator = nickel-iron alkaline accumulator	مركم أديسون	باتری ئەدیسۆن
E.D.T.A (ethylene diamine tetra-acetic acid)	ثنائي أمين الأثيلين الرباعي حامض الخليك	دوانە ئەمین ئەثیلینی چوارە ترشی سرکەیی

Educe (v.)	إستخرج. إستخلص	دەری هێنا. پوختەی کرد
Educt (n.)	مستخلص: شئ مستخلص دون تغيير ـ مخلفات الا نحلال	پوختە: شتێکی دەرهێنراوی نەگۆڕدراوە ـ پاشماوەی شیبوونەوە و لێکهەڵوەشان
Eduction	استخراج. تفريغ	دەرهێنان. بەتاڵکردن
Eduction pipe	ماسورة استخراج (الغازات أو السوائل). أنبوب التفريغ	بۆریی دەرهێنانی (گاز یان شل). بۆریی بەتاڵکردن
Educator	مضخة نافثة: لاستخراج الغازات والسوائل	ترومپای فڕیدەر: بۆ دەرهێنانی گاز و شل
Edulcorate (v.)	نقى بالغسل. أزال (الحموضة) بالغسل	بەشتن پاككردنەوە. بەشتن لابردنی (ترشێتی)
Effect	تأثير. فعالية	کاریگەری. چالاکی
Effective	مؤثر. فعال	کاریگەر. کارا
Effective date	تأريخ السريان. تاريخ النفاذ ـ بدء الفترة الإنتاجية (في مشروع أو إمتياز نفطي)	ڕۆژی ڕۆیشتن. ڕۆژی برانەوە (ڕەوین) ـ دەستپێکردنی ماوەی بەرهەمهێنان (لە پرۆژەیەکی نەوتیدا)
Effective force	القوة الفعالة	هێزی کار
Effective heating surface	سطح التسخين الفعال	ڕووی گەمکردنی کارا
Effective height	الإرتفاع الفعال	بەرزیی کارا
Effective mass	الكتلة الفعالة	بارستەی کارا
Effectiveness (n.)	فعالية	کارایی. چالاکی
Efficacious	فعال	چالاك. کارا
Efficacy	فعالية	چالاکی. کارایی
Efficiency	كفاية. فاعلية	توانست. چالاکی
Efficiency rating	تقدير الكفاية	خەملاندنی توانست
Efficiency ratio	نسبة الكفاية	ڕێژەی توانست

Efficiency wage	أجر حسب الكفاية الإنتاجية	کرێ بە پێی توانستی بەرھەمهێنان
Efficient	كفؤ. فعال. مؤثر	توانا. کارا. کاریگەر
Effuse	تدفق. إنتشر	دەرپەڕی. بڵاوبووەوە
Effusiometer	مقياس التدفق. مقياس الإنتشار	پێوەری دەرپەڕین (دەرپەڕینپێو)، پێوەری بڵاوبوونەوە (بڵاوبوونەوەپێو)
Effusion	إنصباب. تدفق. إنبجاس	لێڕژان. دەرپەڕین. تەقینەوە
Effusive	إنبجاسي	تەقاوە.
Egg	بيضة. شيء بيضي الشكل. دعار بيضوي	هێلکە. شتێکی شێوە هێلکەیی. دەفرێکر هێلکەیی
Egg coke	فحم الكبوك المكسر	خەڵووزی کۆکی شکاو
Effete	قالب فحم حجري	قاڵبی بەردە خەڵووز
Egg oil	زيت (حفظ) البيض	ڕۆنی (پاراستنی) هێلکە
Elcosane	ايكوسان: اسم عام للهيدروكربونات المشبعة	ئیکۆزێن: گشتە ناوی هایدرۆکاربۆنە تێرەکان
Eidograph	إيدوغراف. منساخ رسومات	ئیدۆگراف. لەبەرگرەوەی وێنە
Elacoptene	إيلاكوبتين: الجزء السائل من زيت متطاير	ئیلاکۆپتین: بەشە شلەکەی ڕۆنێکی فرۆك
Elain	إيلاين: اسم قديم للإثيلين. أوليين. زيتين.	ئیلاین: کۆنە ناوێکی ئەپیلینە. ئۆلیین. ڕۆنیت
Elaine	أوليين. زيتين. اسم تجاري للحوامض الدهنية	ئۆلەیین. ڕۆنین. بازاڕەناوێکی ترشە ڕۆنییەکانە
Elastic	مرن. سهل التكيف	جیڕ. ئاسان خۆگونجێن
Elastic bitumen = elaterite	قار قرن. أسفلت شبه مطاطي	قیری جیڕ. قیری نیمچە لاستیکی

Elastic coefficient	معامل المرونة	هاوكۆلكەی جیڕی
Elastic collision	اصطدام مَرن	پێكداكەوتنی جیڕ
Elastic fluid	مائع (سائل أوغاز) مرن	(شلگاز. ئاوەكێ)ی جیڕ
Elasticity	مرونة	جیڕی
Elasticizer	ملين. معزز المرونة	نەمكەرە. جیڕی بەهێزكەرە
Elastomer	إيلاستومر : اسم عام للبوليمرات العالية الشبيهة بالمطاط	ئیلاستۆمەر: گشتە ناوی ئەو پۆلەرە بالآیانەیە كە لەلاستیك دەچن
Elastometer	مقياس المرونة	جیڕپێو
Elaterite	الإلاترايت : أسفلت شبه مطاطي	ئیلاترایت : ڤیری نیمچە لاستیكی
Elaterometer or elatrometer	إيلاترومتر : مقياس ضغط الأبخرة (والغازات)	ئیلاترۆمیتەر: پێوەری پەستانی هەڵم (و گازەكان)
Elcometer	إلكومتر : مقياس سماكة الأغشية الواقية من طلاء أو سواه	ئێلكوپێو: پێوەری ئەستووریی بەرگە لەبۆیە و شتیتر پاریز
Electrical desalting	إزالة الملوحة كهربائياً	بەكارەبا سوێری نەهێشتن
Electroanalysis	فصل المعادن بالتحليل الكهربائي	جیاكردنەوەی كانزاكان، بە بەكارەبا شیكردنەوە
Electrochemical	كهروكيميائي	كارۆكیمیایی
Electrochemical corrosion	حث كهروكيميائي	هاندانی كارۆكیمیایی
Electrochemical equivalent	المكافئ الكهروكيميائي	هاوهێزیی كارۆكیمیایی
Electrochemical series	سلسلة كهروكيميائية	زنجیرەی كارۆكیمیایی
Electrochemical valve	صمام كهروكيميائي	دەمەوانەی كارۆكیمیایی
Electrochemistry	الكيمياء الكهربائية	كیمیای كارەبایی
Electrocolorimeter	مقياس كهربائي للشدة اللونية	تینی ڕەنگپێوی كارەبایی

Electro-coppering	طلي كهربائي بالنحاس	بەکارەبا مسپۆشین
Electrodeposit	رسب بالتحليل الكهربائي	بەبەکارەبا شیکردنەوە نیشاندی
Electrodeposit coating	طلية مرسبة بالكهرباء	بەبەکارەبا نیشاندن روو پۆشین
Electrodeposited	مرسب كهربائياً	بەکارەبا نیشێنراو
Electro-deposition	الترسيب الكهربائي	بەکارەبا نیشاندن
Electroextraction	استخلاص المعادن (من محاليلها) بالكهرباء	بەکارەبا کانزا دەرهێنان (لەگیراوەکانیان)
Electroforming	تشكيل بالترسيب الكهربائي	پێکهاتن بە نیشاندنی کارەبایی
Electro-galvanizing	غلفنية كهربائية. طلاء كهربائي بالزنك (للوقاية)	گەلڤە نـاندنی کارەبایی. بەکارەبا زینکپۆشکردن (بۆ پاراستن)
Electrolysis	التحليل بالكهرباء. التحلل الكهربائي	بەکارەبا شیبوونەوە. بەکارەبا شیکردنەوە
Electrolyte	الكتروليت: المخل بالكهرباء. محلول كهربائي	ئەلەکترۆلیت: بەکارەبا شییەوە بوو. گیراوەی کارەبایی
Electrolytic	ألكتروليتي	ئەلەکترۆلیتی
Electrolytic analysis	تحليل ألكتروليتي	ئەلەکترۆلیتە شیبوونەوە
Electrolytic bath	مغطس ألكتروليتي	نقومگەی ئەلەکترۆلیتی
Electrolytic cleaning	تنظيف ألكتروليتي	پاککردنەوەی ئەلەکترۆلیتی
Electrolytic conduction	توصيل ألكتروليتي	گەیاندنی ئەلەکترۆلیتی
Electrolytic copper	نحاس ألكتروليتي (يحصر بالتحليل الكهربائي)	مسی ئەلەکترۆلیتی (بەکارەبا شیکردنەوە ئامادەکراو)

Electrolytic decomposition	انحلال الكتروليتي	داوەشانی ئەلەکترۆلیتی
Electrolytic dissociation	تفكك الكتروليتي (إلى أيونات)	لێکهەڵوەشانی ئەلەکترۆلیتی (بۆ ئایۆنەکانی)
Electrolytic oxidation	تأكسد ألكتروليتي	ئۆکسانی ئەلەکترۆلیتی
Electrolytic parting	فصل أو إنفصال ألكتروليتي	جیاکردنەوە یان جیابوونەوەی ئەلەکترۆلیتی
Electrolytic pickling	تنظيف ألكتروليتي	پاککردنەوەی ئەلەکترۆلیتی
Electrolytic refinging	تنقية الكتروليتية	خاوێنکردنی ئەلەکترۆلیت
Electrolytic slime	وحل ألكتروليتي	لیتەی ئەلەکترۆلیتی
Electrolizer	محلل كهربائي. حال كهربائي	بەکارەباشیکەرەوە
Electromagnet	مغنطيس كهربائي	موگناتیسی کارەبایی
Electromagnetic	كهرمغناطيسي	کارۆموگناتیسی
Electromagnetic crack detector	مكشاف كهرمغنطيسي للتصدع	دۆزەرەوەی درزبردنی کارۆموگناتیسی
Electromagnetic field	حقل كهرمغنطيسي	بواری (کایەی) کارۆموگناتیسی
Electromagnetic force	قوة كهرمغنطيسية	هێزی کارۆموگناتیسی
Electromagnetic induction	حث كهرمغنطيسي	هاندانی کارۆموگناتیسی
Electromagnetic seismometer	مرجاف (مقياس زلازل) كهرمغنطيسي	لەرەپێو (لەرزەپێو)ی کارۆموگناتیسی
Electromagnetic separation	فصل كهرمغنطيسي	جیاکردنەوەی کارۆموگناتیسی
Electrometallurgy	الميتالورجية الكهربائية. إستخلاص الفلزات بالكهرباء	کارۆکانزاگەری. دەرهێنانی کانزاکان بەکارەبا
Electrometer	الكترومتر: مقياس فرق الجهر الكهربائي الاستاتي	ئەلەکترۆمیتەر: پێوەری جیاوازی ئەرکی کارەبایی ئێستاتی

Electrometric titration	معايرة ألكترومترية : لقياس الرقم الكبريتي للزيت	سەنگاندنی ئەلەکترۆمەتری : بۆ پێوانی گۆگردە ژمارەی نەوت
Electrometry	القياس الكهربائي : خاصة بالألكترومتر	پێوانەی کارەبایی : بەتایبەتی بەئەلەکترۆمەتر
Electromobile	ألكتروموبيل. سيارة كهربائية	ئەلەکترۆمۆبیل. ئۆتۆمۆبیلی کارەبایی
Electromotive	دافع أو محرك بالكهرباء	کارۆ (ئەلەکترۆ) بزوێن
Electromotive force	قوة دافعة كهربائية	هێزی پاڵنەری (بزوێنی) کارەبایی
Electromotor	محرك كهربائي	بزوێنی کارەبایی
Electron	ألكترون.. كهيرب سالب الشحنة	ئیلێکترۆن. کارەبۆچکەیەکی بارگە سالیبە
Electron = elektron	سبائك الألكترون : مجموعة سبائك أساسها المغنيسيوم	ئیلێکترۆن : کۆمەڵە دارشتەیەکن بنچینەکەیان مەگنیسیۆمە
Electronegative	سالب الشحنة الكهربائية ـ لافلزي. حامضي	بارگەی کارەبایی سالیب ـ ناکانزایی. ترش
Electon bombardment	قذف بالألكترون	بەئەلەکترۆن بۆردومانکردن. ئەلەکترۆنبارانکردن
Electronic	ألكتروني	ئیلێکترۆنی
Electronic control	تحكم ألكتروني	دابینکردنی ئیلێکترۆنی
Electronic counter	عداد ألكتروني	ژمێرۆکی ئیلێکترۆنی
Electronics	علم الألكتروفيتات	ئیلێکترۆنزانی
Electromicrograph	صورة بالميكروسكوب الالكتروني	وێنەیەك بەوردبینی ئیلێکترۆنی
Electron rich	ساليب التكهرب	کارۆسالیب. فرە ئیلێکترۆن
Electron valve	صمام ألكتروني	بۆریی ئیلێکترۆنی

Electron-volt	ألكترون فلط : وحدة طاقة تساوي: ١,٦×١٠⁻¹² إرغ	ئیلێکترۆن ڤۆڵت : ئەندازەیەك وزەیە ، یەکسانە بە ١,٦×١٠⁻¹² ئێرگ
Electrophoresis	استشراد : إرتحال الجزيئات المعلقة في مجال كهربائي	پەرتەوازەبوون : کۆچی گەردە گیرساوەکانی کایەیەکی کارەباییە
Electropositive	موجب الشحنة الكهربائية ـ فلزي. قاعدي	بارگەی کارەبایی موجەب ـ کانزایی. تفت
Electroscope	مكشاف كهربائي	کارەبادۆز
Electrostenolysis	أخسدة بفرق الجهر الكهربائي : الأحسدة والإختزال في جانبي غشاء (في محلول) عاليتي فرق الجهر (الإختزال يحدث في السطح المقابل للأنود)	لێکسان بەجیاوازیی ئەرکی کارەبایی : ئۆکسان و لێکردنەوە لەدوولای پەردەیەك (لەگیراوەیەك)ی جیاوازیی ئەرکبەرزدا (لێکردنەوە لەرووی بەرانبەری ئانۆد رووددات)
Electrowinning	استخلاص بالطرق الألكتروليتية	دەرهێنان بەرێگە ئیلێکترۆلیتییەکان
Element	عنصر : أحد العناصر الكيمياوية	توخم : یەکێك لەتوخمە کیمیاییەکان (توخمێکی کیمیایی)
Elemental sulphur	كبريت طبيعي غير متحد	گۆگردی سروشتیی یەکنەگرتوو
Elementary andysis	تحليل أولى	شیکاریی سەرەتایی
Elementary colours	الألوان الأولية : الأحمر والأخضر والأزرق	رەنگە سەرەتاییەکان : سوور و سەوزوشین
Elements	عناصر ـ مقومات. عوامل	توخمەکان ـ پێکهێنەکان. هۆکارەکان

Elevate	رفع	بەرزی کردەوە
Elevated beach	شياطئ مرتفع	کەنارێکی بەرز
Elevated plain	سهل مرتفع	دەشتێکی بەرز
Elevation above	إرتفاع. علو. زاوية الارتفاع	بەرزایی. بەرزی. گۆشەی بەرزایی
Elevation above sea-leavel	الإرتفاع فوق سطح البحر	بەرزایی سەروو
Elevation, angle of	زاوية الارتفاع	گۆشەی بەرزی
Elevation head = position head	علو الوضع : طاقة الوضع لوحدة الوزن من السائل	بەرزایی بار: وزەی باری یەکەی کێشی شل
Elevation index	دليل الارتفاع	بەڵگەی (ڕێنمای) بەرزایی
Elevation of boiling point	رفع درجة غليات السائل (بامواد المذابة)	بەرزکردنەوەی پلەی کوڵانی شل (بەمادده تواوەکان)
Elimination	إزالة. نبذ	لابردن. فڕێدان
Elimination factor	عامل النبذ في عملية التكسير النفطي	هۆکاری فڕێدان لە کردەی نەوت تێکشاندندا
Elinvar	إيلنفار: سبيكة من الفولاز النيكل، لاتتأثر مروتها بتغير الحرارة	ئێلفیڤان : داڕشتەیەکی پۆڵاونیکڵە، کە جیرییەکەی بەگۆڕانی گەرمی کاری تێناکرێت.
Elongated antivline	طية محبة ممدودة	لۆجێکی (قەدێکی) قۆقزی درێژەوەبوو
Elongation	مد. امتداد	درێژکردن. درێژە
Elongation test	اختبار الاستطالة	تاقیکردنەوەی درێژکردن
Elution	فصل بالتصفي. تصفية تتالبية	جیاکردنەوەیە پاڵاوتن. بەرودوا پاڵاوتن
Elutriate	نقى. روقة. فصل بالغسل	پاکتاوی کرد. ڕۆکاریی کرد. بەشتن خاوێنی کرد
Elutriation	تنقية بالغسل. ترويق	بەشتن پاکتاوکردن. ڕۆکاری

Elutriator	مروق: جهاز فصل بالتصفية	رۆكار: ئامێری بە پاڵاوتن جیاكەرەوە
Eluvial	فتاتي. تفتتي	وردەیی. بڕشتی
Eluvial deposit	قرارة (راسب) تفتتية	بڕشتە (وردە) نیشتە
Eluviations	التطمي: انتقال المواد على شكل طمي	لیتاندن: ڕۆیشتنی ماددەكان بەشێوەی لیتە
Eluvium	رواسب موضعية	شوێنە نیشتە. بڕشتە نیشتە
Emission	اصدار. ارسال	دەردان. ناردن
Emission, radioactive	إنبعاث ذو فاعلية اشعاعية	دەرپەڕینی تیشكە چالاكیدار
Emlon	إملون: ضرب من الراتنجات الطلائية الواقية	ئیملۆن: جۆرە راتنجێكی ڕووپۆشی پارێزەرە
Emolein	إيمولين: ضرب من المزلقات الاصطناعية	ئیمۆلین: جۆرە خزێنێكی دەستكردە
Emollescence	إستلاتة: تلين المادة قبل الانصهار	نەرمبوونەوە: نەرمبوونەوەی ماددە، پێش شلبوونەوە
Emollient	ملين	نەمكەرە
E.M.P. (English melting point	نقطة التسيل البريطانية (للبرافينات)	پنتی شلبوونەوەی بریتانیایی (پارافینەكان) پ.ش.ب
Empirical	تجريبي	ئەزموونی
Empirical formula	صيفة تجريبية	شێوگی ئەزموونی
Emplay (v.)	استخدم. وظف	بەكاری هێنا. دا یمەزراند
Employee	مستخدم. موظف	بەكارهێنراو. دامەزراو (فەرمانبەر)
Employer	مستخدم. رب العمل	بەكارهێن. خاوەنكار
Employment	إستخدام. وظيفة	بەكارهێنان. كار. دامەزراندن
Employer	مستخدم. رب العمل	بەكارهێن. خاوەنكار
Employment	إستخدام. وظيفة	بەكارهێنان. كار. دامەزراندن

Empyreumatic oil = Dippel's oil	زيت العظام. زيت انحلال المواد العضوية بالحرارة	ڕۆنئیسك. ڕۆنی بەگەرمی شیبوونەوەی مادده ئەندامییەکان
Emulsibility	إستحلابية. قابلية الإستحلاب	شیراوگگەری. ملتۆکی
Emulsifiable	قابل للإستحلاب	ملتۆك
Emulsified	مستحلب	ملتە. شیراوگ
Emulsified asphalt	إسفلت مستحلب	ئیسفەلتی ملتە
Emulsifier	مستحلب	ملتەکار
Emulsifrac	مستحلب التكسير	ملتەی شکاندن: ئاوو نەوتە ملتەیەکە، ئامادەکراوە بۆ شکاندن
Emulsify	استحلب. حول (أو تحول) الى مستحلب	ملتێنرا. بوویان کرا بە ملتە
Emulsifying agent	مستحلب. عامل إستحلاب	فلتێنەر. هۆکاری ملتاندن
Emulsifying oil	زيت إستحلاب	ڕۆنی ملتاندن
Emulsion	مستحلب. الطبقة الحساسة للضوء في الفيلم	ملتە. چینە هەستناکەکەی ڕووناکی لەفیلمدا
Emulsion, aqueous	مستحلب مائي	ئاوملتە. ئاوە شیراوگ
Emulsion breaking agent	عامل إنحلال المستحلب	هۆکاری تێکشکاندی ملتە
Emulsion dispersion agent	عامل تشتيت المستحلب	هۆکاری پەرتکردنی شیراوگ
Emulsion number	رقم الإستحلاب: الزمن بالثواني اللازم لإنفصال عينة من مستحلب زيتي في ظروف معينة	ملتە (شیراوگە) ژمارە: کات بە چرکەی پێویست بۆ جیابوونەوەی نموونەیەکی ڕۆنە ملتەیەك، لە بارودۆخێکی دیاریکراودا
Emulsion, oil	مستحلب زيتي	ڕۆنە شیراوگ
Emulsion, oil-in-water	مستحلب الزيت في الماء	شیراوگی (ملتەی) ڕۆن لە ئاودا

Emulsion polymerization	البلمرة بالإستحلاب	ملته پەلمەراندن
Emulsion stabilizer	مقر المستحلب. مركز الاستحلاب	شيراوگ جێگيرکەرە. شيراوگ خەستکەرە
Emulsion, stable	مستحلب مستقبر أو ثابت	شيراوگی جێگير يان نەگۆڕ
Enargite	اينارجيت: زريخات النحاس الكبريتية	ئينارجايت: گۆگردە زەرنيخاتی مس
Enclosing beds	الطبقات المحيطة	چينە نزيکەکان (دراوسێيەکان)
Enclosing rocks	الصخور المحيطة	کەڤرە دراوسێيەکان
End boiling point	نقطة الفليان النهائية	دوا پنتی کولآن
Endomorph	بلورة متضمنة (في آخرى مختلفة النوع)	بلوورێکی خۆمەلآسداو (لەيەکێکی جۆرێکی تردا)
Endomorphic	داخلي التشكل	ناوەشێوەگری
Endothermic	ماص للحرارة. خافض للحرارة	گەرميمژ. گەرمی نزمکەرەوە. گەرمی ناوەکی
End-point	نقطة النهاية. نقطة الغليان القصوى: نقطة انتهاء التقطير للجزء البترولي المعين	دوا پنت. پنتی کولآن. بەرزترين پنتی کولآن: پنتی تەواوبوونی دلۆپاندنی بەشێکی پێترۆڵيی دياريکراو
End-point temperature	درجة الحرارة عند نقطة النهاية: درجة الحرارة عند تبخر النقطة الأخيرة من العينة	پلەی گەرمی لە پنتی کۆتاييدا: پلەی گەرمييە لەکاتی هەلٚمێنی دوا دلۆپی نموونەکەدا
End reaction	التفاعل النهائي	دواکارلێك. کارلێکی کۆتايی
Endrop	إندروب: مستحوق بترولي القاعدة يبطئ إنضاج الأثمار	ئيندرۆپ: تۆزێکی بنکە پێترۆڵييە، پێگەياندنی بەر خاودەکاتەوە (دوا دەخات)

Endurd	إندورد: ضرب من الفولاذ. صامد للحرارة والتأكسد	ئیندورد: جۆره پۆلایەکی بەرگەی گەرمی و ئۆکسانگره
Engineer	مهندس	ئەندازیار
Engineering	علم الهندسة	ئەندازەزانی. ئەندازه
Engineering, chemical	الهندسة الكيمياوية	ئەندازەی کیمیایی
Engineering drawing	الرسم الهندسي	وێنەکێشانی ئەندازەیی
Engineering, electrical	الهندسة الكهربائية	ئەندازەی کارەبایی
Engineering geology	الجيولوجية الهندسية. الجيولوجية التطبيقية	زەویزانیی ئەندازەیی. زەویزانیی کارپێکەری
Engineering, petroleum	الهندسة البترولية	ئەندازەی پێترۆکی
Engineering sciences	العلوم الهندسية	زانستە ئەندازەییەکان
Engineer's level	مسواة المهندسين: ميزان تسوية ذو منظار	ئاستۆکی ئەندازیاران: تەرازوویەکی ئاستاندنی دووربیندارە
Engler degree	درجة إنجلر: نسبة الزمن الذي يستغرقه انسكاب ٢٠٠سم٢ من زيت مافي ملزاج إنجلر إلى الذي يستغرقه انصباب ٢٠٠ سم٢ من الماء المقطر في ٢٠ درجة مئوية.	پلەی ئەنگلەر: ڕێژەی ئەوکاتەیەکە ڕژانی ٢٠٠ سم٣ی ڕۆنێك پێی دەچێت بۆلینجیپێوی ئەنگلەر، بۆ ئەوماوەیەی کەتێکردنی ٢٠٠سم٣ ئاوی دلۆپێنراو پێی دەچێت لە ٢٠ پلەی سەدیدا
Engler distillation	تقطير إنجلر لتحديد مدى درجات الفليان (لأجزاء المزيج البترولي)	دلۆپاندنی ئەنگلەر: بۆدیاریکردنی بواری پلەکانی کولانی (بەشەکانی تێکەڵە پێترۆلییەکە)
Engler flask	قارورة إنجلر: العيارية: سعتها ١٠٠سم٢، تستخدم في اختبارات التقطير	کەمۆڵەی ئەنگلەر: سەنگێتی افراوانییەکەی ٢٠٠سم٥٣، لەتاقیکردنەوەکانی دلۆپاندندا بەکاردێت

Engler viscosimeter	ملزاج أنجلر: جهاز (إنجلر) لقياس اللزوجة (يستعمل في القارة الأوربية)	لینجبیپێوی ئەگلەر: ئامێری (ئەنگلەر) بۆ پێوانی لینجێتی (لەکیشوەری ئەوروپا بەکاردێت)
Engyscope	إنجيسكوب: مجهر عاكيس	ئێنجیسکۆپ: وردبینێکی پەرەکەرەوەیە
Eniscope	إينيسكوب: عداد أوتوماتي لكمية الماء المسحوبة من الصهاريج	ئینیسکۆپ: ژمێروکێکی خودکارە (ئۆتۆماتیکییە)، بۆ بڕی ئاوی لەتەنکەرەکان ڕاکێشراو
Entrapped gas	غاز محصور. غاز محتبس	گازی قەتیسماو. گازی پۆنگخواردوو
Entropy	أنتروبيا: المحتوي الحراري في درجة حرارة ثابتة	ئینترۆپی: ناوەرۆکی گەرمی لە پلەیەکی گەرمی جێگیردا
Enzyme	أنزيم: خميرة كيميائية	ئەنزایم: ترشێنێکی کیمیاییە
Eolian = Aeolian	ريحي. هوائي	بایی. هەوایی
Eolian deposits	رواسب ريحية	بانیشتە
Eosin	أيوسين: صبغ أرجواني يستخرج من قطران الفحم	ئیۆسین: بۆیەیەکی ئەرخەوانییە، لەقەترانی خەڵووز دەردەهێنرێت
Eosinophile	إلف الأيوسين: سهل الاصطباغ بالأيوسين	ئیۆسینخواز. بەئایۆسین ئاسان بۆیەکراو
Eqirogenic sedimentation	ترسب قاري المنشأ	نیشتنی بنەچەکیشوەری
Epichlorophydrin	إبيكلوروهيدرين: أكسيد الكلوروبروبيلين	ئێپیکلۆروهایدرین: ئۆکسیکلورد پرۆپیلین
Epidote	إبيدوت: سيليكات الكالسيوم والألومنيوم والحديد المميأة	ئێپیدۆت: سیلیکاتی کالسیۆم و ئەلومنیۆم و ئاسنی ئاوێنراو

Epigene	سطحي. ناشئ فوقه السطح	ڕووەکی. لەسەرڕوو پەیدابوو
Epimere	مقطع محوري مستعرض	تەوەرەبڕگەی پانی
Epiphemenon	ظاهرة مصاحبة	هاوەڵدیاردە
Epirocks	صخور سطوية	ڕووەکەڤر
E.P. (extreme pressure) lubricants	مزلقات الضغيط العالي: مزلقات تمنع التآكل المغوط في السطوح المحتكلة الثقيلة الحمل	خزێنەکانی بەرزە پەستان: ئەو خزێنانەن، کە ناهێڵێن زۆرداخوران لە ڕووەلێکخشاوە قورسەکاندا ڕوویدات
Epon resins	راتنجات إيثون: راتنجات إصطناعية تحضر من أكسيد الأثيلين	ڕاتنجەکانی ئیپۆن: ئەو ڕاتنجە دەستکردانەن کە لە ئۆکسیدی ئەثیلین ئامادە دەکرێن
Epoxypropane = propylene oxide	إيثوكسي بروبان: أكسيد البروبيلين	ئیپۆکسی پرۆپان: ئۆکسیدی پرۆپیلین
Epoxy resins = ethoxyline resins	راتنجات إيثوكسيلينية أو ايبوكسية	ڕاتنجە ئیسۆکسیلینییەکان یان ئیۆکسیییەکان
Epsom salt	ملح إنجليزي. كبريتات المغنيسيوم	خوێی ئینگلیزی. گۆگرداتی مەگنیسۆم
Epuration	تنقية	خاوێنکردن
Eqimolecular mixture	مزيج متكافئ الأوزان الجزيئية	تێکەڵە ئاوێتەیەکی هاوکێشی گەردی
Equipment maintenance	صيانة الأجهزة والمعدات	پاراستنی ئامێر و کەلوپەلەکان
Equivalence	تكافؤ. تعادل	هاوهێزی. هاوکێشی
Equivalent conductance	توصيل مكافئ	گەیاندنی هاوتا
Equivalent, Electrochemical	المكافئ الكيميائي الكهربائي	هاوهێزی کیمیایی کارەبایی
Equivalent proportions	نسب مكافئة	ڕێژە هاوهێزییەکان

Equivalent resistance	مقاومة مكافئة	بەرگریی هاوهێزی
Equivalent solution	محلول مكافئ	گیراوەی هاوهێزی
Equivalent weight	وزن مكافئ	کێشی هاوهێزی
Eshka method	طريقة (إشكا): لتقدير كمية الكبريت في النفط الخام	ڕێگەی (ئێشکا): بۆ خەملاندنی بڕی گۆگرد لە نەوتی خاودا
Essential minerals	معادن أساسية	کانزا بنچینەییەکان
Essential oil	زيت عطري	بۆنە ڕۆن
Establishment	تأسيس	دامەزراندن
Ester	إستر: ملح عضوي	ئەستەر: خوێی ئەندامی
Esterification	أسترة	ئەستەرێن
Esterify	أستر. تأستر	ئەستەراندی. ئەستەراندن
Ester number	الرقم الأستري: عدد المليغرامات اللازمة من هيدروكسيد البوتاسيوم لتصبن غرام واحد من غليسريد الزيت المعين	ئەستەرە ژمارە: ژمارەی میللیگرامە پێویستەکانی هایدرۆکسیدی پۆتاسیۆمە کە بۆ سابوناندنی گرامێك گلیسریدی ڕۆنە دیاریکراوەکە پێویستە
Etching	حفر بتأثير الحوامض	هەڵکۆڵین بەکاریگەریی ترش
Eternal fire	الغاز الأبرية (الدائمة): نار تغزيها ابتعاثات الغاز الطبيعي عبر الشقوق الأرضية	ئاگری هەمیشەیی (بەردەوام): ئاگرێکە، دورپەڕینەکانی گازی سروشتی لەدرزە زەمینییەکانەوە سووتەمەنییەکەیەتی
Ethonal	إيثونال: كحول محول الصفات لمنع التجمد	ئیـثۆنالْ: کهولێکی ڕەوشت گۆڕدراوە بۆ ئەوەی نەیبەستێ

Ethyl fluid	سائل الأثيل: محلول مانع للخبط من رباعي أثيل الرصاص الذائب في بروميد الأثيل	شلى ئەثیل: گیراوەیەکی دژە تەقەتەقی چوارە ئەثیلی قورقوشمی لەبرۆمیدی ئەثیلدا تواوەیە.
Eudiometer	إيديومتر. مغواز: مقياس أنبوبي مدرج لتحليل الغازات (بقياس الحجم المتبقي بعد الإشعال)	ئیدیۆمیتەر. گازپێو: بۆرییە پێوەریکی پلەکراوە، بۆ شیکاریی گازەکان (بە پێوانی قەبارەی پاش سووتان ماوە)
Euhedral	كامل التشكل البلوري	بلوورە شێوەگری تەواو
Euhedral crystal	بلورة كاملة الأوجه	بلووریکی رووتەواو
Euphotic zone	المنطقة الصوئية: المنطاق الذي يخترقه ضوء الشمس من مياه البحار وعيند الى عمق لايتجاوز ٢٠٠متر.	پشتێنەی رووناکی: ئەو بوارەی ئاوی دەریایە کە رووناکیی خۆر دەیبرێت و لە قوولایی ٢٠٠ مەتر تێنا پەرێت.
Eutectic	يوتكتي. حرج التصلد. أصهري	یوتەکتی. سەختی شلۆقە. پلەی شلەوەبوون زۆر نزم
Eutectic point	نقطة التصلد الحرج. نقطة الانذواب (الانصهار)	پنتی سەختبوونی شلۆق. پنتی توانەوە (شلبوونەوە
Evaporate (v.)	تبخر	هەڵمی (بووبەهەڵم)
Evaporated deposit	رسابة بالتبخر	بەهەڵمین نیشتوو
Evaporation	تبخير. تبخر	هەڵماندن. هەڵمین
Evaporative	مبخر. تبخري	هەڵمێن. هەڵمۆك
Evaporator	مبخر	هەڵمێن
Evaporimeter	مقياس التبرخ	هەڵمینپێو
Evaporate	راسب تبخري	هەڵمینە نیشتوو

Everdure	افرديور: سبيكه (من النحاس والسليكون والمنفتيز) صامدة لماء البحر	ئێڤەردیور: دارِشتەیەکە (لەمس و سیلیکۆن و مەنگەنیز)
Evergreen	دائم الاخضرار	هەمیشە سەوز
Eviction	اخلاى	چۆڵکردن. والاکردن
Evidence	بينة. برهان. دليل	ڕێنما. پاژە. بەڵگە
Evolution	إنبعاث. توليد	ژیانەوە. پەیدابوون
Excavation	حفر. تنقيب	هەڵکەندن. کفەکردن
Excavator	حفارة	هەڵکەنە. چاڵ هەڵکەنە
Excess fuel	وقود زائد	سووتەمەنیی زیادە
Excessive produetion	انتاج مفرط	فرە بەرهەم
Exchange	تبائل	ئاڵوگۆڕ
Exchange reaction	تفاعل تبادلي	ئاڵوگۆڕە کارلێککردن
Excisable	خاضع للضريبة	بەرباج
Excise charges	رسوم الإنتاج	باجی (مزەنی) بەرهەم
Excitation	إثارة. تحريض	هاندان. وروژاندن
Exclade	إستثنى. إستبعد	ئاوارتەی کرد. دووری خستەوە
Exclusion	استثناء. استبعاد	ئاوارتەکردن. دوورخستنەوە
Exclusive area	منطقة مقصورة: خاصة بشركة معينة	ناوچەیەکی تەرخانکراو: تایبەت بە کۆمپانیایەکی دیاریکراو
Excoriate	كشط. سجح	پاکی کرد. دا یماڵی
Excutive authority	سلطة تنفيزية	دەسەڵاتی جێبەجێکردن
Excutive committee	لجنة تنفيزية	کۆمیتەی جێبەجێکردن
Excutive director	مدير تنفيزي	بەڕێوەبەری جێبەجێکردن
Exfoliation	تقشر: تقشر الطبقة السطحية الرقيقة (من الصخور)	توێکهەڵدان: توێکهەڵدانی چینە تەنکە ڕووپۆشەکە (ی کەڤر)

Exhaust	العادم. إنفلات الغازات المستهلكة	کیکەرە (ئەگزۆز). دەرپەڕێنی گازە کارکراوەکان
Exhaust box	صندوق العادم. خافت صوت الانقلات	سنووقی ئەگزۆز. کپکەرەی دەنگی دەرپەڕین
Exhaust chamber	حجرة العادم	ژووری کپکەرە
Exhibition	عرض. معرض	پیشاندان. پیشانگە
Exhume	نبش	هەڵکەندن
Exit	مخرج	چوونە دەرەوە. دەرچە
Exoergic process	عملية طاردة للطاقة	کردەی وزە دەرپەڕێن
Exagenetic	غريب. خارجي النشأة	نامۆ. پێکهاتن دەرەکی
Exosmosis	تناضح خارجي	دەلاندنی دەرەکی
Exothermal = exothermic	طارد للحرارة	گەرمیدەرە
Exothermic reaction	تفاعل طارد للحرارة	کارلێکی گەرمیدەر
Exotic	دخيل. غريب	نامۆ
Exotic fuel	وقود صاروخي: وقود عالي الطاقة للصواريخ والعربات	مووشەکە سووتەمەنی: سووتەمەنیی وزە بەرز بۆ مووشەك و عەرەبانە
Expand	مرد. تمرد	کشاندی. کشا
Expandable	امتدادي: قابل للامتداد	کشۆك
Expanding cement	اسمنت تمددي: يتمدد عند الحجود	چیمەنتۆی کشۆك: لەکاتی بەستندا دەکشێت
Expanding coal	فحم منتفخ	خەڵووزی پفهەڵاتوو
Expanse	إتساع	فراوانبوون
Expansible	متمدد. قابل للتوسع	کشۆك. دەتوانێت بکشێت و فراوان ببێت
External combustion engine	محرك خارجي الإحتراق	بزوێنی دەرەسووت
Extinct	مطفأ	کوژاوە. دامرکاو

Extinction	إطفاء	کوژاندنەوە
Extinct volcano	بركان خامد	گڕگانی دامرکاو
Extinguish	أطفأ	کوژاندییەوە. دای مرکانەوە
Extinguisher	مطفئة	کوژێنەوە
Extinguisher, fire	مطفئة حريق	ئاگر گوژێنەوە
Extinguisher, foam	مطفأة رغوية	کەفە ئاگر کوژێنەوە
Extinguisher, portable	مطفأة نقالية	ئاگر گوژێنەوەی گەڕۆك
Extract (v.)	استخرج. استخلص	دەری هێنا. پوختەی کرد
Extracting = extraction	استخراج. استخلاص	دەرهێنان. پوختە کردن
Extracting liquid-liquid	استخلاص السائل بالسائل: استخلاص المكونات السائلة بالمزيبات السائلة	پوختە کردنی شل بەشل: پوختەکردنی پێکهێنە شلەکان بە توێنەری شل
Extraction plant	وحدة استخلاص	بەشی پوختەکردن
Extraction, solvent	استخلاص أو استخراج بالمزيبات	توێنەرە دەرهێنان، توێنەرە پوختەکردن
Extractive distillation	التقطير الإستخلاصي: إستخلاص بعض الموكونات البترولية بالمذيبات أثناء عملية التقطير	پوختەکردنە دڵۆپاندن: پوختەکردنی هەندێ پێکهێنی پێترۆڵ، بەتوێنەرەوە، لەکاتی دڵۆپاندندا
Extractive solvent	مذيب استخلاصي: لفصل القطارات المتقاربة درجة الفليان	پوختەکردنە توێنەرەوە: بۆجیاکردنەوەی دڵۆپاوە پلەی کوڵان لێکنزیکەکان

Extract oil	زيت مستخلص: جزء الزيت المنتزع بمذيبات التنقية	ڕۆنی پوختەکراو: ئەو بەشە ڕۆنەیە، کە بە تویّنەرەوەکانی پوختەکردن دەردەهیّنریّت
Extra-rapid hardening cement	إسمنت سريع الشك (للطقس البارد)	چیمەنتۆ زۆر خێرا بەستوو (سەختبوو) (بۆ ئاو هەوای سارد)
Eye-irritant	مهيج للعين	چاوهەژێن

F

F = Fahrenheit	فرنهيت	فەهرەنهایت
Faber viscosimeter	ملزاج (فابر)	لینجبیپێوی (فابەر)
Fabian system	طريقة (فابيان): للحفر بالسقوط الطليق	شێوازی (ڕێگەی) (فابیان): بۆ هەڵکەندن بەکەوتنە خوارەوەی ڕەها
Fabric	نسيج. قماش. نسج. تكوين. بنية	چنراو. کوتاڵ. چنین. پێکهاتە
Fabricate (v.)	صنع. أنشأ	دروستی کرد. پێکی هێنا
Fabrication (n.)	صنع. صناعة. تصنيع	دروستکردن. پیشەسازی. دروستاندن
Fabric-covered	مغطي بالقماش	کوتاڵپۆش. قوماشپۆش
Face	وجه. سطح	ڕوو
Face dust	مسحوق الظهارة: مسحوق يغطي سطح المصبوب (أو يبطن قالب الصب)	تۆزی ڕوو: توزێکە، ڕووی دارشتەکە (یان ناوپۆشی قالبی دارشتەکە)ی دا پۆشیوە
Face-hardning	تصليد السطح	ڕوو سەختاندن
Facet	وجيه	ڕوو ۆچکە
Facetted pebble	حصاة هندسية: متعددة السطحات	چەوی ئەندازەیی: فرە ڕووۆچکە
Face value	قيمة اسمية	ناوە بەها
Facies	سحنة. هيئة مميزة	ڕوخسار. دیمەنێکی جیاکەرەوە
Facilitation	تبسيط. تسهيل	ئاسانکاری. ئاسانکردن
Facility	سهولة	ئاسانی
Facing	ظهارة. تلبيس	ڕووپۆشین. ناوپۆشین
Facing sand	رمل الظهارة (يبطن به قالب الصب)	ڕووەلم (قالبی دارشتنی پێ ناوپۆش دەکرێت)

Facsimile	نسخة طبق الأصل	دانەیەکی دەقاودەق
Fact-finding committee	لجنة تقصى الحقائق	لیژنەی بەدواداچوونی ڕاستییەکان
Factice	مطاط صناعي	لاستیکی دەستکرد
Faction	فريق. حزب. فئة منشقة	دەستە. پارتی. کۆمەڵێکی جیاوەبوو
Factor	عامل	هۆکار
Factorage	عمولة. سمسرة	کارانە. کرێکار. دەڵاڵی
Factory cost	تكلفة الإنتاج	تێچووی بەرهەمهێنان
Factory prices	أسعار المصنع: أسعار السلع كما يبيعها المصنع مباشرة	نرخی کارگە: نرخی کاڵا. وەك کارگە ڕاستەوخۆ دەیفرۆشێت. بەنرخی کارگە
Factual	واقعي. حقيقي	ڕاستەکی. ڕاستەقینە
Fahlband	فهلبند: صخر معدني غني بالكبريتيدات	فەهلبەند: کانە کەڤرێکی فرە گۆگردیدە
Fahlore=tetrahedrite	فاهلور: خام رمادي رباعي التبلور يحوي النحاس والحديد والأنتيمون	فاهلۆر= چوارە هایدرایت: خاوێکی خۆڵەمێشیی چوارە بلوورێنە، مس و ئاسن و ئەنتیمۆنی تێدایە
Fehrenheit	فرنهيتي: مقيس بالمحرار الفرنهيتي	فەهرەنهایتی: بەگەرمیپێوی فەهرەنهایتی پێوراو
Fehrenheit scale	مقياس (فرنهيت): حيث درجة تجمد الماء ٣٢ ودرجة الغليان ٢١٢	پێوەری فەهرەنهایت: کە پلەی بەستنی ئاو ٣٢ و پلەی کوڵانی ٢١٢ یە.
Faience	صيني. خزف مزجج. وعاء من الصيني	کاشی (چینی). گڵجۆشێکی شووشێنراو. دەفرێکی کاشی
Faikes=fakes	حجر رملي صفائحي	لمەبەردی پەڕەکەیی
Fair uage	أجرة عادلة	کرێی گونجاو. کرێی داد پەروەرانە

Falciform	منجلي الشكل	داسی. داسەکی
Falling gradient	تدرج إنحداري	لێژە پلە بەندی
Fall of pressure	هبط الضغط	پەستان دابەزین
Fall of temperature	هبوط درجة الحرارة	پلەی گەرمی دابەزین
Falls	شلالات	تاڤگەکان
False	زائف. غير حقيقي (مصطنع)	ساختە. نارەسەن (دەستکرد)
False cleavage	تشقق كاذب	گەندەدرز. درزە درۆیینە
Family	مجموعة متجانسة. عائلة	کۆمەڵی چونیەك. خێزان
Family curve	منحني المجموعة: لبيان معدل انتاج الآبار المختلفة في منطقة واحدة	چەماوەی کۆمەڵە: بۆ دەرخستنی بەرهەمی بیرە جیاوازەکان لەناوچەیەکدا
Famp	شست صلصالي. حجر كلسي متحلل	بەردە قسڵی شییەوەبوو
Fan	مروحة	پانکە. باوەشێن. پەروانە
Fan casing	قفص المروحة. غلاف مشبك للمروحة	قەفەزی پەروانە. بەرگێکی تۆڕیی پەروانەکە
Fan cooling	تبريد بالمراوح	بە پانکە ساردکردنەوە
Fanglomerate	رصيص نهري مروحي: مواد متماسكة لم تتعرض شظاياها الصخرية للتأكل	رووبارە سفتۆکێکی پەروانەیی: ئەو ماددە پەیوەستانەن، کە تەڵەزمە بەردەکانیان دانەخوراون
Fan guard	وقاء المروحة. قفص المروحة	پارێزی پەروانە (پەروانە پارێز). قەفەزی پەروانە
Fanner	نفاخ. مروحة تهوية	فووکەرە. پانکەی هەواگۆڕکێ
Fann V.G (viscosity-gravity) meter	مقياس (فان) للكثافة والزوجة: ملزاج مكثافي لمعايرة طين الحفر	چڕی و لینجییپێوی (فان): چڕپێوە لینجییپێوێکە بۆ سەنگاندنی قوڕی هەڵکەندنەکە

Farm tractor fuel	وقود جرارات المزارع	سووتەمەنیی تراکتۆرەکانی کێڵگە
Fart	فارت. مزلق الزلاجات: مزيج من الشمع والقطران والبرافين	فارت. خزێنی خلیسکاوەکان: تێکەڵێکی مێوو قەتران و پارافینە
Fast	سريع. ثابت اللون	خێرا. رەنگ جێگیر
Fast-filtering	سريع الترشح	خێرا پاڵاوتن
Fast reaction	تفاعل سريع	کارلێکی خێرا
Fat	دهن (حيواني أو نباتي) شحم. دسم. مادة دهنية	رۆن (گیانەوەری یان رووەکی). پیو. بەز. ماددەی چەوری
Fat, animal	دهن حيواني	رۆنی ئاژەڵ
Fat clay	طين لدن. غضار	قوڕی گونجۆك. نەمە قوڕ
Fat hardening	تصليب أو إجماد الدهون	رەقکردن یان بەستنی رۆن
Fathogram	رسم العمق: سجل بياني بالعمق البحري المسجل بمسبار صدوري	قووڵیی کێشان: تۆمارێکی زانیاریی قووڵیی دەریاییەبە زایەڵە قووڵپێپێو تۆمارکراوە
Fathom	قامة: قياس بحري يساوي ٦ أقدام	بالا: پێوانەیەکی دەریاییە، یەکسانە بە ٦ پێ
Fathometer	معماق	قووڵپێپێو
Fatigue	تعب. كلال (المعدن)	ماندوویی. کەنەفتیی (کانزا)
Fatigue limit	حد الكلال	سنووری کەنەفتی
Fatigue resistance (or strength)	مقاومة الكلال	بەرهەڵستیی کەنەفتی
Fatigue strength	مناعة (مقاومة) الكلال	بەرگریی کەنەفتی
Fatigue, thermal	الكلال الحراري	گەرمە بەرگری
Fat oil	زيت دهني	رۆنێکی چەور
Fats	دهون. شحوم	رۆن. پیو
Fatty	دهني. شحمي	رۆنی. پێوی

Fatty acid	حامض دهني	ڕۆنە ترش
Fatty alcohol	كحول دهني	ڕۆنە كهول. كهولی ڕۆنی
Fatty oil	زيت دهني: دهن سائل في درجة الحرارة الإعتيادية	چەورە ڕۆن: چەوربیەكی شلە، لە پلەی گەرمیی ئاساییدا
Faure plate	صفيحة (فور): لوح المركم الرصاصي	دەپی (فۆر): دەپی باتریی قورقوشمین
Fauville system	طريقة (فوفيل): طريقة حفر تزال فيها الأنقاض بالماء أو في وسط مائي	ڕێگەی (فۆڤیل): ڕێگەیەكی هەڵكەندنە، داروپەردووەكەی بەئاو یان لەناوەندێكی ئاویدا لادەبرێت
F.B.P. (final boiling point)	نقطة الغليان النهائية	دوا پنتی كولاّن
F.C. (fixed carbon)	الكربون الثابت	كاربۆنی جێگیر
F.C.C (fluid catalytic cracking)	التكسير السائلي المحفز	شلە شكاندنی هاندراو
Feasibility	قابلية التنفيذ. الامكانية العملية	كردۆكی.توانستی كردۆكی
Feasible	قابل للتنفيذ	كردۆك
Feldspathic	فلسباري	فێڵدسپاری
Feldspathoid	شبيه بالفلسبار	شێوە فێڵدسپاری
Felsic	فليسباري سيليكاني	سیلیكۆفێڵدسپاری
Feldspar	فلسبار	فێڵسپار
Felspathization	تحول فلسباري	فێڵسپاراندن
Felt	لباد	لباد
Felt pipe coating	تغليف الأنابيب باللباد	لباد پۆشكردنی بۆرییەكان
Femic	فيمي: حاو الحديد والمغنيسيوم	فیمی: ئاسن و مەگنیسیۆمدار
Femic minerals	معادن تحوي الحديد والمغنيسيوم	كانە ئاسن و مەگنیسیۆمدارەكان

Fermentation	تخمر. تخمير	ترشان. ترشاندن
Fernico	فرنيكو: سبيكة من الحديد والنيكل والكلوبلت تتمدد كالزجاج	فێرنيكۆ: دارِشتەيەكی ئاسن و نيكلّ و كۆباڵتە، وەك شووشە دەكشێت
Ferreous = ferrous	حديدي: حاو الحديد أو مصنوع من الحديد	ئاسنی: ئاسندار يان لە ئاسن دروستكراو
Ferric	حديديك: حاو حديداً ثلاثي التكافؤ	ئاسنيك: ئاسنی سيانە هاوهێزی
Ferriferous	حاو أو منتج للحديد	ئاسندار يان ئاسن بەرهەمهێن
Ferrite	فيرايت: خام حديدي	فێرڕايت: خاوێكی ئاسنە
Ferro-allay	سبيكة حديدية	دارِشتەی ئاسن
Ferro-concrete	خرسانة مسلحة بالحديد	كۆنكريتی شيشبەند
Ferro-manganese	سبيكة المنغنيز والحديد (تحوي ٨٠٪ من المنغنيز)	دارِشتەی مەنگەنيز و ئاسن (٨٠٪) مەنگەنيزی تێدايە)
Ferro-nickel	سبيكة الحديد والنيكل (تحوي فوق ٢٠٪ من النيكل)	دارِشتەی ئاسن و نيكلّ (٣٠٪ زۆرتر نيكلی تێدايە)
Ferro-silicon	سبيكة الحديد والسليكون (تحوي ١٥٪ من السليكون)	دارِشتەی ئاسن و سيليكۆن (١٥٪ سيليكۆنی تێدايە)
Ferrous	حديدي: حاو الحديد أو مصنع من الحديد حديدوز: حاو حديداً ثنائي التكافؤ	ئاسنی: ئاسندار يان لەئاسن دروستكراو ئاسنۆز: ئاسنی دوانە هاوهێزيدار
Ferruginous	حديدي-أسمر محمر كصدأ الحديد	ئاسنی- بۆری سووربـاو، وەك ژەنگی ئاسن
Ferruginous sandstone	حجر رملي حديدي	لمەبەردی ئاسنی
Ferruginous water	مياه حديدية	ئاسناو
Fertilizer	سماد. مادة مخصبة	پەيين. ماددەيەكی پيتكار
Fertilizer, artificial	سماد إصطناعي	پەيينی دەستكرد

Fertilizer plant	معمل أسمدة	کارگەی پەیین
Fibre-glass	زجاج ليفي	ڕیشاڵە شووشە
Fibre-glass insulation	عزل بالزجاج الليفي	دابڕین بەڕیشاڵە شووشە
Fibre grease	شحم ليفي: شحم ليفي التكوين	ڕیشاڵە پیو: پیوی پێکهاتن ڕیشاڵی
Fickle	متقلب. غير ثابت	گۆڕۆك. ناجێگیر
Fictile	لدن. سهل التشكيل	گونجۆك. ئاسان
Filter	مرشح. جهاز ترشيح	پاڵێو. ئامێری پاڵاوتن
Filterability	قابلية الترشيح	توانستی پاڵێوران، پاڵاوتەنێتی
Filter aid	مساعد ترشيح	یاریدەدەری پاڵاوتن
Filter-bed	طبقة ترشيح	چینی پاڵاوتن
Filter, charcoal	مرشح بدقائق الفحم	پاڵێوی وردە خەڵوزدار
Filter cloth	قماش ترشيح	قوماشی پاڵاوتن
Filter discrimination	حساسية المرشح	هەستناکیی پاڵێو
Filtered	مرشح	پاڵاوتە، پاڵێوراو
Filter element	عنصر ترشيح	هێمانە (توخم)ی پاڵاوتن
Filter factor	عامل الترشح	هۆکاری پاڵاوتن
Filter funnel	دورق ترشيح (مخروطي الشكل)	کەمۆڵەی پاڵاوتن (قوچەکی)
Filter hood	غطاء المرشح	سەرپۆشی پاڵێو
Filter, horizontal tank	مرشح ذو خزان أفقي	پاڵێوی تەنکی ئاسۆییدار
Filtering	ترشيح	پاڵاوتن
Filtering basin	حوض ترشيح	مۆژی پاڵاوتن
Filtering cloth	نسيج (قماش) مرشح	کوتاڵ (قوماش)ی پاڵاوتن
Filter, Lopus	مرشح (لوبس)	پاڵێوی (لۆپەس)
Filter mesh (or network)	شبيكة ترشيح	تۆڕۆکەی پاڵاوتن
Filter paper	ورق ترشيح	کاغەزی پاڵاوتن

Filter plant	وحدة ترشيح	بەشی پالاْوتن
Filter press	مكبس (ضاغطة) ترشيح	پەستۆكی پالاْوتن
Filter pump	مضخة ترشيح: مضخة لتعجيل الترشيح بالتفريغ	ترومپای پالاْوتن: ترومپای خێراكردنی پالاْوتن بە والاْكردنەوە (بەتالْ كردنەوە)
Filter residue	مخلفات الترشيح	پاشەرۆكانی پالاْوتن
Filter run	مجري الترشيح	رووتی پالاْوتن
Filter sand	رمل الترشيح	لمی پالاْوتن
Filter screen	مصفاة أو شبكة ترشيح	پالێوك یان تۆری پالاْوتن
Filter siev	مصفاة أو منخل ترشيح	پالێوك یان بێژنگی پالاْوتن
Filter well	بئر ترشيح	بیری پالاْوتن
Filtrate	رشيح. رشاحة. راشح	پالاْوتی. پالێوراو. پالاْوتە
Filtration	ترشيح	پالاْوتن
Filtration rate	سرعة الترشيح	خێرایی پالاْوتن
Filtration, vacuum	ترشيح خوائي: ترشيح تحت التفريغ	بۆشە پالاْوتن: پالاْوتن لەژێر والاْكردندا
Filtrol	فلترول: طفل منصل تعالج به زيوت التزليق	فیلترۆلْ: قوڕی ڕەقهەلاْتوو، چارەسەری ڕۆنەكانی خزاندنی پێ دەكرێت
Finable	قابل للتكرير	پالاْوتەنی. پالاْوتەنۆك
Final	نهائي. أخير	كۆتایی. دوایین
Finance	مول	ڕسكا. دارابوو
Financial	مالي	دارایی
Financing	تمويل	داراكردن. پارەپێدان
Fine	دقيق	ورد
Fine coal	دقائق الفحم ـ فحم دقيق	وردە خەلْوز. خاكە خەلْوز
Fine crushing	سحق دقيق	وردهاڕین

Fine grained	دقيق الحبيبات	دەنکۆڵە ورد
Fine metal	فلز نقي	کانزای خاوێن
Fineness	دقة	وردی
Fine-pored	دقيق المسام	کونیلە ورد
Finer	منق. مكرر	خاوێنکەر. پاڵێو
Fines	دقائق الخام	وردەکانی خاو
Finer	اصبع ـ عرض اصبع (حوالي ٢سم) ـ طول اصبع (حوالي ١١,٥سم)	پە نجە ـ پانیی بە نجە (نزیکەی ٢سم)ـ درێژی پە نجە (نزیکەی ١١,٥سم)
Finer guard	واقية الأصابع	پە نجە پارێز
Fining	تنقية. تصفية	خاوێنکردن. پاڵاوتن
Fining coat	طلية تنسيم: طلية إنجاز بملاط ناعم	ڕووپۆشی نەرمکردن: ڕووپۆشێکی ڕاییکردن بە پنجێکی نەرم
Fining process	عملية التنقية	کردەی خاوێنکاری
Fireclay	طين حراري. صلصال ناري	ئاگرە قوڕ. گەرمەقوڕ
Fire-damp	غاز المناجم: مزيج من الميثان وهيدروكربونات أخرى	کانە گاز: تێکەڵێکی میثان و هایدرۆکاربۆنەکانی تر
Fire-damp detector	مكشاف غاز المناجم	گازی کانەکان دۆزەرەوە. کانە گاز دۆز
Fire furnace, natural gas	فرن يحمى بالغاز الطبيعي	کوورە (فرنێکە) بەگازی سروشتی گەرم دەکرێت
Fire-engine	مطفئة الحريق ـ سيارة إطفاء	ئاگرکوژێنەوە ـ ئۆتۆمۆبیلی ئاگرکوژاندنەوە
Fire escape	مخرج نجاة من الحريق ـ سلم النجاة من النيران	دەرچەی لەسووتان دەربازبوون ـ پەیژەی لەئاگر ڕزگاربوون
Fire extinction	إخماد الحريق. خمود الحريق	دامرکاندنەوەی ئاگر. دامرکانەوەی ئاگر

Fire foam	رغوة اطفاء الحرائق	کەفاوی ئاگر گوژاندنەوە
Fire ladder	سلم (إطفاء) الحريق	پەیژەی ئاگرکوژاندنەوە
Fireplace	موقد	ئاگردان
Fire-resistant	صامد للنار	بەرگەی ئاگرگر
Fire-resistant oil	زيت صامد للنار	رۆنێکی بەرگە گری ئاگر
Fire-resisting	مقاوم للنار. لايشتعل	بەرگەی ئاگر گر. نەسووت
Fire-retardant	معيق لإمتداد النار	کۆسپی رێی پەرەسەندنی ئاگر
Fire-stone	حجر ناري. حجر قداح	ئاگرەبەرد. بەردەئەستێ
Fire water	ماء (إطفاء) الحريق	ئاوی ئاگرکوژێنەوە
Firing	إشعال. اطلاق النار	داگیرساندن. ئاگر کەوتنەوە. ئاگرتێبەردان
Firkin	فيركن : مقياس سعة (يعادل ٩ غالونات تقريباً)	فیرکن : فراوانییێو (دەکاتە نزیکەی ٩ گالۆن)
Firm	ثابت. صامد	جێگیر. بەرگەگر
First	أول	یەکەم
First aid	اسعاف أولي	فریاکەوتنی سەرەتایی
First-aid kid	حقيبة الإسعاف الأولي	جانتای فریاکەوتنی سەرەتایی
First coat	طلية أولية	بۆیەکردنی سەرەتایی
First cut	مقتطع أولي	دابڕاوی سەرەتایی
Firsthand	مباشرة	ڕاستەوخۆ
First price	سعر الفتح	نرخی دەستپێکردن
First runnings	المستقطرات الأولى (في التقطير التجزيئي)	دڵۆپاوە سەرەتاییەکان (لەبەشە دڵۆپاندندا)
Fischer-Tropsch	طريقة فيشروتروپش : لتحضير البترول من الفحم	ڕێگەی فیشەروترۆپش : بۆ ئامادەکردنی پێترۆڵ لە خەڵووز
Fit	لائق. مناسب	شایستە. گونجاو

Fitful	متقطع. غير منتظم	پچڕپچڕ. ناڕێك
Fitness	لياقة	شايیستەیی. گونجاوی
Fix	ثبت. رسخ	جێگیری کرد. چەسپاندی
Fixation	تثبيت. ترسخ. معالجة لتثبيت الألوان	جێگیرکردن. چەسپاندن چارەسەربۆ چەسپاندنی ڕەنگەکان
Fixative	مثبت. مرسخ (اللون أو الصبغة)	جێگیرکەر. چەسپێن (ی ڕەنگ یان بۆیە)
Fixed	ثابت. راسخ	جێگیر. چەسپیو
Fixed air	هواء ثابت (حبيس)	هەوای جێگیر (قەتیس)
Fixed carbon	الكربون الثابت	کاربۆنی جێگیر
Fixed grease	شحم ثابت: لايتحلل بالحرارة	پیوی جێگیر: بەگەرمی شینابێتەوە
Fixed oils	زيوت نباتية ثابتة (لاتتحلل بالحرارة)	ڕۆنی ڕووەکیی جێگیر (بەگەرمی لێك هەڵناوەشێت)
Fixed bath	مغطس تثبيت	نقومگەی جێگیرکردن
Flame-black	سناج الشعائل	هێسی گڕەکان
Flame coloration	تلون اللهب	ڕەنگداربوونی گڕ
Flame cutter	مقطع باللهب	بەگڕبڕەوە
Flame cutting	قطع باللهب	بەگڕبڕینەوە
Flame-cutting machine	ماكنة القطع باللهب	مەکینەی بەگڕبڕینەوە
Flame damper	مضائل اللهب	گڕکزکەرە
Flameless	عديم اللهب	بێگڕ
Flame, oxidizing	لهب مؤكسد: مخروط اللهب الخارجي اللامضيئ في موقد (بنزن)	گڕی ئۆکسێن: قووچەکی گڕی ناڕوناك لەچرای (بەنزن)دا
Flame point	درجة الإلتهاب (الاشتعال)	پلەی گڕگرتن (داگیرسان)
Flame reducing	لهب مختزل	گڕی لێکەرەوە

Flame temperature	درجة الحرارة (القصوى) للهب	نزمترين پلەی گەرمیی گڕ
Flame test	اختبار اللهب: كشف عن وجود العنصر بتلون اللهب	تاقیکردنەوەی گڕ: دۆزینەوەی توخم بەڕەنگکردنی گڕ
Flame welding	لحام باللهب	بەگڕ لکاندن (لەحیم کردن)
Flaming	ملتهب	بلێسەدار
Flaming coal	فحم لهوب	خەڵووزی بلێسەدار
Flammability	إلتهابية. قابلية الالتهاب	بلێسەدارێتی. بلێسۆك
Flammability test (for aviation fules)	اختبار الالتهابية (لوقود الطيران)	تاقیکردنەوەی بلێسۆکی (ی سووتەمەنیی فڕۆکە)
Flammable	لهوب. سريع الإلتهاب	بلێسۆك. خێرا بلێسەکردوو
Flare (v.)	إتقد	داگیرسا. گڕی گرت
Flare (n.)	أتقاد	داگیرسان. گڕگرتن
Flare point	درجة الاتقاد. نقطة الالتهاب	پلەی داگیرسان. پنتی گڕگرتن
Flare-up	اندلاع اللهب	بلێسە سەندنی گڕ
Flash	وميض-بريق	بریسکانەوە
Flash-butt welding	لحام ومضي (بالتسخين القوسي)	بریسکەلەحیم (بەکەوانە گەرمکردن
Flash distillation	التقطير الومضي	بریسکە دڵۆپاندن
Flash-point	نقطة الوميض. درجة الوميض: درجة اشتعال البخار المنطلق	پنتی بریسکەدانەوە. پلەی بریسکەدانەوە: پلەی گڕگرتنی هەڵمی دەرپەڕیو
Flash-point apparatus	جهاز تعيين نقطة الوميض	ئامێری دیاریکردنی پنتی بریسکەدانەوە
Flash temperature	درجة حرارة الوميض	پلەی گەرمیی بریسکەدانەوە
Flash vaporization	التبخير الومضي	بریسکەهەڵماندن

Flash welding	اللحام الومضي (بالتسخين القوسي)	بریسکه لکان (بەکەوانە گەرمکردن)
Flash zone	منطقة الوميض	ناوچەی بریسکانەوە
Flask	قارورة. دورق	کەمۆڵە. پەشتو
Flat	مسطح. مستو	ڕووتەخت. تەخت
Flat-bottomed	مسطح القعر	بنك تەخت
Flint	صوان ـ حجر القداحة	بەردە ئەستێ ـ بەردەچەرخ
Float	طوف	سەرکەوتن. سەرئاوکەوتن
Floation	طفو. تعويم	سەرکەوتن. سەرئاوکەوتن
Floating platform	منصة (حفر) عائمة	سەکۆی (هەڵکەندن)ی سەرئاوکەوتە
Floating roof	سقف عائم (للخزان). سطح عائم	بنمیچی سەرئاوکەوتە (ی کۆگە). ڕووی سەرئاوکەوتە
Floating roof tank	صهريج عائم السطح	تەنکیی بنمیچ سەرئاوکەوتە
Floating tank, open-bottom	صهريج عائم مفتوح القاع	تەنکیی سەرئاوکەوتەی بنککراوە
Flocculant	عامل تدميج	هۆکاری یەکگرتن
Flocculating agent	مدمج: عامل تدمج الجسيمات الغروية المستعلقة لترسيبها	یەکخەرە: هۆکاری یەکگرتنی تەنۆکە ملّ گیرساوەکان، بۆ نیشاندنیان
Flocculation	تدمج. إندماج الدقائق المترسبة	یەکگرتن. یەکگرتنی وردیلە نیشتووەکان
Floccules	تدفة. جسيمة مدمجة	پرتکە. تەنۆکەی یەکگرتە
Flocculent	نديف. راسب ندفي التدمج	کولوو. نیشتەیەکی کولووە یەکگرتن
Flocculus	ندفة. كبابة ملبدة	کولووی پەستێوراو
Flock=floc	ندفة. كبابة ملبدة	کولووی پەستێوراو
Flock point	نقطة التندف	پنتی پەستێوران

Floe	طافية جليدية	سەهۆڵە سەرئاوکەوتە
Flood	فيضان	لافاو
Flooded well	بئر مغمورة	بیرێکی پڕەوە (کوێرەوە)بوو
Floodgate	بوابة ضبط التدفق	دەروازەی دەرپەڕین دابینکردن
Floodlight	ضوء غامر (لايرسل ظلالاً)	پڕە ڕووناکی (بێ سێبەر)
Flood lubrication	تزييت بالغمر. تزليق غمري	نوقمە چەورکردن. نوقمە خزاندن
Flora	فلورا. مجموعة النبات: نباتات إقليم (أوزمن) معين - المحتوى النباتي لأحافير الطبقة	فلۆرا. کۆمەڵە ڕووەك: ڕووەکەکانی دەڤەر (ناوچە)، یان ڕۆژگارێکی دیاریکراوی ناوەڕۆك دیاریکراوی بەردینەی چینێك
Floridin	فلوريدين: تراب منصل (يزيل اللون)	فلۆریدین: خۆڵێکی چوێنەرەوە (ڕەنگبەر)
Florizone	منطقة أحافير نباتية	ناوچەی ڕووەکە بەردینە
Flotability	الطفوية. إمكانية الطفو	سەرکەوتەیی (سەرکەوتۆکی). سەرئاوکەوتەیی
Flotation	طفو. تعويم. تركيز خام معدني بالتعويم	سەرکەوتن. سەرخستن. چڕکردنەوەی خاوێکی کانزایی، بەسەرخستن
Flots	طبقات	چینەکان
Flowage	تدفق	دەرپەڕین
Flower of sulphur	زهر الكبريت	گوڵی گۆگرد. گوڵە گۆگرد
Flowing pressure	ضغط التدفق	پەستانی دەرپەڕین
Flowing well	بئر متدفقة: بالضغط الذاتي (الطبيعي)	بیر دەرپەڕیو (هەڵقوڵیو) بە پەستانی خۆیی (سروشتی)

Flow line	خط التدفق: خط التدفق من بئر النفط إلى صهريج التخزين	هێڵی دەرپەڕین: هێڵی دەرپەڕین لە بیرە نەوتەکەوە بۆ تەنکیی کۆکردنەوە
Flow line manifold	مشعب خطوط التدفق	کونگەی هێڵەکانی دەرپەڕین
Flow lines	خطوط التصبب: عند تجاوز حد المرونة	هێڵەکانی لێڕژان: لەکاتی لەسنوری لینجی تێپەریندا
Flowmeter	مقياس التدفق	دەرپەڕینپێو
Flow point	نقطة التسيل	پنتی شلەوەبوون
Flow rate	معدل التدفق	تێکڕای دەرپەڕین
Flow recorder	مسجل التدفق	دەرپەڕین تۆمارکەرە
Flow regulator	منظم الدفق	دەرپەڕین ڕێکخەرە
Flow, uniform	دفق منتظم	ڕێکوپێك دەرپەڕین
Flow value	درجة الانسياب. قيمة الدفق	پلەی ڕەوین. دەرپەڕینەبەها
Flow valve	صمام الدفق	دەمەوانەی دەرپەڕین
Flow well head pressure	ضغط فوهة البئر أثناء الجريان	پەستانی دەمی بیر لەکاتی ڕۆیشتندا
Flue	مدخنة. مصرف للغازات. مسرب اللهب	دووکەڵکێش. گازڕێژ. گڕکێش
Fluid	مائع. سيال. سائل. سائب	شلۆك. ڕەویو. شل. بەرەڵا
Fluidal structure	بنية إنسيابية	ڕەویوە پێکهات
Fluid-cooled	مبرد بالسوائل	بەشل ساردکراوە
Fluid, damping	سائل التخميد	شلی دامرکاندنەوە
Fluid, de-icing	مائع إزالة الجليد	شلۆکی سەهۆڵ لابردن
Fluid density	كثافة السائل	چڕیی شل
Fluid extinguishing	سائل إطفاء	شلی کوژاندنەوە
Fluidimeter	مسياب: مقياس السيوبة أو الميوعة	ڕەوینپێو: پێوەری ڕەوین یان شلۆکی
Fluidity	سيوبة. سيولة. ميوعة	ڕەویوی. شلێتی. شلۆکی

Fluid saturation method	طريقة الاشباع بالموائع: قياس مسامية العينة المجففة بإشباعها	ڕێگەی شلۆکە تێرکردن: ڕێگەی پێوانی کونیلە دارێتی نموونەیەکی وشککراوە، بەتێرە کیرۆسینکردنی
Fluid, shock absorber	سائل مخمر الصدمات	شلی پێکداکەوتنمژە (دامرکێن)
Fluid, transmission	سائل نقل الحركة	شلی جووڵە گواستنەوە
Fluorine	فلورين: مركب فيري هيدروكربوني	فلۆرین: فیرە ئاوێتەیەکی هایدرۆکاربۆنی
Fluoresce (v.)	تفلور. ألق	بریسکەدانەوە. بریسکایەوە
Fluorescent	فلوري	بریسکەدار
Fluorescent indicator	كاشف فلوري	دۆزەرە (ناسەرەوە)ی بریسکەدار
Fluoride	فلوريد	فلۆرید
Fluorinate	فلور: عالج بالفلور	فلۆراندی: بەفلۆرچارەی کرد
Fluorine (F)	فلور: عنصر غازي رمزه (F)	فلۆر: گازە توخمێکە، هێماکەی (F)ە
Fluorite	فلوريت: فلوريد الكلسيوم. حجر فلوري	فلۆرایت: فلۆریدی کالسیۆم. فلۆرەبەردێکە
Flurometer = fluormeter	مقياس الفلور: مقياس تحديد الجرعة الحجمية من الفلور	فلۆرپێو: پێوەری دیاریکردنی قەبارە ژەمی فلۆرە
Fluorolog	سجل الكشف الفلوري: عن وجود خام النفط في أثناء عمليات الحفر	تۆمارگەی فلۆرە ناسینەوە: لەبوونی نەوتی خاولەکاتی هەڵکەندنەکاندا
Fluoroscope	فلوروسكوب. مكشاف الفلورية	فلۆربین: فلۆردۆز
Fluorospar = fluorite	فلورسبار. فلوريت فلوريد الكلسيوم البلوري	فلۆرۆسپار. فلۆریت. فلۆریدی کالسیۆمی بلوری
Fluvial = fluviatile	نهري. خاص بالأنهر	ڕوباری. تایبەت بەڕوبارەکان

Fluriatile deposits	رواسب نهرية (في مجرى النهر)	ڕوباره نیشتەکان (لەڕێڕەوی ڕوباردا)
Fluvioglacial	نهر جليدي	بەستۆکە ڕوبار
Fluviomarine	نهري تجري	ڕوبارۆدەریایی
Fluxed	مصهر. مسيل	شلکراوە. شلەوەبوو
Flux hopper	قادوس محلول التنظيف	دۆلکەی گیراوەی پاککردنەوە
Fluxing agent	عامل صهر	هۆکاری شلکردنەوە
Fluxion	جريان. تدفق	ڕەوین. دەرپەڕین
Fluxmeter	مقياس الدفق المغنطيسي	دەرپەڕینپێوی موگناتیسی
Flux oil	زيت لتطرية القار أو الاسفلت	ڕۆنی تەڕکردنی قیر یان ئیسفەلْت
Flay away oil	زيت طيار	ڕۆنی فڕۆك
Flying	طيار	فڕۆك، فڕیو
Fly-over	طريق فوقي: طريق أو معبر فوق طريق آخر	بەرزەڕێ: ڕێگا یان گوزەرێك لەسەر ڕێگایەکی تر
Fly-over junction	ملتقى طريقين مختلفي المستوي	یەکتربڕی دووڕێگای ناهاوئاست
Foam breaker	مانع الترغي	کەفبڕە
Floam chamber	حيز الرغاوة: فوق صهريج الزيت	کەلێنی کەف: لەسەر تەنکیی نەوت
Foam depressant	خافض الرغوة. مانع الترغي	کەفکەمکەرە. کەفنەهێڵ
Foamed concrete = cellular concrete	خرسانة رغوية. خرسانة خلوية	کەفەکۆنکرێت. خانە کۆنکرێت
Foam extinguisher	مطفأة رغوية	کەفە ئاگرکوژێنەوە
Foam glass	زجاج رغوي	شووشەی کەفدار. کەفەشووشە
Foaming	إزغاء. ترغية	کەفکردن
Foaming agent	عامل إرغاء	هۆکاری کەفکردن. کەفپێکە
Foaming inhibitor	مانع الرغوة	کەفبڕە. کەفوەستێن

Foamite	فومايت. رغوة مضادة للحريق	فۆمایت. کەفی دژە سووتان
Foamless	لارغوي. عديم الزبد	بێکەف. کەفنەکەرە
Foam rubber	مطاط رغوي	کەفەلاستیك. لاستیکی کەفدار
Foamy	مكسو بالرغوة. مزبد	کەفپۆش. کەفچێن
Focal	بؤري	تیشکۆیی
Focal distance	بعد بؤري	دووریی تیشکۆیی. تیشکۆ دووری
Focal length	بعد بؤري	دوورە تیشکۆ
Focal plane	المستوى البؤري	تیشکۆ ئاست
Focal point	نقطة البؤرة. النقطة الحساسة	پنتی تیشکۆ. پنتی هەستناك
Focal temperature	درجة حرارة البؤرة	پلەی گەرمیی تیشکۆیی
Focus	بؤرة. ضبط بؤري	تیشکۆ. تیشکۆ ڕێکخستن
Focusing	تركيز بؤري	تیشکۆ چڕکردنەوە
Focus(s)ed	مركز في بؤرة	لەتیشکۆداچڕکراوە
Fog	ضباب	تەم
Fog-bound	معاق (عن الإبحار) بسبب الضباب	پەککەوتە (لەدەریاوانی) بەهۆی تەمەوە
Fog formation	تكون الضباب	تەم پەیدابوون
Fog light = fog lamp	ضوء الضباب = مصباح الضباب	ڕووناکیی تەم = چرای تەم
Foliaceous	ورقي الشكل	پەڕەکەیی
Foliated	ذوتكوين صفائحي	پەڕەکەدار
Foliated structure	بنية صفائحية	پێکهاتە پەڕەکەیی
Foliation	تورق	پەڕەکەداربوون
Folium	طبقة رقيقة	توێژاڵ. چینێکی تەنك

Fool-proof	مأمون الاستعمال. لايعطل	دڵنیا بەکارهێنراو. پەکنەکەوتە
Fool's gold	كبريتيد الحديد أو النحاس: معدن يشبه الذهب.	گۆگردیدی ئاسن یان مس: کانزایەکە لە زێڕ دەچێت.
Foot	قدم ـ قاعدة. طرف سفلي	پێ ـ بنك. پەلی خوارەوە
Footage	القدمية ـ الأجرة لكل قدم	پێیانە ـ کرێی هەرپێیەك
Foot brake	مكبح قدمي	ڕاگرەی پێیەکی
Footbridge	جسر (أو قنطرة المشاة)	پردی پیادە
Foot-candle	قدم شمعة: وحدة قياس شدة الإضاءة	پێ مۆم: ئەندازەی پێوانەی تینی ڕووناکی
Foothill	تل سفحي	دامێنەگرد، قەدپاڵەگرد
Foothold	موطئ قدم	شوێنپێ
Footing	أساس. قاعدة	بنچینە. بنك
Foot oil = foots oil	زيت القاع	ڕۆنی بنك
Foot-operated	يشغل بالقدم	بە پێ ئیشپێکردوو
Footpath	ممر المنشأة	پێڕەو، پێڕۆ
Foot press	مكبس قدمي	پەستێوی پێیەکی
Footway = sidewalk	محر المشاة. رصيف	پیادەڕێ. شۆستە
Forge	كور الحدادة	کورەی ئاسنگەری
Forgeable	قابل التشكيل (بالحرارة والتطريق)	شێوەگرۆك (بەگەرمی و پیاکێشان)
Forged iron	حديد مشكل بالتطريق	ئاسنی بەچەکوشکاری شێوەگرتوو
Forge scale	حرشفه التطريق: قشرة من أوكسيد الحديد) تغطي الحديد أثناء التشكيل	پوولەکەی کوتانەوە: توێکلێکی ئۆکسیدی ئاسن)ە، کە لەکاتی شێوەگریدا ئاسنەکە دادەپۆشێت.
Forge welding	لحام بالحرارة والتطريق	لکاندن بەگەرمی و کوتاندنەوە

Forging	حدادة. التشكيل بالحرارة والتطريق	ئاسنگەری. شێوەگری بەگەرمی و کوتاندنەوە
Forging billet	كتلة حديدية معدة للتشكيل	تۆپەڵە ئاسنێکی بۆ شێوە گری ئامادەکراو
Forging die	قالب التشكيل	قاڵبی شێوەگری
Forging machine	مكنة تشكيل بالطريق أو الكبس	مەکینەی شێوەگری بە کوتاندنەوە یان پەستاوتن
Forging	مكبس تشكيل	پەستێوی شێوەگری
Formaldehyde	فورملديهايد	فۆرماڵدیهاید
Formaline	فورمالين: محلول ٤٪ فورمليهايد والماء	فۆرمالین: گیراوەی ٤٪ فۆرماڵدیهاید و ئاو
Formate	فورمات: ملح حامض الفورميك	فۆرمات: خوێی ترشی فۆرمیك
Formation	تكوين. تكون	پێکهێنان. پێکهاتن
Formation sample	عينة (من) التكوين	نموونەیەکی پێکهاتەکە
Formation tester	مخبار التكوينات	تاقیکەرەوەی پێکهاتەکان
Formation testing	إختبار التكوينات	تاقیکردنەوەی پێکهاتەکان
Formation volume factor	معامل التكوين الحجمي: نسبة حجم من المنتج النهائي الى حجم الخام اللازم لإنتاجه	هاوکۆلکەی پێکهاتنی قەبارەیی: ڕێژەی قەبارەی دوابەرهەم بۆ قەبارەی خاوی پێویست بۆ بەرهەمهێنانی
Formation water	مياه التكوينات	ئاوی پێکهاتەکان
Formative	مكون	پێکهێن
Formic acid	حامض الفورميك. حامض النمل	ترشی فۆرمیك. ترشی مێرووله
Forming	تكوين. تشكيل	پێکهێنان. شێوەگری
Forming die	قالب تشكيل	قاڵبی شێوەگری

Forming process	عملية تشكيل الصفائح (في مركم رصاصي)	کردەی شێوەگریی پەڕەکان (لەباترییەکی قورقوشمیندا)
Form oil	زيت قوالب السبك	رۆنی قاڵبەکانی داڕشتن
Formula	صيغة (التركيب الكيمياوي) ـ معادلة ـ عبارة اصطلاحية	شێوگی پێکهاتنی کیمیایی ـ هاوکێشە ـ گوزارشتێکی زاراوەیی
Formula, basic	صيغة أساسية	شێوگی بنچینەیی
Formula, empirical	صيغة اختبارية أو تجريبية	شێوگی تاقیکردنەوەیی یان ئەزموونی
Formula, molecular	صيغة جزيئية	شێوگی گەردی
Formula, structural	صيغة تركيبية	شێوگی پێکهاتن
Formulation	صياغة	داڕشتن
Formula weight	الوزن الصيغي : الوزن الجزئي بالغرامات	کێشی شێوگی : کێشی گەردی بەگرام
Formwork	قالب موقت (لصب الاسمنت)	قاڵبی کاتی (بۆ داڕشتنی چیمەنتۆ)
Formyl group	مجموعة الفورميل. جذر حامض الفورميك	کۆمەڵەی فورمیل. ڕەگی ترشی فۆرمیك
Fortify (v.)	حصن ـ قوي ـ زاد نسبة الكحول في	پتەوی کرد ـ بەهێزی کرد ـ ڕێژەی کهولی زیادکرد لە
Fortin’s barometer	بارومتر (فورتن)	بارۆمەتری (فۆرتن)
Fossil	أحفورة. مستحجرة عضوية	بەردیو. بەردیوێکی ئەندامی
Fossilate = fossilize	تحجر. استحجر	بەردی. بووە بەرد
Fossil density	كثافة الحفريات : عددها في وحدة المساحة	چڕیی بەردیو : ژمارەیان لەئەندازەیەکی ڕووبەردا
Fossil fuel	وقود أحفري	سووتەمەنی بەردیو (بەردوە سووتەمەنی)

Fossiliferous	حاد الأحافير. حاد بقايا متحجرة	بەردیودار
Fossilism	علم الأحافير	بەردینەزانی. بەردیوزانی
Fossilization	إستحجار. تحجر بقايا الأحياء الدفينة	بەردێن. بەرداندنی پاشماوەی زیندەوەرە نێژراوەکان
Fossilize	إستحجر. تحجر. بحث عن الأحافير	بەردا. بووبەبەرد. بەدوای بەردینەدا گەرا
Fossil oil	زيت الأحافير: اسم قديم للنفط	ڕۆنبەردینە: کۆنە ناوێکی نەوتە
Fossilology	علم الأحافير	بەردینەزانی
Foul	فاسد. ملوث	ناخاوێن. پیسبوو
Foul air flue	مصرف الهواء الملوث	هەوای پیس دەرکەرە
Fouling	توسيخ	پیسکردن
Fouling factor	عامل توسخ	هۆکاری پیسکردن
Foul main	الأنبوب الرئيسي للغاز غير المنقى: الموصل الى وحدة التنقية	بۆریی سەرەکیی گازی خاوێننەکراو: کەدەگاتە بەشی خاوێنکردن
Found (v.)	أسس. أنشأ ـ سبك	دایمەزراند. بنیاتی نا ـ داڕشتن
Foundation	أساس. قاعدة	بنچینە. بنەما
Founding	تأسيس. سباكة	دامەزراندن. داڕشتن
Founding furnace	فرن الصهر	کوورەی (فڕنی) شلکردنەوە
Founding coke	فحم المسبك	خەڵوزی داڕشتن
Founding slag	خبث المصهر	کۆزەری شلکردنەوە
Fountain	نافورة. ينبوع	فوارە. سەرچاوە
Fountairhead	منبع. مصدر اساسي	سەرچاوە. بنچینەی سەرەکی

Fourble = forble	رباعي جزع الحفر : أربعة أمثال طول جزع الحفر	چواره بەژنی (قووڵی) هەڵکەندن : چوار ئەوەندەی درێژیی قووڵیی هەڵکەندن
Four-engine	رباعي المحركات	چوار بزوێن
Fourfold	أربعة أضعاف	چوار ئەوەندە
Four- ply	رباعي الرقائق أو الطيات	چوار توێژاڵ یان لۆچ
Four-seater	رباعي المقاعد	چوار کورسی (شوێن)
Four-speed gear	مجموعة تروس رباعية السرعات	کۆمەڵە قەڵغانێکی چوارخێرایی
Four-step plan	خطة رباعية المراحل	نەخشەیەکی چوار قۆناغ
Four-strake cycle	دورةرباعية الأشواط	خولێکۆ چوار هەنگاو
Freezing point	نقطة التجمد	پنتی بەستن
Frac	جزء. جزء مقتطع	بەش. بەشێکی دابڕاو
Fraction	جزء. جزء بترولي	بەش. بەشە پێترۆڵێك
Fractional	تجزيئي	بەشەکی
Fractional analysis	التحليل التجزئي	بەشە شیکاری. شیکردنەوەی بەشەکی
Fractional combustion	إحتراق جزئي	بەشە سووتان
Fractional condensation	تكثيف جزئي	بەشە خەستکردنەوە
Fractional crystallization	التبلور الجزئي	بەشە بلوراندن
Fractional distillation	تقطير تجزيئي	بەشە دڵۆپاندن
Fractionalize (v.)	جزأ	بەشی کرد
Fractional precipitation	ترسيب تجزئي	بەشە نیشاندن
Fractionate (v.)	جزأ (بالتقطير التجزيئي)	بەشی کرد (بەبەشەدڵۆپاندن)
Fractionating column	عمود مجزئ	ستوونی بەشکەر

Fractionating tower	برج تجزئة	کەلوی بەشکردن
Fractionators	مجزئ. برج التجزئة. عمود التجزئة	بەشکەرە. کەلوی بەشکردن. ستوونی بەشکردن
Fractionators-absorber	مجزئ ماس. برج امتصاص وتجزئة	بەشکەرەی مژۆك. کەلوی مژین و بەشکردن
Fractionators reflux accumulator	مجمع السائل المعاد الى المجزئ	کۆکەرەوەی شلە گەڕێنراوەکە بۆ بەشکەرە
Fractionators stripper	منصل مصاص. برج استنصال وتجزئة	هەڵکێشی (دەرهێنی) مژۆك. کەلوی هەڵکێشان (دەرهێنان) و بەشکردن
Fraction, heavy	الجزء الثقيل	بەشی قورس
Fraction, high-boiling	جزء عالي نقطة الغليان	بەشی پلەی کوڵان بەرز
Fraction, intermediate	جزء وسطي: بين منتجات التقطير	بەشی مامناوەندی: لەنێوان بەرهەمەکانی دڵۆپاندن
Fraction, light	الجزء الخفيف	بەشی سووك
Fraction, low-boiling	جزء خفيض نقطة الغليان	بەشی پلەی کوڵان نزم
Fracture	كسر. صرع	شکان. درز
Fracture cleavage	تشقق صرعي	شکانە درز
Fracture line	خط الإنكسار. خط الصدع	هێڵی شکان. هێڵی درزبردن
Fragile	هش. سهل الإنكسار	ناسك. ئاسان شکاو
Fragility	سهولة المكسير	ئاسان شکان
Fragment	شظية	تەڵەزم
Fragmental deposits	رواسب فتاتية	تەڵەزمەنیشتو
Fragmental rocks	صخور فتاتية	تەڵەزمە کەڤر
Fragmentation	تفتت	وردبوون
Fragrance	رائحة زكية	بۆنی خۆش
Fragrant oil	زيت عطر	ڕۆن (نەوتی) بۆندار
Frangibility	سهولة الإنكسار	ئاسان شکان.ناسکی

Frangible	قابل للكسر	شكستەنی. شكۆك
Frasch process	طريقة (فراش): لإستخراج الكبريت الطبيعي	ڕێگەی (فراش): بۆ دەرهێنانی گۆگردی سروشتی
Free acid	حامض طليق: قادر على التفاعل	ترشی ڕەها: دەتوانێت كارلێك بكات
Free fall	سقوط طليق. سقوط ذاتي	بەربوونەوەی ڕەها. لەخۆوە بەربوونەوە
Free radical	جذر حر	ڕەگی ڕەها
Free state	وجود حر	بوونی ڕەها
Free sulphur	كبريت طليق: غير متحد بمواد آخرى	گۆگردی ڕەها: لەگەڵ ماددەی تر یەكنەگرتوو
Freeze (v.)	جمد. تجميد	بەستاندی. بەستی
Freezing	تجميد. تجمد	بەستاندن. بەستن
Freezing inhibitor	مغطس تجميد	نقومگەی بەستن
Freezing point	نقطة التجمد	پنتی بەستن
Freezing range	مدي التجمد	بواری بەستن
Freezing resistance	مقاومة التجمد	بەرگریی بەستن
Freon	فريون: مركب عضوي، يستعمل كسائل تبريد	فریۆن: ئاوێتەیەكی ئەندامییە، وەك شلی ساردكردنەوە و بەستن بەكاردێت
Fresh	طازج. جديد. عذب	تازە. نوێ. سازگار
Freshen (v.)	أزال الملوحة	سوێری لابرد
Freshening	إزالة الملوحة	سوێری لابردن
Fresh oil	زيت طازج. نفط حديث الاستخراج	ڕۆنی تازە. نەوتی تازە دەرهێنراو
Fresh water	ماء عذب (غير مالح)	ئاوی سازگار (بێ خوێ)
Fret (v.)	بلي. تآكل بالحك	سواو. بەلێكخشان داخوراو

Friability	هشاشة. سهولة التفتت	ناسكی. ئاسان وردبوو
Friction	احتكاك	لێکخشان
Friedel-Crafts reaction	تفاعل فريدل ـ كرافتس	کارلێکی فریدڵ ـ کرافتس
Froth	زبد. رغوة	کەفەڵووکە. کەف
Frother	مرغ. عامل إرغاء	کەفپێکەرە. هۆکاری کەفکردن
Froth flotation	طفو الرغوة	کەف سەرکەوتن
Fuel	وقود	سووتەمەنی
Fuel-air mixture	مزيج الوقود بالهواء	تێکەڵی سووتەمەنی و هەوا
Fuel-air ratios	نسبة الوقود الى الهواء (في مزيج الاحتراق)	ڕێژەی سووتەمەنی بۆ هەوا (لەتێکەڵەی سووتاندا)
Fuel, bituminous	وقود بيتيوميني أو قيري	سووتەمەنیی بیتیومینی یان قیری
Fuel briquette	قالَب وقود: من الفحم الحجري	قاڵبی سووتەمەنیی: لە بەردەخەڵووز
Fuel, bunker	وقود السفن	سووتەمەنیی پاپۆڕ
Fuel calorimeter	مسعر وقود	گەرمۆکە پێوی سووتەمەنی
Fuel cell	غلفانية تعمل بالوقود	سووتەمەنییەخانە: خانەی گەلڤانیی بەسووتەمەنی کارکردو
Fuel composition	تركيب الوقود	پێکهاتەی سووتەمەنی
Fuel detonation	تفجر الوقود: الاضطرام الفوري للوقود	تەقینەوەی سووتەمەنی: یەکسەر گڕگرتنی سووتەمەنی
Fuel, diesel	وقود الديزل	سووتەمەنیی دیزڵ
Fuel dilution	تخفيف الوقود	ڕوونکردنەوەی سووتەمەنی
Fuel discharge	تفريغ الوقود	بەتاڵکردنی سووتەمەنی
Fuel distributor	موزع الوقود	سووتەمەنی دابەشکەرە

Fuel dope	إضافة لمعالجة الوقود	خستنه سەر بۆ چارەسەری سووتەمەنی
Fuel dump valve	صمام افراغ الوقود	دەمەوانەی بەتاڵكردنی سووتەمەنی
Fuel dfficiency	كفاية الوقود	توانستی (شاییستەیی) سووتەمەنی
Fuel, excess	وقود فائض	سووتەمەنیی زیادە
Fuel filter	مرشح الوقود	سووتەمەنیپاڵێو
Fuel gas	غاز الوقود	گازی سووتەمەنی
Fuel, gaseous	وقود غازي	گازە سووتەمەنی
Fuel gauge = fuel gage	مقياس (مستوى) الوقود. دليل مستوي الوقود	پێوەری (ئاستی) سووتەمەنی نیشانەی ئاستی سووتەمەنی
Fuel, jet	وقود الطائرات النفاثة	سووتەمەنیی فڕۆكەی جێت
Fuel line	أنبوب الوقود	بۆریی سووتەمەنیی
Fuel oil	زيت الوقود. (مازوت)	ڕۆنی سووتەمەنی. (مازۆت)
Fuel oil delivary meter	مقياس زيت الوقود المنصرف	ڕۆنی سووتەمەنیی ڕۆیشتوپێو
Fuel oil, doestic	زيت الوقود المنزلي. (مازوت منزلي)	ڕۆنسووتەمەنیی ماڵی. (مازۆتی ماڵی)
Fuel oil, heavy	زيت وقود ثقيل. مازوت ثقيل	ڕۆنسووتەمەنیی قورس. مازۆتی قورس
Fuel ratio	نسبة (قدرة) الوقود. غيار الوقود: القدرة الإحرارية للوقود بالنسبة الى وقود عياري	پێوانەی سووتەمەنی: توانستی گەرمیگەیاندنی سووتەمەنی لەچاو هی سووتەمەنیی پێوانەییدا
Fuel, reference	وقود مقارنة	بەراوردە سووتەمەنی
Fuel regulating needle	إبرة (أو منقاط) تعيير الوقود	دەرزی (یان دڵۆپێنی) پێوانەی سووتەمەنی
Fuel. Solid	وقود صلب	سووتەمەنیی ڕەق

Fuel station	محطة وقود. محطة بنزين	بنکەی سووتەمەنی. بەنزینخانە
Fuel-sulpher content	المحتوي الكبريتي للوقود	گۆگردە ناوەرۆکی سووتەمەنی
Fuel supply line	خط الامداد بالوقود	هێڵی سووتەمەنی پێدان
Fuel tank	خزان وقود	تەنکیی سووتەمەنی
Fuel truck	سيارة صهريج لنقل الوقود	تەنکەری سووتەمەنی گوێزەرەوە
Fuel value	قيمة الوقود (الحرارية)	سووتەمەنییە بەها (ی گەرمی)
Fugacity	سرعة التلاشي	خێرایی چوونەوە (کاڵبوونەوە)
Fugitive dyes	أصباغ حائلة: غير ثابتة	بۆیەی چووەوە: ناجێگیر
Fugitive oil	زيت آبق	ڕۆنی ناجێگیر
Fugitometer	مقياس الحؤولية: مقياس صمود اللون المرسخ للشمس	چوونەوەپێو: پێوەری خۆراگریی ڕەنگی دراوە بەرخۆر
Full annealing	تلدين تام	تەواو گونجاندن. تەواوگونجۆکی
Full range crude	زيت خام كامل المدى	نەوتی خاوی بوار تەواو
Fulminate	فلمنات: ملح حامض الفلمنيك	فولینات: خوێی ترشی فولینیك
Fulminate of mercury	فلمنات الزئبق: مادة تنفجر بالدق	فولیناتی جیوە: ماددەیەکی بەکوتاندنەوە تەقاوەیە
Fulminating oil	زيت متفجر. نتر وغليسرين	ڕۆنی تەقاوە. نیترۆگلیسرین
Fulminic acid HC:NO	حامض الفلمينيك	ترشی فولینیك
Fumaroles	فيومارول. داخنة: منفذ بريكاني صغير	فیومارۆڵ. دوکەڵکەرە: دەرچەیەکی گڕکانی
Fume	دخان ـ بخار	دوکەڵ = هەڵم

Fuming	مدخن. داخن	دوكەڵدار
Fuming acid	حامض مدخن	ترشی دوكەڵدار
Fuming sulphuric acid	حامض الكبريتيك الداخن	ترشی گۆگردیكی دووكەڵدار
Furfural= furfurol (or furforaldehyde)	فرفورال: ألديهيد سائل	فرفوراڵ: ئەڵدیهایدی شل
Furfural extraction plant	وحدة استخلاص بافورفورال	بەشی لێدەرهێنان بەفورفوراڵ
Furfural refining	تكرير بالفورفورال	بەفورفوراڵ پارزنێن (پالاوتن)
Furlong	فيرلونج: قياس للطول في النظام الا نجليزي يساوي ثمن ميل	فیرلونگ: پێوەرێكی درێژییە لەسیستمی ئینگلیزیدا كە دەكاتە هەشتیەكە میلێك
Furnace	فرن. تنور	فرن. كوورە
Furnace, annealing	فرن التلدين	فڕنی گونجاندن
Furnace black= carbon black	سناج الأفران. أسود الكربون	تەنیی فڕن. ڕەشی كاربۆن
Furnace coke	كوك الأفران.	كۆكی فڕن
Furnace distillate	قطارة (تسخين) الأفران. زيت الأفران	دلۆپاوی (دلۆپێنراوی) ـ گەرمكردنی ـ فڕن. ڕۆنی فڕن
Furnace flue	مدخنة الفرن	دوكەڵكێشی فڕن
Furnace fuel oil	زيت وقود الأفران	ڕۆنی سووتەمەنی فڕن
Furnace hoist	مرفاع الفرن (لرفع الخامات الى منصة الفرن	فڕن بەرزكەرەوە (بۆ بەرزكردنەوەی خاوەكان، بۆ سەكۆی فڕن)
Furnace lining	بطانة الفرن	ناوپۆشی فڕن
Furnace oil	زيت الأفران. زيت التدفئة	ڕۆنی فڕن. ڕۆنی گەمكردنەوە
Furnace, open-hearth	فرن المجمرة المكشوفة	فڕنی ئاگردانی كراوە
Furnace slag	خبث الأفران	كۆزەری فڕن
Furnace stack	مدخنة الفرن	دووكەڵكێشی فڕن

Furnace stack breeching	وصلة مدخنة الفرن	پارچەی دووکەڵکێشی فڕن
Furol (fuel and road oils)	فيورول: مزيج من زيوت الوقود وقار الطرق	فیورۆڵ: تێکەڵێکی ڕۆنی سووتەمەنی و قیری جادە
Furol viscosity	لزوجة الفيورول	لینجیی فیورۆڵ
Furred	مقرى. مغطى بترسبات كلسية	قیرپۆش. بەنیشتەی کلسی دا پۆشراو
Furring	قرة: ترسبات كلسية في داخل الأنابيب أو المراجل	نیشتۆك: نیشتە کلسییەکانی ناو بۆری یان مە نجەڵەکانن
Furrow	أخدود. حزة	کەندەك، کووز
Fusain	فيوزين: حزم سوداء حريرية براقة توجد في الفحم	فیوزاین: گورزەی ڕەشی ئاوریشمیی بریقەدارە، لە خەڵووزدا هەیە
Fused	منصهر	شلەوەبوو
Fused salt	ملح مصهور	خوێی شلەوەبوو
Fusel oil	زيت الفيوزيل: مزيج كحولي يتألف في معظمة من الكحول الأميلي	ڕۆنی فیوزیل: تێکەڵە کهولێکە، زۆربەی لە کهولی ئەمیلی پێك دێت
Fusibility	قابلية الإنصهار. الإنصهارية	شلۆکی. شلەوەبوویی
Fusible alloy	سبيكة صهورة	داڕشتەی شلۆك
Fusiform	مغزلي الشكل	تەشیلەیی
Fusing	صهر. انصار	شلکردنەوە. شلبوونەوە
Fusing agent	عامل صهر	هۆکاری شلکردنەوە
Fusing point	نقطة الانصهار	پنتی شلبوونەوە
Fusing welding	اللحام بالصهر	لکاندن (لەحیمکردن) بەشلکردنەوە

سەرچاوەکان

١-Rocks,Minerals,and crystals,D.C.Almond ph D, D. G. A. Whitten, ١٩٧٩.

٢-CHAMBERS,DICTIONARY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY GENERAL EDITOR, Professor peter- MB WALKER, CBE, FRSE

٣- معجم الجيولوجيا A.F.E جامعة الدول العربيــة / المنظمــة العربيــة للتربيــة والثقافــة والعلوم / المكتب الدائم لتنسيق التعريب في الوطن العربي بالرباط (المملكة المغربية).

٤- معجــم مصــطلحات الـبترول و الصــناعة النفطيــة، أنكليــزي - عربــي ، أحمــد شــفيق الخطيب، ٢٠٠٦ لبنان.

١- كورتەیەكی زانیارینامەی تایبەتیم:

* بەرەبەیانی ڕۆژی سێ شەممەی ١٩٤٠/١٠/١٨، لەگەڕەكی سەرشەقام لەدایكبووم.
* ساڵی ١٩٦٢–١٩٦٣، بەشی كیمیای كۆلێژی پەروەردەی زانستگای بەغدادم تەواوكردووە.
* ڕۆژی ١٩٦٤/١/١٢، بوومە مامۆستای ناوەندیی شۆڕش لە سلێمانی.
* ساڵی ١٩٦٧، بوومە یاریدەدەری بەڕێوەبەری ناوەندیی شۆڕش.
* ساڵی ١٩٦٨، داوای بوونە یاریدەدەری بەڕێوەبەری پەروەردەی سلێمانیم لێكرا، نەم كرد.
* ساڵی ١٩٦٩، بوومە یاریدەدەری بەڕێوەبەری ئامادەیی سلێمانی كوڕان.
* ساڵی ١٩٧٠، بوومە یاریدەدەری بەڕێوەبەری ناوەندیی كاوە.
* ساڵی ١٩٧١، بوومە سەرپەرشتی پەروەردەیی.
* ساڵی ١٩٧٣، لەلایەن بەڕێوەبەری ئەوسای پەروەردەی سلێمانی (مامۆستا سامی حسەین نازم)ەوە داوام لێكرا ببمە یاریدەدەری بەڕێوەبەری پەروەردەی سلێمانی بۆ كاروباری نەخشەدانان (پاشان بینینی دەورەیەكی شەش مانگی)، بەهۆی تێكچوونەوەی بارودۆخی سیاسییەوە جێبەجێ نەكرا.
* لە ١٩٧٤/٣/١١دا، لەگەڵ هەموو ئەو خەڵكەدا كە شارو سایەی شوومی ڕژێمی فاشستیان بەجێهێشت، چوومە دەرەوە و یەكسەر لە سانەویی پێنجوینی كوڕان دەستم كرد بە وانە وتنەوە، پاش دامەزراندنەوەی دامودەزگاكانی پەروەردەی ناوچە ئازادكراوەكانی كوردستان، كرامە یاریدەدەری بەڕێوەبەری پەروەردەی سلێمانی و كەركووك، تا پیلانە تاوانڕێژەكەی ١٩٧٥/٣/٥ ی جەزائیر و هەرەسی شۆڕشی ئەیلوول، ناچار لەگەڵ ئەو خەڵكەدا گەڕامەوە شارو بوومەوە بە مامۆستای سانەوی ڕۆشنبیر لەسەر خواستی خۆم، تا ڕاپەڕینە مەزنەكەی ١٩٩١ی كورد.
* هەندێك لەو دەورە و كۆڕ و سیمینارە زانستییانەی بەشداریم كردوون:
  – دەرووەی ماتماتیكی نوێ بەغداد ١٩٧٣(مانگێك)
  – دەورەی كیمیا بەغداد ١٩٧٥(مانگێك)
  – دەورەی كیمیا سلێمانی ١٩٧٩(مانگێك) وەك دەرسخوێن.

– دەورەی كیمیا سلێمانی ١٩٧٩(مانگێك) وەك بەڕێوەبەری دەورە، زانكۆی سلێمانی كردنیەوە.

- بەشداری کردنی هەموو ئەو دەورە زانستییانەی بەشی ئامادەو ڕاهێنانی مامۆستا لە بەڕێوەبەرێتیی پەروەردەی سلێمانی سازی دەکردن وەك وانەبێژ (بۆ ماتماتیکی نوێ و زانست و کیمیا)، کە بۆ بەرزکردنەوەی ئاستی زانیاریی مامۆستایانی سەرەتایی و ناوەندی و ئامادەیی سالأنە سازئەکران.
- وانە وتنەوە لە سێ دەورەی (مانگی) بۆ مامۆستایانی شەشەمی ئامادەیی.
- بە تەنها کردنەوەی دوو دەورەی (یەك مانگی) تایبەت بۆ مامۆستایانی شەشەمی ئامادەیی سالأنی ١٩٨٧/١٩٨٨ و جێبەجێ کردنی هەموو ئەو تاقی کردنەوە کردەیییانەی هەموو بەشەکانی کتێبەکە و بەکارهێنانی سێتی تایبەتی هۆیەکانی ڕوونکردنەوە، بەداخەوە نە ئەوسا و نە ئێستاش هیچ مامۆستایەك لە کوردستاندا بەلایدا نەدەچوون.
- بەشداری کردنی هەموو ئەو پێشانگا زانستییانەی هۆیەکانی فێرکردن و ڕوونکردنەوە لە سلێمانی و لەسەر ئاستی عیراقیش و وەرگرتنی پلەی یەکەم لە بەکارهێنانی سێتە زانستییە کیمیاییەکاندا کە بابەتەکانی دووڕەگبوون و شێوەی ئەندازەیی گەرد و بلووری توخم و ئاوێتە و بەندە کیمیاییەکان و زۆر بابەتی تری گرنگی کیمیا ڕوون دەکەنەوە.
- ئامادەکردنی چەندین مەلزەمەی کیمیا لە هەموو قۆناغەکانی ناوەندی و ئامادەییدا، گرنگترینیان (ڕابەر) بوو، بۆ پۆلی شەشەمی زانستی، کە ڕوونکەرەوە و درێژەو یاریدەدەرێکی کتێبی پڕ هەڵەو کەموکوڕی کیمیای شەشەمی زانستی بوو.
- وەرگێڕانی کتێبەکانی کیمیای هەموو پۆلەکانی ناوەندی و ئامادەیی(بە سووکە بەشدارییەکی ئەندامانی تری لیژنەی وەرگێڕان) و بژارکردنیان، هەر بەو پێیەش کتێبی ماتماتیکی نوێ و زیندەزانی و ماڵداری و بابەتی تریش.
- ڕەخنە لێ گرتن و ڕاست کردنەوەو لەسەر نووسینی هەموو ئەو زاراوانەی تا ئێستا کۆڕی زانیاریی کورد بە نامیلکەی سەربەخۆ، یان لە دوو تویێ گۆڤارەکانی کۆڕدا بلأوی کردوونەتەوە، کە لەم شوێنانەدا بلأوم کردوونەتەوە.

* ژمارە ١٢٣،١٢٤،١٢٥،١٢٦،١٢٧ ی ڕۆژنامەی ژین و لە ژمارە(٢) ی گۆڤاری کۆڕی زانیاریی کورددا لەبارەی نووسراوە.
* وەلأمی نووسینی ڕەخنەیی لەبارەی (فەرهەنگی قوتابی لەبەر تیرۆژە تیشکێك) ی ئازاد حەمە شەریف کە لە گۆڤاری کاروانی ژمارە (٦١) دا بلأوکرایەوە.

* لێکۆڵینەوە و لەسەر نووسین و ڕاست کردنـەوە و بڵاوکردنـەوەی هـەموو ئـەو زانسـتە زاراوانەی بڵاوکراونەتەوە وەك:
- چەند سەرنجێك لەبارەی نامیلکەی (زاراوەی کوردیی زانسـتەکان) ی کـۆڕی زانیـاری عیراق/ دەسـتەی کـورد، کەلـە ژمـارە (١٢٣) ی گۆڤـاری ڕۆشـنبیری نـوێ، ئـەیلوولی ١٩٨٩ بڵاوکراوەتەوە.
- چەند سەرنجێك لەبارەی ئەو زاراوە یاسـاییانەی لـە ژمـارە (یـەکی) گۆڤـاری(یاسـا پـارێزی) دا بڵاوکرابـووەوە، لـە ژمـارە (٧) ی ڕۆژنامـەی هـەرێمی کوردسـتان ڕۆژی ١٩٩٦/٢/٢٠ دا بڵاوکراوەتەوە.
- (سـەرنج و ڕاسـت کردنەوەیـەکی پێویسـت) لـەبارەی باسـێکی ڕەخنـەیی هـۆنراوەی (ئافرەت و جوانی) ی گۆران، کە زانای دڵسۆزی ئەدەبی کـوردی مامۆسـتا عەلائـەدین سجادی لە کتێبی (ئەدەبی کـوردی و لێکۆڵینـەوە لـە ئـەدەبی کوردیـدا سـاڵی ١٩٦٨ نووسـیویێتی، سـەرنجەکانی مـن و وەڵامەکـەی مامۆسـتا و دووبـارە وەڵامدانـەوەی وەڵامەکانی مامۆستا، کە لە گۆڤاری (بەیان) ی ژمـارە (١٣٩) ی کـانوونی دووەمـی ١٩٨٨دا بڵاوکراوەتەوە.
* ئامـــادەکردنی (١٠) وانـــەی نموونـــەیی و بـــەهۆی ڕوونکردنـــەوەو تاقیکردنـــەوەی کردەییەوە و وتنەوەی لەبارەی بابەتە گرنگەکانی کیمیای پۆلی شەشەمی ئامـادەیی و وتنەوەو بڵاوکردنەوەی (١٠) وانـەی تـری لـەو بابەتـە لـە تەلـەفزیۆنی پـەروەردەیی وەزارەتی پەروەردە ساڵی ١٩٧٨.
* بەشداریی سیمینارێکی زانستی لـەبارەی کتێبـەکانی کیمیـای قۆناغـەکانی ناوەنـدی و ئامادەیی، لە دیوانی وەزارەتی پەروەردە بە ناوی بەڕێوەبـەرێتیی گشـتیی خوێنـدنی کوردییەوە، ساڵی ١٩٨٩ لە بەغداد.
* بەشداریی سیمینارێکی زانستی هەفتەیی لەبارەی بابەتەکانی کیمیای پـۆلی شەشـەمی زانستی، بە هاوبەشیی دانەرانی کتێبەکە، بەناوی پەروەردەی پارێزگای سـلێمانیەوە، لە دیوانی وەزارەتی پەروەردە، ساڵی ١٩٩٠.
* لە کاتی دامەزراندنی یەکەم کابینەی حکومەتی هەرێمی کوردستاندا داوام لێکـرا ببمـە وەزیری پەروەردە، بەڵام ئەو وەزارەتە برایـانی پـارتی ورکیـان لێ گـرت و بـەر ئـەوان کەوت.
* لە ١٩٩٢/٩/٥ دا ، شکۆی یەکەم پارێزگـای دوای ڕاپـەڕینی شـارم پـێ ڕەوا بینـرا، تـا ١٩٩٤/٣/٥.

* لە ١٩٩٤/٧/٢٥، کرام بە وەزیری ڕۆشنبیری تا ١٩٩٩/٨/٢١، هەر لەو کاتەیشدا، سەرپەرشتیی دووبارەکردنەوەی تاقیکردنەوە گشتییەکانی (بەکالۆریای) سێیەمی ناوەندی و شەشەمی ئامادەییم پێ سپێردرا.
* لە ٢٠٠١/١/٦دا، کرام بە یاریدەدەری سەرۆکی هەرێم و سکرتێری گشتیی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان بۆ کاروباری پەروەردەو خوێندنی بالاّ و ڕووناکبیری.

٢- بەشێکی کارە زمانەوانی و فەرهەنگییەکانم :

بە کوردی وەرگێڕانی کتێبەکانی خوێندن و بەرهەمە چاپ کراوەکان:

١- کتێبی ماتماتیکی نوێی پۆلی سێیەمی سەرەتایی، لەگەڵ لێژنەدا، ساڵی ١٩٧٣.

٢- کتێبی کیمیای پۆلی سێیەمی ناوەندی، لەگەڵ لێژنەدا، ساڵی ١٩٧٣.

٣- کتێبی ماتماتیکی نوێی پۆلی چوارەمی سەرەتایی و چاپکردنی لە شاخ بەتایپ و ڕۆنیۆ و ڕاکێشانی بەشی هەموو مامۆستاکانی کوردستان و پێشکەشکردنی بە منداڵە تەریوەکانی کوردستان، ساڵی ١٩٧٤.

٤- وەرگێڕان و بەدەست نووسینەوەی سەراپای فەرهەنگی قوتابی و ئامادەکردنی و هەر بەو نووسینە چاپکردنی لەگەڵ لێژنە، ساڵی ١٩٨٥.

٥- بە کوردی وەرگێڕانی کتێبی کیمیای پۆلی دووەمی ناوەندی، لەگەڵ لێژنە.

٦- بە کوردی وەرگێڕانی کتێبی کیمیای پۆلی سێیەمی ناوەندی، لەگەڵ لێژنە.

٧- بە کوردی وەرگێڕانی کتێبی کیمیای پۆلی چوارەمی ئامادەیی گشتی، لەگەڵ لێژنە.

٨- بە کوردی وەرگێڕانی کتێبی کیمیای پۆلی پێنجەمی ئامادەیی، لەگەڵ لێژنە.

٩- بە کوردی وەرگێڕانی کتێبی کیمیای پۆلی شەشەمی زانستی، لەگەڵ لێژنە، هەموو ئەو کتێبانە، سەراپای مـن وەرم دەگێـڕاو لێژنەکە پێیدادەچوونەوە، لەسەر داواو مەرجی خۆم، بۆ ئەوەی یەك دان بن.

١٠- بەشداریی سەرەکیی وەرگێڕانی کتێبی (زیندەوەرزانی) ی دووەمی ناوەندی، لەگەڵ لێژنە.

١١- بەشداریی سەرەکیی وەرگێڕانی کتێبی (دروستیی مرۆڤ)ی سێیەمی ناوەندی، لەگەڵ لێژنە.

١٢- بەشداریی سەرەکیی وەرگێڕانی کتێبی (گیانەوەرزانی) ی شەشەمی ئامادەیی، لەگەڵ لێژنە.

هەموو ئەم کتێبانە و ئەوانەی کیمیایش لە ساڵی (١٩٨٦) ەوە تا (١٩٩٠)، وەرم گێڕاون.

١٣– وەك شارەزای پێداچوونەوەو چاکسازیی گەلێك کتێبی کۆمەڵایەتی و ئابووریی ماڵەوانی.

١٤– فەرهەنگی زیوار، دەستە فەرهەنگێکی نزیکەی (٧٠٠٠) زاراوەیی فیزیاو کیمیاو زیندەزانی و بیرکاریی قۆناغی زانکۆیە،(ئینگلیزی– عەرەبی– کوردی) ، ساڵی ١٩٩٥.

١٥– یەکەم چاپی فەرهەنگی کیمیا، سووکە لێکدانەوەی نزیکەی (١٧٥٠) زاراوەیەکی کیمیای گشتییە (ئینگلیزی– عەرەبی– کوردی) ساڵی ١٩٩٨.

١٦–فەرهەنگێکی فراوان و تایبەتمەندی کیمیای (١٨٠٠٠) زاراوەیی (شەوکار) ، (ئینگلیزی – عەرەبی– کوردی) ، ساڵی ١٩٩٨.

١٧– دووەم چاپی فەرهەنگی کیمیا (ئینگلیزی – عەرەبی– کوردی) کە یونسکۆ چاپی کردۆتەوە، ساڵی ١٩٩٩.

١٨– بەرگی یەکەمی ئینسایکلۆپێدیای کیمیا(ئینگلیزی – عەرەبی– کوردی)، ساڵی ١٩٩٩.

١٩– بەرگی دووەمی ئینسایکلۆپێدیای کیمیا (ئینگلیزی – عەرەبی– کوردی)، ساڵی ٢٠٠١.

٢٠– بەرکولێکی زانستە زاراوەسازیی کوردی، ساڵی ٢٠٠١.

٢١– فەرهەنگی کیمیای شیکاری (ئینگلیزی – عەرەبی– کوردی)، ساڵی ٢٠٠٢.

٢٢– فەرهەنگی کیمیای ئەندامی (ئینگلیزی – عەرەبی– کوردی)، ساڵی ٢٠٠٢.

٢٣– فەرهەنگی کیمیای فیزیایی (ئینگلیزی – عەرەبی– کوردی)، ساڵی ٢٠٠٥.

٢٤- بەرگی سێیەم و چوارەمی ئینسایکلۆپێدیای کیمیا (ئینگلیزی – کوردی)، ساڵی ٢٠٠٥.

٢٥-بەرکولێکی زاراوەسازیی کوردی، تەلاشێکی تری زانستاندنی زمانی کوردی (چاپێکی بژارکراوو فراوانکراوە)، دووەم چاپ/ ٢٠٠٨.

٢٦–فەرهەنگی ڕاگەیاندن، (ئینگلیزی – عەرەبی– کوردی)، ساڵی ٢٠٠٦.

٢٧–فەرهەنگی زاراوە هونەرییەکان، (ئینگلیزی – عەرەبی– کوردی)، ساڵی ٢٠١١.

٢٨– فەرهەنگی زەویزانی، (ئینگلیزی – عەرەبی– کوردی)، ٢٠٠٧.

٢٩– ڕابەر، नامیلکەیەکی چڕکراوەی یاریدەدەر و ڕوونکەرەوەی کتێبی کیمیای شەشی ئامادەیی بە ڕۆنیۆ چاپ کراوە، ساڵی ١٩٨٩.

٣٠– پرۆژەی تەواوکاری و بژار و تەتەڵە و وردە پیاچـوونەوە و بـۆ چـاپ ئامـادەکردنی کەڵە فەرهەنگێکی ناوازەی خوالێخۆشبوو دکتۆر جەمال رەشید، ٢٠١٠
٣١– کتێبی جیاکـاری دژی ژن (رێکەوتننامـە و لێژنـە) ، کـە لـە کتێبـی (التمییـز ضـد المرأة الاتفاقیة و اللجنة) وە وەرم گێڕاوە، ساڵی ٢٠٠٠.
٣٢– کتێبی پێڕەوی نێودەوڵەتیی مافەکانی مرۆڤ، کە لە کتێبی (الشرعة الدولیة لحقـوق الانسان) ەوە وەرم گێڕاوە، ساڵی ٢٠٠٠.
٣٣– بـژارو تەتەڵـە و وردە پیاچـوونەوەی ئینسـایکلۆپێدیای پزیشـکایەتیی خێزانیـی، خوالێخۆشبوو دکتۆر عەبدولڕەحمان عەبدوڵڵا، ٢٠٠٢.
٣٤– بژارو تەتەڵەو پێداچوونەوەو هەڵەچنی و پێشەکی بۆ نووسینی فەهەنگی پزیشکی (ئینگلیزی – عەرەبی– کوردی) ، خوالێخۆشبوو د. عەبدولڕەحمان عەبدوڵڵا، ٢٠٠٩.
٣٥– کتێبی هەوڵوچکەیەکی تری بەرەو راستەڕێیەکی ڕێنووسی زمانەکەمان، ٢٠١٠.
٣٦– فەرهەنگی زاراوە هونەرییەکان، ئینگلیزی – عەرەبی – کوردی، ٢٠١١.
٣٧– بە کوردی وەرگێڕانی کتێبی کیمیای پۆلی دەیەمی زانستی/ کتێبی مامۆسـتا ٢٠٠٧ بەرگی١.
٣٨– بە کوردی وەرگێڕانی کتێبی کیمیای پۆلی دەیەمی زانستی/ کتێبی مامۆسـتا ٢٠٠٧ ب. ٢.
٣٩– بە کـوردی وەرگێڕانـی کتێبـی کیمیـای پـۆلی دەیـەمی زانسـتی/ کتێبـی خوێنـدکار ٢٠٠٧ب.١
٤٠– بـە کـوردی وەرگێڕانـی کتێبـی کیمیـای پـۆلی دەیـەمی زانسـتی/ کتێبـی خوێنـدکار ٢٠٠٧ب.٢.
٤١ – بە کوردی وەرگێڕانی کتێبی ڕاهێنان و چالاکی و تاقیکردنەوە کردەییەکان بـەرگی یەکەم.
٤٢– بە کوردی وەرگێڕانی کتێبی ڕاهێنان و چالاکی و تاقیکردنەوە کردەییـەکان بـەرگی دووەم.
٤٣– بە کوردی وەرگێڕانی کتێبی ڕێبەری هەڵسەنگاندن بەرگی یەکەم .
٤٤– بە کوردی وەرگێڕانی کتێبی ڕێبەری هەڵسەنگاندن بەرگی دووەم.
٤٥– بە کوردی وەرگێڕانی کتێبی کیمیـای پـۆلی یازدەیـەمی زانسـتی / کتێبـی مامۆسـتا ٢٠٠٨ بەرگی یەکەم.
٤٦– بە کوردی وەرگێڕانی کتێبی کیمیای پـۆلی یازدەیـەمی زانسـتی / کتێبـی مامۆسـتا ٢٠٠٨ بەرگی دووەم.

٤٧- به كوردی وەرگێڕانی كتێبی كیمیای پۆلی یازدەیـەمی زانسـتی / كتێبـی خوێنـدكار ٢٠٠٨ بەرگی یەكەم.
٤٨- به كوردی وەرگێڕانی كتێبی كیمیای پۆلی یازدەیـەمی زانسـتی / كتێبـی خوێنـدكار ٢٠٠٨ بەرگی دووەم.
٤٩- به كوردی وەرگێڕانی كتێبی ڕاهێنان و چالاكی و تاقیكردنەوە كردەییـەكان بـەرگی یەكەم.
٥٠- به كوردی وەرگێڕانی كتێبی ڕاهێنان و چالاكی و تاقیكردنەوە كردەییـەكان بـەرگی دووەم .
٥١- به كوردی وەرگێڕانی كتێبی ڕێبەری هەڵسەنگاندن بەرگی یەكەم.
٥٢- به كوردی وەرگێڕانی كتێبی ڕێبەری هەڵسەنگاندن بەرگی دووەم.
٥٣- به كوردی وەرگێڕانی كتێبی كیمیای پۆلی دوازدەیەمی زانستی / كتێبـی مامۆسـتا ٢٠٠٩ بەرگی یەكەم.
٥٤- به كوردی وەرگێڕانی كتێبی كیمیای پۆلی دوازدەیەمی زانستی / كتێبـی مامۆسـتا ٢٠٠٩ بەرگی دووەم.
٥٥- به كوردی وەرگێڕانی كتێبی كیمیای پۆلی دوازدەیەمی زانستی / كتێبی خوێنـدكار ٢٠٠٩ بەرگی یەكەم.
٥٦- به كوردی وەرگێڕانی كتێبی كیمیای پۆلی دوازدەیەمی زانستی / كتێبی خوێنـدكار ٢٠٠٩ بەرگی دووەم.
٥٧- به كوردی وەرگێڕانی كتێبی ڕاهێنان و چـالاكی و تاقیكردنـەوە كردەییـەكان ٢٠٠٩ بەرگی یەكەم.
٥٨- به كوردی وەرگێڕانی كتێبی ڕاهێنان و چـالاكی و تاقیكردنـەوە كردەییـەكان ٢٠٠٩ بەرگی دووەم.
٥٩- به كوردی وەرگێڕانی كتێبی ڕێبەری هەڵسەنگاندن ٢٠٠٩ بەرگی یەكەم.
٦٠- به كوردی وەرگێڕانی كتێبی ڕێبەری هەڵسەنگاندن ٢٠٠٩ بەرگی دووەم.
٦١- پرۆژەی (هەوڵێك بـۆ چارەسـەركردنی هەنـدێك لـە كێشـەكانی ڕێنووسـی كـوردی) ٢٠٠٩، له ژێر چاپدایه.
٦٢- فەرهەنگی ڕێبەری زاراوە ئامارییەكان،٢٠١٢.
٦٣- فەرهەنگی زاراوەی كارگێڕی، لەگەڵ لێژنەی فەرهەنگیی ئەكادیمیا ٢٠١٢.
٦٥- المرشد، كتيب مكثف وموضح ومساعد لكتاب الكيمياء للصف السـادس الاعـدادي، مكتوب باللغة العربية و مطبوعة بالاوفسيت ، سنة ١٩٩٨

ئەو کتێبانەی ئامادەو نیمچە ئامادەن بۆ چاپ:

١- کۆنامەی بەشێکی نووسینە پەروەردەییەکانم.
٢- کورتە مێژویەکی ڕێکخراوی مافی مرۆڤ لە کوردستان.
٣- فەرهەنگی هەڵبژاردن (ئینگلیزی – عەرەبی – کوردی).
٤- پڕۆژەی فەرهەنگێکی پەروەردەیی (ئینگلیزی – عەرەبی – کوردی) پەنجا هەزار زاوەی (نیمچە ئامادەیە).
٥- فەرهەنگی زاراوە زەویزانی و کیمیاییەکانی نەوت (ئینگلیزی – عەرەبی – کوردی).
٦- فەرهەنگی زاراوەکانی پێترۆڵسازی (پیشەسازیی نەوت)، کەنزیکەی (٣٠-٤٠) هەزار زاراوەیەکی (ئینگلیزی – عەرەبی – کوردی) یەو نزیکە ئامادەیە.
٧- کتێبی کورتە مێژوویەکی بەڵگەنامەیی دامەزراندنەوەی زانکۆی سلێمانی، لە ژێر چاپدایە.
٨- کتێبی ئەو نووسینە هەمەجۆرانەم کە نەفەوتاون.
٩- بیرەوەرییەکانم.
١٠-کتێبی (داهێنانەکانی ئاگر)، مێژووی هەژێنی کیمیا لە سیمیاوە تا چەرخی گەردیلەیی.

هەندێك لەو کتێب و فەرهەنگانەی کە پێیاندا چوومەتەوەو دەستکاری و چاکسازیم کردون و پێشەکیم بۆ نووسیون:

١- فەرهەنگی سەرەتایی (ئینگلیزی – کوردی – عەرەبی)، ساڵح محەمەد گەلاڵەیی، ١٩٩٩.
٢- فەرهەنگی زیندەزانی (ئینگلیزی – کوردی – عەرەبی)، زاهیر محەمەد سەعید، ٢٠٠٨.
٣- فەرهەنگی تەکنۆلۆجیای زانیاری (ئینگلیزی – کوردی) ، زانستپەروەرانی کورد، ٢٠١٢.
٤- فەرهەنگی زاراوەکانی ئاو (ئینگلیزی– عەرەبی – کوردی)، ناهیدە تاڵەبانی، ٢٠١٠.
٥- کتێبی ڕێنمایی وەرزشی (قۆناغی چوارەم – شەشەم)ی بنەڕەتی، ڕزگار محەمەد ڕەئوف، ٢٠١١.
٦- فەرهەنگی زاراوە وەرزشیەکان، (عەرەبی – ئینگلیزی– کوردی)، (عەرەبی– کوردی – ئینگلیزی)، (ئینگلیزی– عەرەبی – کوردی)، د. عاسی فاتیح وەیس، ٢٠١١.

٧– كتێبی (المصطلحات الطبية باللغة العربية) و الكرديه،دكتۆر فەرەيدون قەفتان،٢٠١٢.
٨– فەرهەنگی پزیشكی (هەلۆ)، (ئینگلیزی– عـەرەبی – كـوردی)، دكتـۆر هیـوا عومـەر ئەحمەد.
٩– فەرهەنگی پزیشكی خوێندكار، (ئینگلیزی– عەرەبی – كوردی)، دكتۆر هیوا عومـەر ئەحمەد.
١٠–فەرهەنگی یاسا پارێزی،(عەرەبی – كوردی)، ئەحمەد عەبدوڵلاَ خدر،٢٠٠٣.
١١–كتێبی مێژووی نوێی عیراق، لـە كۆتـایی حـوكمی داود پاشـاوە تـا كۆتـایی حـوكمی مەدحەت پاشا، دانانی دكتۆر عەبدولعەزیز سلێمان نوار، وەرگێڕانی مامۆستا عوسمان عەزیز عەلاف،٢٠١٢.
١٢–كتێبی داود پاشا والی بەغدا، دانانی دكتـۆر عەبدولعـەزیز سـلێمان نـوار، وەرگێڕانـی مامۆستا عوسمان عەزیز عەلاف،٢٠١٢.
١٣–هەشت كتێبی هەمەچەشنی پەروەردەیی و كۆمەڵایەتی و ئەدەبیی مامۆستا نـووری سەعید قادر.
١٤– كتێبـــی (بەئاشـــتی كردنـــی پـــەروەردەو فێركـــردن)، عەبدولعـــەزیز عومـــەر عەبدولقادر،٢٠٠٥.
١٥–كتێبی توخمەكان، مامۆستا ئەسعەد قەرەداخی،٢٠٠٦.
١٦– فەرهــەنگی یاسـایی(ئینگلیزی – كـوردی) ی چـەند مافناسـێكی هۆڵەندانشـینی كورد،٢٠١٢.
١٧–فەرهــەنگی بـایۆلۆژی/ بۆماوەخانـە،(ئینگلیزی– عــەرەبی – كـوردی)، ئـەكرەم قەرەداخی٢٠٠٢.
١٨–كتێبـی بۆسـەكانی مەترسـیی ڕووداوەكـانی هاتوچـۆ، نـەقیبی هاتوچـۆ، بـەختیار محەمەد عەبدوڵلاَ، ٢٠٠٩.
١٩–كتێبی بنەماكانی زەویناسی، دكتۆر ئیبراهیم محەمەد جەزا محێدین،٢٠١٢.
٢٠– فەرهـــەنگی زەویناســـی،(ئینگلیزی – كـــوردی)، دكتـــۆر ئیـــبراهیم محەمـــەد جەزامحێدین،٢٠١٢.
٢١– فەرهـــەنگی زەویزانیـــی وێنـــەدار، وەرگێـــڕان و ئامـــادەكردنی (كـــەمال جـــەلال غەریب)،٢٠٠٠.
٢٢–ئینسـایكلۆپێدیا (كەڵەفەرهـــەنگ)ی وێنـــەداری مەعدەنـــەكان، كـــەمال جـــەلال غەریب،٢٠٠٢.